

RADU TEODORESCU

IISUS HRISTOS MÂNTUITORUL ȘANSA UMANITĂȚII

Cugir 2017

CURPINS

Introducere

1. Păcatul: cauza căderii și morții umanității
2. Umanitatea: între disperare și diviziune
3. Mântuirea: supraviețuirea sufletului după moarte sau de la Iisusul istoric la Iisusul duhovnicesc
4. Iisus Hristos Mântuitorul, o șansă dată de Dumnezeu umanității
5. Damnarea la iad: consecință a respingerii lui Iisus Hristos Mântuitorul
6. Cel rău sau diavolul, dușmanul ultim al umanității și Iisus Hristos Mântuitorul
remediul acestei dușmăanii

Concluzii

INTRODUCERE

Mai înainte de a scrie această carte am ezitat mult. Acest lucru fiindcă nu este vorba despre o carte oarecare ci una despre persoana Domnului Iisus Hristos. S-a scris mult despre Domnul Iisus Hristos în ultimii 2000 de ani și cititorul s-ar putea întreba: la ce folos încă o carte despre Iisus? Această întrebare este legitimă. Autorul nu a fost nici apostol și nici contemporan cu Iisus, atunci de ce scrie despre acest subiect? Deși nu am fost contemporan cu Iisus adevărul este că avem multe informații despre cine a fost și ce a fost Iisus. Acest fapt este unul care ne poate face într-un anume sens să aflăm ceea ce avem nevoie despre persoana lui Iisus. Prin urmare este adevărat că este ușor să ne informăm despre Iisus fiindcă în zilele noastre nu avem numai Noul Testament în care sunt cuprinse cele patru evanghelii despre viața lui Iisus, ci la fel de bine sunt mai multe materiale care ne pot ajuta în acest sens. Iisus este centrul de interes sau subiectul multor cărți dintre care unele este adevărat că sunt neortodoxe. Prin urmare atunci când citim despre Iisus trebuie să știm că acest lucru nu se face din pură curiozitate ci trebuie să fie făcut într-un mod care să fie coerent cu tradiția creștin ortodoxă. Avem o tradiție creștin ortodoxă pe care am moștenit-o de la sfinții părinți ai ortodoxiei. Prin urmare această carte nu este una care să repete ceea ce ne-au spus cei patru evangheliști ai Noului Testament despre evenimentele istorice ale vieții pământești a lui Iisus ci mai mult o carte care dorește să adreseze impactul pe care le-au avut învățăturile lui Iisus asupra umanității și de ce Iisus este încă o persoană importantă pentru umanitate. Deși nu toți o știu, mai toată lumea o simte: Iisus este o persoană care a curpins în Sine toată umanitatea. Acest lucru fiindcă El a fost Fiul lui Dumnezeu. Faptul că Iisus a fost Fiul lui Dumnezeu este un lucru asupra căruia vom insista mai mult în această carte. Sunt mulți care nu vor să vadă în Iisus mai mult decât un simplu predicator evreu sau la fel de bine un simplu învățător religios dar în nici un fel nu vor să accepte că acest Iisus a fost Fiul lui Dumnezeu. Fiindcă a fost Fiul lui Dumnezeu, Iisus poate să cuprindă în Sine toate generațiile de mai înainte de El și cele de după El. Aceasta este și motivul pentru care era creștină în care trăim azi este o eră care se măsoară începând de la nașterea lui Iisus. Acest lucru ne spune că în Sine Iisus a curpins toată umanitatea. Sunt mulți care nu pot să vadă nici un fel de legătură dintre Iisus și umanitate. Cum poate Iisus să se lege de umanitate? La această întrebare vom răspunde cu faptul că Iisus a venit pentru a mântui umanitatea. Prin urmare deși El a trăit într-un timp istoric limitat, acțiunile și actele Lui vor avea semnificație câtă vreme va ține umanitatea. Iisus a venit în această lume pentru a mântui umanitatea. Acest lucru fiindcă prin sine înseși umanitatea nu se poate mântui pe sine.¹

Când am ales titlul acestei cărți: Iisus Hristos mântuitorul șansa umanității, este adevărat că mi-am asumat un risc. Este riscul de a fi considerată o carte bombastică. Aceasta fiindcă înseși titlul poate să fie considerat ca un exemplu de gradomanie. Adevărul este că în nici un caz nu putem să considerăm că această carte este

1 Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau restaurarea omului* (Sibiu, 1943).

bombastică. Iisus a demonstrat în timpul vieții Sale pământești prin minunile pe care le-a făcut că poate să mântuiască toată umanitatea. Sunt mai mulți în zilele noastre care sunt extrem de preocupați cu ceea ce am putea denumi ca „destinele umanității.”² În ceea ce privește umanitatea ca întreg în zilele noastre se fac foarte multe lucruri care sunt menite să ajute și să îmbunătățească condițiile umanității și la fel de bine să creeze o umanitate mai fericită. Sunt mai multe forumuri internaționale în vremurile de azi care doresc să rezolve problemele cu care se confruntă umanitatea. Fie că vorbim despre terorism, război, foamete, sărăcie sau violență sunt mai mulți care sunt cât se poate de încrezători în viitorul umanității. Realitatea este că la nivel de umanitate în zilele noastre s-au făcut unele lucruri care sunt cu adevărat extraordinare. Poate cel mai important este faptul că umanitatea a reușit să își creeze pentru sine o civilizație care tinde permanent să se autodepășească și să devină cât se poate de performantă. Iată de ce este bine să știm ceea ce este și ceea ce înseamnă umanitatea. După cum am spus sunt și destui sceptici în ceea ce privește umanitatea. Acest lucru fiindcă după cum am arătat pentru mulți umanitatea este o noțiune confuză. A vorbi despre umanitate înseamnă să vorbești despre lume fiindcă la un anumit nivel aceste noțiuni sunt cât se poate de sinonimice. Așa se face că sunt mulți care consideră că în nici un fel umanitatea nu poate să fie ajutată fiindcă sunt multe persoane care nu sunt interesate de umanitate. Acest lucru fiindcă omul modern tinde să fie interesat numai de propria lui persoană. Dacă omul este interesat numai de propria lui persoană este evident că el nu mai are nici un interes față de umanitate. Umanitatea este un lucru pe care trebuie să îl înțelegem ca un fapt care ne reprezintă și uneori ne definește. În zilele noastre se fac mai multe comitete, întruniri, syndicate, congrese internaționale și altele asemenea care doresc să adreseze problemele umanității. Aceste lucruri sunt bune și nu avem nimic împotriva lor. Totuși, ceea ce trebuie să știm este că nici un comitet internațional nu poate să ofere mântuire umanității.³

Ce să înțelegem prin mântuire atunci când vorbim despre umanitate? Prin mântuire înțelegem că este vorba fără doar și poate de a scăpa de dreapta pedeapsă a

2 Umanitatea este o noțiune generică ce ne cuprinde pe toți și care într-un anumit fel ne înglobează pe toți. Trebuie să știm că atunci când vorbim de umanitate nu înseamnă că vorbim de ceea ce ne facem să fim umani ci mai mult de ceea ce ne unește ca specie biologică și neam. Umanitatea este o noțiune care evident este generică și pentru acest lucru pentru mulți este o noțiune confuză. Trebuie să știm că umanitatea este un lucru care a fost intenționat de Dumnezeu. În Facere Dumnezeu le-a dat prorocă primilor oameni: „creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul.” Prin urmare, umanitatea nu este o noțiune care este străină de Dumnezeu fiindcă chiar Dumnezeu a intenționat ca noi să trăim ca umanitate. A fi om înseamnă a fi parte din umanitate. Acest lucru fiindcă fiecare dintre noi suntem o fărâamă din această umanitate. Prin urmare deși nu ne vine să credem acțiunile noastre bune sau rele ajung să influențeze la un anumit nivel toată umanitatea. Este bine să știm prin urmare că în sine nu putem să existăm separați de umanitate fiindcă ea este una care se întrepătrunde cu noi și cu viața noastră. Iată de ce am ales în aceste rânduri să vorbim mai mult despre umanitate. Trebuie prin urmare să fim conștienți că noi suntem umanitatea și nu suntem chemați să ducem un mod de viață individualist. O umanitate individualistă este foarte mult un eșec al umanității. Umanitatea se realizează pe sine numai în unitate și în unire. Acest lucru fiindcă acestea sunt valori pozitive care ne duc înainte și de fac mai buni.

3 Dumitru Popescu, *Iisus Hristos Pantocrator* (București, 2005).

lui Dumnezeu față de păcatele și fărâdelegile noastre. Deși umanitatea după cum am spus a făcut mari progrese în materie de știință, tehnologie, cultură, arte sau educație este foarte adevărat că umanitatea nu se poate mântui pe sine. Sunt mulți care consideră că mântuirea poate să fie dobândită pe cale științifică. Acest lucru trebuie să știm că este imposibil. Umanitatea nu se va putea mântui niciodată prin propriile ei puteri fiindcă acest lucru este dincolo de capacitatea ei. Trebuie să avem în vedere că mântuirea este un lucru pe care numai Dumnezeu îl poate face. Dorește Dumnezeu să ne mântuim? Cu siguranță da. Dumnezeu dorește să ne mântuim dar la fel de bine El dorește ca noi să și facem un nimic de efort în acest sens. Prin urmare este bine să știm că mântuirea este un lucru care se câștigă. Deși sunt puțini care sunt conștienți de acest lucru umanitatea ajunge să se împlinească pe sine prin cei care se mântuiesc. Aceasta fiindcă nu poate să fie realizare mai mare pentru umanitate decât mântuirea. Evident că în acest punct opiniile diferă. Sunt mulți care consideră că în cele din urmă omul nu are nevoie de mântuire pentru a își realiza potențialul său. Acest lucru fiindcă lumea de azi este o lume care s-a înstrăinat de sine de Dumnezeu. Înstărinarea de Dumnezeu este un sentiment din ce în ce mai prezent în zilele noastre și el este cel care ne face să vedem totul numai din prisma acestei lumi. Când omul este înstrăinat de Dumnezeu, el ajunge să se lege numai de existența acestei lumi și nu mai dorește să știe nimic altceva.⁴

Când am ales să scriu această carte am fost conștient că vor fi foarte mulți care vor găsi paginile ei irelevante și plictisitoare. Încă o carte despre Iisus Hristos? Oare nu s-a scris și s-a publicat destul despre Iisus Hristos? După expresia gânditorului ortodox Horia Roman Patapievici, tindem să trăim azi într-o lume „hristofobă.” Ce să înțelegem prin „hristofobie”? Prin hristofobie înțelegem faptul că sunt din ce în ce mai mulți care au ajuns să se irite atunci când se vorbește despre Hristos. Acest lucru fiindcă pentru mulți Hristos nu este decât un simplu mit. Sunt mai multe cărți și articole publicate care afirmă că Hristos nu a existat ci El a fost un mit creat de antici pentru a perpetua o tradiție și un ritual învechit. La fel de bine sunt și unii care sunt cât se poate de dezamăgiți de modul în care Hristos este prezentat umanității din zilele noastre. Creștinii afirmă că mersul la biserică este cel care ne face să ne întâlnim cu Hristos.

4 Realitatea este că sunt din ce în ce mai mulți cei care vorbește de o umanitate autonomă față de Dumnezeu. Acest lucru fiindcă se consideră că dacă știința și civilizația va avansa omul nu va mai avea nevoie de existența lui Dumnezeu. Nu puține au fost cazurile în care unii au declarat că omul trebuie să se „dezrobească” de noțiunea de Dumnezeu fiindcă el își poate croi o existență și o viață care să nu mai depindă cu nimic de Dumnezeu. Pentru mulți oameni fără de credință și fără de Dumnezeu religia este un lucru care ține pe om într-un fel de dependență de Dumnezeu. A venit timpul ca omul să se rupă de această dependență odată pentru totdeauna. Omul în sine nu are nevoie de ritualurile religiei pentru a ajunge să fie fericit. El poate să fie la fel de bine fericit prin știință și civilizație. Așa se face că în zilele noastre sunt mulți care doresc o un fel de „eliberare” a omului de sub povara religiei și a dogmelor. A visa la o umanitate înstrăinată de Dumnezeu și de Hristos este cu adevărat un lucru sinistru. Procesul de secularizare din zilele noastre însă confirmă acest lucru. Sunt din ce în ce mai mulți care consideră că omul poate trăi și fără de Dumnezeu și la fel de bine că dacă umanitatea ca întreg anjunge să își unească forțele ea nu mai are nevoie de Dumnezeu. S-a vorbit în acest sens de faptul că trăim într-o lume postcreștină. Această umanitate postcretină nu mai are nevoie în nici un fel de o înțelegere a persoanei lui Hristos ci numai de materie. Așa se face că în zilele noastre umanitatea tinde să fie cât se poate de materialistă.

Aceasta fiindcă lumea de azi nu mai îl poate întâlni pe Hristos în carne și oase la fel cum au făcut-o cei de acum 2000 de ani. Să fie lucrurile chiar așa? Cu siguranță că nu. Ceea ce știm este că deși Hristos a înviat și S-a înălțat cu trupul la cer, acest lucru nu înseamnă că El a părăsit umanitatea. După cum ne spune Sfântul Ioan Teologul Hristos este Logosul [cuvântul, rațiunea] lui Dumnezeu. Prin urmare Hristos este mult mai mult decât un simplu om cum a fost El experimentat de evreii de acum 2000 de ani. Prin urmare dacă Hristos este Cuvântul lui Dumnezeu sau mai bine zis Fiul lui Dumnezeu este foarte adevărat că prin rugăciune noi putem să avem o legătură cu Hristos și în zilele noastre. Este adevărat în acest sens că Hristos este Cel care deși S-a înălțat la cer nu a părăsit umanitatea. Hristos s-a arătat la mai mulți sfinți. Poate una dintre cele mai recente arătări ale lui Hristos a fost în cazul Sfântului Siluan Atonitul care a ajuns să îl vadă pe Hristos undeva la începutul secolului al XX-lea. Confruntat cu multă deznădejde Sfântul Siluan a auzit de la Hristos spunându-i: „ține-ți mintea în iad și nu deznădăjdui.” Iată prin urmare numai un caz de arătare a lui Hristos care este mai aproape de zilele noastre. Faptul că lumea este „hristofobă” în zilele noastre se datorează superficialității în care foarte mulți dintre noi ne ducem viața. A vorbi despre Hristos este un lucru care ține de preoții de la biserică ce fac acest lucru pentru a își lua salariile. Este cât se poate de adevărat că în spațiul public nu avem nevoie să vorbim despre Hristos. Cine vrea să vorbească despre Hristos poate la fel de bine să vadă un film despre El cum ar fi cel în regia lui Franco Zeffirelli care este și cel mai cunoscut.⁵ Pentru mai mulți a viziona un film despre Iisus este suficient și se consideră că acest lucru eventual poate să și mântuiască. Adevărul este că Iisus este mult mai mult decât vizionarea unui film. Este adevărat că și filmele despre Iisus sunt bune dar ele nu pot să ne mântuiască. Numai o legătură personală cu Iisus ne poate mântui. Această legătură personală o facem prin rugăciune.

Se spune că doi creștini discutau unul cu altul subiecte duhovnicești.

- Uite am să îți mărturisesc un lucru, a spus primul creștin.
- Ce lucru?
- Eu nu înțeleg din Biblie un fapt.
- Anume?
- În Facere cum se face că dacă diavolul le-a spus lui Adam și Eva să guste din fructul oprit al cunoașterii deosebirii dintre bine și rău, Dumnezeu i-a pedepsit pe ei și nu pe diavol pentru acest lucru?
- Este foarte simplu.
- Te rog fă-mă și pe mine să înțeleg.
- Uite noi suntem prieteni nu?
- Așa este.
- Dacă eu spun către tine să mergi să jefuiești pe toți vecinii tăi și mai apoi vine poliția și te prinde, poliția mă condamnă pe mine sau pe tine?
- Evident că pe mine fiindcă eu am fost cel care am furat.
- Ei vezi. Așa a fost și cu Adam și Eva: diavolul le-a sugerat să încalce porunca lui Dumnezeu, dar păcatul a fost făcut de Adam și Eva.
- Aha....acum înțeleg.
- Mă bucur să te-ai lămurit.

Dialogul de mai sus este unul fundamental care ne face să înțelegem că cu adevărat Adam și Eva au fost vinovați de păcatul pe care l-au făcut. Acest păcat este moștenit de toți cei care se nasc din Adam și Eva și prin urmare cu toții îl moștenim.

⁵ Franco Zeffirelli, *Iisus: povestea unei capodopere* (Editura Orizonturi: București, 1991).

Păcatul lui Adam și a lui Eva a fost cel care i-a făcut să piardă raiul.⁶ Prin urmare este foarte adevărat că prin păcat și prin neascultarea de Dumnezeu, Adam și Eva nu au pierdut numai raiul ci la fel de bine au devenit muritori și dimpreună cu ei întreaga umanitate. Acest lucru este poate unul dintre cele mai triste din viața umanității. Totuși, Facerea ne spune că Dumnezeu a dorit să mai ofere omului o șansă. Fiindcă este bun, Dumnezeu și-a dat seama că nu poate să condamne întreaga umanitate pentru păcatul săvârșit de Adam și Eva și în acest sens El le-a promis un mântuitor. Acest lucru Cartea Facerii îl afirmă prin următoarele: „dușmănie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei, ea îți va zdrobi capul iar tu îi vei înțepa călcâiul?” (Facerea 3,15) Această frază este ambiguă și pe parcursul timpului au fost mulți care nu au reușit să vadă în ea nici un fel referință la Hristos. Adevărul este că sfinții părinți ne-au lămurit această expresie care aparent nu are nimic promițător în ea. Sfântul Prooroc Moise ne spune că sămânța femeii v-a fi cea care v-a „zdrobi” capul diavolului [care aici este denumit șarpe]. Din acest lucru înțelegem că încă imediat după momentul căderii primilor oameni Dumnezeu a dorit să le mai acorde o a doua șansă. Dumnezeu le-a spus prin urmare primilor oameni că se va naște din femeie cineva care va ajunge să zdrobească capul diavolului. În Vechiul Testament s-au făcut foarte mult estimări referitor la cine ar putea să facă acest lucru. Cine poate să zdrobească capul diavolului? Un om cu siguranță nu. Dumnezeu însă poate să zdrobească capul diavolului. Așa se face că în religie s-a născut ideea unui Mesia sau mai bine zis a unui Mântuitor. Pentru ca primii oameni să ajungă să se restaureze, aveau nevoie de un mântuitor. Acest lucru fiindcă ei au căzut în păcatul neascultării de Dumnezeu. Totuși, iată că din primele zile ale facerii omului Dumnezeu se dovedește a fi dispus să îi ierte pe primii oameni de păcatul lor.⁷

Așa se face că în istorie a început o epocă de așteptare a lui Mesia. S-au făcut mai multe proorociri despre Meisa și acest lucru a ajuns să fie considerat fără doar și poate un lucru care a dus umanitatea într-o epocă de pregătire. Vechiul Testament este o

6 Pe parcursul timpului s-au făcut mai multe speculații în ceea ce privește existența raiului. Ceea ce trebuie să știm este că raiul poate să fie oriunde ca spațiu material fiindcă el nu este o dimensiune materială. Prin urmare Adam și Eva după ce au fost creați au fost puși de Dumnezeu să trăiască în rai și nu au fost opriți de la nimic din toate bucuriile raiului. Totuși, pentru a le da primilor oameni o lecție pedagogică, Dumnezeu le-a interzis primilor oameni cunoașterea diferenței dintre bine și rău. Ispitiți de diavol, primii oameni vor încălca porunca lui Dumnezeu și pentru acest lucru vor ajunge să fie pedepsiți de Dumnezeu. Pedepsa lui Dumnezeu nu a fost una absurdă ci una care a fost cât se poate de dreaptă. Mai înainte de a îi avertiza să nu cunoască diferența dintre bine și rău Dumnezeu le-a spus că în momentul în care o vor face vor muri. Prin urmare Adam și Eva au fost avertizați în ceea ce privește consecințele încălcării poruncii lui Dumnezeu. La fel de bine fiindcă Adam și Eva au fost la un anumit nivel exponenții întregii umanități fiind primii oameni creați, consecințele nespunerii lor au ajuns să se perpetueze la întreaga umanitate. Așa se face că în umanitate a intrat moartea. Aceste lucruri sunt ușor de înțeles pentru oricine care are un simț elementar de logică, dar ceea ce trebuie să avem în vedere este că faptul în sine este mai greu de acceptat atunci când îl experimentăm în viața de zi cu zi. În acest sens, moartea din lumea noastră este o consecință a păcatului. Este evident că în sine inițial Dumnezeu nu a intenționat ca moartea să fie o parte a vieții omului, dar prin păcat ea a devenit o parte a vieții omului.

7 John Meyendorff, *Hristos în gândirea creștină răsăriteană* (București, 1997).

epocă ce a însemnat foarte mult timpul așteptării acestui Mesia pe care Dumnezeu Tatăl l-a promis primilor oameni. Etapa Vechiului Testament este prin urmare una care a însemnat așteptare și răbdare. Așa se face că mai multe popoare au ajuns să renunțe la crezul că Hristos v-a venii și au început să meargă după dumnezei falși. Lumea Vechiului Testament este plină de dumnezei falși: Astarta, Baal, Moloh, Zeus sau Buda sunt dumnezei pe care oamenii din perioada Vechiului Testament au ajuns să îi recunoască ca fiind adevărat. Totuși, a existat un popor care a rămas fidel lui Dumnezeu și așteptării lui Mesia. Acesta a fost poporul evreu. Poporul evreu a ajuns să fie definit de credința și de așteptarea lui Mesia. Acest Mesia însă pentru marea majoritate a popoarelor lumii trebuia să vină imediat și instantatenu. Faptul că El nu a venit imediat și instantaneu a făcut pe mai mulți să renunțe la credința în singurul Dumnezeu adevărat și să se întoarcă la alți dumnezei străini. Așa se face că lumea neiuudaică din Vechiul Testament s-a afundat într-una dintre cele mai infame religii: idoaltria. Era plină lumea Vechiului Testament de idoli. Acești idoli aveau să fie falși mesia pe care îi aștepta umanitatea. Prin urmare, idolii erau cei care veneau cu o soluție imediată la o veche problemă: aceea ce a aștepta pe Mesia.⁸

Totuși, deși poporul evreu a fost cel care s-a concentrat pe așteptarea lui Mesia și la fel de bine pe pregătirea venirii Lui, au fost și dintre păgâni unii care la fel de bine și-au dat seama de importanța persoanei lui Mesia. Deși cele mai multe profeții despre vechirea lui Mesia mântuitorul s-au făcut în Vechiul Testament, istoria ne spune că unele profeții despre venirea lui Mesia au fost făcute și de unii păgâni care fiind mai curați cu inima au ajuns să își dea seama că Mesia v-a venii. La greci așteptarea lui Mesia a fost profețită de Platon care vorbea de „omul cel drept” din statul ideal al lui. „Omul cel drept” al lui Platon a fost fără doar și poate un fel de prefigurare a lui Mesia. Poetul roman Virgiliu în Egloga a IV-a aticipa nașterea unui prunc minunat tirmis din cer, care inaugurează o epocă de pace, rege ale epocii de aur, care îndeplinește poruncile lui Dumnezeu, încetinește crimele, înfrățește fiarele și distruge plantele veninoase. Aceasta este fără doar și poate o profeție despre Mesia. Cicero avea să profețească și el că va venii o vreme când toți oamenii se vor afla sub legea lui Dumnezeu care v-a fi stăpânul tuturor. Această afirmație este o afirmație legată de

8 După estimările istorice, de la momentul căderii în păcat a primilor oameni și până la nașterea lui Mesia au durat aproximativ 5000 de ani. Este cu adevărat o perioadă lungă, dar și una care ne spune cât de crucială și de importantă a fost lucrarea lui Hristos. Fiindcă primii oameni au fost scoși din rai, toți cei care le-au urmat lor au ajuns să nu mai moștenească raiul. Este prin urmare cât se poate de adevărat că timp de 5000 de ani porțile raiului au fost închise omului și toți cei care s-au născut indiferent că au fost drepti sau nedrepti au moștenit iadul. Trebuia să vină cineva care să fie vrednic să deschidă porțile raiului din nou pentru om. Acest lucru avea să fie realizat după o așteptare de 5000 de ani de Domnul Iisus Hristos. Domnul Iisus Hristos a fost proorocit sau mai bine spus sfinții Vechiului Testament prin descoperirile lor de la Dumnezeu au ajuns să pregătească drumul pentru venirea lui Hristos. Iată cum 5000 de ani umanitatea a fost în așteptarea lui Mesia care avea să redeschidă ușile raiului ce au fost închise lui Adam și Eva. Acest lucru evident vine să ne spună cât de importantă este persoana lui Hristos. Prin Hristos, Dumnezeu a mai dat o șansă umanității care se îndrepta cu pași siguri spre iad. În acest sens Dumnezeu Tatăl a fost îngăduitor și milostiv cu neamul omenesc care dorea mântuirea. Știind aceste lucruri vom ajunge să privim în cu totul alt mod venirea lui Hristos în această lume. Această venire a fost una fundamentală fiindcă ea a deschis posibilitatea ca omul să se mântuiască și să ajungă în rai.

venirea lui Mesia care va realiza acest lucru. Babiloneinii au crezut că Mesia avea să fie venirea pe pământ a zeului Marduc, dar mai apoi ei au început să creadă în proprii lor regi care erau un fel de Mesia pe pământ. Faptul că babilonienii L-au așteptat pe Mesia ne-o spune cei trei magi care au mers după stea la Betleem pentru a Îl vedea pe pruncul Iisus. Iată prin urmare că și între unii babiloneni a existat credința în venirea lui Mesia. Chinezii au afirmat din cele mai vechi timpuri că va veni un sfânt care v-a stabili armonia dintre cer și pământ. Acest lucru a fost cel mai bine concretizat de Confucius care a afirmat într-una din scrierile sale: „... că în ținuturile apusene ar fi un sfânt, care ar curma neorânduile, fără de a stăpâni; ar sădi credință fără vorbă multă. Nu este muritor care i-ar putea spune numele, dar eu... auzit-am că dânsul ar fi adevăratul sfânt.” Alte profeții de acest fel avem în Tibet și în Japonia dintre care una spune de: „așteptarea unui sfânt al sfinților, o ființă minunată, cerească, care v-a zdrobi capul demonilor, va pune toate în rânduială și v-a restaura tipurile fericite, care erau la începuturile lumii.” În Persia în cartea Zandavesta se spune că omului îi va veni un ajutor printr-un prunc născut dintr-o fecioară care v-a răsplăti pe cei buni și v-a pedepsi pe cei răi. Iată prin urmare că au fost și unui păgân care L-au așteptat pe Hristos și au fost conștineți la fel ca și proorocii Vechiului Testament de venirea Lui.⁹

CAPITOLUL 1

PĂCATUL: CAUZA CĂDERII ȘI MORȚII UMANITĂȚII

Ceea ce poate vedea fiecare dintre noi este că moartea este un lucru cât se poate de real și de crunt în lumea noastră. Ne mor părinții, ne mor frații și rudele, de mor vecinii și la fel de bine ne mor colegii de servici. Vedem că moartea este o lucru activ în mediul nostru. După cum am arătat în rândurile de mai sus, Dumnezeu a intenționat o umanitate fără de moarte sau mai bine spus o umanitate nemuritoare. Această afirmație poate să pară cât se poate de exagerată pentru mulți. Cum să dorească Dumnezeu o umanitate nemuritoare? Adevărul este că moartea a apărut ca experiență și ca potențialitate mai înainte de facerea omului. Sfinții părinți sunt de părere că atunci când o treime din îngerii lui Dumnezeu în frunte cu satan au ales să nu a slujească pe Dumnezeu a apărut pentru prima dată moartea. Căderea îngerilor răzvrățiți sau rebeli a fost la un anumit nivel moartea lor. Spre deosebire de om, îngerii care au plecat de lângă Dumnezeu nu se mai pot pocăii. Omul se poate pocăii de păcatele sale și în cele din urmă poate să fie iertat de Dumnezeu. Nu același lucru este însă valabil pentru diavoli. Spre deosebire de diavoli care au căzut de la Dumnezeu din proprie inițiativă și deplin conștienți de ceea ce fac, Adam și Eva au fost mai mult victima unei înșelăciuni a diavolului care le-a spus că dacă vor încălca porunca de a cunoaște diferența dintre bine și rău în cele din urmă vor devenii ca Dumnezeu.¹⁰

Prin urmare păcatul este nu numai o încălcare a poruncilor lui Dumnezeu ci la fel de bine o rupere de Dumnezeu. Acest lucru fiindcă omul poate să existe numai în comuniune cu Dumnezeu. Cu cât omul se depărtează de Dumnezeu el ajunge să moară. Viața vine de la Dumnezeu și orice separație de Dumnezeu este un lucru care îl duce pe om în spre moarte. Fiind o ființă fragilă și ușor influențabilă prin faptul că Adam și Eva au ascultat de diavol, omul a ajuns la un anumit nivel să intre sub sfera de influență a diavolului. Diavolul a fost o ființă ce mai înainte de facerea lumii s-a dedicat răului și facerii lui. Prin urmare diavolul nu poate să ofere omului decât ceea ce este el: răutate

9 Nicolae, Neaga, *Hristos în Vechiul Testament* (Cluj-Napoca, 2004).

și moarte. Fiind înțelept și bun, Dumnezeu și-a dat seama că omul prin propriile lui puteri nu poate să scape de puterea diavolului. Acesta a fost unul dintre motivele pentru care Fiul lui Dumnezeu a acceptat să își asume condiția umană cu scopul de a îl mântui pe om. Prin urmare ceea ce ne spune hristologia creștin ortodoxă este că Iisus a fost concomitent Dumnezeu și om. Dumnezeu și-a dat seama că omul a ajuns să fie stăpânit de diavol. Acest lucru a putut să fie văzut prin multe posesiuni demonice pe care le-a vindecat Hristos în timpul vieții sale pământești. Posesiunile demonice există și în zilele noastre. Un astfel de caz a avut loc mai recent cu o femeie din Cipru care a ajuns să fie demonizată. Femeia era întregime stăpânită de diavol și nu mai era stăpână peste trupul ei. Diavolul o făcea să spumege și să urle fără de nici un motiv. Femeii cipriote i s-au făcut mai multe rugăciuni dar fără de nici un rezultat. Atunci s-a decis să fie dusă la Ierusalim la locurile sfinte și la Mormântul Domnului. Aici după mai multă rugăciune în cele din urmă femeia s-a eliberat de posedarea diavolului. Întrebată ce a simțit în momentele când a fost posedată femeia a spus că: a putut simți ca doi șerpi mari care erau încolăciți peste tot trupul ei și că în momentul în care a ajuns în fața sfântului mormânt acești șerpi mari și veninoși au părăsit-o și au dispărut. Iată prin urmare că lucrarea diavolului este una cât se poate de activă în lumea noastră. Totuși, în timpul vieții Sale pământești Hristos ne-a demonstrat că are stăpânire și putere peste diavol. Prin credința în Hristos la fel de bine și noi ne eliberăm de această putere și stăpânire a diavolului.¹¹

Fiindcă este o separație de Dumnezeu păcatul nu face decât să îl arunce pe om în moarte care este un fel de pregustare a nimicului. Moartea este cea mai cruntă confruntare a omului cu puterea malefică. Acest lucru fiindcă în timp ce legătura cu Dumnezeu tinde să îl ducă pe om în spre nemuire moartea este neantul sau mai bine spus nimicul. Pentru acest lucru trebuie să știm că afară de Dumnezeu există doar neantul. Acest lucru ajunge să fie un lucru care îl face pe om să sufere fiindcă omul a fost creat de Dumnezeu ca o ființă rațională. Nimicul și neantul nu au nimic rațional în ele și prin urmare este clar că în fața lor omul ajunge să sufere. Este bine să știm prin urmare care sunt implicațiile profunde ale păcatului. Pentru noi cei de azi păcatul este o

10 S-au făcut mai multe speculații despre păcatul primilor oameni și ceea ce este cel mai sigur este că acest păcat era la un anumit nivel și lucrarea diavolului. Este posibil că dacă nu ar fi intervenit diavolul, Adam și Eva să nu încalce porunca lui Dumnezeu. Fiindcă prin Adam și Eva umanitatea se afla într-o stare incipientă, este adevărat că acest păcat al lor avea să se perpetueze la toată lumea. Este ceea ce dogmatica creștin ortodoxă denumeste ca și „păcatul strămoșesc” sau „păcatul originar.” Acest păcat este unul care cuprinde pe toți cei care s-au născut din Adam și Eva. Iată de ce este bine să știm că în primul păcat făcut de om Adam și Eva au avut parte de vină. Totuși, această vină a revenit în parte și diavolului care a fost cel care i-a instimat pe primii oameni la păcat. Pentru marea majoritate dintre noi moartea este un lucru biologic: este încetarea bătailor inimii. Când inima nu mai bate este adevărat că omul moarte. Totuși, moartea nu are în sine o cauză biologică. De ce spunem acest lucru? Spunem acest lucru fiindcă moartea a venit din păcat. Păcatul este în acest sens o separație de Dumnezeu sau de ce nu o rupere de Dumnezeu. Fiind rupt de Dumnezeu omul ajunge să nu mai poate să existe în continuu ci la fel de bine să ducă o existență separară de El. Acesta este motivul pentru care păcatul și moartea sunt două noțiuni care se leagă una de alta deși aparent ele nu au nici un fel de legătură.

11 Christos Yannaras, *The mystery of evil* (Holy Cross Orthodox Press, 2012).

obișnuință. Suntem obișnuiți să vedem păcatul ca un lucru firesc al lumii noastre. La televizor, al radio, pe internet sau în presa scrisă ne sunt descrise mai multe lucruri care sunt păcat. Ceea ce mai puțini dintre noi știm este că păcatul este ceea ce ne separă de Dumnezeu sau mai bine zis ceea ce ne face să nu mai avem nici un fel de legătură cu Dumnezeu. Cu cât un om se afundă mai mult în păcat cu atât mai mult el se depărtează de Dumnezeu. Iată că deși sunt mulți care știu ceea ce este păcatul sunt puțini care știu consecințele păcatului: separarea de Dumnezeu. Trebuie să avem acest lucru în vedere mai ales în zilele noastre când sunt mulți care ne spune că păcatul nu are nimic de a face cu moartea. Cum poate creștinismul ortodox să afirme că moartea este un produs al păcatului? Realitatea este că sunt puțini conștienți că atunci când păcătuiesc nu fac decât să se separe pe sine de Dumnezeu. Această separație a fost trăită și de Adam și Eva. Fiindcă separația de Dumnezeu este un lucru care definește păcatul, este clar că păcatul este cel care ne pune în raza de acțiune a diavolului care este fără doar și poate separat deplin și definitiv de Dumnezeu. Totuși, păcatul lui Adam și Eva nu a fost la fel de grav ca păcatul săvârșit de diavol. Acest lucru fiindcă diavolul a dorit din proprie inițiativă să ia locul lui Dumnezeu.¹²

Prin urmare Dumnezeu l-a menit sau l-a destinat pe spre nemurire. Acest lucru poate să fie văzut din faptul că sufletul omului este nemuritor. Sufletul însă trebuie să știm că nu este trupul nostru. Fiindcă omul a păcătuat acest lucru adus la separație trupului de izvorul vieții care este Dumnezeu. Prin urmare trupul a devenit o entitate muritoare. Concepția creștin ortodoxă este că există o legătură profundă dintre păcat și moarte fiindcă moartea este o consecință a păcatului. Acest lucru poate să fie văzut și din punct de vedere medical: beția care este un păcat este ceea ce îl duce pe om la o boală care se numește alcoolism. Această boală este una care provine dintr-un păcat. La fel de bine fumatul care și el este un păcat este ceea ce îl duce pe om la mai multe boli cum este tebeceul sau infecțiile ale căilor respiratori. Iată prin urmare că unele boli au și în zilele noastre cauze care provin din păcat. Acest lucru a avut loc la începuturile umanității când Adam și Eva au neascultat porunca lui Dumnezeu de a face diferența

12 În zilele noastre sunt mai multe opinii în ceea ce privește existența morții. Sunt mulți care consideră că moartea este un fel de trecere în nimic sau în neființă. Acest lucru fiindcă se consideră de mulți că nu mai există nimic dincolo de această viață. Opinia creștin ortodoxă este că viața nu se încheie odată cu moartea ci că sufletul omului continuă să existe și după moartea trupului. Deși trupul a fost afectat de moarte, sufletul omului a ajuns să își mențină nemurirea. Prin urmare sufletul omului este nemuritor. Fiindcă păcatul a ajuns să stăpânească trupul omului totuși omul are posibilitatea ca prin credința în Iisus Hristos să își salveze trupul. Acest lucru fiindcă sufletul este liber să opreze între Hristos și diavol. Iadul este fără doar și poate un om fel mormânt al sufletului. La fel cum există un mormânt fizic pentru trup la fel de bine există și un mormânt spiritual pentru sufletul care este iadul. Aceste lucruri sunt cele care definesc la un anumit nivel existența din zilele noastre. Trebuie să fim cât se poate de atenți în acest sens cu sufletul nostru și să ne dăm seama că păcatul este cel care închide sufletul nostru în iad în timp ce virtuțile îl duc în spre rai. Devine evident că omul este o ființă alcătuită din trup și suflet. Acest lucru fiindcă omul este dihotomic. Deși trupul este muritor nu acest lucru este valabil și în cazul sufletului. Sufletul continuă să existe și după moarte. Sufletul care este captiv păcatului dorește să nu mai aibă nimci de a face cu Dumnezeu și să se întoarcă în spre nimic sau neant. Fiindcă acest lucru este negat de Dumnezeu este care viață, sufletul din iad ajunge să se chinuit veșnic. Chinurile sunt un fel de încercare de a ieși din lanțul ființei și a pășii în neant. Fără ca neantul să mai fie atins, sufletul se chinuiește veșnic.

dintre bine și rău. Acest lucru mai ales fiindcă Adam și Eva nu erau destul de maturi imediat după creație ca să își dea seama ceea ce implică această diferență. După cum am spus sunt foarte puțini cei care consideră că moartea este o consecință a păcatului. Acest lucru fiindcă pentru mulți păcatul este un lucru cât se poate de obișnuit în lumea noastră. Sfinții părinți însă ne spune foarte clar că atunci când păcătuiește omul ajunge să separe de Dumnezeu și la fel de bine să meargă pe un drum străin de Dumnezeu. Fiindcă Dumnezeu este viață, este clar că în păcat omul se îndreaptă în spre moarte. Acest lucru nu poate să fie în nici un fel negat. Prin urmare așa se face că începând cu Adam și Eva moartea a ajuns să pătrundă în lumea noastră. Consecințele ei nefaste le putem vedea cât se poate de bine. Din punctul de vedere al diavolului, pentru lumea noastră moartea este manifestarea ultimă a răului. Fiindcă este un rău și diavolul este o ființă dedicată în întregime răului este cât se poate de adevărat că moartea a devenit inerentă lumii în care trăim. La fel de bine fiindcă Dumnezeu a respectat libertatea lui Adam și Eva de a păcătui este foarte adevărat că în cele din urmă Dumnezeu a ajuns să tolereze moartea în lumea noastră.¹³

Moartea este o realitate care iasă din iad și este una dintre cele mai mari dovezi că iadul există. Aceasta fiindcă iadul este o stare de moarte. Prin urmare cei care se îndoiesc de iad ar trebuie să se îndoiască și de moarte. Putem vedea că moartea este prezentă în lumea noastră și acest lucru trebuie să fie cât se poate de evident și de clar pentru toată lumea. Totuși, Dumnezeu a dorit să demonstreze că puterea morții care vine din iad nu este mai de puterea Sa. În cele din urmă acest lucru a fost demonstrat de învierea lui Hristos. Hristos a înviat fiindcă a dorit să ne facă conștienți că moartea nu este dincolo de puterile lui Dumnezeu. La fel de bine Hristos a înviat și pentru a ne încredința și pe noi că într-o zi și noi vom învia. Până la învierea trupurilor care după sfinții părinți va avea loc la sfârșitul umanității, este foarte adevărat că Hristos mai are o misiune. Care este această misiune a lui Hristos? Această misiunea a lui Hristos este să salveze sufletele noastră sau mai bine zis să mântuiască de la iad sufletele noastre. După cum am vorbit în rândurile de mai sus păcatul a ajuns să afecteze numai trupul nostru care a devenit muritor însă sufletul nostru constinuuă să trăiască. Acest fapt ne spune că trebuie să fim cât se poate de atenți cu sufletele noastre. Era imposibil ca păcatul săvârșit de Adam și Eva să nu rămână fără de nici o consecință fiindcă acest lucru este ceea ce a dus la separația lor de Dumnezeu. Totuși, putem vedea că pe parcursul timpului Dumnezeu a dus un dialog constat cu umanitatea prin sfinți și prin prooroci. Creștinismul ortodox este cel care ne spune că în această viață nu trebuie să avem grijă numai de trupul nostru ci la fel de bine și de sufletul nostru. Sufletul nostru are nevoie de rugăciune prin care se unește cu Dumnezeu și la fel de bine de alte lucruri care ajung să definească sensul existenței sale. Prin urmare sufletele care au trecut de moartea trupului continuă să existe. Evreii spuneau că sufletele morților continuă să existe în șeol care este corespondentul iadului.¹⁴

Prin urmare de la Adam și Eva ortodoxia susține că toate sufletele oamenilor au mers în iad. Aceasta fiindcă păcatul strămoșesc a fost unul care a dominat neamul omenesc. Totuși, cum se face că au fost mai mulți drepti și sfinți în timpul Vechiului Testament? Ce s-a întâmplat cu ei? Oare faptele lor bune l-au lăsat indiferent pe Dumnezeu? Adevărul este că sfinții părinți ai ortodoxiei și mai ales Sfântul Cosma Etolianul afirmă că timp de aproape 5000 de ani ușile raiului au rămas închise sufletelor tuturor oamenilor, drepti și nedrepti la fel de bine. Acest lucru fiindcă păcatul săvârșit

13 Ilarion Alfeyev, *Hristos, biruitorul iadului. Pogorârea la iad din persepectiva ortodoxă* (Editura Sofia: București, 2008).

de Adam și Eva a ajuns să Îl determine pe Dumnezeu să nu mai lase ușile raiului deschise. Adevărul este că Adam și Eva nu mai aveau cum să rămână în rai din moment ce în urma ispitirii diavolului au început să aibă îndoieli referitoare la Dumnezeu. Poate să existe îndoiala față de Dumnezeu în rai? Cu siguranță că nu. Nu putem să ne îndoim de Dumnezeu și la fel de bine să trăim împreună cu Dumnezeu. Iată cum 5000 de ani proîta raiului au fost închise umanității. Trebuie să vină Mesia pentru a le deschide. Acest lucru implica faptul că toți cei care au fost drepti în Vechiul Testament aveau să se mântuiască. Prin urmare atunci când Îl numim pe Iisus ca Mântuitorul spunem în primul rând că El este mântuitorul sufletelor noastre. Când Dumnezeu a promis un mântuitor lui Adam și Eva El s-a referit în special la un mântuitor al sufletelor acestora. Sufletele noastre are nevoie de un mântuitor pentru a nu ajunge în iad. Pentru a fi mai convingători de ce avem nevoie de un mântuitor al sufletelor noastre este bine să spunem care sunt în mare sau îmn principat chinurile iadului: 1. Întunericul, este un întuneric deplin în iad și eventual singurele lucruri care se văd sunt flăcările care ard pe cei păcătoși, 2. Plângerea și scrișnirea dinților. În iad nu este nimeni fericit ci toți plâng continuu. 3. Putoarea cea rea. Este un miros infernal în iad. 4. Foamea și setea. 5. Gheța, 6. Cei din iad sunt roși de viermi continuu, 7. Focul cel nestins care îi are pe cei de acolo, 8. Deznădejdea și 9. Faptul că toate acestea sunt veșnice. Prin urmare pentru a putea să scăpăm de aceste chinuri este bine să știm că trebuie să ne bazăm numai pe Dumnezeu și nu pe puterile noastre care sunt cât se poate de neputincioase de a ne izbăvii de iad. Dumnezeu le-a promis lui Adam și Eva un mântuitor la sufletelor și acesta avea să fie Domnul Iisus Hristos.¹⁵

Se spune că era un bijutier care stătea în magazinul său. La un moment dat a intrat o fetiță care s-a uitat la un colier frumos din pietre prețioase.

- Domnule bijutier, aş dori să cumpăr acest colier. Este pentru sora mea. De când mama a murit numai ea are grijă de mine.
- Ai cu ce să plătești? A întrebat bijutierul.
- Cum să nu, a spus fetița scoțând o cutie pe care a turnat-o pe tejgheaua din fața bijutierului.

14 Fiindcă o ființă spirituală diavolul este la fel de bine cel care a creat iadul prin faptul că s-a răzvărit și s-a separat de Dumnezeu. Prin urmare iadul nu poate să fie văzut cu ochii trupești dar el v-a putea să vie văzut după moarte cu ochii sufletești. La fel de buna ecst lucru îl putem spune și despre rai. Este clar că există o lume spirituală care merge în paralel cu lumea noastră materială. Ca și Fiul lui Dumnezeu și unul din Sfânta Treime, Iisus a fost o ființă spirituală. Pentru a îl putea mântui pe om care este și o ființă materială Hristos a asumat un trup omenesc pentru ca în acest fel să fie deplin un om și să îl poată mântui pe om. Devenim om Hristos a asumat tot ceea ce ține de om cu scopul de a îl elibera pe om de robia patimilor și a păcatelor. Acest lucru fiindcă patimile și păcatele sunt cele care îl duc pe om spre iad ca unele care nu mai au nimic de a face cu Dumnezeu. Aproprierea sau depărtarea de Dumnezeu sunt lucruri pe care omul le poate trăi în sufletul lui. Când omul este aproape de Dumnezeu, sufletul lui este liniștit și împăcat. Când omul este departe de Dumnezeu sufletul lui este neliniștit și întristat. Iată prin urmare că omul ajunge să trăiască legătura cu Dumnezeu nu atât prin intermediul trupului cât mai mult prin intermeidul sufletului. Pentru acest lucru este bine să știm că sufletul este un lucru care are nevoie de mântuire, la fel cum și trupul are nevoie de a fi îngrijit de om.

15 Stelian Tofană, *Iisus Hristos arhiereu veșnic după epistola către evrei* (Presa Universitară Clujeană, 2000).

În cutie erau niște bănuți de mică valoare, un pumn de monede, niște scoici și câteva figurine care în nici un caz nu erau nici 10% din prețul colierului. Bijutierul a stat câteva momente și s-a gândit după care a mers și a luat o hârtie și a împachetat colierul de pietre preioase.

- Este destul? A întrebat fetița.
- Este destul, a răspuns bijutierul zâmbind.

După ce a împachetat colierul l-a dat fetiței care a plecat cu cutia bucuroasă. La o jumătate de oră pe ușa magazinului de bijuterii a intrat o femeie frumoasă care avea cu sine pachetul cu colierul pe care îl dăduse bijutierului.

- Domnule bijutier, cred că este o greșală.
- Ce greșală?
- Dumneavoastră i-ați dat surorii mele acest colier?
- Da doamnă.
- Vă rog să îl primiți înapoi. Cred că este o neînțelegere, sora mea mai mică nu avea cum să aibă atâția bană să cumpere acest colier. Are un preț destul de mare.
- Sora dumneavoastră a plătit prețul acestui colier.
- Cum se poate una ce aceasta?
- Nu domnă, vă înșelați. Sora dumneavoastră a plătit prețul colierului; a plătit prețul cel mai mare pe care îl putea plăti cineva: a dat tot ceea ce avea.

Bijutierul nu a mai vrut să ia înapoi colierul din pietre prețioase și așa că sora cea mare l-a luat și a plecat acasă.

Întâmplarea de mai sus ni se potrivește și nouă. Bijutierul este Dumnezeu și colierul este raiul. Cu toții dorim să mergem în rai, însă indiferent cât de multe fapte bune am face tot nu suntem vrednici de rai. Asemenea bijutierului și Dumnezeu este înțelegător și când vedem că dăm tot ceea ce avem mai bun din noi în cele din urmă El ne oferă raiul chiar dacă nici un om nu ar putea să plătească cum se cuvine intrarea în rai.¹⁶

Prin urmare păcatul este cel care în nici un fel nu poate să îl lase indiferent pe Dumnezeu. Acest lucru fiindcă dacă Dumnezeu ar fi indiferent cu păcatele noastre acest lucru ar însemna că Dumnezeu nu mai este drept. Dumnezeu este drept și în El există dreptate. De fapt nu am putea să concepem cu adevărat ceea ce este dreptatea dacă nu am ști cine este Dumnezeu din care izvorăște dreptatea. Dreptatea este un lucru care ne pune în legătură cu Dumnezeu și la fel de bine ne învață cum să judecăm lucrurile acestei lumi. Prin urmare Dumnezeu este drept. Deși Dumnezeu i-a iubit pe

16 Deși Adam și Eva au păcătuit și s-au întors cumva de la Dumnezeu a devenit clar că și Dumnezeu care este drept într-un anume fel a lăsat moartea în lume. Prin Iisus Hristos Dumnezeu ne-a arătat că El este mai presus de puterea morții. Prin urmare moartea nu are nici un fel de putere asupra lui Dumnezeu. Este clar că fiind într-o situație ambiguă omul vede în moarte cel mai mare dușman. Acest lucru fiindcă omul nu a crezut că moartea va anunge să se instaureze în lumea noastră. Moartea face mult rău omului dar ea nu poate să fie mai presus de voia și de puterea lui Dumnezeu. Prin urmare este bine să știm că Hristos a bituit moartea și a înviat pentru a ne încredința că este dincolo de moarte și că într-o zi la sfârșitul lumii cu toții vom învia. Credința în învierea morților este centrală ortodoxiei și de fiecare dată duminica când spunem crezul afirmăm: „aștept învierea morților și viața veacului ce v-a să fie.” Prin urmare creștinismul ortodox crede în învierea morților. La fel de bine credința în învierea morților se leagă și de nemurirea sufletului care este cel ce trebuie să fie mântuit.

Adam și pe Eva fiindcă au fost creația Lui El și-a dat seama că trebuie să fie și drept. Pentru acest lucru Dumnezeu a îngăduit moartea în lumea noastră. Sunt mulți care sunt de părere că moartea este un lucru care în nici un fel nu poate să fie compatibil cu iubirea lui Dumnezeu. Cum poate ca iubirea lui Dumnezeu să tolereze moartea omenilor din lumea noastră? Sunt mulți care își ridică această întrebare. Mai poate să fie Dumnezeu iubitor dacă ne lasă să murim? Dumnezeu ne iubește dar trebuie să știm că El este un Dumnezeu al dreptății. Adam și Eva dacă nu ascultau de diavol nu păcătuiau și prin urmare moartea nu intra în uamnitare. Totuși, Dumnezeu a știut că Adam și Eva au fost înșelați de diavol și pentru acest lucru le-a promis lor și prin ei nouă tuturor un mântuitor. Acest mântuitor a fost cel pe care Îl știm azi: Domnul Iisus Hristos.¹⁷

Deși este mai greu de crezut, păcatul este o noțiune care se leagă de moarte. Acest lucru fiindcă păcatul și moartea sunt două lucruri care vin de la diavol. Este bine prin urmare să fim conștienți de aceste lucruri și să știm că păcatul este cel care a adus moartea în această lume. Pentru mulți dintre noi păcatul este un lucru care se leagă numai de moralitate și nu are nici un fel de implicațiile ontologice. Adevărul este că păcatul a schimbat la un anumit nivel condiția ontologică a omului. Ontologic omul era menită să fie într-o comuniune infinită sau eternă cu Dumnezeu. Totuși, Adam și Eva au păcătuit și acest lucru a avut consecințe ontologice. Prin acest lucru înțelegem că moartea care este conștiința a păcatului a devenit o condiție inevitabilă a vieții omului. După cum ne spun sfinții părinți Adam și Eva în rai erau într-o stare de nevinovăție sau mai bine spus într-o stare în care nu erau atât de maturi duhovnicește și sufletește pentru a își da seama de toate implicațiile diferenței dintre bine și rău. La un anumit nivel Dumnezeu a dorit să îi scutească de acest lucru. Așa se face că Dumnezeu i-a cerut lui Adam și Eva să nu cunoască diferența dintre bine și rău. Acest fapt nu înseamna că această interdicție v-a dura pentru totdeauna. Avea să vină un timp în care Adam și Eva și urmașii lor să le fie lăsată posibilitatea de a cunoaște diferența dintre bine și rău dar acest lucru numai după ce erau maturi duhovnicește. Fiindcă erau imaturi duhovnicește fiind proaspăt creați, Dumnezeu le-a interzis această cunoaștere a diferenței dintre bine și rău. Acest lucru Dumnezeu l-a făcut pentru binele lui Adam și Eva. Iată că sub ispita diavolului Adam și Eva încalcă porunca lui Dumnezeu. Având în vedere că Adam și Eva au fost ispitiți la fel cum a fost ispitit și Iisus în pustiu la Carantaniei, Dumnezeu le mai dă o adoua șansă. Le promite un mântuitor. A trebuit să treacă aproximativ 5000 de ani pentru ca acest Mântuitor să se întrupeze și să vină să salveze sufletele noastre de la iad.¹⁸

După cum a fost experimentat de Adam și Eva căroră diavolul le-a spus că dacă vom încălca porunca lui Dumnezeu vor fi ca niște dumnezei, din cele mai vechi vremuri păcatul se prezintă pe sine ca un lucru plăcut: este plăcut să te îmbeți, este plăcut să te lăcomești la mâncare, este plăcut să te droghezi sau este plăcut să ne mâni și să induci în alții teroare. Aceste lucruri fiindcă păcatul este prezentat de diavol ca un lucru bun. În sine după cum am spus păcatul ca unul care vine de la diavol se leagă de moarte. Acest lucru este ceea ce au ignorat primii oameni. Primii oamenii au găsit greu de crezut că păcatul îi va duce la moarte. Iată că lucrurile au fost chiar așa cum a spus Dumnezeu. Dacă Adam și Eva ar fi ascultat de Dumnezeu cu siguranță că lumea noastră ar fi arătat altfel. Ar fi fost o lume în care răul și moartea nu ar fi existat. Lucrurile s-au întâmplat cum s-au întâmplat și în zilele noastre moartea și păcatul sunt lucruri obișnuite. Totuși, fiindcă moartea nu este un lucru intenționat de Dumnezeu în fața ei nu putem să simțim decât durere și oroare. Acest lucru fiindcă după cum am

17 Constantin Preda, *Cartea neamului lui Iisus Hristos* (București, 2006).

spus dacă Adam și Eva ar fi ascultat de Dumnezeu soarta umanității ar fi fost alta. Prin păcatele pe care noi le facem nu facem decât să confirmăm păcatul primordial al lui Adam și Eva. Fiind preștient Dumnezeu avea să știe de păcatul lui Adam și Eva și la fel de bine El știe și de păcatele pe care noi încă nu le-am făcut dar urmează să le facem. Faptul că Dumnezeu știe de păcatele pe care le vom face nu înseamnă că El este și cauza păcatelor noastre. La fel de bine acest lucru se aplică și în cazul lui Adam și Eva: faptul că Dumnezeu a știut că Adam și Eva vor păcătui nu înseamnă că El a fost și cauza păcatului. Iată ce spunea în acest sens un mare duhovnic creștin ortodox din secolul al XX-lea, părintele Dumitru Zamisnicu: „așa-i soarta omului păcătos, caută dulceața păcatelor toată viața, dar sfârșește în amarnică și veșnică moarte în iad. Că și râurile adună ape dulci, dar când se varsă în mare se amărăsc. Și oricâte râuri cu ape dulci s-ar varsa în mare, marea tot nu se îndulcește. Așa și omului, nu îi folosește dulceața păcatelor ca să îndulcească amăreala morții.” Este clar că logica morții se leagă de logica păcatului și acest lucru a fost ceea ce a asuns diavolul de Adam și Eva.¹⁹

Prin urmare păcatul este o separație voită de Dumnezeu sau la fel de bine un fel de uitare de Dumnezeu. Noi trebuie să fim în comuniune cu Dumnezeu și trebuie să facem ceea ce este plăcut lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă nu putem să spunem că Îl iubim pe Dumnezeu și în același timp să facem lucruri care nu sunt pe placul lui Dumnezeu. După cum am spus, păcatul primordial sau păcatul strămoșesc făcut de Adam și Eva este o realitate care se moștenește de toți cei care s-au născut din Adam și Eva. Aceasta fiindcă el a fost un păcat grav. Totuși prin botez sfinții părinți ne spun că păcatul strămoșesc se șterge. Prin urmare este bine să știm că păcatul strămoșesc nu mai are nici o putere asupra noastră prin botez. În ceea ce îl privește pe om și existența lui în această viață el se află fără de nici o îndoială în cauzalitatea cu care păcatul lui Adam și Eva a cuprins toată natura umană. Păcatul lui Adam și Eva este rereditar fiindcă cu toții provenim din Adam și Eva. Prin ei și prin păcatul lor s-a înomenit la drept vorbind această capacitate de a păcătui a omului. Este bine să știm că pe cât omul se sfințește pe atât de mult sufletul lui se curăță. După cum am arătat deși păcatul lui Adam și Eva a introdus în lume cauzalitatea morții trupești, el nu a putut să

18 După cum am afirmat nici un suflet nu se poate mântui pe sine însuși fiindcă această putere este dată numai de Dumnezeu și este bine să știm că nu poate exista mântuire afară de Hristos. Sunt mai mulți care sunt de părere în zilele noastre că orice religie poate să mântuiască. Acest lucru este fals. Nu poate să existe mântuire acolo unde nu este recunoscut Iisus ca mântuitor. Este ca și cum ai spune că poți să trăiești cu niște părinți pe care nu dorești să îi cunoști după nume. Mai pot ei să fie părinții tăi? Cu siguranță că nu. Faptul că nu există mântuire afară de Hristos este negat de multă lume în zilele noastre fiindcă sunt mulți care consideră că nu există mântuire numai în creștinism și că creștinismul este o religie între alte religii. Adevărul este că sunt mulți care deși folosesc termenul de religie nu știu la ce se referă ea. Religia este o problemă complexă care include în sine mai multe aspecte dintre care unul este și mântuirea omului. Mântuirea este un act care ține de religie sau mai bine spus este religios. Acest lucru fiindcă ajungem să ne mântuim prin religie. Prin urmare religia este un lucru de o importanță virtuală în viața omului dar la fel de bine trebuie să știm că ea poate să fie contrafăcută. Dacă religia poate să fie contrafăcută la fel de bine și mântuirea poate să fie contrafăcută. Este bine să știm că trebuie să ne raportăm la Hristos în orice moment când avem de a face cu probleme religioase. Numai în acest fel vom putea demonstra că suntem pe calea cea bună.

19 Irineu Popa, *Iconomia plinirii vremilor în Iisus Hristos* (Craiova, 2014).

omoare sufletul omului. Sufletul omului nu este muritor ca și consecință a păcatului lui Adam și Eva. Acest lucru fiindcă după cum am vorbit sufletul este un lucru nemuritor. Iată în acest sens ce spunea teologul sârb Iustin Popovici: „jugul vieții este chinuitor și povara existenței este grea, deoarece o împovărează lanțurile de plumb ale păcatului morții. Când însă, cu puterea Domnului celui înviat, legăturile de plumb ale păcatului și morții sunt înlăturate din ființa vieții și a existenței, atunci jugul devine bun și povara ușoară.”²⁰

Prin urmare în această viață omul este chemat să fie pe placul lui Dumnezeu. Când omul caută să fie pe placul lui Dumnezeu el ajunge să nu mai păcătuiească. Acest lucru fiindcă în cele din urmă păcatul este un lucru care ajunge să nu mai domine în om. Tema păcatului și a morții a preocupat pe mulți sfinții părinți. Ceea ce putem să deducem din scrierile sfinților părinți este că Dumnezeu nu a creat moartea dar în ceea ce îl privește pe om o tolerează. Acest lucru fiindcă omul păcătuiește și face de multe ori lucruri care nu sunt pe placul lui Dumnezeu. Ce s-ar fi întâmplat dacă un om rău și păcătos ar trăi pentru veșnicie sau ar fii trupește nemuritor? El ar face păcate și rele la infinit. Iată prin urmare că la un anumit nivel moartea este un lucru bun pentru om. Acest lucru fiindcă în această viață omul păcătuiește. Prin moartea trupească tendința spre păcat a omului este stopată sau mai bine zis nu mai are nici un fel de tărie asupra omului. Iată ce spunea în acest sens teologul Nichifor Crainic: „omul e ființă liberă. Și dacă Dumnezeu ar fi suprimat păcatul, lăsându-i totuși libertatea, n-ar fi suprimat nimic cu aceasta, fiindcă posibilitatea de a păcătui ar fi rămas în continuare în om.” Prin urmare Dumnezeu este o ființă care a voit ca omul să aleagă să Îl slujească din libertate. La fel de bine încă de la începuturi Dumnezeu le-a spus lui Adam și Eva că prețul păcatului este moartea. Acest lucru a fost neascultat de Adam și Eva. Este bine să știm că trebuie să fugim de păcat ca de moarte. Sunt mulți care nu știu care este cauza mortalității în lumea noastră. Sfinții părinți ai ortodoxiei nu au nici o îndoială în acest sens: moartea a fost introdusă în umanitate prin păcat. Iată care este cauza morții. Cauza ultimă a morții însă este diavolul. Hrisos a venit să învingă puterea diavolului. Acest lucru fiindcă prin sine omul nu poate să realizeze acest lucru. La fel de bine o altă lucrare pe care Hristos a făcut-o în această lume a fost să instituie taina

20 Din cele spuse mai sus reținem că teologul sârb folosește expresia „păcatul morții.” Prin acest lucru înțelegem că păcatul este o realitate care ajunge să ne ducă spre moarte. Moartea trupească este un lucru care este produs în cele din urmă al păcatului. Hristos a putut să învieze fiindcă El nu a avut nici un păcat. Deși nu par că se leagă unul de altul, păcatul și moartea sunt două noțiuni cât se poate de strâns legate. Acest lucru fiindcă păcatul este un lucru care este pe voia diavolului. Este adevărat că sunt păcate mai mici și păcate mai mari. Noi trebuie să știm prin urmare că moartea nu este o realitate care are o cauză biologică ci este un lucru care a fost adus în om prin păcat. Acest lucru fiindcă omul a fost înșelat de diavol. Trebuie să știm că păcatul provine la fel ca moartea de la diavol care dorește distrugerea omului. De ce dorește diavolul distrugerea omului? El dorește acest lucru fiindcă omul este chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Prin urmare diavolul este cel care urăște tot ceea ce ține de Dumnezeu. Prin faptul că diavolul a reușit să introducă moartea în lume el nu face decât să se răzbune pe Dumnezeu care l-a aruncat în iad. Totuși, trebuie să știm că după cum ne spun sfinții părinți puterea lui Dumnezeu este mai mare decât puterea diavolului. Prin urmare când suntem ispitiți este bine să avem răbdare. Domnul Iisus Hristos a și spus că „prin răbdarea voastră vă ve-ți mântui sufletele voastre.” Avem nevoie de răbdare pentru ca în acest fel să ajungem să ne mântuim.

spovedaniei sau a iertării păcatelor. Acest lucru fiindcă prin spovedanie păcatele noastre se iartă. După înviere, Hristos a suflat Duh Sfânt peste apostolii Săi după care le-a spus: „celor ce le veți ierta păcatele, vor fi iertate; și celor ce le veți ține, vor fi ținute.” (Ioan 20, 23). Prin urmare este cât se poate de adevărat că Hristos a voit ca păcatele să fie iertate. Totuși, cum se face că deși păcatele ne sunt iertate în spovedanie moartea nu a fost eliminată din lumea noastră? Încă murim fiindcă moartea a devenit o cauzalitate în noi prin păcatul lui Adam și Eva care a fost săvârșit mai înainte de a se întrupa Hristos. Prin urmare botezul ne iartă de păcatul strămoșesc dar nu ne scoate din cauzalitatea morții pe care au introdus-o în lume Adam și Eva.²¹

Odată cu venirea lui Hristos în ceea ce privește păcatul umanitatea a intrat într-o nouă etapă. Acest lucru fiindcă Hristos este Cel care a demonstrat că este dornic să ierte păcatele. Păcatul care este făcut de om era un lucru care până la Hristos era ireversibil sau mai bine spus nu putea să fie iertat. De mai multe ori Hristos mai înainte de a vindeca un bolnav i-a iertat păcatele. Acest lucru fiindcă păcatul este cauza a tot ceea ce este rău în lumea noastră. Păcatul a fost cauza pentru care în zilele lui Noe Dumnezeu a adus potopul peste umanitate. Oamenii din vremea lui Noe erau păcătoși și nici nu voiau să se schimbe. Așa că Dumnezeu a decis să piardă o întreagă generație. Singurul care a fost găsit drept în zilele potopului a fost dreptul Noe. Iată prin urmare un lucru pe care trebuie să îl înțelegem foarte bine. Păcatul este cel care se separă de Dumnezeu la fel cum păcatul primilor oameni Adam și Eva i-a scos din rai și a adus moartea în lume. Totuși, sfinții părinți sunt de părere că nu trebuie să ne pierdem speranța în ceea ce privește moratea din lume. Toți sfinții părinți au fost unanimi că omul v-a înviat la sfârșitul timpului. Unul dintre semnele sfârșitului lumii este învierea morților. Nu știm când va avea loc acest lucru dar este adevărat că atunci când vor învia morții lumea se v-a apropia de sfârșit. Pentru cea mai mare parte a lumii de azi crezul în învierea morților este un fapt imposibil. Cum să mai învie cei care au murit deja? La această obiecție spunem că la fel cum Hristos a înviat din morți la fel de bine toți cei care au murit vor învia. Acest lucru fiindcă învierea lui Hristos este o anticipare a învierii morților. Totuși, de 2000 de ani nu a înviat nimeni. Acest lucru este așa fiindcă sfârșitul lumii încă nu a venit.²²

Sfinții părinți ne spun că de la Adam și Eva a păcătui este omeneste. A persista în păcat este diavolește. Cu toții păcătuim dar sunt unii care se complac în păcat și nici nu vor să se schimbe fiindcă la drept vorbind le place viața de păcat. După cum am spus în rândurile de mai sus, păcatul este cel care aduce în om un fel de dulceață, de plăcere. Este vorba de plăcerea prin care ne momește diavolul. Orice om are noțiunea de moral și de imoral, de bine și de rău, de păcat și de virtute. Acest lucru diavolul îl știe și pentru a atrage pe cât mai mulți la păcat el se folosește de plăcerile acestei lumi pentru a îl face pe om să păcătuiască. Să nu uităm că lui Adam și Eva diavolul le-a spus că dacă vor păcătui vor fii ca dumnezei. Prin urmare pe cale logică, omul nu prea este dispus să păcătuiască însă aceasta îl face pe diavol să schimbe tactica. El vine și ne spune că dacă păcătuim ne vom bucura de alcool, de sex, de mâncare, de stăpânia asupra altora și multe altele asemenea. Prin urmare diavolul știe că în nici un fel nu poate să ajungă să îl subjuge pe om pe cale logică fiindcă Dumnezeu a fost Cel care i-a lăsat omului o conștiință morală. Este adevărat în acest sens că diavolul se folosește de seducție pentru a ajunge să îl atragă pe om la păcat. Seducerea este cea care este cea mai veche înșelăciune pe care cel rău o folosește pentru a îl atrage pe om la păcat. Ești sedus de o femeie frumoasă, de un bărbat frumos, ești sedus de un pachet de țigări, ești sedus de

21 Jaroslav Pelikan, *Iisus de-a lungul secolelor* (București, 2000).

mâncare multă, ești sedus de un dram de opium, ești sedus putere și enumerarea ar putea continua. Fiindcă nu poate convinge conștiința morală din om, diavolul ne seduce. Acest lucru fiindcă seducerea este un fel de disumulare a realității care îl face pe om să nu mai țină cont de gândirea logică. Trebuie să știm că fiind o ființă căzută în diavol nu mai există logică. Există la drept vorbind o umbră de logică sau mai bine zis o pseudologică. Prin conștiința morală din sine omul este o ființă logică. El știe că virtutea îl duce la Dumnezeu și viciul la diavol. Totuși, diavolul ajunge să „complice” lucrurile sau mai bine spus să nu le mai prezinte în alb și negru cum sunt ele ci mai mult în gri așa încât omul nu mai știe ceea ce este bine și ceea ce este rău. Acest proces diavolul l-a folosit cu primii oameni Adam și Eva și continuă să îl folosească și în zilele noastre cu fiecare dintre noi. Întotdeauna când păcătuim avem un fel de confuzie morală în noi sau mai bine spus nu mai știm care este diferența exactă între bine și rău. Aceasta este cea mai veche tehnică pe care cel rău o folosește pentru a îl face pe om să păcătuiască și în consecință să se separe de Dumnezeu.²³

Adevărul este că seducția este atât de puternică în zilele noastre că după cum spunea Sfântul Părinte Aghioritul păcatul a devenit o modă. Este la modă păcatul fiindcă omul a ajuns să fie cât se poate de lispit de sensibilitatea duhovnicească. Atunci când omul nu este ancorat în Hristos este adevărat că păcatul este cât se poate de firesc și de obișnuit. După cum am spus, Dumnezeu l-a făcut pe om o ființă fără de păcat dar fiind biruit de înșelăciunile diavolului omul a ajuns o ființă păcătoasă. Hristos a trebuit să învingă acest cerc vicios la păcatului și pentru acest lucru el nu a făcut și nici nu a comis un păcat. Acesta este motivul pentru care Biserica Îl denumeste pe Hristos ca Noul Adam. Hristos este Noul Adam fiindcă El a fost fără de păcat. Fiindcă a fost fără de păcat în cele din urmă Hristos a putut să schimbe ontologic condiția vieții omului. Așa se face că în zilele noastre avem spovedania pe care Hristos a instituit-o pentru iertarea păcatelor. Avem nevoie de iertarea păcatelor fiindcă numai așa ne putem mântui. Prin urmare trebuie să știm că în zilele noastre păcatele se pot ierta și acest

22 Există la ora actuală o bogată literatură apocaliptică ce ne vorbește despre sfârșitul lumii. Ceea ce trebuie să știm este că sfârșitul lumii este strict legat de învierea morților. Creștinismul ortodox este o credință care afirmă învierea morților. Atunci moartea va fi deplin învinsă și cei dreapți se vor putea bucura deplin de viață. Învierea morților este evident un lucru care este dincolo de puterile și de capacitățile omului. Aceasta fiindcă vor învia atât cei buni cât și cei răi. Este clar că după Biblie cei buni și cei răi nu vor avea aceeași soartă. Unii vor învia spre rai și alții spre iad. Prin urmare este evident că la un anumit nivel consecințele morții vor putea să fie simțite pentru cei răi care prin păcat s-au afundat pe sine în iad. Ceea ce trebuie să știm este că dacă toți ar fi buni Dumnezeu i-ar mântui pe toții. Totuși, unii dintre oameni au ales răul și pentru acest lucru este bine să știm că trebuie să ne ferim de rău. O formă de manifestare dintre multe alte forme ale răului este păcatul. Nu suntem destul de conștienți de toate implicațiile păcatului dar păcatul este cel care a adus moartea în lume. Păcatul este cel care ne separă de Dumnezeu și la fel de bine el este cel care ne face să nu mai avem nimic de a face cu El. Nu putem să fim oameni ai păcatului și în același timp oameni ai lui Dumnezeu. Acest lucru fiindcă între păcat și Dumnezeu nu există nici un fel de legătură. Sunt mulți care nu cred că în spatele păcatului se ascunde diavolul dar acest lucru nu poate să fie contestat. Diavolul este autorul moral al păcatului și prin el speră ca să câștige pe cât mai mulți la iad.

23 Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos: lumina lumii și îndumnezeitorul omului* (Editura Anastasia: București, 1993).

lucru a fost posibil fiindcă Hristos a făcut posibil acest lucru. Păcatul este o temă care după cum am spus deși nu pare are o origine sinistră. Aecastă origine este diavolul. Deși nu putem să îl vedem atunci când păcătuim el este cel care a făcut ca noi să ajungem în această situație. Scopul celui rău este să ne separe de Dumnezeu și să ne facă să fim cât se poate de departe de Dumnezeu. Acest lucru în așa măsură încât să nu mai avem nimic de a face cu Dumnezeu. Nu trebuie să ne îndoim: între Dumnezeu și diavol nu mai există nici un punct de legătură și prin urmare acest lucru diavolul vrea să îl facă și cu noi.²⁴

Prin urmare păcatul este cel care a adus moartea în lume fiindcă păcatul este cel care vine de la diavol care este moarte. Diavolul este moarte fiindcă el s-a separat etern de Dumnezeu și nu mai este nici un fel de legătură între el și Dumnezeu. Păcatul este o energie a diavolului, o energie malefică ce nu face decât să îl macine și să îl ucidă pe om fără de nici un fel de remușcare. Trebuie să știm prin urmare că deși moartea a venit de la diavol ea a fost mijlocită de păcat. Iată ce ne spune în acest sens teologul sârb Iustin Popovici: „de ce este grea viața omului? Pentru că omul a născocit moartea instaurând-o în el și toate ființele din jurul lui. Iar moartea este izvorul nesecat al tuturor chinurilor și durerilor. Toți nervii morții pornesc de la om fiindcă el este ganglionul central al morții. În realitate moartea este singura amarăciune a vieții, singura amarăciune a existenței. Din ea puercede toată tragedia vieții.” Iată prin urmare că din aceste afirmații deducem cât se poate de bine că Dumnezeu nu a voit ca omul să moară dar fiindcă omul a păcătuit și continuă să o facă moartea a ajuns să fie o parte din această lume. Moartea și păcatul sunt două lucruri care se intercondiționează reciproc. Este bine să nu avem nici un fel de îndoială în acest sens și să fim cât se poate de convinși că trebuie să luptăm cu păcatul. Pentru mulți această luptă este adevărat că este inutilă. Este inutilă fiindcă indiferent dacă te lupți sau nu cu păcatul în cele din urmă vei muri. Dacă vei muri contează dacă ai luptat sau nu cu păcatul în această viață? Adevărul este că pentru sufletul nostru contează dacă în această viață am fost oameni ai viciilor sau oameni ai virtuților. De ce este aceasta așa? Este așa fiindcă în funcție de cum a trăit omul în această lume în cele din urmă v-a ajunge să trăiască și sufletul lui în lumea de apoi. Este bine să știm că noi singuri și nu Dumnezeu suntem cei care ne hotărâm destinul în viața de apoi. Dumnezeu dorește ca noi cu toții să ajungem în rai dar acest lucru implică să ne ferim de păcat sau la fel de bine să fim

24 În timp ce diavolul ne îndeamnă la păcat, Hristos ne îndeamnă la virtute și mai mult decât atât în timpul vieții Sale pământești Hristos a fost un model de virtute în toate aspectele vieții Sale. Iată ce ne spune în acest sens Sfântul Ioan Damaschinul: „păcatele să le ocolim cu toată puterea, fugind de ele. Cări fericit cu adevărat este cel ce caută virtutea și se îndeletnicește cu ea și cercetează cu grijă tot ceea ce este virtute, apropiindu-se prin ea de Dumnezeu și unidnu-se cu El prin minte.” Prin urmare este clar că în această viață trebuie să știm că suntem la intersecția a doi poli opuși: ai păcatului și ai virtuții. Ține de noi să ajungem să menținem calea virtuții. Nu trebuie să ne amăgim, în diavol nu mai există nici un fel de virtute. Acets lucru fiindcă el este cu totul pervertit și la fel de bine dorește să ne aducă și pe noi la acest stadiu. Hristos a fost conștient de aceasta și prin urmare S-a întrupat pentru noi pentru a ne scoate din păcat și a ne duce la virtute. Aceasta este calea pe care ne-o arată El și înadată ce pășim pe ea El ne vine în ajutorul nostru. Iată prin urmare că Hristos în chip duhovnicesc nu stă departe de noi când ne luptăm cu păcatul și dacă avem o voință puternică în cele din urmă v-a ajunge să ne ducă la nepătimire care este starea în care nu mai suntem robiți de nici un păcat. Hristos a lăsat această cale deschisă oricărui creștin care dorește să ajungă la nepătimire.

cât se poate de precauți cu păcatul. Sfântul Paisie Aghioritul spunea în acest sens: „dacă ai simțirea păcătoșeniei tale, vei avea sporire duhovnicească. Cu cât își vei vedea mai mari păcatele tale, cu atât mai multă simțire vei dobândii și cu atât mai mult vei sporii.” Hristos ne cere să ne vedem păcatele și să ținem cont de ele fiindcă în acest sens îi spunem lui Dumnezeu că suntem conștineți de neputința noastră de a ieși biruitori în lupta cu păcatul. Atunci Dumnezeu va veni și ne va ajuta.²⁵

Se spune că un șomer a ajuns pe ultimul punct de sărăcie. Mai avea doar câțiva bani și mai apoi nu mai știa ce să facă. Șomerul s-a gândit să meargă să își cumpere ceva de mâncare. Și-a cumpărat puțină mâncare și se gândea că de aici înainte totul va fi în voia lui Dumnezeu. A luat mâncarea și s-a așezat pe o bancă în parc. Când a dat să mănânce a putut vedea un bătrânel îmbrăcat în haine albe cu doi copii care stăteau în urma lui.

- Domnule, să vă fie milă! A spus bătrânelul.
- Să îmi fie milă de ce?
- De noi.
- De ce?
- Fiindcă nu mai avem nimic de mâncat.
- Șomerul a stat puțin pe gânduri dar a rămas mișcat de cuvintele bătrânelului.
- Bine, o să vă dau mâncarea mea.
- Vai, vă mulțumesc domnule. Vă rog să luați moneda aceasta, a spus bătrânelul întinzându-i o monedă veche.
- Dacă zici tu, dar nu cred că o să îmi fie de folos.

Bătrânelul a luat mâncarea și a plecat fericit cu cei doi copii ai săi. Șomerul fiindcă nu mai avea de mâncare s-a dus și s-a băgat sub un pod unde a adormit. Pe când se trezea vântul a bătat un ziar în direcția lui unde a putut citi că un colecționar de monezi vechi cumpăra monezi. Șomerul și-a spus că ar fi bine să meargă să vadă dacă moneda lui are un preț.

- Bună ziua, a spus șomerul când a intrat în magazinul colecționarului.
- Bună ziua.
- Aș vrea să vând această monedă, a spus șomerul întinzându-i moneda veche.
- Colecționarul s-a uitat la ea și apoi i-a spus:
- Nu se poate!
- Ce să se poată?
- Dumneatale știi cât costă această monedă?
- Nu?
- Costă trei milioane de euro.
- Nu îmi vine să cred.

Șomerul a luat cele trei milioane de euro și s-a dus grăbit în parc să îl găsească pe bătrânel dar nu mai erau acolo. Pe banca unde se întâlnise cu bătrânelul a putut găsi un bilet pe care scria:

- Ne-ai dat tot ceea ce ai avut! Și noi vrem să te răsplătim cu această monedă!
- Biletul era semnat: Dumnezeu și îngerii Lui.

Întâmplarea de mai sus care avem toate motivele să credem că este adevărată este una care ne spune că Dumnezeu nu doarme ci lucrează în lumea noastră. Adevărul este că Dumnezeu lucrează în lumea noastră în moduri pe care noi nu le putem anticipa în nici un fel. Acest lucru fiindcă înțelepciunea noastră este limitată și de multe ori ceea ce ne pare nouă un lucru înțelept este departe de a fi înțelept în fața lui Dumnezeu.

25 Toma de Kempis, *Urmarea lui Hristos* (Editura Artemis, 2004).

Este adevărat că în această viață care este oricum scurtă Dumnezeu dorește să dăm tot ceea ce este mai bun din noi pentru a Îl sluji pe El. Adevărul este că sunt mulți care din iubire de sine în loc să Îl slujească pe Dumnezeu ajung să se slujească pe sine însuși. Trebuie să dăm lui Dumnezeu tot ceea ce avem din noi fiindcă numai în acest mod vom reuși să dobândim adevărata noastră persoană. Acest șomer din pilda de mai sus a dat lui Dumnezeu tot ce avea el și Dumnezeu i-a întors darul și l-a făcut înmii. Acum să nu credem că Hristos o să ne dea la fiecare câte trei mii de euro la fel cum i-a dat șomerului din întâmplare de mai sus dar ceea ce trebuie să știm este că Hristos ne poate oferi un lucru mult mai de preț decât banii. Hristos ne poate oferi mântuirea care este cel mai de preț lucru. La fel de bine Hristos oferă această mântuire a Sa atunci când nici nu ne-am așteptat. Hristos a fost Cel care în agonia crucii a găsi putere să îi spună tâlharului pocăit de-a dreapta Sa: azi vei fi cu Mine în rai. Iată prin urmare un lucru de care trebuie să fim siguri: logica noastră este una limitată, în timp ce logica lui Dumnezeu este una care depășește logica noastră. Iată de ce este bine să ne lăsăm în logica lui Hristos. Într-un anume sens orice logică provine de la Hristos fiindcă El este Logosul sau mai bine spus rațiunea lui Dumnezeu.²⁶

Prin urmare în rândurile de mai sus am dorit să insistăm mai mult pe care este cauza morții din lumea noastră. După cum am spus autorul morții în lumea noastră nu este Dumnezeu ci diavolul. Acest lucru ne spune decât cât de multă răutate există în diavol și la fel de bine ne face conștienți că omul prin sine însuși nu poate face față diavolului. A fost nevoia de întruparea lui Hristos pentru ca moartea să fie biruită. La un anumit nivel prin Hristos Dumnezeu Tatăl a dorit să ne încredințeze că moartea poate să fie biruită și că nu există nici un fel de purere a morții în Dumnezeu. Hristos a înviat și acest lucru înseamnă că moartea a fost biruită. Chiar dacă noi nu înviem ca Hristos încă acest lucru nu înseamnă că moartea nu a fost biruită. Pentru acest lucru de paști cântăm troparul de biruință: „Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le.” Iată prin urmare că Hristos a învins, a cucerit moartea și prin credința în El la fel de bine și noi ne putem mântui sufletele. Dacă Hristos nu și-ar fi asumat natura umană omul nu ar fi putut fi mântuit.²⁷ Prin

26 Gheorghe Grindu, *Doamne scapă-mă! Salvatorul vieții noastre din valurile patimilor și a ispitelor diavolești* (Editura Agaton, 2013).

27 Tot ceea ce ține de Hristos și de activitatea lui a fost denumit de teologie ca hristologie. Ce este hristologia? Hristologia este învățătura creștin ortodoxă despre persoana și lucrarea lui Iisus Hristos în vederea mântuirii omului. Hristos este în acest sens Cel care l-a făcut pe Dumnezeu Tatăl accesibil înțelegerii noastre. La fel de bine tot un fapt hristologic este și revelarea persoanei Sale în istoria umană. Ca Dumnezeu Hristos a existat din veșnicie și prin urmare mai înainte de întemeierea lumii. Acest lucru ne spune că Hristos este Dumnezeu adevărat. El este Dumnezeu adevărat fiindcă s-a născut din veșnicie din Tatăl. Asemenea cum într-o monarhie un prunc nou născut din rege și regină este și el rege, la fel de bine născut din Dumnezeu Tatăl, Hristos este și El Dumnezeu. Acest lucru nu înseamnă că există doi dumnezei și nici trei dumnezei dacă este să luăm în calcul persoana Duhului Sfânt. Fiindcă Hristos este născut din veșnicie există numai un singur Dumnezeu fiindcă Hristos este de o ființă cu Dumnezeu Tatăl. Ceea ce este propriu numai lui Hristos este numai calitatea lui de Fiul al lui Dumnezeu. Prin urmare nu trebuie să credem că dacă există Dumnezeu Tatăl și Dumnezeu Fiul sunt doi dumnezei ci numai un singur Dumnezeu fiindcă aceștia doi sunt dincolo de timp și de temporalitate. Prin urmare în veșnicie există numai un singur Dumnezeu care este întreg în

urmare mai înainte de Hristos nici un suflet al omului nu s-a putut mântui fiindcă nu a existat nici un mântuitor care să dorească să îl mântuiească pe om. Omul prin sine după cum am precizat mai sus nu se poate mântui și a fost necesar ca Hristos să se întrupeze și să asume condiția umană pentru a o putea răscumpăra și restaura după cum ne spunea în secolul al XX-lea părintele Dumitru Stăniloae. Este bine să știm că sufletele noastre sunt cele care continuă să existe și dincolo de moarte sunt mai multe întâlmălări din viețile sfinților care ne spun că viața sufletului se continuă și după moarte.²⁸

Prin urmare atunci când ne întrebăm de unde provine moartea în lumea noastră trebuie să știm că ea a fost introdusă de diavol. Totuși, Dumnezeu a tolerat moartea fiindcă protopărinții noștri Adam și Eva au plecat urechea la cuvintele mincioase ale diavolului. Dumnezeu nu a voit însă ca sufletele noastre să se piardă pentru totdeauna și pentru acest lucru L-a trimis în lume pe Domnul Iisus Hristos. Domnul Iisus Hristos a venit în această lume în primul rând pentru a ne mântui sufletele. În acest sens creștinismul ortodox afirmă că nu poate exista mântuire a sufletului afară de credința în Hristos. Atunci când spunem că Hristos este mântuitorul nostru în primul rând ne referim la faptul că El este Cel care poate să ne mântuiască sufletele noastre de iad. Nu poate să fie în acest sens bucurie mai mare pentru noi decât să știm că Hristos v-a mântuit în cele din urmă sufletele noastre dacă avem credință în El. Credința în Hristos după cum ne spune ortodoxia nu trebuie să fie numai una teoretică ci la fel de bine trebuie să fie practică. Cum poate să fie credința noastră practică? Credința devine practică atunci când ajutăm pe cei slabi, când facem fapte bune, când suntem buni cu semenii din jurul nostru, când iubim pe cei care ne urăsc și în loc să le facem rău le facem bine, când ne respectăm și cinștim părinții, când ne purtăm furmos cu cei mai în vârstă, când dăm apă celor însetați și mâncare celor înfometați. Iată prin urmare că credința creștin ortodoxă nu este o simplă teorie ci la fel de bine este un lucru practic care se realizează prin faptele bune. Avem nevoie de fapte bune fiindcă acest lucru este ceea ce ne înnobilează și se înfrumusețează sufletul. Iată de ce este bine să știm că faptele bune sunt cele care în cele din urmă duc la mântuirea sufletului.²⁹

CAPITOLUL 2

persoane.

28 O întâmplare mai puțin cunoscută este din viața creștinilor ortodocși. Se spune că erau doi frați care s-au dus și s-au călugărit. Amândoi au dus o viață de nevoință până când unul dintre frați s-a plictisit de viața călugărească. S-a dus în lume chiar dacă fratele lui i-a spus să rămână cu el în mănăstire. Acolo în lume s-a căsătorit și în cele din urmă s-a dedat la o viață de păcate. În cele din urmă acest frate care a părăsit mănăstirea a murit. Fratele lui din mănăstire a dorit să știe unde s-a dus: în rai sau în iad. S-a rugat mult lui Dumnezeu să îi descopere starea de după moarte a fratelui său. Într-o seară fratele mort i s-a arătat fratelui său călugăr. Acesta l-a întrebat unde este și cel mort i-a răspuns că a ajuns în iad. Fratele călugăr l-a întrebat cum este în iad iar acesta i-a răspuns că este de 2000 de ori mai rău decât crede lumea că este în iad. Fratele călugăr i-a spus că îi demonstreze acest lucru. Cel mort a scuturat puțin din mână după care în chilie și mai apoi în acea mănăstire s-a făcut o putoare așa de mare că timp de 3 luni nici un călugăr nu a putu să stea în mănăstirea de acolo. În cele din urmă fratele mort s-a întors din nou în iad. Avem aici o întâmplare care ne spune foarte bine despre care este stadiul sufletelor după moarte. Sufletele noastre continuă să trăiască și după moartea trupului.

UMANITATEA: ÎNTRE DISPERARE ȘI DIVIZIUNE

Tema umanității este una care i-a preocupat de mulți filosofi și gânditori de-a lungul veacurilor. Acest lucru fiindcă umanitatea este un fapt care ne cuprinde pe toți. Ceea ce s-a ajuns la concluzie este că oamenii de bine sunt cei care duc lumea înainte sau mai bine spus nu fac decât să ne facă să avansăm la nivel de umanitate. Psihiatrul elvețian Carl Gustav Jung era de părere că în umanitate sunt mai multe arhetipuri care se manifestă prin intermeidul unui inconștient colectiv. Acest inconștient colectiv este la un anumit nivel după Jung un fel de conștiință generică a umanității. În acest sens omul are o conștiință proprie dar el cu conștiința lui proprie face parte din inconștientul colectiv la umanității. Acest inconștient colectiv este cel care se manifestă prin legende, nevoia de eroi, nevoia de a ieși din rutina de zi cu zi șamd. După Jung acest „inconștient colectiv” există și el este dincolo de puterile noastre de cuprindere. Este puțin probabil însă că în sens creștin ortodox există un inconștient colectiv ci mai mult faptul că umanitatea ca întreg este într-o stare de decădere. Vorbim aici în primul rând de decădere umană de azi. Sfinții creștin ortodocși raportat la numărul de oameni din lumea noastră sunt o raritate. Umanitatea noastră este divizată. Este divizată de război, este divizată de conflicte politice, este divizată de lupta pentru supremație economică și enumerarea ar putea continua. Trăim într-o umanitate divizată și se pare că oricâte încercări de unire fac forumurile internaționale nu se poate ajunge la o stare de unire a umanității.³⁰

Prin urmare ca și creștini ortodocși ce dorim să facem: o umanitate divizată sau o umanitate unită? Creștinii ortodocși sunt pentru o umanitate unită. Acest lucru nu înseamnă că trebuie să renunțăm la granițe și să facem un fel de guvern global în care să nu mai existe națiuni și etnii. Unitatea pe care o doresc creștinii ortodocși este o unitate în Hristos. Este acel tip de unitate în care dacă un grec și un ucrainean se întâlnesc să se potă ruga la același Hristos. Realitatea este că umanitatea noastră este

29 Gheorghe Grindu, *Iisus Hristos prietenul tinereții tale* (Editura Agaton, 2013).

30 Din fericire starea de diviziune poate să fie simțită și între creștini. Sunt creștini ortodocși, catolici, protestanți și neoprotestanți. Așa se face că ceea ce Hristos nu a dorit să aibă loc cu Biserica Lui are de fapt lor. Sunt mulți care având o minte bolnavă se bucură de această stare de diviziune a Bisericii lui Hristos. În tot Noul Testament Hristos nu a vorbit de nici un fel de diviziune a Bisericii. El a spus foarte clar că v-a întemeia o singură Biserică. Este grav faptul că în zilele noastre sunt mai multe biserici și membrii acestor biserici nu vor să se înțeleagă unii cu alții. Acest lucru fiindcă fiecare consideră că a merge pe căi separate este cel mai bun lucru pe care îl poate face. Deși diviziunea Bisericii se datorează în mare lucrării diavolului, nu trebuie să ne facem prea multe probleme asupra faptului că au fost mai mulți oameni care au dorit ca Biserica să fie divizată. Acest lucru fiindcă este evident că în lumea noastră sunt mai multe persoane dedicate răului. Răul din lumea noastră este un lucru care în nici un fel nu poate să ducă la unire. Acest lucru fiindcă răul este prin sine centrifug și nu poate să rezulte în unitate. Iată prin urmare că au fost mai mulți eretici în trecut care au dus la diviziunea Bisericii. Acest lucru este cu adevărat o tragedie. Este o tragedie fiindcă noi ca ființe umane avem nevoie unii de alții în drumul nostru spre mântuire. Ori este clar că în diviziune șansele noastre de mântuire la fel de bine se diminuează. Totuși nu trebuie să disperăm de acest lucru și trebuie să fim încrezători în Hristos și în lucrarea Lui mântuitoare.

divizată și acest lucru în primul rând pornește din religie. Religia este cea care în loc să unească este una care divide. Un musulman nu vrea să știe de un creștin, un hindus nu vrea să știe de un zoroastrian, un taoist nu vrea să știe de un budist. Este clar că pentru unii credința în Dumnezeu în loc să fie un lucru care să ne unească nu face decât să ne dividă. Așa se face că sunt mulți care consideră că religia este un lucru care nu are nimic de a face cu unitatea și cu unirea dintre oameni. Să fie lucrurile chiar așa? Este clar că trăim într-o lume a diferențelor în care unii sunt mai înalți și alții mai scunzi, unii sunt mai deștepți și alții mai săraci cu duhul, unii mai bogați și alții mai săraci, unii mai muncitori și alți mai leneși. Ceea ce este grav este că în zilele noastre sunt destui de mulți care susțin că religia și credința în Dumnezeu este un lucru care în nici un fel nu mai poate să ne reconcilieze unii cu alții. Dacă este să ne orientăm spre acest fel de gândire trebuie să ajungem la concluzia că Hristos a greșit când și-a ales 12 apostoli dintre oamenii simpli, dintre niște pescari. În cele din urmă Hristos a fost Fiul lui Dumnezeu, o persoană care ar fi meritată să stea în palatele regilor și a împăraților lumii. Pentru a ne lăsa nouă pildă de unire și de unitate Hristos s-a pogorât pe Sine până la nivelul unor simpli pescari. Acest lucru pentru a ne face ca și noi în loc să căutăm diviziunea din lumea noastră să căutăm mai mult unitatea din ea. Este bine să căutăm o lume a frățietății și a unității. Este trist când vedem în lumea noastră războaie, atentate teroriste, conflicte, neînțelegeri, ceartă și ranchiună. Toate aceste lucruri au loc fiindcă după cum am spus unitatea lumii și a umanității noastre nu mai există de mult. Tindem să îi vedem pe semenii noștri nu ca potențialii prietenii noștri ci ca potențialii dușmanii ai noștri. În loc să căutăm punctele comune cu semenii noștri suntem mult mai tentați să căutăm ceea ce ne divizează.³¹

Este trist dar ceea ce trebuie să spunem este că trăim într-o umaniată divizată. Acest lucru fiindcă omul modern tinde să fie cât se poate de individualist și de egoist fiind interesat numai de propriul lui câștig și beneficiul. Considerăm că este mult prea mult pentru noi să ne interesăm de cei mai slabi decât noi. Ei sunt o povară care trebuie să fie eliminată. Există în acest sens destul de multă sărăcie în lumea noastră. Sărăcia este un lucru care fără de nici un fel nu face decât să ne divizeze. Ne divizează fiindcă nimeni nu vrea să fie sărac. Așa se face că cei care sunt săraci sunt eliminați din start din comunitățile noastre asemenea cum în vechime cei care erau bolnavi de lepră [o boală incurabilă în antichitate] erau obligați să părăsească orașele și satele și să trăiască singuri în colonii. Pentru mulți aceste rânduri nu au nici un fel de noimă. Acest lucru fiindcă ele pot să fie interpretare în sens comunist în care nu mai trebuie să existe nici un fel de diviziune dintre cei săraci și cei bogați. Adevărul este că dacă ne uităm în jurul nostru vom vedea că lumea este separată sau divizată între cei săraci și cei bogați. Cei bogați îi evită pe cei săraci fiindcă consideră că ei pot să fie un atentat la bogăția lor. Omul bogat este un om care se gândește numai la sine și consideră că sensul vieții lui este să adune cât mai multe averi. Bogăția este o diviziune destul de considerabilă în zilele noastre. Așa se face că în lumea noastră cei bogați tind să trăiască în compania celor bogați și nu vor să audă în nici un fel de cei săraci. Este trist dar în cele din urmă se consideră că așa trebuie să funcționeze lumea noastră.³²

Diviziunea umanității este un lucru rău și este adevărat că de multe ori ea este inspirată de diavol. Diavol în lumea greacă înseamnă cel care divide sau cel care dezbină. Iată prin urmare că una dintre lucrările diavolului este de a dezbină și de a ne divide în cât mai multe fragmente. Prin urmare este bine să știm că trebuie să fim

31 Sfântul Ioan Damaschin, *Despre cele două voințe ale lui Hristos* (Editura Anastasia: București, 2004).

conștienți de lucrarea nefastă a diavolului de a divide lumea noastră. Așa se face că acolo unde sunt state mai puternice ale ajunge să ne domine pe cele mai slabe și în cele din urmă să le dividă. Există un vechi principiul al lumii noastre care a fost exprimat de romani în limba latină: *divide et impera*. În traducere acest lucru înseamnă: divide și conduce. Pentru cei care sunt însetați de putere și cât mai multă putere este cât se poate de adevărat că ei vor ajunge să își folosească toate capacitățile pentru a divide pe cei din jurul lor și în acest sens să ajungă să îi stăpânească. Este adevărat că setea de putere este un lucru care este destul de prezent în lumea noastră. Acest lucru fiindcă setea de putere este cea care îi definește pe mulți așa ziși creștini din zilele noastre. Deși acest lucru ar putea să fie interpretat ca un afront adus catolicilor, este foarte adevărat că Biserica Catolică a fost una care a creat multă diviziune în lumea noastră. Acest lucru a început în jurul anului 1054 odată cu marea schismă dintre ortodocși și catolici. De atunci catolicii consideră că ei nu mai au nimic de a face cu Biserica Creștin Ortodoxă orientală. Iată prin urmare un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere. Diviziunea a ajuns să fie susținută și de unii lideri ai Bisericii. Acest lucru ne spune că acești lideri care susțin diviziunea umanității în nici un fel nu sunt lideri religioși ci mai mult pseudolideri. După cum am arătat creștinii ortodocși nu sunt persoane care doresc să facă o lume fără de granițe și fără de țări ci ei doresc ca să se poată ruga împreună cu alți creștini care eventual nu sunt de aceeași etnie cu ei. Acest lucru vedem că este din ce în ce mai greu în zilele noastre când sunt mulți care susțin că trebuie să țină numai de interesele lor naționale și să nu se intereseze de restul creștinilor din jurul lor. Biserica Creștin Ortodoxă se roagă mai la toate slujbele ei pentru pacea lumii. Aceasta fiindcă pacea este cea care ne poate să ne unească pe toții. Creștinii ortodocși sunt chemați să fie un fel de unitate în diversitate. Deși suntem diferiți etnic sau național suntem una în plan duhovnicesc fiindcă toți ne închinăm la același Hristos.³³

Este adevărat că sunt foarte mulți în zilele noastre care fără să fie oameni duhovnicești și nici creștin ortodoci nu sunt conștienți că una dintre lucrările diavolului

32 Hristos a fost conștient de diviziunea care există dintre cei bogați și cei săraci și pentru acest lucru a ales să fie sărac. El care a fost Fiul lui Dumnezeu a dat un exemplu de ascultare toată trăim ca un simplu tâmplat în Nazaret. Acest lucru ne spune că Hristos nu este pentru diviziunea dintre bogați și săraci care și acum după 2000 de ani de la Hristos a ajuns să definească starea în care se află umanitatea noastră. Bogăția este un lucru care face ca comuniunea să nu mai poate să fie funcțională în lumea noastră. Acest lucru fiindcă după cum am spus pentru unii lumea se împarte în două categorii: cei bogați și cei săraci. Cu alte cuvinte bogăția trebuie să stea cu bogății și săracii cu săracii. Împotriva acestei mentalități grosiere Hristos a opus exemplul propriei vieți. El ca Fiul lui Dumnezeu a fost sărac și a dat un exemplu pentru cei bogați să nu facă bogăția lor un fapt care să îi separe de comuniunea cu restul semenilor. Acest lucru nu înseamnă că în lumea noastră nu mai trebuie să existe oameni bogați și oameni săraci însă ceea ce trebuie să știm este că Hristos nu a fost pentru separația dintre bogați și săraci. Mai mult, el a condamnat în pilda bogatului și a săracului Lazăr lăcomia bogăției. Bogatul nu a vurt să îl ajute cu nimic pe săracul Lazăr deși ar fi putut să o facă. Sunt mulți oameni bogați în zilele noastre care ar putea face după puteri mult bine în jurul lor dar lăcomia nu îl lasă. Ei sunt ca și bogatul din pilda bogatului și a săracului Lazăr. A fi creștin ortodox înseamnă a nu rupe comuniunea cu cei săraci și năpăstuiți de soară. De multe ori nu banii sunt cei care îi vor ei ci un cuvânt și o vorbă bună.

33 Radu Teodorescu, *Diversitate și unitate în pnevmatologia creștin ortodoxă* (Cugir, 2015).

este să ne dividă ca umanitate. Cu cât suntem mai divizați cu atât mai bine, aceasta este una dintre principalele lozinci ale celui rău. În sine după modelul lui Hristos noi trebuie să ne străduim să facem o lume cât mai unită și cât mai unitară. După cum am spus acest lucru nu înseamnă că trebuie să eliminăm granițele țărilor dintre noi fiindcă umanitatea este la un anumit nivel liberă să încurajeze diversitatea etnică, însă trebuie să avem în vedere dacă diversitatea etnică este una care ne unește cu Hristos sau mai bine zis este una care ne separă de Hristos. Sunt multe etnii care se declară pe sine în zilele noastre incompatibile cu învățăturile lui Hristos. Să ne aducem aminte în acest sens de extremiștii musulmani care nu vor să aibă nimic de face cu creștinismul ortodox și care acolo unde au ocazia îi persecută și îi ucid pe creștinii ortodocși. Aceste lucruri ne pun în fața un lucru pe care trebuie să îl avem foarte bine clarificat: o etnie valorează atâta cât și-a împrăștiat din creștinism. Acest lucru fiindcă nu poate să fie chemare mai mare decât cea creștină. De ce este așa? Este așa fiindcă Hristos a fost Fiul lui Dumnezeu. Dacă Fiul lui Dumnezeu ne-a chemat la unire și la înțelegere unii cu alții cum putem să nu dăm curs acestei chemări înalte? Sunt mulți care se declară pe sine antihriști. Începând cu împăratul roman Nero și sfârșind în secolul al XX-lea cu Hitler și Stalin au fost destul de mulți antihriști. Este clar că antihriștii sunt cei care nu numai că nu vor să aibă nimic de a face cu Hristos dar la fel de bine îi urăsc și îi detestă pe toți cei care îi urmează lui Hristos. Antihriștii sunt cei care visează la o lume macabră: o lume în care biserica și credința în Hristos nu mai au nici un fel de importanță și nici un fel de semnificație pentru om.³⁴

Un alt lucru care duce foarte mult la diviziune în lumea noastră este rasismul. Rasismul este o ideologie care a ajuns la apogeu în prima jumătate a secolului al XX-lea odată cu declanșarea celui de al doilea război mondial. Ideologia rasistă este una retrogradă care spune că rasele mai puternice sunt cele care trebuie să le țină în sclavie pe cele mai slabe. În acest sens rasiștii sunt adepții sclaviei. Ei nu sunt pentru

34 Am ales să vorbim aici despre antihriștii fiindcă în zilele noastre sunt destul de mulți antihriști. Sunt țări care nu vor să audă nimci de Hristos și de cuvintele Sale mântuitoare. Acest lucru fiindcă consideră ele că lumea poate să trăiască fără de Hristos. Cum poate să trăiască lumea fără de Cel care a și creat-o sau de Cel prin care s-a creat această lume? Hristos a existat mai înainte de facerea lumii și El a ales să se smerească în fața acestei lumii născându-se într-un staul de oi. Poate să fie un gest de smerenie mai convingător decât acesta? Cu siguranță că nu. La un anumit nivel antihriști sunt toți cei care se opun lui Hristos și resping învățătura Lui. Hristos prin minunile Sale din timpul vieții pământești a demonstrat că este Fiul lui Dumnezeu și prin urmare acest lucru nu mai poate să fie negat de nimeni. Totuși și în zilele noastre sunt țări întregi care nu vor să aibă nimic de a face cu Hristos. Aceste țări sunt în sens creștin țări antihristice care resping adevărul adus de Hristos. Deși sunt mai mulți antihriști sfinții părinți ne spune că la sfârșitul timpului v-a venii un antihrist ultim care va fi și cel care v-a aduce cu sint cele mai mari urgii pe care le poate concepe un om. Biblia spune despre aceste ultim antihrist că va fi „urâciunea pustiirii.” Acești mici antihriști din zilele noastre nu fac decât să pregătească drumul spre marele antihrist sau spre ultimul antihrist care va venii la sfârșitul istoriei. Este bine prin urmare să știm că acest lucru va avea loc și în nici un fel nu putem să negăm acest fapt. Acești mici antihriști din zilele noastre cum sunt țările musulmane, țările hinduse, țările budiste sau șintoiste nu fac decât să pregătească calea acestui ultim mare antihrist care v-a venii în cele din urmă. Hristos a făcut cât se poate de clar în cei trei ani de propovăduire a Sa că cine nu este cu El este cu cel rău sau diavolul. Diavolul este cel mai mare antihrist și el este arhi-antihristul tuturor antihriștilor.

egalitate de drepturi și de șanse ci susțin că există o rasă superioară ariană care trebuie să conducă lumea și care trebuie să fie cea mai puternică dintre toate. Deși rasismul are puteri diminuate după cel de al doilea război mondial este foarte adevărat că sunt din ce în ce mai mulți cei care susțin că lumea nu poate să fie în nici un fel una unită și unitară fiindcă rasele nu au cum să se unească unele cu altele. Rasismul este un lucru care evident că separă și divizează umanitatea și ne face să fim cât se poate de singuratici și pe cont propriu în această lume. Pentru cel care privește lumea din punctul de vedere rasist este cât se poate de adevărat că nu poate exista în nici un fel unitate cu cel de altă rasă. Lumea noastră cunoaște mai multe rase: japoneză, chineză, mongolă, coreană, africană, pieile roșii sau europeană. Sunt mulți care găsesc acest proces de împărțire pe rase ca unul care în nici un fel nu poate să ne facă să trăim într-o umanitate unită. Umanitatea este împărțită în rase și acest fapt este găsit de cei mai mulți ca un fapt ce nu poate în nici un fel să fie reconciliat. Fiecare trebuie să și vadă de rasa lui și prin urmare să nu aibă nimic de a face cu restul raselor umanității. Se cuvine în acest moment să ridicăm întrebarea dacă Iisus Hristos a fost rasist în viața lui de pe pământ. Sunt puține mărturii pe care le avem în acest sens dar una care infirmă în mod evident faptul că Iisus a fost rasist ne-o spune Sfântul Ioan Teologul când nerelatează capitolul în care Iisus discută cu o femeie samarineacă. Este adevărat că în contextul istoric de la timpul lui Iisus samarinenii [care erau o regiune din centrul Israelului] nu avea nimic de a face cu evrei și se considerau pe sine o rasă superioară față de evrei. Aceleași sentimentele de aveau și evreii față de samarineni. Trecând prin Samaria într-una din multele Sale călătorii, Hristos o abordează o femeie samarinească la care îl spune toate păcatele ei: cum că a avut cinci bărbați și cel cu care stătea nu era bărbatul ei ci un concubin. Este clar că nu găsim nici un fel de urmă de rasism în evanghelia lui Hristos. Totuși rasismul este un lucru care divizează lumea noastră.³⁵

Un om sărac și bătrân, fără rude și fără casă avea permisiunea de la preot să doarmă noaptea în tinda bisericii. El se învelea cum putea cu o pătură ruptă și murdară și dormea acolo în frig, singurul avantaj fiind că nu s-ar fi udat dacă Dumnezeu ar fi dat ploaie. El nu deranja pe nimeni, nu vorbea și nici nu cerșea, dar cu toate astea mai multe femei din zonă nu-l sufereau spunând că este murdar și că cine știe ce microbi poartă în hainele lui murdare. Găsiră aceste femei un pretext și se duseră apoi la părinte să discute. Ele spuseră că nu pot dimineața să se apuce de curățenie în tinda bisericii, fiindcă sărăntocul stă acolo întins și slujitorul lui Dumnezeu le făcu pe plac și îi spuse bătrânului să plece, fiindcă deranjează. Acesta a plecat fără să ceară, iar femeile erau bucuroase că se făcuse în biserică ceea ce ele voiau. După ce au ieșit într-o seară de la vecernie intrară în vorbă cu jandarmul care patrula prin târg după cum îi era misiunea. Acesta le întrebă:

- Dar unde este bătrânul care dormea în tinda bisericii?

O femeie își ascuți glasul și rosti cu mândrie.

- Un' să fie? La treburile lui! L-am izgonit din tinda bisericii...Ce acolo e loc de dormit?

- Păi rău ați făcut! rosti jandarmul.

35 Constantin Necula, *Iisus Hristos, curajul nostru* (Editura Agapis, 2016).

- Păi de ce să facem rău, că ne-a dat voie părintele! rostiră ele răspicat.

- Ei știți că eu mai am și ronduri de noapte! Și de multe ori l-am surprins pe bătrân făcând lucruri dumnezeiești.

- Eiiii, cum să facă lucruri dumnezeiești zdrențarosul acela!?

- Ei, aflați creștinelor acestea, că sunt lucruri pe care nici părintele nu le știe. Sărântocul din tinda bisericii, sau zdrențarosul cum îi ziceți voi, a apărut odată biserica de hoți și prădători sărind la ei cu bâta. Altă dată i-a dat lumânări unei femei care avea soțul muribund. Femeia neștiind ce să facă, fiind miezul nopții și soțul ei aproape să-și dea sufletul, a venit aici la biserică ca să găsească o lumânare și sărântocul a ajutat-o. Și altădată văzând că vasul cu agheasmă are o gaură prin care se scurgea apa sfințită de Bobotează s-a pus să repare vasul, căci altfel toată apa sfințită ar fi curs pe jos și s-ar fi făcut mare păcat...

- Și de ce nu ne-ai spus astea din timp? Căci noi n-am știut că omul are faptele astea bune, spuseră femeile.

- Bătrânul m-a rugat frumos să tănuiesc acestea, fiindcă fapta bună se face într-ascuns, nu se trâmbițează. Voi știți că el nu vorbea, dar mi-a spus într-o seară acestea: „Mai repede mă odihnesc, față de păcatele mele când sunt înghiontit, jignit sau izgonit, decât atunci când mă laudă lumea. Rogu-te fii bun și nu spune cuiva că aș fi făcut ceva bun, lasă-mă astfel să mă odihnesc!”. Auzind acestea femeilor le-a părut rău că au izgonit săracul și au plecat apoi care încotro să-l caute. Și se spune că încă mai caută și astăzi, fiindcă nu l-au mai găsit.³⁶

Din pilda de mai sus este bine să știm că niciodată nu trebuie să îi subminăm pe cei mai slabi decât noi. Lumea de azi este o lume care are la mare cinste pe oamenii puternici. Cei cu mușchi sunt cei care se consideră că sunt cei mai bravi și mai bine formați oameni. Pentru mulți dintre semenii noștri dacă nu ai mușchi în nici un fel nu poți să fi persoană care să ai credibilitate în jurul tău. Așa se face că lumea aduce un

³⁶ Întâmplarea de mai sus am găsit-o dintr-o sursă pe care nu am putut să o indentific dar am dorit să o redau așa cum am găsit-o. Acest lucru fiindcă după cum a folosit și Domnul Iisus Hristos parabolele în timpul vieții Sale și noi trebuie să folosim parabolele pentru a edifica duhovnicește pe cititor. Prin urmare modelul ultim pe care l-am ales în folosirea parabolelor este Iisus. Iisus s-a folosit de parabole pentru a îi duce pe ascultători la adevărul de credință pe care El a voit să îl demonstreze. Parabola este un lucru care dacă este bine plasat poate fi de mult folos. Sunt mai multe parabole pe care ajungem să le înțelegem numai într-un anumit context. Din fericire în creștinismul ortodox sunt multă parabole care unele au fost reale în timp ce altele au fost create de sfinții părinți și de marii duhovnici pentru a putea să edifice pe cititori. La fel de bine și noi ne-am folosit de parabole. Pe unele le-am luat din surse pe internet și pe altele din două mari cărți de pilde creștin ortodoxe: cartea părintelui Iosif Trifa, 6000 de istorioare duhovnicești și Alexandru Lascarov Moldoveanu, Viața creștină în pilde.

cult celor puternici în plan fizic. Sunt mulți care în acest sens ajung să își impună supremația asupra celor slabi. Trăim într-o lume în care a devenit firesc ca umanitatea să fie condusă de cei puternici. Pentru a ajunge să fi puternici ai nevoie de cât mai multe arme. Există o industrie care se ocupă cu armanentul. Se fac modele noi de arme de la an la an și uneori de la lună la lună. Acest lucru fiindcă se consideră că cei cu arme sunt cu adevărat persoane care sunt puternice. Ni se spune de multe ori că umanitatea este una care aparține celor puternici, celor cu arme. De câte ori nu am putut vedea de exmepu în orientul mijlociul grupuri de gherilă care circlau cu armele în mijlocul orașelor? Acest lucru fiindcă arma este cea care te face puternic. Femeile din pilda de mai sus au găsit pe bătrânul care dormea în tinda bisericii ca inconvenient. Iată că acest bătrân deși era sărac era un creștin adevărat. Cum se face că în zilele noastre cei săraci sunt mult mai atrași de creștinism? Acest lucru are loc fiindcă cei bogați consideră că dacă au bani nu au nevoie de Hristos. Să fie lucrurile chiar așa? Cel mai probabil nu. La fel ca și cei săraci, cei bogați au nevoie ca sufletele lor să se mântuiască. Această mântuire vine numai de la Hristos. În cele din urmă Hristos nu ține cont de bogăia cuiva ci mai mult de credința pe care o are.³⁷

Un alt lucru care divizează lumea în zilele noastre este setea de putere. Cei care ajung să fie dominați de această sete de putere ajung să facă cele mai mari atrocități și cele mai urâte lucruri. Dacă este se gândim lucrurile duhovnicești setea de putere este un lucru care și el vinde la cel rău sau diavolul. Să ne aducem aminte din episodul biblic la ispitirii lui Iisus în pustiul Carantaniei că diavolul i-a spus că dacă se va închina lui îi va da toate stăpâniiile acestei lumi. Acest lucru ne spune că diavolul este cu adevărat că plin de sete de putere. Este posibil că această sete de putere a sa să îl fi făcut să îi ceară lui Iisus să se închine lui. Nu există pentru unii plăcere mai mare decât a îi vedea pe ceilalți că li se închină. În cazul dictatorilor acest lucru este cât se poate de evident: dictatorii sunt cei care privesc cum mi și poate zeci de mi li se închină ca și unor dumnezei pe pământ. Acest lucru iasă sau izvorăște din setea de putere. Setea de putere este un lucru care ajunge să divizeze umanitatea. Cum să divizeze umanitatea? Setea de putere divizează umanitatea între stăpânitori și supuși. Sunt unii care găsesc singur sens al vieții a ajuns la funcții mari de regi, președinți sau împărați pentru a putea să îi vadă pe semenii lor să li se pleacă și că ei sunt cei mai mari și mai buni dintre toți. Acest lucru după cum am spus divizează umanitatea și nu numai că o divizează dar în cele din urmă din ea se nasc tiraniile și dictaturile.³⁸

Dacă vom citii mai cu luare aminte evangheliile lui Iisus din Noul Testament vom vedea că lumea pe care a propovădut-o Iisus este departe de lumea pe care o găsim în zilele noastre chiar și acum după 2000 de ani de la Iisus. Iisus le spunea apostolilor că cine vrea să fie mai mare între ei să fie slujitorul lor. Vedem vreo schimbare în lumea noastră? Nu, adevărul este că nu. Cei care mari în lumea noastră sunt cei puternici,

37 Vasilius Bacoianis, *Hristos necunoscut. Ceea ce nu știam despre Iisus Hristos* (Editura De suflet, 2014).

sunt cei care apar din nou și din nou la televizor, pe internet și la radio. Deși Iisus ne-a spus că dacă voim să fim mai mari să fim slujitorii tuturor, lumea se comportă ca și cum aaceste cuvinte nici că nu ar fi fost spuse. Trăim într-o lume în care cei mai puternici îi domină pe cei mai slabi și acest lucru este o normă pentru toată lumea. Cum se face că nu a fost o normă pentru Iisus? Iisus ne spunea că nu ne arătăm supremația prin a domina ci mai mult prin a sluji, prin capacitatea de a ne coborî la nivelul celor slabi și neajutorați. Realitatea este că lumea este avidă de putere. Ni se spune că este în firea lucrurilor a dorii să ajungi în funcții cu putere multă fiindcă acest lucru este ceea ce face viața mai frumoasă. Totuși, toată viața Sa Iisus a fugit de putere. Noul Testament ne spune că la un moment dat evreii au voit să Îl facă pe Iisus rege al evreilor dar când Iisus a aflat de acest lucru a fugit și S-a ascuns. Acest lucru pentru a ne da și nouă o pildă că nu trebuie să fugim ca bezmeticii după ranguri și funcții înalte. Realitatea lumii în care trăim este cu totul alta. Lumea de azi este o lume care se dă în vânt după ranguri și funcții. Dacă ar fi să scriem aici o istorie a câte comploturi și a câte crime s-au săvârșit în lupta pentru putere nu cred că ne-am ajunge spațiul acestei cărți. Umanitatea de azi este una care este profund divizată din cauza luptei de putere a semenilor noștri. Este o realitate tristă dar adevărată. Sunt mulți care sunt creștini și creștini ortodocși numai formal. Statele puternice le subjugă și le expoluatează pe cele mai slabe și acestea nu au ce face decât să sufere. Trăim într-o lume care este departe de pacea pe care a propovădui-o Iisus. Acest lucru fiindcă se consideră că dușmanii trebuie distruși și în nici un caz iubiți după cum ne spunea Iisus. Dacă vom sta și vom analiza mai bine vom vedea că suntem departe de învățăturile lui Iisus. În loc să unificăm umanitatea nu facem decât să o divizăm și mai mult.³⁹

38 Setea de putere care pleacă de la diavol a făcut multe victime în istoria lumii. Au existat regi, împărați, lideri politici sau președinți care au fost asasinați fiindcă alții doreau puterea în locul lor. Acesta este ceea ce ne spune că trebuie să fim conștienți că setea de putere este un lucru rău. Ea este asemenea unui drog pe care cel în cauză când ajunge să fie stăpânit de ea nu mai are nici un fel de apreciere pentru semenii lui. Când Iisus a respins oferta diavolului de a primii toate împărățiile lumii și a se închina lui, este evident că El a respins și setea de putere care îi domină pe mulți din zilele noastre. Omul care este dominat de sete de putere este un om care ajunge să se considere pe sine uneori un fel de dumnezeu pe pământ. Nu este suprinzător în acest sens că unii împărați romani s-au proclamat pe sine dumnezei. Ei pretindeau la supușii lor să li se aducă un cult asemenea lui Dumnezeu. Iată prin urmare care sunt consecințele ultime ale setei de puteri. Setea de putere este încă prezentă în lumea noastră și nu este un lucru care s-a încheiat odată cu împărații romani. În zilele noastre setea de putere este un lucru care este ascuns și care evident că nu se dă pe față. Cum se face că în timpul alegerilor din „țările civilizate” candidații ajung să se insulte, să se persifleze reciproc, să se împungă și să se calomnieze unii pe alții pentru a ajunge la putere? Acest lucru fiindcă setea de putere este un lucru care odată ce a ajuns să pună stăpânire pe om nu îl mai lasă liber și îl face dependent cu totul de ea.

39 Dumitru Stăniloae, *Chipul evanghelic al lui Iisus Hristos* (Editura Basilica: București, 2016 reeditare).

Disperarea este un sentiment urât dar adevărul este că umanitatea noastră l-a trăit din plin. L-a trăit prin atacurile teroriste, prin lagărele de exterminare, prin arderile pe rug sau prin lipsa de dreptate și echitate socială. Poate că noi personal nu am ajuns niciodată la disperare dar acest lucru nu înseamnă că este valabil și în cazul altor persoane din lumea noastră. Disperarea este un sentiment pe care îl trăiesc cei oprimați și fără de posibilitatea de a se apăra. Este greu de crezut dar atunci când vorbim de umanitate este cât se poate de adevărat că sentimentul disperării este unul foarte des întâlnit. Acest lucru fiindcă omul disperat a fost prezent mai în toate epocile istoriei. Disperarea în zilele noastre este prezentă în cei care încep să simtă un sentiment de neliniște care îi copleșește. Acest lucru fiindcă neliniștea este unul dintre cele mai des întâlnite sentimente din zilele noastre. Omul este în mare neliniștit din cauza zilei de mâine. În mai multe epoci ale istoriei omul a ajuns să dispere fiindcă nu a avut siguranța zilei de mâine. Acesta este un fapt pe care în nici un fel nu putem să îl negăm. Dacă este să vorbim de umnitate fără doar și poate că acest lucru ne va aduce la disperare fiindcă ne vom da seama că nu vom putea să cuprindem toată umanitatea în noțiunile noastre de bine, progres sau înțelegere. Sunt mulți care sub auspiciile secularizării sunt cât se poate de dornici de a crea o umanitate care să nu fie raportată la lumea religiei. Pentru mai mulți religia nu are nici un fel de semnificație reală atunci când vorbim de umanitate. Lumea de azi și-a pierdut încrederea în religie și prin urmare și în Domnul Iisus Hristos. Iisus s-a denumit pe Sine ca și „calea, adevărul și viața.” Cu alte cuvinte El este Calea care duce la Adevăr și care în cele din urmă Adevărul ne duce la adevărata Viață. În lumea noastră sunt mulți care nu trăiesc o viață adevărată ci mai mult un surogat al ei. Aceasta fiindcă omul modern este din ce în ce mai obișnuit să ducă o viață fără de Iisus. Sunt mulți care sunt de părere că Iisus nu mai are nici un fel de semnificație pentru timpurile noastre. El este un simplu mit al trecutului și în zilele noastre tot ceea ce trebuie să facem este să ne bazăm pe progresul științific. Pentru mulți credința în Iisus în zilele noastre a fost înlocuită cu

credința în progresul științific. Este trist dat în cele din urmă este o realitate a umanității în care trăim.⁴⁰

Disperarea este un sentiment urât care a fost trăit în mai toate epociile umanității. Acest lucru fiindcă omul a ajuns să facă lucruri pe care mai apoi le-a regretat. În mare toți cei care ajung la disperare sunt persoane care nu cred că între disperarea lor și Dumnezeu există vreo legătură. Aceasta fiindcă disperarea este un sentiment cumplit care uneori te poate scoate din minți. Sunt epoci ale istoriei în care disperarea a devenit un sentiment constant al umanității. Acest lucru s-a manifestat prin războaie, crime, teroare, prigoane sau persecuții. Iată că disperarea este un lucru care a curpins de multe ori umanitatea noastră care fără de Hristos știm că se îndreaptă pe o cale nesigură. Trebuie să știm că Iisus este în controlul disperării umane. Aceasta fiindcă el are putere peste această lume. Faptul că Iisus ne poate scoate din disperare ne-o spune un eveniment din viața Sa pământească. Știm că la un moment dat Iisus se afla cu ucenicii într-o mică corabie pe mare. A venit o furtună și ucenici au ajuns la disperare fiindcă valurile veneau din toate părțile. Iisus ne spune Noul Testament că dormea. Era ca și cum Lui nu îi păsa deloc de disperarea ucenicilor. Apostolii s-au dus și l-au trezit pe Iisus spunându-i că vor muri. Iisus a negat acest lucru și a început să certe vântul și apele mării care s-au liniștit ca prin minune. Această întâmplare ne spune că Iisus are putere asupra disperării umane și că prin credința în El putem să ieșim victorioși în lupta cu disperarea. Este cumplit atunci când ajungi la disperare și mai ales nu are cine să te ajute. Iisus este cu noi când suntem sperați și El poate să schimbe lucrurile în bine pentru noi. Iată prin urmare că un sentiment atât de urât și rău ca disperarea nu este dincolo de puterile lui Iisus. În acest sens scriitorul german Hermann Hesse spunea: „Dumnezeu nu ne trimite disperarea ca să ne ucidă, ci

40 Spunem că umanitatea ca întreg ajunge să ne arunce în disperare fiindcă în fața iadului umanitatea este neputincioasă. Oricâte încercări ar face umanitatea de a se depăși pe sine ea nu se v-a putea mântui pe sine niciodată de la iad. Iadul este un lucru care se manifestă printr-o disperare continuă. Aceasta fiindcă din iad nu mai există scăpare. Prin urmare este bine să știm că disperarea este un lucru pe care putem să îl biruim prin Hristos. Așa se face că în zilele noastre sunt din ce în ce mai mulți care se întorc la Hristos fiindcă ajung să dispere că vor ajunge în iad. Nimeni din cei care cred în Hristos și urmează lui nu poate să ajungă în iad fiindcă Hristos a biruit iadul. Sunt unii care cred că se poate ajunge la o biruință a iadului prin propriile lor puteri dar acest lucru este fals. Hristos este cel care singur are putere asupra iadului și pentru a scăpa de iad trebuie să credem în Iisus și să ducem o viață după cum a fost ea explicată în Noul Testament. Iadul este o realitate care nu face decât să ne arunce în disperare dar noi prin credința în Iisus ne putem izbăvi de iad și la fel de bine putem să ne eliberăm de el pentru totdeauna. Iisus ca Fiul lui Dumnezeu este Cel care și-a asumat sarcina de a izbăvi umanitatea de la iad. Acest lucru El l-a făcut pentru toată umanitatea; mai bine zis pentru generațiile de mai înainte de Iisus și pentru generațiile care vor urma lui Iisus. Pentru acest lucru trebuie să avem credință în Iisus. Credința în Iisus este cea care ne duce la lucrarea faptelor bune ce sunt necesare pentru a ne izbăvi de iad. Dacă dorim să ne izbăvim de iad nu trebuie să stăm numai pasiv fără să facem nimic ci la fel de bine trebuie să fim cât se poate de activi și să lucrăm la mântuirea noastră.

ca să trezească în noi o nouă viață.” După cum am spus în lumea noastră modernă sunt foarte mulți care ajung la dispeare. Acest lucru mai ales când omul este confruntat cu problema morții. În fața morții omul nu poate decât să dispere. Acest lucru fiindcă moartea este pentru noi o mare absurditate. Iisus a venit să infirme acest lucru. El ne-a spus: „cel ce crede în Mine chiar dacă va muri v-a trăi” (Ioan 11, 25).⁴¹

După cum am spus, moartea este un lucru care dacă nu este privită în legătură cu ajutorul lui Dumnezeu din exterior este una dintre cele mai mari absurdități. Atunci ce să înțelegem prin cuvintele lui Iisus „cel ce crede în Mine chiar dacă va muri v-a trăi”? aceste cuvinte au fost rostite de Iisus într-un moment al disperării. Era vorba de moartea lui Lazăr fratele Martei și a Mariei. Lazăr murise și Marta și Maria și-au pierdut orice speranță. Ele au trecut prin cea mai cruntă stare de disperare. Este starea de disperare pe care cu toții o simțim când ne confruntăm cu moartea. Nici un om sănătos la minte nu poate să nu simtă disepare în fața morții. Este o disepare care este cât se poate de naturală și de firească. Acest lucru fiindcă disperarea este un lucru care rezultă din moarte și din modul în care ea ajunge să ne afecteze. Totuși, în fața morții Iisus are o cu totul altă atitudine. El ne spune că cel care v-a muri dacă va avea credință în El va trăi. Prin acest lucru înțelegem că credința în Iisus este cea care îl duce pe cel mort la viață sau mai bine spus în rai. Credința în Iisus este cea care schimbă complet modul în care ne raportăm la moarte. Omul care crede în Iisus nu mai simte disperare în fața morții ci mai mult el are un sentiment de împăcare. Prin urmare credința în Iisus este o remediu împotriva disperării. Este adevărat că disperarea este un lucru care se leagă de deznădejde. Acest lucru fiindcă nu poate exista disperare fără de deznădejde. Când ne uităm la cimitirele noastre nu poate să ne cuprindă decât un sentiment de deznădejde. Acest lucru fiindcă putem vedea foarte multă moarte.⁴²

Disperarea în fața morții este un lucru care este tipic umanității. Aceasta fiindcă moartea este răul suprem cu care se confruntă umanitatea de la începuturile ei. Iată prin urmare că trebuie să știm că numai prin credința în Iisus putem să scăpăm de acest sentiment al disperării în fața morții. Sunt foarte rare cazurile de oameni care nu au disperat în fața morții. Aceasta fiindcă în sine orice om își dă seama că este neputincios în fața morții. Este de amintit aici că mulți creștini în fața morții nu au mai simțit nici un fel de disperare ci din contră o liniște și o stare de împărare deplină. Acest lucru fiindcă ei L-țau avut pe Iisus în inima lor. După cum am spus, Iisus nu este numai persoana istorică ce a trăit între anul 1 și anul 33 ci mai mult El este Fiul lui Dumnezeu care a existat din veșnicie. Fiind veșnic Iisus își poate comunica veșnicia Lui și celor care cred în El. Este nevoie de credință în Iisus în fața morții. Aceasta fiindcă în nici un fel nu vom ajunge să înfrângem moartea prin propriile noastre puteri. Prin urmare, moartea a fost biruită în Iisus odată pentru totdeauna și această biruință asupra morții este comunicată nouă prin credința în Iisus. Iată de ce spunem că actul de a crede în Iisus este atât de important în fața morții. Trebuie să credem în Iisus în

41 Rene de Chateaubriant, *Geniul creștinismului* (Editura Anastasia: București, 1998).

fața morții fiindcă Iisus este unica noastră speranță. Prin moartea și învierea lui după cum am spus Iisus a redeschis ușile raiului care au fost închise lui Adam și Eva. Astfel este bine să știm că nu avem altă cale de mântuire decât credința în Iisus. Aceasta fiindcă Dumnezeu a dorit ca Iisus Fiul Lui să fie mântuitorul nostru. Sunt mulți care în fața morții trăiesc un fel de disperare tăcută. Acest lucru a fost evidențiat de Henry David Thoreau care spunea că: „marea masă o oamenilor își duce viața într-o disperare tăcută.” Ce să înțelegem prin „disperarea tăcută?” Prin această disperare tăcută înțelegem că de fiecare dată când vedem și auzim că a murit cineva conștientizăm că și noi vom muri. În sufletul nostru atunci se așează o stare de disperare care nu este comunicată prin cuvinte. Numai puterea lui Dumnezeu poate să ne scoată din această disperare. Este bine prin urmare să știm că putem să contăm pe ajutorul lui Iisus în momentul cel mai critic al existenței noastre: momentul morții. Iată de ce este bine să avem credință în Iisus.⁴³

Într-o altă ordine de idei este adevărat că există un fel de stare de disperare lumească pe care umanitatea o resimte din cele mai vechi timpuri. Ea poate să varieze în funcție de situație: regii și președinții disperă atunci când își conduc popoarele fiindcă știu că sunt multe probleme care eventual ar putea ajunge să îi copleșească, părinții sunt unii care disperă fiindcă nu știu dacă vor reuși să își crească copii lor cum trebuie, profesorii ajung să dispere fiindcă nu știu dacă vor ajunge să îi educe cum trebuie pe elevii și studenții lor sau muncitorii ajung și ei să dispere fiindcă nu știu dacă vor reuși să își realizeze norma. Sub o formă sau alte adevărul este că disperarea este un sentiment des întâlnit în lumea noastră. Omul poate disperare din cauza sărăciei, a terorii, a griji de multe, a neîmplinirii profesionale sau a lipsei de sens a vieții. Sunt

42 Moartea este realitatea ultimă care ne duce la disperare. Aceasta fiindcă omul mort este o persoană pentru care nu mai există nici un fel de speranță. Omul este o ființă care are nevoie de speranță pentru a exista. Acest lucru fiindcă speranța este un fel de motor care ne duce înainte și ne face să ne regăsim atunci când suntem pierduți. Trebuie să fugim de disperare fiindcă acest lucru este nociv. Cum să nu disperăm în fața morții? Disperăm în fața morții dar această disperare încetează atunci când avem credință în Iisus. Iisus a înviat din morți pentru a ne spune că există viață după moarte și că nu totul se încheie aici cu această lume. Prin urmare dacă Iisus a înviat cu siguranță că există rai și prin urmare cei morți nu au murit în van. Iată de ce este bine să fim conștienți de toate implicațiile pe care le oferă credința în Iisus. Iisus poate să ne scoată din disperarea pe care o avem în fața morții. Prin urmare cei care nu cred în Iisus nu se pot vindeca de disperarea în fața morții. Este adevărat că credința în viața de apoi există și în religiile necreștine dar ceea ce trebuie să știm este că numai Iisus este garantul suprem al vieții dincolo de moarte. Acest lucru fiindcă după cum am spus înaintea învierii lui Lazăr din morți Iisus ne-a spus că cel care este mort dacă are credință în El v-a fi viu. Iată prin urmare un lucru de care trebuie să ținem cont. Iisus este mai presus de puterea morții fiindcă moartea este una care vine de la diavol. Prin urmare înțelegem că atunci când credem în Iisus nu facem decât să orientăm ontologia ființei umane în spre Dumnezeu.

43 Ioan Fruma și Grigorie T. Marcu, *Porcesul Mântuitorului* (Sibiu, 1945).

mulți care se confruntă cu lipsa de sens a vieții. Li se pare că viața lor nu are nici un scop, că nu au nici un fel de direcție clară în spre care trebuie să apuce. Disperarea este un sentiment care de multe ori vine în om printr-un profund simț al inutilității. Omul se vede pe sine raportat la cei din jur ca fiind inutil și fără de sens. Pentru acest lucru Dale Carnegie spunea că: „fiți tot timpul ocupați! Persoana îngrijorată trebuie să se piardă în acțiune, pentru ca nu cumva să se scufunde în disprare.” Când omul are o ocupație este foarte adevărat că el ajunge la un anumit nivel să nu mai fie disperat. Acest lucru fiindcă el se simte util. După cum am spus, utilitatea este un lucru de care trebuie să ținem cont. Dumnezeu nu ne-a dat viață la nici unul dintre noi pentru a ajunge să fim cât se poate de inutili și de lipsiți de sens. Totuși, lipsa de sens este un fapt care este des întâlnit în zilele noastre. Sunt mulți care ajung să se sinucidă fiindcă li se pare că viața lor nu are nici un sens. Lipsa de sens este cea care aduce umanitatea la disperare. Iată de ce este bine să știm că trebuie să fim ancorați în credința în Dumnezeu.⁴⁴

Omul ajunge să dispere atunci când se confruntă cu absurdul. Ce este absurdul? Absurdul este ceea ce nu are nici o logică. Dacă ne vom uita în jurul nostru vom vedea că în lumea noastră există mult absurd. Sunt părinți care își abandonează copii în orfeline după ce ei au fost cei care le-au dat viață, sunt unii care omoară pe alții din plăcere, sunt suferințe pe care unii nu au cum să ne explice, sunt tirani care după ce au fost aleși de popor ajung să tiranizeze pe chiar acel popor, sunt persoane corupte care deși au fost aleși pe oamenii din țara lui ajunge să îi fure și enumerarea ar putea continua. În fața absurdului omul nu poate decât să dispere. Pentru acest fapt este adevărat că există o legătură strânsă dintre disperare și absurd. Aceasta fiindcă după

44 Când omul are credință în Dumnezeu este adevărat că el nu mai poate să fie în nici un fel lipsit de sens. Aceasta fiindcă el știe că Dumnezeu este Cel care dă sens vieții. Adevărul este că fără de Dumnezeu viața nu are nici un sens. Ateii sunt cei care nu sunt conștienți de acest fapt. Ei trăiesc la un anumit nivel dintr-o inerție pe care nici ei nu pot să și-o exprime. Sensul sau mai bine zis sensul vieții vine întotdeauna de la Dumnezeu dar sunt și unii care se separă de voia lui Dumnezeu și ajung să considere că ei sunt cei care conferă vieții lor sens și nu Dumnezeu. Prin urmare este bine să știm că sensul vieții nu este un lucru care ne revine nouă în cele din urmă. La un nivel generic sensul vieții este un lucru care ține foarte mult de faptul de a face bine. Binele însă este o noțiune complexă sau mai bine zis multiplă. Aceasta fiindcă există bine social, cultural, economic, etic, științific sau artistic. Binele este un lucru care în cele din urmă se indentifică cu sensul vieții omului. Omul este o ființă care se află în căutare de sens fiindcă sensul este cel care ne scoate din absurditate. Absurdul este un lucru care nu face decât să îl ducă pe om la lipsa de sens. Suntem ființe care ne căutăm sensul în această lume și spre surprinderea noastră vom vedea că acest sens nu poate să fie altul decât Iisus. Iisus este Cel care a dat sens unei vieți a umanității care aparent nu avea nici un sens: învierea. Sensul vieții umanității este în cele din urmă învierea. Iisus a înviat pentru a ne spune că și noi vom învia la timpul în care acest lucru v-a fi îngăduit de Dumnezeu. Aceste cuvinte par greu de acceptat pentru cei care nu cred în înviere. Din cele mai vechi timpuri creștinismul a fost credința care a crezut în înviere. Credem că vom învia dar timpul când acest lucru va avea loc este o taină pe care numai Dumnezeu o știe.

cum am spus sunt mulți care nu stau să gândească bine lucrurile pe care le fac. Sunt unii copii de exemplu care după ce au ajuns să fie crescuți de părinții lor care le-au dat și viață ajung să se întoarcă împotriva părinților lor și să îi trateze cu violență. Acest lucru este absurd. Vedem că există mult absurd în lumea noastră. Sunt fabricii care odată erau prospere și pline de angajagi pentru ca mai apoi la sucr timp să le găsim falimentare. Acestea ne spune că absurdul este un lucru care este prezent în lumea noastră și care din nefericire face multe victime. Când omul se confruntă cu absurdul dacă nu ajunge să lupte împotriva lui fără de nici o îndoială că va ajunge la disperare. Disperarea este un sentiment care decurge din absurd. La fel de bine absurdul este prezent acolo unde omul dorește lucruri imposibile. Sunt mulți care doresc lucruri imposibile și în cele din urmă vor ajunge la disperare. Iată ce spunea în acest sens Graham Henry Greene: „dispearea este prețul pe care cineva îl plătește pentru că și-a stabilit o țintă imposibilă.” Este adevărat că sunt mulți care doresc imposibilul și pentru acest lucru viața lor devine un fapt absurd. Absurditatea prin urmare se leagă de disperare fiindcă ea ne face să nu mai ținem cont de ceea ce este posibil și ceea ce este imposibil în această lume. Nu putem cere de la această lume care a fost creată de Dumnezeu după anumite legi lucruri care nu sunt posibile. A cere de la lume fapte pe care nu le poate oferi este cea mai mare absurditate.⁴⁵

La o mănăstire a venit odată o femeie care plângea de ți se rupea sufletul. Duhovnicul mănăstirii vându-o așa a intrat cu ea în vorbă.

- Doamne ajută soră.
- Doamne ajută părinte.
- Mă bucur că ați venit la mănăstire.
- Am venit fiindcă nu mai știu ce să mă fac părinte.
- Dar ce s-a întâmplat?
- Ieri mi-au spus de la uzină că îmi vor desface contractul de muncă. Am trei copii părinte, cine poate să îi mai crească fără de servicii?
- Eu cred că dacă ai venit aici și plângi așa mult Maica Sfântă și Domnul Iisus te vor ajuta să nu îți pierzi contractul de muncă.
- Credeți părinte?
- Sunt sigur, a spus duhovnicul experimentat la mănăstiri.

45 Nicoale Balotă, *Lupta cu absurdul* (Editura Univers, 1971).

Creștina a cumpărat icoană cu Maica Domnului și a plecat. A doua zi ea s-a întâlnit cu directorul uzinei.

- Unde ai fost ieri? A întrebat-o directorul pe creștină.
- De ce mă întrebați?
- Fiindcă vreau să știu.
- Fiindcă mi se desface contractul de muncă am fost la mănăstire.
- Măi să știi că și eu am probleme de nu mai știu de mine. Dacă mă duci și pe mine la mănăstirea la care ai fost o să am de grijă să nu ți se mai desfacă nici un contract de muncă.

La puțin timp după acestea, directorul uzinei a fost văzut și el la acea mănăstire de unde a venit să cumpere și el o icoană cu Maica Domnului și pruncul Iisus.⁴⁶

Avem în întâmplarea de mai sus o minune care s-a întâmplat în zilele noastre și care cu siguranță că nu poate să fie considerată o simplă coincidență. Ortodoxia crede că există o strânsă legătură dintre Sfânta Maria, mama lui Iisus și pruncul ei. Prin urmare iată că sunt și unele cazuri în care Dumnezeu intervine direct în disperarea omului și ajunge să îl vindece de problemele cu care se confruntă.⁴⁷

Disperarea este un lucru cu care se confruntă umanitatea. Dacă ne vom uita la toate problemele cu care se confruntă la scară globală umanitatea fără doar și poate că

46 Vlad Herman, *Maica Domnului apărătoarea noastră. Noi minuni contemporane* (Editura Ortodoxia, 2015).

47 Nu există viață de om în care să nu apară probleme. Acest lucru fiindcă problemele sunt inerente existenței noastre. Prin urmare este bine să știm că problemele sunt lăsat de Dumnezeu în spre binele noastre. De ce să lase Dumnezeu ca să ne confruntăm cu probleme în această viață? Dumnezeu lasă să ne confruntăm cu probleme ca prin untermiedul lor să ne mautirzăm, să devenim mai expeirmentați. Așa se face că sunt multe lucruri de învățat atunci când avem probleme. Problemele sunt cele care pe unii în loc să îi maturizeze îi aruncă în disepurare. Aceasta fiindcă sunt mulți care consideră că ei nu trebuie să se confrunte cu nici un fel de problemă în această viață. Trebuie să știm că o viață fără de probleme nu este o viață adevărată în sensul real și profund. Prin urmare este bine să știm că viața duhovnicească poate să se folosească de problemele vieții de zi cu zi cu care ne confruntăm. Aceasta fiindcă problemele sunt cele care ne fac să ne aducem aminte de Dumnezeu. Sunt mulți care nu se gândesc deloc la Dumnezeu și își aduc aminte de El numai când se confruntă cu mari probleme. Iată prin urmare care este sensul problemelor cu care ne confruntăm în această viață. Când avem probleme în viață nu este bine să disperăm ci mai mult trebuie să ne aducem aminte de Dumnezeu și să ne putem credința în El.

vom ajunge la concluzia că suntem disperați. Suntem disperați fiindcă în umanitate există: foamete, sărăcie, distrugere, terorism, crime, violență sau ură. Aceste lucruri am putea rămâne surprinși cât de prezente sunt în lumea noastră. Fiindcă fiecare dintre noi suntem interesați numai de propriile noastre probleme nu ajungem să ne încercăm pe noi înșine cu problemele lumii. Dacă ar fi ca noi să fim responsabili de problemele lumii fără doar și poate că am ajunge la disperare. Aceasta fiindcă sunt probleme mari și grave cu care se confruntă umanitatea. Iisus însă a venit pentru această umanitate și El ne-a spus că atunci când ne confruntăm cu probleme să de anucem aminte de cuvintele Lui: „îndrăzniți Eu am biruit lumea.” Cu alte cuvinte Iisus a reușit să facă ceea ce pentru noi este imposibil: El a reușit să învingă în persoana Lui toate problemele umanității. Pentru acest lucru atunci când ne confruntăm cu problemele umanității este bine să recurgem la Iisus. Iisus nu ne va lăsa fără de nici o soluție. Cum să recurgem la Iisus dacă El s-a înălțat la cer? Recurgem la Iisus prin rugăciune. Ca Fiul lui Dumnezeu Iisus este Cel care este dispus să intre în legătură cu noi prin rugăciune. Tot ceea ce trebuie să facem noi este să ne rugăm. Mulți sfinți au putut simți o pare lăuntrică atunci când au recurs la Iisus. Acest lucru trebuie să fie făcut și de noi. La fel ca sfinții lui Dumnezeu și noi trebuie să apelăm la Iisus.⁴⁸

Este adevărat că nu toți oamenii ajung la disperare dar sunt mulți care o fac și aceasta este o realitate pe care în nici un fel nu o putem nega. Prin urmare ce putem să facem atunci când ne confruntăm cu disperarea? Sunt mulți care au atacuri de panică din senin și nu știu de unde le provin. Aceasta fiindcă după cum am vorbit mai sus există o lucrare a răului în această lume. Lucarea răului este o realitate pe care am fi naivi dacă am ignora-o. Diavolii sunt cei care instigă în noi sentimente de panică și de disperare fiindcă ei voim ca noi să suferim cât mai mult. Prin urmare există o disperare care este sădită în noi de diavol și pe care unii o pot resimți destul de mult. Cei care sunt din nefericire confrunțați cu duhurile răutății pot să simte atacuri de disperare din senin. Ce este de făcut în aceste situații? După cum am arătat în rândurile de mai sus una dintre cele mai bune metode de a putea să prevenim disperarea din viața noastră este rugăciunea. Pentru cei care nu cred în Iisus, rugăciunea în Iisus nu are nici un fel de sens și nici un fel de noimă. Aceasta fiindcă Iisus este în cer iar noi aici pe pământ. Cum mai poate să fie Iisus în legătură cu noi dacă el a părăsit lumea acum 2000 de ani? Sfinții părinți ne spune că deși Iisus s-a înălțat al cer El nu a părărit lumea definitiv. El este încă activ în lumea noastră. Cele mai bune dovezi în acest sens sunt sfinții lui Dumnezeu care au ajuns la sfințenie prin a urma vieții lui Iisus. Sfinții sunt cei care au ajuns să Îl actualizeze pe Iisus în viața noastră. Prin urmare este bine să știm că Iisus deși s-a înălțat cu trupul la cer ca Fiul lui Dumnezeu este încă prezent în lumea noastră și la fel de bine este activ. Este activ prin harul și prin energiile Sale. Sunt mulți care au mărturisit că atunci când s-au rugat lui Iisus au ajuns în cele din urmă să se liniștească

48 Sfântul Vasile de la Poiana Mărului, *Introducere în rugăciunea lui Iisus și isihasm* (Sibiu, 2009).

de problemele pe care el aveau sau cu care se confruntau. Rugăciunea lui Iisus aduce o liniște și o pace în sufletul omului.⁴⁹

Disperarea este un lucru care a cuprins de mai multe ori umanitatea. Suntem disperați de fiecare dată când în lume începe un nou război. Așa se face că sunt mulți care din disperare ajung să nu mai știe ce să facă. Realitatea este că în lumea noastră sunt multe mentalități bolnave care se bucură atunci când crează disperare în jurul lor. Aceste mentalități bolnave sunt cele care sunt cât se poate de active în a face rău. A aduce pe semenii tăi la disperare este un păcat și nu trebuie să avem nici un fel de îndoială în acest sens. Aceasta fiindcă disperarea este cea care poate să producă foarte multă confuzie și sunt mulți care profită de această confuzie. Marile puteri ale lumii ajung să îi ducă pe cei mici și neajutorați la disperare. Ei nu mai știu ce să facă să îi mulțumească pe cei mari și puternici. Iisus nu ne-a lăsat fără de nici un fel de îndrumare în aceste situații. El ne-a spus că la fel cum și pe El l-a urât lumea și pe noi cei care urmăm lui Iisus lumea ne va urî. Există multă ură în lumea noastră și acest fapt este trist. Este ura cea care îi face pe unii să inducă disperarea în dușmanii lor. La fel de bine disperarea este un sentiment care pornește din sufletul omului. Omul disperat este un om care are un suflet chinuit și torturat. Este un suflet care dacă nu se reculege în Iisus ajunge să se desfigureze. Iată de ce în momentele în care ajungem să fim disperați dintr-un motiv sau altul trebuie să ne aducem aminte de Iisus. Iisus a trăit sentimentul de disperare și a ajuns în acest fel să îl învingă. Pe cruce Iisus a cunoscut disperarea în cel mai deplin sens al cuvântului. A fost însă numai o disperare a naturii umane a lui Iisus care l-a făcut să strige pe cruce: Dumnezeu Meu, Dumnezeu Meu pentru ce M-ai părăsit? Ceea ce trebuie să învățăm din acest lucru este că trebuie să fim disperați numai atunci când suntem părăsiți de Dumnezeu. Suntem părăsiți de Dumnezeu când avem păcate prea mari și la fel de bine când fărădelegile noastre s-au înmulțit. Prin urmare iată un fapt de care trebuie să ținem cont. Nu trebuie să fie disperați de modul în care funcționează această lume ci mai mult de faptul că este

49 Este cât se poate de clar că liniștea și dispararea nu pot să existe în aceeași persoană fiindcă ele se exclud pe sine reciproc. Prin urmare când omul este neliniștit dacă el nu ajunge să se roage lui Iisus el v-a ajunge la disperare. Aceasta fiindcă disperarea este cea care se naște dintr-o neliniște îndelungată. Trebuie să fugim de neliniște și să știm că Iisus este Cel care poate să confere liniștea sufletele noastre. Fericitul Augustin spunea că „neliniștit este sufletul meu Doamne până ce nu se va odihni întru Tine.” Din acest lucru înțelegem că sufletul nostru își caută odihna în această lume. La fel cum trupul doarme și sufletul nostru o face. Sufletul nostru caută odihnă în lumea din jur dar nu o găsește. În cele din urmă dacă află de Iisus o va găsi în Iisus. Faptul că Iisus poate să ofere odihnă sufletelor noastre este mărturisit chiar de El când spunea: „veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni.” (Matei 11, 28). Prin urmare ceea ce trebuie să știm că atunci când sufletul se află în comuniune cu Iisus prin rugăciune el ajunge să șteargă din el orice sentiment de disperare. Disperarea este un sentiment negativ care ne face să fim cât se poate de pierduți față de ceea ce are loc în jurul nostru. Omul care ajunge la disperare este fără de nici o îndoială un om care nu mai are nici un fel de speranță. Trebuie să sperăm și să avem încredere în Dumnezeu.

posibil să ne pierdem legătura cu Dumnezeu. Pentru mulți bunurile acestei lumi sunt mult mai de preț decât comuniunea sau legătura cu Dumnezeu. Iată de ce este bine să știm că trebuie să avem încredere în Dumnezeu și să nu ajungem să disperăm din orice. Nu trebuie să disperăm în ceea ce privește umanitatea chiar dacă problemele cu care se confruntă ea sunt mari. Trebuie să ne aducem aminte că Iisus a biruit această lume așa cum este ea cu toate problemele ei. Dacă Iisus a biruit lumea la fel de bine și noi putem să o facem. Tot ceea ce trebuie să facem este să ne rugăm sincer lui Iisus să ne ajute.⁵⁰

CAPITOLUL 3

MÂNTUIREA: SUPRAVIEȚUIREA SUFLETULUI DUPĂ MOARTE SAU DE LA IISUSUL ISTORIC LA IISUSUL DUHOVNICESC

Omul este o ființă dihotomică. Prin acest lucru înțelegem că el este compus din două elemente: suflet și trup. După cum am vorbit în rândurile de mai sus după păcatul lui Adam și Eva din rai trupul a devenit muritor. Acest lucru fiindcă păcatul a fost încălcarea voii lui Dumnezeu de a cunoaște diferența dintre bine și rău. Prin urmare trupul este muritor însă nu același lucru este valabil pentru sufletul omului. Sufletul omului este nemuritor și pentru acest fapt el trebuie să fie mântuit. Se ridică în acest sens întrebarea: ce se întâmplă cu sufletul omului după ce trupul moare? Dacă sufletul omului este nemuritor unde merge el sau mai bine spus mai există ceva dincolo de această lume? Răspunsul pe care ni-l dă Biblia și sfinții părinți este că cu adevărat există o viață a sufletului după moarte. Această viață a sufletului după moarte este una pe care o experimentează fiecare om care a murit. Au fost mai multe arătări ale sufletelor morților la cei vii. În cele din urmă poate cea mai mare arătare că există viață dincolo de moarte a fost învierea lui Iisus. Iisus a înviat și S-a înălțat cu trupul la cer pentru a ne spune că viața se continuă dincolo de mormânt. Este adevărat că nu este o viață la fel cum o știm ca în lumea noastră dar în cele din urmă este tot viață.⁵¹

Prin urmare devine clar că dacă sufletul este nemuritor el trebuie să își continue existența separat de trup într-o nouă viață. Este clar că această viață este ceea ce noi cunoaștem ca „viața de apoi.” Prin urmare pentru sufletul nostru viața de aici de pe pământ este numai o tranziție. Suntem la un anumit nivel într-o stare de tranziție. Această tranziție ajunge să fie un lucru care definește stadiul în care v-a exista sufletul

50 Nicholas Thomas Wright, *Iisus pur și simplu: o nouă viziune despre cine a fost, ce a făcut și de ce contează* (Sibiu, 2015).

după moartea trupului. Prin urmare moartea nu are ultimul cuvânt asupra omului fiindcă sufletul lui continuă să trăiască. Sufletul continuă să trăiască în funcție de modul sau genul de viață pe care l-a dus pe pământ. Ce să înțelegem din acest lucru? Din acest lucru înțelegem că în timpul vieții sale pământești sufletul este chemat să facă o alegere fundamentală: este de partea răului sau de partea binelui? Această opțiune ajungem să o trăim cu toții în această viață: dorim să fim oameni ai binelui sau oameni ai răului? Aceasta fiindcă la drept vorbind aceasta este opțiunea omului pentru viața de apoi. Într-un anume fel viața de apoi nu este nimic mai mult decât o continuare a ceea ce a trăit omul în timpul vieții sale pământești. Teoretic nici un om rău nu afirmă că este rău dar faptele lui spun cu totul altceva. Aceasta fiindcă omul rău ajunge să facă lucruri care vom avea o influență asupra sufletului. Sufletul nostru este influențat de alegerile morale pe care le facem. Aceasta fiindcă sufletul nu poate să rămână străim de moralitatea omului. Noul Testament ne spune că nu există nici un fel de cale de mijloc dintre bine și rău fiindcă binele și răul sunt două lucruri care ajung să definească existența omului. În această viață de la naștere omul este chemat să aleagă binele și să evite răul. Este adevărat că în lumea noastră există o luptă sau o bătaie dintre bine și rău dar în cele din urmă binele v-a ieși învingător. Sunt mulți care în timpul vieții pământești în loc să facă binele ajung să se înrăiască. Învrăjirea este cea care întunecă sufletul. Sufletul este unul care în sine este sănătos atunci când trăiește în bine. Din el iradiază o lumină spirituală care nu este vizibilă cu ochii trupești sau este posibil să fie văzută cu ochii sufletești. În timp ce răul întunecă sufletul omului, binele ajunge să îl ilumineze. Iată prin urmare care sunt valențele sufletului omenesc.⁵²

51 Adevărul este că toate marile religii ale lumii susțin viața după moarte sau credința în viața de apoi. Aceasta fiindcă există o viață dincolo de această lume. Proorocii Vechiului Testament au proorocit-o și sfinții din toate timpurile au experimentat-o. Prin urmare este evident că deși toate religiile lumii susțin că există viață după moarte, acest lucru nu înseamnă că toate religiile ne pot duce la viață dincolo de moarte. Pentru a ajunge la viața dincolo de moarte trebuie să respectăm niște condiții și aceste condiții sunt cele care în cele din urmă ne fac să moștenim viața de apoi. Viața de apoi evident că mai nou începe să fie demonstrată și științific. Sunt din ce în ce mai multe experiențe ale morții clinice care certifică că există viață dincolo de moarte. Este vorba de o viață care are loc într-o lume spirituală în care legile fizicii nu mai sunt valabile. Prin urmare, dacă toate religiile lumii sau mai bine zis dacă mai toate religiile lumii propovăduiesc viața dincolo de moarte este adevărat că trebuie să credem în viața de apoi. Știința vine să întărească acest lucru. Toți cei care au trecut prin moartea clinică au fost într-o stare de conștient și au putut să își aducă aminte de experiența lor. Sunt mulți sceptici care nu cred în viața de apoi, dar lor Noul Testament le pune în față îndoiala Sfântului Apostol Toma care nu era cu apostolii când Iisus s-a arătat înviat. Toma a spus foarte clar că el nu va crede în învierea lui Iisus dacă nu își va pune mâinile sale în costă străpunsă de suliță și în semnul cuielor. Hristos se mai arată încă odată și de această dată Toma ajunge să se convingă prin atingere de trupul lui Iisus că El a înviat. Iisus îi spune: Toma nu fi necredincios și credincios. Acest îndemn este pentru noi toți care ne îndoim că există viață după moarte. Dacă Iisus a înviat este clar că există viață după moarte.

Vechiul Testament este cât se poate de explicit în a ne spune că primii oameni Adam și Eva au pierdut raiul. Acest lucru fiindcă au păcătuit prin neascultarea de porunca lui Dumnezeu de a face distincție dintre cunoașterea binelui și a răului. Cartea Facerii ne spune că după ce primii oameni au fost izgoniți din rai un heruvim cu sabie de foc a fost pus la ușa raiului pentru ca primii oameni să nu se mai poată întoarce în rai. Este un lucru trist care a avut loc cu prima pereche de oameni și acest fapt avea să se perpetueze pe parcursul a aproximativ 5000 de ani după cum am arătat în rândurile de mai sus. Timp de 5000 de ani mântuirea a fost imposibil de realizat pentru om aceasta fiindcă Dumnezeu a dorit să pedepsească păcatul primilor oameni. Totuși, după cum am spus, Dumnezeu a promis un mântuitor primilor oameni și acesta avea să fie Iisus. Iisus a venit pe pământ pentru a aduce mântuire primilor oameni. Primii oamenii au fost cei care au descoperit că ei nu au fost primii și singurii care au fost creați de Dumnezeu ci la fel de bine Dumnezeu a mai creat o lume spirituală formată din îngeri. Îngerii o treime au părăsit pe Dumnezeu și au devenit diavoli. Pentru că nu au mai voit să stea cu Dumnezeu ei au ajuns să formeze iadul. Iadul la fel ca raiul este un loc spiritual care a existat mai înainte de facerea lumii materială și implicit a omului. În timpul vieții Sale pământești Iisus a vorbit cât se poate de explicit despre iad și a spus că este un loc format din diavoli. Aceștia au ales să se separe etern de Dumnezeu și să nu mai aibă nimci de a face cu El. Totuși Sfântul Isaac Sirul ne spune că iadul este format din flăcările iubirii lui Dumnezeu. Dumnezeu este iubire și prin urmare El curpinde cu iubirea Lui tot ceea ce există. Fiindcă diavolii nu au mai voit să primească această iubire și au ajuns la incapacitatea de a mai iubi nu numai pe Dumnezeu dar și altceva decât Dumnezeu, iadul este format de imposibilitatea de a accepta iubirea lui Dumnezeu. În aceasta constă la un anumit nivel iadul: pe imposibilitatea de a mai iubi. Dumnezeu iubește și El dorește ca fapăturile Lui să îi răspundă iubirii din libertate.⁵³

Prin urmare când Iisus a venit pe această pământ El a venit să facă o lucrare care este valabilă indiferent de spațiul geografic sau timpul istoric în care trăim. Iisus a venit să mântuiască sufletele noastre de rău și de tot ceea ce este din iad. Sufletele noastre nu se pot scoate pe sine din iad fiindcă iadul este un lucru care a fost creat de diavol și noi nu avem cum să facem să ne eliberăm de el. Ca Fiul lui Dumnezeu Iisus are putere asupra iadului și prin urmare El poate să ne elibereze de iad. Iată de ce este bine să credem în Iisus. Fără de credința în Iisus nu putem să ne mântuim sufletele. Sunt unii care s-ar putea întreba: cum poate un om ca Iisus să mântuiască sufletele întregii umanități? La aceasta vor răspunde cu faptul că Iisus a fost concomitent om și Dumnezeu. Ca om pentru Iisus ar fi imposibil să mântuiască sufletele întregii umanități, dar ca Fiul lui Dumnezeu Iisus poate să facă acest lucru. Iată prin urmare care este logica mântuirii noastre. Iisus a trebuit să asume un trup de om pentru ca în acest fel să poată să ne mântuiască, mai bine spus să se indentifice pe sine cu omul pentru a îl mântui. Iisus nu a realizat mântuirea noastră din exteriorul omului ci din

52 Picu Ocoleanu, *Iisus Hristos mijlocitorul. Sensul diaconal al eticii sociale ortodoxe* (Editura Christiana: București, 2008).

interiorul lui. Aceasta fiindcă Iisus a dorit să demonstreze că El iubește omul și pentru acest lucru îl cele din urmă îl va și mântui. De mai multe ori Iisus în Noul Testament ne spune că a venit să ne împăce cu Dumnezeu Tatăl. Acesta fiindcă păcatul lui Adam și Eva a fost cel care a atras mânia lui Dumnezeu Tatăl asupra omului. Prin urmare era nevoie de o acțiune de împăcare a lui Dumnezeu Tatăl cu umanitatea. Acest fapt a fost realizat de activitatea lui Iisus în lumea noastră. Prin faptul că Iisus a acceptat crucea el ajuns să ia asupra Lui păcatele întregii lumii și prin aceasta să îl restaureze pe om la pacea și înțelegerea cu Dumnezeu Tatăl. Din acest lucru înțelegem că relația sau legătura noastră cu Dumnezeu Tatăl poate ajunge să se deterioreze dacă păcătuim și dacă suntem răi. Sunt unii care sunt de părere că fiindcă Dumnezeu este Tatăl nostru El în nici un caz nu ne pedepsește pentru păcatele noastre. La fel cum un părinte își pedepsește copii lui când nu sunt cuminți la fel de bine și Dumnezeu ne pedepsește și se mânie pe noi când păcătuim.⁵⁴

Prin păcatul lor Adam și Eva au stârnit mânia lui Dumnezeu Tatăl. Așa se face că din acest motiv toate sufletele celor care au trăit mai înainte de Iisus au mers în iad. De la Iisus sufletele celor buni merg în rai. Acest fapt este un lucru care a fost descoperit la mai mulți sfinți părinți. Faptul că Iisus este o ființă care a tărit pe mai multe planuri ne-o spune o rugăciune din liturgia ortodoxă a Sfântului Ioan Hristostom: „în mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul și pe scaun împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost Hristoase, toate umplându-le Cel ce ești necuprins.” Această rugăciune pe care preotul o rostește la fiecare rugăciune ne spune că Iisus poate să mântuiască fiecare suflet care provine din umanitate. Iisus a fost prin urmare în

53 Ca entitate liberă sufletul nostru este liber să opteze între Dumnezeu sau diavol. Această alegere ajunge să modifice sau să schimbe condițiile ontologice ale sufletului. Sufletul poate să opreze în spre bine sau spre rău din propria lui alegere. Aceasta fiindcă alegerea lui este ceea ce definește la un anumit nivel ontologia proprie. Totuși, ceea ce trebuie să știm este că ontologic sufletul a fost creat bun. Sufletul omului este bun prin creație sau prin facere dar el se poate pervertii prin alegere sau mai bine spus prin acțiunile sale. Dacă sufletul omului alege rău ca un principiu generic în viața lui acest fapt duce imediat la o separație de Dumnezeu. De ce se separă sufletul de Dumnezeu când comite răul? Sufletul se separă de Dumnezeu când comite răul fiindcă Dumnezeu este persofinicarea binelui. Nu există nici un rău în Dumnezeu și prin urmare nu pot să stea în jurul Lui cei care fac răul. Răul este ceea ce aruncă sufletul în întunericul iadului. Acest lucru fiindcă un suflet rău nu poate să trăiască altături de un Dumnezeu bun. Este adevărat că lucrurile nu sunt chiar atât de simple în plan practic. Aceasta fiindcă în sine când omul devine rău în sufletul lui acest lucru nu se vede cu ochii trupești. La fel de bine sunt mai mulți care trăiesc într-un fel de stare de indiferență. Indiferența față de Dumnezeu trebuie să știm că este un lucru rău. Acesta fiindcă Dumnezeu nu ne vrea indiferenți față de Sine ci dorește să fim în iubire față de El. Nu putem să îl iubim pe Dumnezeu și în același timp să fim indiferenți față de El. Prin urmare este bine să știm că Dumnezeu nu privește ca un lucru bun indiferența noastră față de El.

54 Luigi Malantruccio, *Cum a murit de fapt Iisus. Investigațiile unui medic* (Sibiu, 2013).

următoarele dimensiuni: 1. în mormânt cu trupul, 2. în iad cu sufletul, 3. ca Dumnezeu în rai cu tâlharul, 4. pe scaun [scaunul sau tronul dumnezeirii] împreună cu Tatăl și cu Duhul. Iată prin urmare că Iisus a fost prezent în 4 locuri concomitent. Acest lucru ne spune că Iisus este o realitate supranaturală. Ca fiul lui Dumnezeu Iisus poate să fie prezent sau mai bine spus omniprezent. El poate să stea pe tronul măririi cu îngerii și sfinții din rai și în același timp să fie la capul fiecărui muribund din această lume luându-i sufletul. De mai multe ori în viețile sfinților auzim că un anume sfânt a murit și prin acest lucru și-a dat sufletul său în mâinile lui Hristos. Prin urmare este cât se poate de adevărat că în momentul morții Hristos este cel care ia sufletul dacă acel suflet a crezut în Iisus. Sfinții părinți ai ortodoxiei sunt cât se poate de expliciti în acest sens că nu poate să fie mântuire afară de credința în Iisus. Aceasta fiindcă Iisus este mântuitorul pe care Dumnezeu Tatăl l-a promis umanității. Umanitatea însă și-a creat mai mulți mântuitori pe parcursul timpului: Buda, Pantajali, Zoroastru, Mohamed sau Confucius. Aceștia nu pot să mântuiască sufletele noastre fiindcă numai fiul lui Dumnezeu poate să o facă. Mântuirea este un lucru care ține de voința lui Dumnezeu și nu a umanității.⁵⁵

Din paginile Noului Testament devine clar că în timpul vieții Sale pământești Iisus a trăit în două planuri: unul a fost cel al vieții Sale pământești în Israelul de acum 2000 de ani și altul a fost în planul Împărăției Cerurilor pe care Iisus a propovăduit-o toată viața Lui. Această alternare de planuri este un lucru pe care Îl putem constata din multe afirmații pe care le-a făcut Iisus. Deși era pe pământ împreună cu apostolii la un moment dat Iisus le spune apostolilor că: „L-am văzut pe satan căzând din cer ca un fulger.” Iată prin urmare că în Iisus au alterat două planuri. Este vorba de planul istoric în care El și-a dus viața pământească și de planul duhovnicesc în care El putea să vadă

55 După cum am spus sunt mulți care consideră că nevoia unui mântuitor pentru toată umanitatea sună mai mult asemenea cu un scenariu de film sau carte science fiction. Cum să fie un singur mântuitor pentru o întreagă umanitate? Poate un singur mântuitor să slaveze o întreagă umanitate? Aceasta mai ales fiindcă avem de vorbit aici de milioane sau poate chiar de miliarde de suflete. Ortodoxia ne lămurește în acest sens: Iisus nu este numai un simplu om ci la fel de bine El este și Dumnezeu. Iisus este Logosul lui Dumnezeu prin care s-a creat pământul și întreg universul. Iisus a existat mai înainte de creația diavolului și pentru acest lucru are stăpânire și asupra acestuia. Nu există nimic care este dincolo de puterea lui Iisus. Acest fapt a fost evidențiat de faptul că Iisus a făcut multe vindecări în timpul vieții sale. Faptul că Iisus ne poate mântui ne-o spune vindecările de demonizați pe care le-a făcut. Iisus are putere peste diavoli. Acest lucru Îl face capabil să ne mântuiască. Prin urmare este de la sine înțeles că Iisus cunoaște mai bine decât noi umanitatea fiindcă prin El umanitatea a fost adusă la viață. Întruparea lui Iisus a fost făcută pentru a stopa mânia lui Dumnezeu Tatăl față de umanitate. Această mânie a început prin păcatul lui Adam și Eva și s-a perpetuat prin toate păcatele oamenilor care au fost făcute după ei. Iată prin urmare un lucru care este cert: păcatul este cel care ne face să pierdem mântuirea. Pentru a nu pierde mântuirea trebuie să cerem ajutorul lui Iisus. Acesta este motivul pentru care Biserica Creștin Ortodoxă face mai multe rugăciuni pentru mântuire către Iisus. Iisus este pomenit în toate slujbele Bisericii Creștin Ortodoxe. El este Cel care L-a determinat pe Dumnezeu Tatăl să ne deschidă ușile raiului.

tot ceea ce avea loc în rai. Prin urmare este bine să știm că deși Iisus a trăit pe pământ ca un om ca Dumnezeu El era în ceruri dimpreună cu îngerii lui Dumnezeu Tatăl. Acest lucru devine cât se poate de clar dacă citim mai cu atenție paginile Noului Testament. Adevărul este că prin Iisus Hristos Dumnezeu Tatăl ne spune că El iubește umanitatea și nu dorește ca ea să se piardă. Aceasta fiindcă umanitatea în cele din urmă v-a fi mântuită. Urmând lui Iisus au fost mai mulți sfinți care s-au învrednicit și ei de această vedere dublă sau mai bine spus de această existență bidimensională care este cea de pe pământ și cea din rai. Aflat pe insula Patmos la aproape 50 de ani după viața pământească a lui Iisus, Sfântul Ioan Teologul a fost învrednicit cu mai multe descoperiri și revelații din rai care au făcut subiectul ultimei cărți din Noul Testament: apocalipsa. Iată prin urmare că Iisus a deschis pentru noi ușile raiului. Acesta fiindcă El ne-a iubit și a dorit ca noi să fim mântuiți. Dacă Iisus dorește mântuirea noastră nu același lucru poate să fie spus despre diavol care face orice să ne pierdem mântuirea. Înțelegem din aceasta că mântuirea este un act fundamental care este dincolo de puterile omului dar la care omul este chemat să își aducă aportul.⁵⁶

Despre Sfântul Ioan cel Milostiv patriarhul Alexandriei se spune că dormea într-un pat sărăcăcios și tot rupt. Un nobil bogat a văzut acest lucru și s-a dus și i-a cumpărat patriarhului o plapumă care valora 36 de galbeni.

- Prefericire, te rog să primești această plapumă.
- De ce?
- Fiindcă văd că dormiți într-un pat nepotrivit.
- Este un pat pe care îl merit pentru păcatele mele.
- Vă rog să primiți plapuma.
- Bine dacă tu insiști să fie așa după cum îți dorește inima.

Patriarhul a luat plapuma și s-a dus și s-a acoperit cu ea. În timp ce se pregătea să doarmă i-a venit un gând:

- Iată eu stau aici și dorm ca bogatul în timp ce săracii ca și Lazăr stau și dorm în sărăcie. Știu ce voi face: voi merge și voi vinde plapuma și cu banii pe care îi voi câștiga îi voi da săracilor ca milostenie.

A doua zi patriarhul a dat ordin ca plapuma să fie vândută și cu banii pe care i-a luat de pe ea a cumpărat haine săracilor. S-a întâmplat ca nobilul să treacă prin piață în acea zi și a văzut plapuma.

⁵⁶ Sfântul Teodor Studitul, *Iisus Hristos prototip al icoanei Sale* (Alba Iulia, 1994).

- Cât costă plapuma? A întrebat nobilul.
- 36 de galbeni.

Era chiar prețul pe care nobilul îl dăduse pe plapumă.

- Bine o cumpăr eu.

Nobilul a cumpărat plapuma și s-a dus să o dea patriarhului. Patriarhul a vândut-o din nou. Nobilul a cumpărat-o din nou și a trimis-o din nou patriarhului. Patriarhul a vândut-o și pentru a treia oară. Nobilul a cumpărat-o din nou și s-a dus din nou cu plapuma la patriarh.

- Prefericite, nu înțeleg.
- Ce să înțelegi?
- Eu vreau să fac un bine și preafericirea voastră nu mă lăsați.
- Da te-am lăsat să faci bine.
- Cum? Dacă îmi tot trimiteți înapoi plapuma?
- Cu banii pe care i-am făcut pe ea am cumpărat mai multe haine pentru cei sărmani. Ai făcut și tu puțină milostenie.⁵⁷

Întâmplarea de mai sus deși este puțin nostimă ne spune la ce grad de sfințenie au ajuns unele persoane din trecutul creștinismului. Vedem aici în cazul Sfântului Patriarh Ioan cel Milostiv cât de preocupat de ajutorarea săracilor era. Era atât de preocupat că a ajuns să țină mai mult la cei sărmani decât la sine. Acest lucru este foarte rar întâlnit în zilele noastre.⁵⁸

Prin urmare este adevărat că sufletul nostru trăiește după moartea trupului. Este adevărat că desprinderea sufletului de trup este dureroasă dar pentru cei buni această durere a despărțirii sufletului de trup se va încununa prin moștenirea raiului. Raiul este o dimensiune spirituală în care trăiesc sufletele celor morți până la învierea morților. Prin urmare creștinismul ortodox recunoaște că există două dimensiuni în care sufletul poate să existe după despărțirea de trup. Este vorba de rai și iad. Există multe mituri mai mult sau mai puțin ortodoxe despre rai și iad dar ceea ce trebuie să știm este că raiul și iadul sunt realități de ordin spiritual și prin urmare care există la un anumit nivel paralel cu lumea noastră. Sunt mulți care consideră în lumina noilor descoperiri astronomice că raiul și iadul sunt două locuri de pe alte planete sau chiar alte galaxii. Raiul și iadul nu sunt pe alte constelații sau pe alte galaxii după cum cred unii ci sunt

⁵⁷ Claudia și Cristian Șerban, *Nestemate duhovnicești* (Editura Cristimpuri, 2010).

dimensiuni paralele cu lumea noastră. Acesta fiindcă Dumnezeu nu a creat numai lumea materială ci la fel de bine și lumea spirituală. Prin urmare trebuie să gândim raiul și iadul pentru a le înțelege ca două dimensiuni paralele cu lumea noastră. Aceasta fiindcă sunt mulți care doresc să aibă un fel de aproximare științifică a raiului și a iadului. Ca dimensiuni raiul și iadul și mai ales raiul sunt lucruri care sunt dincolo de capacitatea de curpindere și de comprehensiune a omului.⁵⁹

Adevărul este că nemurirea sufletului nu a fost exprimată numai de creștinism și de Iisus ci la fel de bine și de unii filosofi. Platon era deplin convins că sufletul este nemuritor și acest lucru fiindcă sufletul provine din lumea ideilor. Pentru Platon sufletul este preexistent vieții de pe pământ și prin moarte el nu face decât să se întoarcă înapoi la locul de unde a existat mai înainte de a se încarna. Sunt mai mulți care susțin că Platon a fost influențat de mai multe idei din doctrinele orientale care susțin reîncarnarea. Prin urmare pentru Platon și platonisti este cât se poate de adevărat că sufletul există mai înainte de naștere. El este cel care este la un anumit nivel un fel de entitate din lumea ideilor. Platon spunea în acest sens la un moment dat că: „nemurirea sufletului nu o poate câștiga dreptul decât prin totala sa dăruire în slujba Ideii.” Prin urmare pentru Platon sufletul este într-un fel un fel de idee întrupat sau o idee care asumă un trup fizic pentru ca mai apoi să ne întoarcă din nou în lumea ideilor. Iată că sunt și unii necreștini care au gândit în termeni creștini nemurirea sufletului. Creștinismul ortodox crede că există suflet și el nu este o idee cum susținea Platon ci mai mult un fel de încrucișare sau amestec dintre rațiune, voință și sentimente. Prin urmare este cât se poate de adevărat că avem suflet și acest suflet este cel care trebuie să fie mântuit. Omul poate să colaboreze cu Dumnezeu la propriile lui fapte. Faptele bune și gândurile bune sunt cele care ne ajută să ne mântuim. Aceasta fiindcă la fel de bine gândurile ajung să ne influențeze la un anumit nivel modul de a fi. Având în vedere că sufletul este nemuritor și trupul este muritor este bine să știm că nemurirea sufletului este la un anumit nivel un fel de consolare pe care Dumnezeu Tatăl ne-o oferă

58 Egoismul este un lucru care ne face să fim centrați numai pe propria noastră persoană. Acesta fiindcă în sine egoistul se iubește pe sine. Iisus a fost un model de altruism. Dacă Iisus ar fi fost egoist El nu s-ar mai fi întrupat pentru mântuirea noastră. Aceasta fiindcă El și-ar fi putut spune: Eu sunt Fiul lui Dumnezeu care sunt născut din veșnicie, Eu nu trebuie să mă sacrific și să mă jertfesc pentru umanitate. Iisus a iubit atât de mult umanitatea că a acceptat să moară pe cruce pentru ea. Aceasta fiindcă El a voit ca noi să fim mântuiți. Prin urmare iată că Iisus este cel mai mare model de altruism pe care îl poate concepe cineva. Iisus a voit ca noi să fim împăcați cu Dumnezeu Tatăl și pentru acest lucru s-a pogărit din rai și a asumat natura umană. O dovadă de iubire mai mare decât aceasta nu vom găsi niciunde. Iubirea lui Iisus este necondițională dar la fel de bine ea este una rațională. Aceasta fiindcă Iisus nu ne forțază să Îl iubim dacă nu dorim acest lucru. În acest sens Iisus nu i-a constrâns pe evrei să Îl iubească ci a respectat libertatea lor.

59 Petru Ioan Ilea, *Iisus Hristos în viața Bisericii* (Cluj Napoca, 2010).

nouă. În fața cruzimii morții este foarte adevărat că nemurirea sufletului este fără doar și poate o consolare.⁶⁰

Orice om are suflet și este adevărat că sufletul nu poate să trăiască fără de trup și nici trupul fără de suflet în intervalul acesta pământesc. Totuși, ceea ce trebuie să știm este că la un anumit moment sufletul nostru se va desprinde de trup. Dacă omul a dus o viață creștină în care l-a căutat pe Iisus este adevărat că în viața de apoi va continua să trăiască cu Iisus. Prin urmare este bine să le „lipim” de Iisus încă din această viață. Viața cu Iisus este o viață frumoasă care ne face să fim în comuniune cu Dumnezeu Sfânta Treime. Prin urmare Iisus este cel care ajunge să mântuiască sufletele noastre dacă în această viață ne-am ghidat viața după învățăturile Lui. Acest lucru este cât se poate de logic. Totuși, diavolul este cel care se opune lui Iisus și face tot ceea ce îi stă în putință de a ne separa de Iisus. Aceasta fiindcă diavolul îl urăște pe Iisus și nu vrea ca noi să ne mântuim. Dumnezeu l-a legat de diavol pentru ca noi să nu îl vedem în toată hidoșenia lui fiindcă ne-am speria probabil ne înfățișarea lui infernală. Prin urmare trebuie să știm că diavolul este dușmanul lui Iisus și el este cel care se folosește de toate metodele sale și de toate puterile sale pentru a ne duce sufletele în iad. Acolo sufletele noastre se vor chinui veșnic. Este adevărat că pentru sufletele noastre în această lume se dă o luptă. Ține la un anumit nivel și de noi de partea cui dorim să fim. Sunt unii care din ură și din rebeliune față de Dumnezeu ajung să îi slujească diavolului. Se cunosc în acest sens mai multe culte satanice care doresc să distrugă odată pentru todeauna Biserica lui Iisus. Treptat ne spune că diavolul nu poate să îi facă nimic rău lui Iisus dar atunci el își îndreaptă atenția spre oameni. Așa se face că auzim uneori de cazuri de posesie diavolească. Să ne aducem aminte că diavolul a fost cel care în primele secole ale creștinismului a fost cei care i-a instigat pe persecutori să îi ucidă pe martiri. Persecuțiile anticeștine din primele secole ale creștinismului au fost extrem de

60 Moartea este cea care după cum am vorbit în rândurile de mai sus ajunge să ne arunce în disperare. Din această disperare nu ne poate scoate decât Domnul Iisus Hristos. Este bine să știm că Iisus este Cel care singur poate să mântuiască sufletele noastre fiindcă această sacrină i-a fost încredințată lui de Dumnezeu Tatăl. Teologia creștin ortodoxă ne spune că Dumnezeu Tatăl este Cel care crează, Dumnezeu Fiul Iisus Hristos este Cel care mântuiește și Dumnezeu Duhul Sfânt este Cel care sfințește. Prin urmare este adevărat că în Sfânta Treime există la un anumit nivel un fel de separație a acțiunilor și a faptelor în ceea ce privește umanitatea. Sfânta Treime este un fel de echipă care lucrează în spre binele umanității. Aceasta fiindcă Sfânta Treime este forma binelui sau mai bine zis modul în care se manifestă binele în lumea noastră. Binele nu poate exista dincolo de Sfânta Treime. Binele iese din Sfânta Treime și este bine în acest sens ca noi nu numai să fim conștienți de acest lucru dar la fel de bine să mulțumim Sfintei Treimi pentru acesta. Este adevărat că la un anumit nivel politeismul păgân antic a fost un fel de distorsionare a adevărului Sfintei Treimi. Acesta fiindcă după cum Dumnezeu este Unul dar întreg în persoane la fel de bine anticii credeau în mai mulți zei. Diferența dintre Sfânta Treime și zeii antici este că Sfânta Treime este un singur Dumnezeu în trei persoane în timp ce zeii erau mai mulți dumnezei. Iată prin urmare una adevăr pe care trebuie să îl știm. Fiindcă mulți dintre zeii antici erau diavoli, ei nu au fost nimic altceva decât caricaturi ale Sfintei Treimi. Așa se face că în zilele noastre păgânismul a murit.

crude și extrem de iraționale. Acest lucru fiindcă ele au fost instrigate de cel rău. Nu trebuie să avem nici o îndoială în acest sens. Diavolul dorește ca Iisus să piardă în lupta pentru sufletele noastre fiindcă noi avem libertatea de a alege. Pentru a ne câștiga la împărăția sa diavolul se folosește de toate plăcerile acestei lumi sprerând ca în acest mod să ne determine să renunțăm la Iisus. Ceea ce nu ne spune diavolul este că el oferă aceste plăceri pentru a ne momii și în cele din urmă a ne arunca în iad.⁶¹

Prin urmare există la un anumit nivel o suprapunere de dimensiuni în ceea ce îl privește pe Iisus. Prima dimensiune este legată de viața Lui istorică pe care o știm relatată din cele patru evanghelii scrise din Noul Testament. Există însă și o dimensiune duhovnicească a existenței lui Iisus pe care creștinul ortodox o poate simți atunci când se roagă lui Iisus. Această dimensiune este una care transcede chipul istoric al lui Iisus și se leagă de viața duhovnicească. Iisus s-a arătat de mai multe ori pe parcursul timpului la mai mulți sfinți. Un astfel de caz a fost Sfântul arhidiacon Ștefan. Sfântul Ștefan care este menționat în cartea Faptele Apostolilor din Biblie a ajuns să Îl vadă pe Iisus în mărire stând de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl. Acest lucru i-a făcut mânioși pe evreii de la vremea Sfântului Ștefan care îl condamnaseră pe Iisus la moarte. În cele din urmă fiindcă a mărturisit că la văzut pe Iisus în mărire Sfântul Ștefan avea să fie executat prin delapidare. Un alt caz de vedere a lui Iisus a avut loc în cazul Sfântului Pavel care mergea pe drumul Damascului să îi persecute pe creștini. Iisus i se arată într-o lumină orbitoare și îl mustră pe Pavel. Avem de a face aici cu o arătare a lui Iisus după ce s-a înălțat cu trupul la cer. Acest fapt ne spune că deși este înălțat cu trupul la cer Iisus este duhovnicește prezent în lumea noastră. Prin urmare este bine să știm că Iisus nu a părăsit lumea ci este duhovnicește prezent în ea. O altă arătare a lui Iisus a avut loc de această dată în Egiptul secolului al IV-lea. Este vorba de o arătare a lui Iisus către Sfântul Antonie cel Mare. Bătut de demoni și lăsat aproape mort cu ultimele puteri Sfântul Antonie se roagă lui Iisus să fie ajutat. Iisus se arată și îi spune Sfântului Antonie că pe tot parcursul ispitelor sale a fost alături de el și îi urmărea lupta. Prin urmare iată că Iisus nu a părăsit lumea ci este altăru de ea. După cum știm cuvântul Iisus provine din limba ebraică [Ieșua] și înseamnă mântuitor. Prin urmare menirea lui Iisus în raport cu umanitatea este să mântuiască. Să mântuiască în primul rând sufletele omaneilor din umanitate. Viețile sfinților sunt o dovadă să Iisus nu a părăsit lumea ci este prezent în cadrul ei și la fel de bine lucrează în ea.⁶²

61 Volum colectiv, *Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu și Mântuitorul lumii după Sfântul Atanasie cel Mare* (Cluj Napoca, 2007).

62 Sunt mai mulți care ar fi tentați să creadă că odată cu înălțarea lui cu trupul la cer Iisus a părăsit umanitatea pentru totdeauna. Fiindcă este Fiul lui Dumnezeu Iisus poate să fie concomitent în cer cu îngerii și pe pământ cu oamenii. El s-a arătat după cum am putut vedea de mai multe ori la mai mulți sfinți după înălțarea cu trupul la cer și acest fapt este unul care demonstrează că rugăciunea la Iisus este încă actuală. Iisus ascultă rugăciunile noastre și ne răspunde în măsura în care consideră că ceea ce cerem este bun pentru noi și pentru mântuirea noastră. Dacă ne rugăm pentru un lucru și nu îl primim înseamnă că Dumnezeu a considerat că

Prin urmare ceea ce am evidențiat în rândurile de mai sus este că există două dimensiuni în Iisus: una este dimensiunea istorică în care a trăit Iisus acum 2000 de ani și pe care o putem afla din Noul Testament și o a doua dimensiune este dimensiunea duhovnicească în care Iisus este cel care ascultă rugăciunile noastre. Este adevărat în acest sens că Iisus este viu în ceruri și la fel de bine este conștient de toate rugăciunile pe care le facem. Aceasta fiindcă după cum am arătat El este și Fiul lui Dumnezeu. Ca Fiul lui Dumnezeu întrupat Iisus știe foarte bine modul în care operează umanitatea noastră. Aceasta fiindcă El însuși a fost om și a pățit ca un om. Nu trebuie să uităm că Iisus este și sfânt. Sfințenia la care ajung unii sfinți este un lucru pe care ei ajung să îl moștenească prin rugăciunea către Iisus. Sfințenia lui Iisus este comunicată de Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Toate persoanele din Treime sunt sfinte dar centrul sfințeniei în Treime am putea spune că este Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Prin urmare ajungem la sfințenie dacă urmăm lui Iisus. Iisus a fost sfânt și acest lucru îl putem afla din paginile Noului Testament. Fără să fie vinovat de nimic Iisus a ajuns să fie răstignit și în cele din urmă să moară pentru păcatele noastre. Numai prin moartea trupească a lui Iisus păcatele noastre au ajuns să posibile de iertare. Viața noastră duhovnicească este în acest sens o viață care se bazează pe urmarea lui Iisus. Știm de Iisus din istorie dar dacă ducem o viață duhovnicească vom ști despre El și din experiențele duhovnicești pe care le vom avea. Aceste experiențe duhovnicești pe care le putem avea în ceea ce Îl privește pe Iisus sfinții părinți le-au grupat în jurul rugăciunii lui Iisus. Rugăciunea lui Iisus este un lucru care ne face să Îl simțim pe Iisus în viața noastră. Ea este o metodă duhovnicească de a intra în comuniune cu Iisus. Prin rugăciunea lui Iisus sfinții părinți ne spun că mintea omului ajunge să se pogoare în inimă. Prin acest lucru înțelegem că între gândurile și sentimentele omului se ajunge la un fel de armonizare sau mai bine zis la liniștire. Unul dintre cele mai des întâlnite sentimente pe care îl au cei care practică rugăciunea lui Iisus este de liniște și pace suflească. Iată prin urmare că Iisus continuă să acționeze în viața noastră prin rugăciune.⁶³

Faptul că Iisus este o persoană duhovnicească este un lucru care a fost profețit încă din Vechiul Testament cu sute de ani mai înainte ca Iisus să se întrupeze și să fie

acel lucru nu este bun pentru noi. Trebuie să știm că după cum ne spune Noul Testament, Dumnezeu Tatăl știe mult mai bine ceea ce este bine pentru noi decât știm noi înșine. Iată de ce este bine să ne bazăm mai mult pe Dumnezeu atunci când vine problema de a ne organiza viața. Iisus este alături de noi chiar dacă noi nu îl putem vedea. Nu îl putem vedea nici pe Dumnezeu Tatăl și la fel de bine acest lucru ne spune că trebuie să avem încredere în Iisus. Nu trebuie să așteptăm ca Iisus să facă minuni pentru noi ci mai mult trebuie să ne dăm seama că El este Cel care poate să conducă viața noastră în spre tot ceea ce este frumos și bine. Nu trebuie să avem nici un fel de îndoială în acest sens. La fel de bine mai trebuie să știm că Iisus nu constrânge și El oferă libertate tuturor. Prin urmare Iisus nu constrânge pe nimeni să Îl accepte de mântuitor. A Îl accepta pe Iisus ca mântuitorul nostru este un act care trebuie să vină din libertatea noastră a fiecăruia.

63 Alphonse și Rachel Goettmann, *Rugăciunea lui Iisus, rugăciunea inimii* (Craiova, 2007).

cunoscut ca om. Iată ce spunea în acest sens Sfântul prooroc Isaia: „Duhul Domnului se v-a odihni peste El: duh de înțelepciune și înțelegere, duh de sfătuire și de putere, duh de cunoaștere și de frică de Domnul.” Ce să înțelegem din aceste afirmații? Sfântul prooroc Isaia spune că peste Iisus se vor odihni șase duhuri: 1. duh de înțelepciune, 2. duh de înțelegere, 3. duh de sfătuire, 4. duh de putere, 5. duh de cunoaștere și 6. duh de frică de Dumnezeu. Iată prin urmare că cu sute de ani mai înainte de întruparea lui Iisus s-a proorocit că vor fi mai multe duhuri care vor fi cu Iisus. În primul rând se spune că primul duh care va sta peste Iisus va fi duh de înțelepciune. Unui dintre teologi au afirmat că heruvimii pe care noi îi pomenim la liturghie sunt îngeri ai înțelepciunii. Trăim într-o lume care are nevoie de înțelepciune. Sunt momente în care trebuie să alegem, să luăm decizii și atunci avem nevoie de înțelepciune. Aceasta fiindcă înțelepciunea este cea care ne face să fim cât se poate de atenți cu ceea ce are loc în jurul nostru. Încă din vechime omul a simțit nevoia de înțelepciune. Acest lucru s-a concretizat prin moda filosofilor care a apărut în Grecia antică. Filosofii Greciei antice au fost persoane ale înțelepciunii care doreau să facă din înțelepciune un mod de viață. Aceasta fiindcă înțelepciunea este la un anumit nivel o tânjire profundă a sufletului. Iisus însă a venit să ne învețe nu o înțelepciune lumească după cum făceau unii dintre filosofii antichității ci mai mult El a venit să ne învețe înțelepciunea lui Dumnezeu. Prin duhul înțelepciunii care a existat în Iisus filosofia într-un anume fel s-a încreștinat și așa se face că în zilele noastre avem o filosofie creștin ortodoxă.⁶⁴

Un al doilea duh care se odihnește peste Iisus ne spune Sfântul Isaia că este duhul înțelegerii. Ce să înțelegem din aceasta? Înțelegerea este un lucru care se bazează pe armonie și pe consens. Aceasta fiindcă pentru a avansa și progresa umanitatea are nevoie de înțelegere. Acolo unde nu există înțelegere de cele mai multe ori omul ajunge să trăiască într-un fel de stare de conflict și de dezbinare. Este multă

64 Sunt mai multe filosofii în zilele noastre: filosofii existențialiste, filosofii budiste, filosofii hinduse, filosofii deconstructiviste, filosofii materialiste și enumerarea ar putea continua. Toate aceste filosofii sunt la un anumit nivel eșuate fiindcă ele nu sunt pline de Duhul lui Dumnezeu. De ce spunem aceasta? Spunem aceasta fiindcă înțelepciunea este un lucru care vine de la Dumnezeu. Sunt mulți care au creat o filosofie omenească care la drept vorbind este una care nu este după voia sau duhul lui Dumnezeu. Iată ce spunea în acest sens Sfântul apostol Pavel: „căci cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu. Căci scris este: "Pierde-voi înțelepciunea înțelepților și știința celor învățați voi nimici-o". Unde este înțeleptul? Unde e cărturarul? Unde e cercetătorul acestui veac? Au n-a dovedit Dumnezeu nebună înțelepciunea lumii acesteia? Căci de vreme ce întru înțelepciunea lui Dumnezeu lumea n-a cunoscut prin înțelepciune pe Dumnezeu, a binevoit Dumnezeu să mântuiască pe cei ce cred prin nebunia propovăduirii.” (1 Corinteni 1, 18-21). Prin urmare este adevărat că Dumnezeu a dovedit că înțelepciunea lumii este la un anumit nivel un fel de nebunie. Este nebunia care l-a găsit vimovat pe Iisus și vrednic de a fi răstignit. Iată că înțelepciunea lui Dumnezeu nu este în nici un caz una care se indentifică cu înțelepciunea acestei lumi. Aceasta fiindcă înțelepciunea lumii este una care a renunțat să meargă slujească lui Dumnezeu sau mai bine zis a renunțat să Îl caute pe Dumnezeu.

dezbinare și sunt multe conflicte în umaniata din zilele noastre și acest fapt în nici un fel nu poate să fie trecut cu vederea. Trebuie să facem o lume a înțelegerii. Prin aceasta trebuie să știm că trebuie să găsim posibilități de armonizare a ceea ce este contrastant. Trăim într-o lume a contrastelor. Negul nu este alb, recele nu este cald, frumosul nu este urât sau binele nu este rău. Toate aceste lucruri conștatante sunt prezente în lumea noastră și prin înțelegere putem să ajungem ca să armonizăm aceste elemente din universul nostru. Este bine să știm acest lucru fiindcă în zilele noastre sunt din ce în ce mai mulți care nu vor să creeze o lume a înțelegerii și a consensului. Iisus este o persoană a înțelegerii. Aceasta fiindcă în primul rând El a înțeles că umanitatea trebuie să fie mântuită. Totuși El nu constrânge pe nimeni la mântuire. Prin urmare Iisus ne cheamă să facem o lume a înțelegerii și a consensului. Vedem că aceste lucruri nu sunt de multe ori prezente în zilele noastre. Aceasta fiindcă sunt destui de mulți cei care susțin că putem să trăim în ură și dezbinare. Trebuie să știm că acolo unde nu există înțelegere ceea ce ajunge să domine este ura. Înțelegerea dintre oameni este un lucru pe care trebuie să îl căutăm și să ne dăm seama că umanitatea poate să progreseze și să avanseze numai în înțelegere. Aceasta fiindcă înțelegerea este ea care definește la un anumit nivel viața și existența noastră. Nu putem să spunem că suntem oameni iubitori de Dumnezeu și în același timp să ne comportăm cu ură față de semenii noștri. Aceasta fiindcă ura și înțelegerea sunt două lucruri incompatibile. Trebuie să căutăm să ne înțelegem unii cu alții chiar dacă suntem diferiți. Fiecare dintre noi avem idiosincrasiiile noastre proprii dar acestea nu trebuie să fie o piatră de poticnire în relațiile dintre noi. Iisus a venit în această lume să aducă înțelegere și armonie. A fi creștin înseamnă în acest sens a fi o persoană a înțelegerii și nu una a urii și dezbinării.⁶⁵

Sfântul proroc Iasia ne mai spune că un alt duh care este peste Iisus este duhul sfătuirii. Ce să înțelegem prin acest lucru? Înțelegem că Iisus este Cel care poate să ne îndrume pe calea cea bună. Sunt din ce în ce mai puțini cei din zilele noastre care doresc să aibă îndrumători spirituali. Aceasta fiindcă omul modern este plin de sine și nu dorește să primească nici un sfat. Prin faptul că peste Iisus este un duh de sfătuire trebuie să înțelegem că Iisus nu numai că dă sfaturi dar la fel de bine este și Cel care primește sfaturi. Cum se face că El care este izvorul înțelepciunii ajunge să primească sfaturi? Aceasta fiindcă Iisus dorește să facă ceea ce este mai bine și ceea ce este mai potrivit pentru noi. Sunt mulți care nu vor să țină cont de nici un sfat care le vine din exterior și singurul lucru după care se axează în viața lor este propria lor părere și propria lor opinie. Acest lucru a dus la mai multe gafe și la mai multe ori eșecuri. Exemplele ar fi mult prea multe. Înainte de invadarea Rusiei împăratul francez Napoleon a fost sfătuit de generalii săi că invazia Rusiei este un lucru care ar duce la pierdere. Napoleon nu a voit să știe de sfaturile generalilor săi și a atacat Rusia și astfel că venind iarna trupele lui au murit de frig. Constructorii Titanicului au fost sfătuiți de cei mai înțelepți de pe vas să nu meargă cu viteză maximă fiindcă s-ar putea ciocni de un

65 Sfântul Nicolae Cabasila, *Despre viața în Hristos* (București, 2014 reeditare).

iceberg și implicațiile ar fi fatale. Constructorii nu au voit să țină cont de sfatul lor și Titanicul s-a scufundat făcând astfel una dintre cele mai mari tragedii maritime din toate timpurile. Împăratul Alexandru Macedon a fost sfătuit de generalii lui după ce a extins imperiul să ia o pauză și să se oprească din cucerit. Alexandru a dorit să cucerească India ceea ce era dincolo de capacitățile imperiului său. Generalii l-au sfătuit să lase India pe altă dată, dar Alexandru nu a ascultat. A pierdut în războiul cu India și în cele din urmă acest lucru a dus la colapsul imperiului său. Iată prin urmare numai trei cazuri celebre din istoria lumii în care faptul că nu s-a ținut cont de sfaturi a avut consecințe nefaste. Acest fapt trebuie să ne dea de gândit. Sfântul Isaia ne spune foarte clar că există un duh al sfătuirii. Cu alte cuvinte atunci când primim sfaturi cu siguranță că acest duh bun este peste noi.⁶⁶

Mai apoi Sfântul Isaia ne spune că peste Iisus se v-a odihni duhul puterii. Ce să înțelegem prin acest lucru? Prin acest lucru trebuie să înțelegem că Iisus are putere peste diavol. Omul nu are putere peste diavol și pentru aceasta de mai multe ori lucrarea nefastă a diavolului a putut fi văzută în lumea noastră: războaie, crime, violență, agresiuni, molestări, torături sau chinuri. Iată că diavolul are putere peste om și prin sine omul este neputincios în fața diavolului. Totuși după cum ne spun sfinții părinți diavolul nu are putere mai mare decât Iisus. Aceasta fiindcă Iisus este Fiul lui Dumnezeu și diavolul doar un înger căzut. Este bine prin urmare să știm că diavolul poate să ne facă un anumit rău dar Iisus poate să îl vindece. Este evident și acest lucru a devenit cât se poate de clar că Iisus se află într-o opoziție cu diavolul. Aceasta fiindcă diavoul vrea distrugerea lui Dumnezeu pentru a îi lua locul. Acest lucru este ontologic

66 Din scrierile sfinților părinți este foarte clar că există o lume a duhurilor. Sunt duhuri bune [îngeri] și duhuri rele [diavoli]. Aceste duhuri sunt cele care în mod nevăzut ajung să influențeze viața noastră. Prin urmare este bine să ținem cont de duhuriile bune și l afel de bine să ne dăm seama că Iisus nu este separat de duhurile bune. Îngerii au fost cei care au luat parte la viața lui Iisus. Așa se face că Noul Testament ne spune că după ispitirea din pustiu Carantaniei, îngerii lui Dumnezeu au venit și au slujit lui Iisus. Există o relație dintre Iisus și îngeri care în nici un fel nu poate să fie negată. Această relație este una care se bazează pe înțelegere și pe sfătuire. Iisus primește sfaturi de la îngerii Săi și la fel de bine îngerii îi oferă sfaturi lui Iisus. Nu există nici un fel de neînțelegere în acest sens fiindcă Iisus și îngerii slujesc binele și doresc ca el să fie cât mai deplin mai ales în lumea noastră. Iată prin urmare că există o legătură inexorabilă dintre Iisus și îngeri. Ca fiul lui Dumnezeu născut din veșnicie Iisus a existat mai înainte de facerea îngerilor. Acest lucru fiindcă El a fost Cel prin care s-au făcut îngerii. Prin urmare între Iisus și îngeri există o comuniune și o înfrățire deplină și absolută. Trebuie să avem acest lucru în vedere mai ales în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulți care sunt cât se poate de confuzi în ceea ce privește viața duhovnicească. Viața duhovnicească este un lucru care ne face să ieșim din confuzie. Aceasta fiindcă există multă confuzie în lumea noastră. Trebuie să fim conștienți de acest mare adevăr. Când suntem în confuzie avem nevoie de cineva care să ne sfătuiască. Sfatul este cel care la un anumit nivel ajunge să alunge confuzia și să ne facă să fim cât se poate de siguri pe actele și pe faptele noastre. Prin urmare peste Iisus a astat duhul sfătuirii și la fel de bine prin faptul că suntem creștini acest duh poate să vină și asupra noastră.

imposibil din moment ce un înger nu poate să fie mai presus de cel care l-a creat. Iată de ce ontologic diavolul s-a pervertit și a ajuns să își pună toată puterea în slujba răului. Este bine să știm că Iisus poate să îl stăpânească pe diavol și după cum ne spune Noul Testament „Iisus s-a arătat în trup pentru a strica lucrurile diavolului.” Aceste lucruri sunt cele care ne spun că trebuie să fim cât se poate de atenți în ceea ce privește lucrarea diavolului. Nu trebuie să avem nici o îndoială că puterea lui Iisus este mai mare decât a diavolului. Acest lucru s-a putut vedea în Cartea lui Iov în care din ură diavolul i-a făcut mult rău lui Iov. După o perioadă de încercări Dumnezeu avea să îl restaureze pe Iov de la stadiul din care a căzut din ura diavolului. Aceste lucruri ne spun că Iisus este mai puternic decât răul din lumea noastră. Prin urmare când ne confruntăm cu răul este bine să cerem ajutorul lui Dumnezeu și a lui Iisus. În acest mod într-un fel sau altul cu siguranță că vom ieși învingători.⁶⁷

Se spune că un cuplu tânăr dorea să aibă un copil și nu puteau să îl aibă. Au făcut mai multe rugăciuni și au mers pe la mai mulți preoți dar în zadar. În cele din urmă au auzit de un duhovnic vestit și s-au dus la el cu aceiași cerere: cum pot să aibă un copil? Duhovnicul a stat puțin pe gânduri și în cele din urmă le-a spus:

- Fiilor eu sunt sigur că Dumnezeu nu vă dă un copil fiindcă știe mai bine ceea ce este bine pentru voi. Fiindcă voi doriți să aveți un copil mă voi ruga pentru noi voi. Acum mergeți în pace.

Cuplul cel tânăr s-a sculat și s-a dus la casa lor. La puțin timp cei doi au avut un băiețel. Era frumos și cuminte. Timpul a trecut și băiețelul s-a făcut bărbat adevărat. Din nefericire mama lui a murit rapid în urma unor complicații medicale. Tatăl a stat cât a stat singur și în cele din urmă s-a recăsătorit. S-a recăsătorit cu o femeie frumoasă dar care era necredincioasă. Totul a decurs bine în viața lui până într-o zi când întors la de muncă tatăl a putut să îi găsească în pat pe fiul său curvind cu soția lui. Bărbatul a simțit că își pierde mințile.

- Nebunilor, ce faceți? A trigat bărbatul.
- Stai, îndură-te de noi!
- Voi sunteți vrednici de moarte.

Orbit de furie tatăl s-a dus și a luat un cuțit din bucătărie și i-a ucis pe cei doi. Mai apoi și-a dat seama că a făcut un lucru rău și a căzut pe un fotoliu deznădăjduit.

- Doamne, ce am făcut să merit una ca asta?
- Ai primit ceea ce meritați, s-a auzit o voce de lângă el.

⁶⁷ Laurențiu Dumitru, *Hristos și tinerii* (Editura Egumenița; Galați, 2005).

- Cine ești tu?
- Eu sunt un înger de-al lui Dumnezeu.
- Și ce cauți aici?
- Am fost trimis să îți spun că tu singur ți-ai făcut necazul acesta.
- Eu? Am fost eu vinovat că fiul meu a curvit cu a doua mea soție?
- Da și am să îți spun și de ce.
- Spune-mi.
- Dumnezeu nu v-a dat ție și la prima ta soție un copil fiindcă cunoștea în preștiința Sa ce se v-a întâmpla cu acest copil. La fel de bine voi ați făcut în tinerețe un avort pentru care nu v-ați pocăit pe cât trebuia. Voi însă nu ați ascultat de Dumnezeu și ați mers pe la toți duhovnicii și ați cerut un copil. Fiindcă asta ați voit în cele din urmă Dumnezeu vi l-a dăruit.
- Și ce pot să fac eu acum.
- Mergi și te predă autorităților și te pocăiește tot restul vieții tale. Poate Dumnezeu se v-a îndura de tine.

Avem aici o întâmplare care ne spune că trebuie să avem mai multă încredere în Dumnezeu decât în noi înșine. Aceasta fiindcă ceea ce nouă ni se pare ca un lucru bun în fața lui Dumnezeu aceasta poate să fie tocmai contrariul. Știm că fiind fiul lui Dumnezeu și Iisus a avut preștiință. A fost Iisus cel care i-a spus Sfântului Petru la cina cea de taină că nu va cânta cocoșul în zori până ce Sfântul Petru nu se va lepăda de El de trei ori. Acest lucru s-a dovedit în cele din urmă ca fiind adevărat. Prin urmare trebuie să ne încredem în Iisus și la fel de bine în cuvintele Sale. Este posibil ca la început cuvintele Sale pe care le avem scrise în Noul Testament să nu pară că ni se potrivesc dar ceea ce vom vedea este că ele ne vor duce în cele din urmă pe calea cea bună. Calea cea bună este întotdeauna a ne lăsa în voia lui Dumnezeu. Sunt mulți care sunt cât se poate de neîncrezători în voia lui Dumnezeu și consideră că este mult mai potrivit să facă voia lor propria decât voia lui Dumnezeu. Iisus ne-a spus că „cerul și pământul vor trece dar cuvintele Lui nu vor trece.” Din acest lucru putem la fel de bine să înțelegem că în lume totul este trecător. Gloria de care ne-am bucurat la un moment dat în câteva zile ajunge să fie uitată, succesul pe care l-am avut se poate întoarce în eșec, banii pe care i-am avut putem să îi pierdem în cine știe ce împrejurare sau faima pe care am avut-o vom ajunge să o pierdem cu trecerea timpului. Ce să facem într-o astfel de lume trecătoare în care ceea ce era valabil ieri nu mai este valabil azi? Cu siguranță că într-o astfel de lume ne putem întoarce la Iisus. Iisus este Cel care ne

așteaptă să ne întoarcem la El. El a fost Cel care a așteptat pe mai mulți necredincioși să se întoarcă la El. La fel de bine când ne confruntăm cu instabilitatea din lumea din jurul nostru cu siguranță că vom găsi un ajutor în Iisus. Aceasta fiindcă după cum am spus Iisus iubește umanitatea. O iubște atât de mult că a acceptat să moară pe cruce pentru ea. Iată de ce speranța umanității nu poate să fie alta decât Iisus.⁶⁸

Un alt duh care ne spune Sfântul Isia că s-a odihnit peste Iisus a fost duhul cunoașterii. Cunoașterea este o temă cât se poate de amplă în lumea noastră. Acest lucru fiindcă cunoașterea este fără doar și poate un lucru care ne face să ne iluminăm sufletele. Sufletele noastre simt nevoia de cunoașterea dar mai presus de orice simt nevoia de cunoașterea lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă cunoașterea lui Dumnezeu este ceea ce face ca sufletul să fie iluminat. Sunt multe tipuri de cunoaștere în lumea noastră și pentru acest lucru cunoașterea a ajuns să fie compartimentată în mai multe științe. Aceste științe sunt cele care iluminează mintea însă toate nu valorează nimic dacă nu ajungem la cunoașterea lui Dumnezeu.⁶⁹ Este adevărat că sunt mulți care se mulțumesc numai la o cunoaștere teoretică a lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă ei nu doresc să pună în practică cunoașterea practică. Iisus a venit să ducă în lumea o cunoaștere practică a lui Dumnezeu. Această cunoaștere practică a lui Dumnezeu se manifestă prin ceea ce am putea denumi ca faptele bune pe care le facem și la fel de bine prin moralitate. Un om moral într-un anume sens este un creștin fiindcă moralitatea este ceea ce definește creștinismul. Iată prin urmare un fapt de care trebuie să ținem cont: moralitatea este o realitate care ține de cunoașterea practică sau mai bine spus experimentală a lui Dumnezeu. Trebuie să știm această realitate și să o înțelegem așa cum este ea. Sunt mai multe cunoașteri false ale lui Dumnezeu care se manifestă în zilele noastre prin multe erezii. O erezie este un fel de pseudocunoaștere a lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă ea ajunge din proprie inițiativă să distorsioneze marile adevăruri despre existența lui Dumnezeu. Iată prin urmare că Iisus este Cel care a venit în lumea să ne aducă o cunoaștere practică a lui Dumnezeu. Această cunoaștere practică a lui Dumnezeu se face prin accepta viața creștin ortodoxă.⁷⁰

68 Irineu Slătineanu, *Iisus Hristos Logul înomenit* (Editura România Creștină, București).

69 A existat în istoria Bisericii un eretic pe nume Aetiu care susținea că el îl cunoaște pe Dumnezeu mai bine decât se cunoaște Dumnezeu pe sine însuși. Trebuie să știm că fără nici o îndoială cunoașterea este un fapt care este specific fiecărui om și nu există om care la un anumit nivel să nu simtă nevoia de a cunoaștere. Totuși există și o cunoaștere care în loc să ne ducă la Dumnezeu nu dă decât să ne separe de El. Această cunoaștere este fără de nici o îndoială cunoașterea eretică a lui Dumnezeu. Ereticii sunt persoane care cunosc marile adevăruri de credință și sunt convingeți de adevărul lor dar din mândrie preferă să își facă propriile lor doctrine. Așa se face că la baza ereziei în cele mai multe cazuri stă mândria. Este adevărat că cunoașterea multă duce la mândrie dar ceea ce trebuie să știm este că adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu nu poate duce decât la smerenie. Aceasta fiindcă omul ajunge să își dea seama de infinitatea lui Dumnezeu și de micimea lui.

Ultimul duh care ne spune Sfântul Isaia că s-a odihnit peste Iisus este duhul fricii de Dumnezeu. Sunt mai mulți în zilele noastre care se întrebă: cum poate ca duhul fricii de Dumnezeu să fie compatibil cu duhul iubirii de Dumnezeu? Poate frica să fie compatibilă cu iubirea? Poate un om să se teamă de Dumnezeu și în același timp să Îl iubească pe Dumnezeu? Adevărul este că frica de Dumnezeu nu trebuie să fie înțeleasă după cum o fac unii musulmani ca un fel de teroare. Aceasta fiindcă frica de Dumnezeu este o realitate care ține foarte mult de faptul de a păzii prouncile lui Dumnezeu. Nu putem să spunem că Îl iubim pe Iisus dacă în același timp nu păzim procuncile Lui sau mai mult nu suntem creștini ortodocși. Aceste lucruri ne spun că trebuie să fim cât se poate de atenți în ceea ce privește frica de Dumnezeu. Frica de Dumnezeu nu este opusă iubirii de Dumnezeu ci mai mult ea este un lucru care ne face să fim conștienți că dacă păcătăm trebuie să ne fie frică de pedeapsa lui Dumnezeu. Este adevărat că nu este în nici un fel un fel de teroare pe care o simțim în ceea ce îl privește pe Dumnezeu. A își fi frică de Dumnezeu este o virtute în creștinismul ortodox fiindcă în acest mod în cele din urmă vom ajunge să ne ferim de păcate. Iată prin urmare că frica de Dumnezeu este la un anumit nivel compatibilă cu iubirea de Dumnezeu. Îl iubim pe Dumnezeu și acest lucru este un stadiu la care ajungem prin frica de Dumnezeu. Acest lucru a fost afirmat de Sfântul Antonie cel Mare care spunea că: „eu nu mă mai tem de Dumnezeu fiindcă Îl iubesc pe Dumnezeu.” Este adevărat că nu toți ajung să Îl iubească pe Iisus dintr-o dată și au fost multe cazuri de acest gen. Totuși, frica de Dumnezeu este primul lucru care ne apropie de Dumnezeu. Acesta fiindcă frica de Dumnezeu este cea care ne face să nu mai păcătuim. Păcatul este ceea ce ne desparte de Dumnezeu după cum am spus în rândurile de mai sus. Trebuie să fim alături de Dumnezeu și în acest mod în cele din urmă vom ajunge să fim cât se poate de plini de iubire față de El. Iubirea de Dumnezeu are nevoie să se stabilească în noi. Sunt unii care susțin că Îl iubesc pe

70 Adevărul este că toate religiile lumii susțin că ajung la o cunoaștere mai mult sau mai puțin adevărată a lui Dumnezeu. Acesta fiindcă cunoașterea lui Dumnezeu este ceea ce ne spun marile religii ale lumii un fapt care ține de esența și de scopul lor. Să fie lucrurile chiar așa? Nu se poate să fie un singur Dumnezeu și mai multe religii. Este cât se poate de evident această realitate. Totuși, deștii budismului, a șintoismului, a taosimului, a islamului sau a hinduismului ne spune că ei au adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu. Este evident că undeva lucrurile nu se potrivesc. Aceasta fiindcă adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu este numai una. Prin urmare este clar că sunt religii mincioase. Adevărul este că dintre toți mari fondatori de religii numai Iisus a înviat. Aceasta ne spune că Iisus este cel care a adus în lume adevărata religie. Religia este un lucru care este în primul rând inițiativa lui Dumnezeu. Mai precis nu poate să existe nici un fel de religie dacă nu suntem în comuniune cu Dumnezeu și dacă Dumnezeu nu dorește să intre în dialog cu omul. Mai multe religii este adevărat că ajung să îl condiționeze pe Dumnezeu. Acesta fiindcă fără de religie în nici un caz ideologiile proprii nu ajung la împlinire. Toate aceste fapte ne spune că trebuie să fim cât se poate de atenți cu ceea ce susțin marii întemeietori de religie. Aceasta fiindcă în viața la mai mult întemeietori de religie Dumnezeu nu a fost prezent. În viața lui Iisus este cât se poate de clar că Dumnezeu a fost prezent și cât se poate de manifest. Iată de ce trebuie să credem că adevărata religie vine numai prin Iisus. Fără de Iisus nu poate să fie nici un fel de religie adevărată după timpurile de după viața Lui pământească.

Dumnezeu dar cu faptele lor sunt departe de acest lucru. Nu putem să spunem că îl iubim pe Dumnezeu și în cele din urmă să facem tot felul de păcate și să fim plini de vicii. Aceasta nu se poate. Trebuie să existe un fel de trece treptată la iubirea de Dumnezeu. Aecastă iubire de Dumnezeu i-a făcut pe mai mulți să se convertească.⁷¹

CAPITOLUL 4

IISUS HRISTOS MÂNTUITORUL: O ȘANSĂ DATĂ DE DUMNEZEU UMANITĂȚII

Prin urmare Iisus a venit în lume să stopeze dușmănia care a existat între om după păcatul lui Adam și al Evei și Dumnezeu. Misiunea lui Iisus a fost una clară și cât se poate de explicită. Nu exista nici un fel de confuzie în privința ei. Pentru a arăta că Dumnezeu dorește să se împace cu omul și să se reconcilieze cu el, Dumnezeu Tatăl L-a trimis chiar pe fiul Lui. Prin urmare ceea ce trebuie să evidențiem aici este că Iisus a venit în mare pentru două lucruri:

1. Pentru a mântui sufletele noastre de diavol și de iad;
2. Pentru a Îl face pe om fiul lui Dumnezeu.

Prin urmare șansa pe care a dat-o Dumnezeu Tatăl omului a fost să îl înfieze ca pe propriul Lui copil. Cel mai bine acest lucru a fost exprimat de Iisus prin rugăciunea Tatăl nostru. În rugăciunea Tatăl nostru Iisus ne spune că pentru toți cei care cred în El, Dumnezeu nu este numai Dumnezeu ci la fel de bine Dumnezeu Tatăl. Prin urmare Iisus a adus în lume un mesaj pe care nimeni nu l-a mai adus până la El. Aceea că prin credință Dumnezeu devine Tatăl nostru.⁷²

71 Dumitru Bălașa, *De la Zamolxe la Iisus Hristos* (Editura Cuget Românesc, 1993, Bârda).

72 Iisus a spus foarte clar că „mineni nu vine la Tatăl decât prin Mine.” (Ioan 14, 6). Prin aceasta înțelegem că Iisus este cel care ne deschide calea în spre Dumnezeu Tatăl. Sunt unii care ar putea să se întrebe de ce să credem și în Iisus pe când putem să credem numai în Dumnezeu Tatăl direct? Ceea ce trebuie să știm este că Iisus a fost fiul lui Dumnezeu din veșnicie și noi devenim fii lui Dumnezeu în temporalitate. Prin urmare a ținut de Iisus dacă a dorit să aibă umanitatea deschisă în spre a devenii fii lui Dumnezeu. Prin Iisus Dumnezeu Tatăl se deschide întregii umanități și ne face în acest sens să fim cât se poate de conștienți de cine este Iisus. Iisus este la un anumit nivel Cel care l-a determinat pe Dumnezeu Tatăl să ne accepte ca și copii Săi. Aceasta este cu adevărat o mare cinste și onoare pe care Dumnezeu Tatăl a făcut-o pentru noi oamenii. Până la Iisus nici un întemeitor de religie nu a mai vorbit de Dumnezeu ca

Prin urmare speranța pe care a adus-o Iisus în lume a fost că noi prin credința în El ajungem să fim fii lui Dumnezeu Tatăl. De la Iisus nu mai Îl numim pe Dumnezeu numai Dumnezeu ci la fel de bine Dumnezeu Tatăl. Acest fapt este unul care evident că a adus speranță umanității. Până la Iisus nimeni nu a mai reușit să Îl prezinte și să Îl determine pe Dumnezeu să fie Tatăl nostru. Totuși, în acest proces de înfiere sau mai bine spus de adopție Iisus s-a confruntat cu un dușman al acestui lucru. Este vorba fără doar și poate de diavol. Diavolul nu dorește ca noi să devenim fii lui Dumnezeu fiindcă în acest mod ajungem să trăim în comuniune cu Dumnezeu sau mai bine zis să fim uniți cu Dumnezeu. Diavolul dorește ca noi să fim dușmanii lui Dumnezeu. Ori este clar că din moment ce suntem fii lui Dumnezeu nu mai putem în nici un fel să fim dușmanii Lui. Așa se face că pe tot parcursul vieții Sale pământești diavolul a fost împotriva lui Iisus. Este posibil că dacă diavolul nu ar fi căzut Dumnezeu ar fi fost dispus să Îl accepte și pe El ca fiul Lui. Diavolul însă nu a dorit acest lucru și fiindcă noi suntem acum fii lui Dumnezeu el caută orice mijloc să ne facă rău. El este cel care l-a pus pe Iisus pe cruce. În preștiința lui Iisus a știut acest lucru și l-a afirmat prin prooroci. Cu câteva sute de ani mai înainte de răstignirea lui Iisus Sfântul Isaia a prorocit patimile lui Iisus Mesia. Astfel de capitolul 53 din Cartea lui Isaia din Biblie ni se spune foarte clar de suferințele pe care Robul lui Dumnezeu [Eben Iahve în ebraică] avea să le îndure pentru noi. Sfântul Isaia ne spune foarte clar de nelegiuirile, bolile, păcatele, suferințele și durerile pe care Iisus le-a purtat. El ne spune că Iisus a fost străpuns pentru păcatele noastre.⁷³

Prin urmare Iisus a împlinit în Sine toate proorociile care le-au făcut proorocii Vechiului Testament dintre care cei mai importanți au fost Isaia, Ieremia, Iezechiel și Daniel. Toți aceștia l-au profețit pe Iisus cu sute de ani mai înainte de întruparea Lui. Iisus este Cel care și-a concentrat predica pe un lucru pe care nici unul dintre proorocii Vechiului Testament nu a făcut-o: pe faptul că prin credința în El, Dumnezeu devine Tatăl nostru. Acest Dumnezeu care a creat stelele, constelațiile și toate galaxiile este Tatăl nostru. Ce poate fi mai frumos decât acest lucru? Cu siguranță că este cel mai frumos lucru. Prin urmare Iisus nu numai că ne-a adus posibilitatea de a ne mântui dar la fel de bine El ne-a mai adus și posibilitatea de a Îl chema pe Dumnezeu Tatăl nostru. Prin Iisus Fiul lui Dumnezeu Cel din veșnicie umanitatea a ajuns să fie acceptată ca fiind fiii ai lui Dumnezeu. După cum am spus pentru a putea fii fii lui Dumnezeu trebuie și de Tatăl nostru. Iată cum prin Iisus ajungem să avem de a face o relație intimă cu Dumnezeu Tatăl. Dacă ne vom uita în Vechiul Testament vom putea vedea că legătura cu Dumnezeu era foarte mult distantă și cât se poate de oficială. În Noul Testament legătura cu Dumnezeu a devenit una cât se poate de intimă și personală. S-a și spus că Dumnezeu Tatăl întotdeauna are cu noi o legătură personală. Aceasta fiindcă El ne consideră ca fii Lui. Pentru a fi fii Lui trebuie să Îl acceptăm pe Iisus ca fratele nostru mai mare. Ca fratele nostru mai mare Iisus știe mai bine ceea ce este bine pentru noi.

73 Casian Fetea, *Iisus Hristos în marile religii ale lumii* (Editura Fundației "Moise Nicoară", 2004).

să acceptăm credința în Iisus. Aceasta fiindcă numai credința în Iisus ne face fii lui Dumnezeu. Este bine să ne dăm seama că Iisus este Cel care dorește ca noi să ajungem fii lui Dumnezeu dar pentru acest fapt trebuie să acceptăm tot ceea ce ține de religia creștină. A fi creștin în adevăratul sens al cuvântului este ceea ce ne face fii lui Dumnezeu. Așa se face că după Iisus care s-a adus pe Sine jerfă pentru păcatele oamenilor jertfele sângeroase ale Vechiului Testament au încetat. Este bine să înțelegem că încă de la Adam și Eva omul a dorit să fie în pace și în comuniune cu Dumnezeu. Unele legende ne spun că Adam și Eva au stat mult și au plâns în locul în care au fost puși pe pământ după ce au fost scoși din rai. Iată prin urmare un lucru de care trebuie să ținem cont. Adevărul este că sunt și oameni buni în lumea noastră, oameni de bine cu frică de Dumnezeu și cu mult bun simț care merită să ajungă fii ai lui Dumnezeu. A fi fiul lui Dumnezeu nu este în nici un fel a fi Dumnezeu. Trebuie să înțelegem acest lucru foarte bine. Suntem fii lui Dumnezeu fiindcă Iisus a dorit acest lucru și El a fost Cel care în timpul vieții Sale pământești a predicat această adopție a lui Dumnezeu a umanității. Totuși, sunt mulți care nu vor să fie fii lui Dumnezeu. Așa se face că în zilele noastre sunt mulți care Îl resping pe Iisus.⁷⁴

Prin urmare vom vedea că Iisus face mai multe referințe la Dumnezeu Tatăl nu numai pentru a învăța umanitatea să ajungă fii ai lui Dumnezeu ci la fel de bine și pentru a menține acest statut. Prin urmare ce ne spune Iisus că trebuie să facem în raport cu Dumnezeu Tatăl? „Luați seama să nu vă îndepliniți neprihănirea voastră înaintea oamenilor, ca să fiți văzuți de ei; altminteri, nu veți avea răsplată de la Tatăl vostru, care este în ceruri.” (Matei 6, 1). Prin urmare aici Iisus ne spune cât se poate de clar că nu trebuie să facem din faptul că suntem fii lui Dumnezeu mult caz și trebuie să nu facem faptele noastre pentru a fi lăudați de cei din jur. Sunt mulți care nu fac nici un

74 A Îl respinge pe Iisus și credința în El înseamnă a nu accepta să fi fiul lui Dumnezeu. Sunt mulți care eventual ar dori să fie fi ai lui Dumnezeu dar fără de credința în Iisus. Acesta fiindcă Iisus a impus anumite condiții pentru a ajunge să fim fii lui Dumnezeu. Pentru a ajunge să fim fii lui Dumnezeu trebuie să fim buni, morali, să ne cinstim părinții, să ne purtăm frumos în lume și în societate, să fim cât se poate de atenți în a face fapte bune. Prin urmare nu devenim oricum și în orice fel fii lui Dumnezeu. Trebuie să acceptăm în întregim modul de viață creștin. Aceasta fiindcă statutul de fiu al lui Dumnezeu este un lucru care aduce cu sine și multă responsabilitate. Viața creștină dacă este trăită așa cum a propovăduit-o Iisus este cea care ne face fii lui Dumnezeu. Prin urmare ne putem da seama de ce frumoasă chemare ne-a încredințat Iisus. Este bine să știm prin urmare că nimeni nu este obligat să Îl accepte pe Iisus ca mântuitor și ca și calea noastră spre Dumnezeu Tatăl. Aceasta fiindcă Iisus respectă libertatea omului. Omul poate să ajungă sau nu după cum hotărăște el Fiul lui Dumnezeu sau nu. Iisus a dorit ca noi să fim fii lui Dumnezeu dar trebuie să înțelegem că acest lucru nu este posibil dincolo de credința în Iisus. Iată de ce spunem că Iisus este șansa umanității. Iisus este șansa umanității de a ajunge să Îl chemăm pe Dumnezeu Tatăl nostru. Cu adevărat Dumnezeu este Tatăl nostru începând de aici de pe pământ și continuând în viața de apoi. Prin urmare în această viață numai începem să fim fii lui Dumnezeu fiindcă acest lucru se va continua în viața de apoi. A fi fiul lui Dumnezeu înseamnă a intra într-un alt plan al existenței asupra căruia vom insista în rândurile de mai sus.

fel de faptă bună dacă nu sunt lăudați și ovaționați. Mai nou unii cheamă și televiziunile pentru a îi filma atunci când fac o faptă bună, când ajută pe cineva sau când face milostenie. Aceasta este o realitate pe care trebuie să o avem în vedere. Un adevărat fiul lui Dumnezeu nu face fapte bune pentru a fi ovaționat ci pentru a îi face pe plac lui Dumnezeu Tatăl care vede toate și care la fel de bine ne poate răsplătii. Acest lucru este întărit mai apoi de Iisus când spune ca „milostenia ta să fie făcută în ascuns și Tatăl tău, care vede în ascuns, îți va răsplătii ție” (Matei, 6, 6). Aici Iisus nu face decât să întărească ceea ce a spus mai sus, că un fiu al lui Dumnezeu nu trebuie să facă fapte bune pentru a fi văzut și apreciat de semenii lui ci pentru a fi văzut și apreciat de Dumnezeu Tatăl. Prin urmare aici Iisus ne spune că un fiu al lui Dumnezeu nu poate să fie în nici un fel fariseic. Aceasta fiindcă faptele bune nu trebuie să fie făcute numai formal ci ele trebuie să fie făcute din credință în Dumnezeu și prin convingerea proprie. Dumnezeu Tatăl nu dorește ca noi să avem o relație sau mai bine spus o legătură cu El formală ci una cât se poate de adevărată și de profundă. Relația cu Dumnezeu trebuie să vină din inima omului și omul trebuie să Îl simtă în inima lui pe Dumnezeu Tatăl.⁷⁵

Un alt lucru pe care ni-l spune Iisus despre Dumnezeu Tatăl este că El știe totul despre noi. Dumnezeu Tatăl ne cunoaște mai bine decât ne-am cunoaștem noi pe noi înșine. Iată ce spune Iisus în acest sens: „Nu se vând oare două vrăbii la un ban? Totuși niciuna din ele nu cade pe pământ fără voia Tatălui vostru.” (Matei 10, 29). Prin urmare este evident că Dumnezeu Tatăl este interesat de noi și știe mai bine ceea ce este cât se poate de potrivit pentru noi. Noi tindem să credem că propriile noastre opinii și păreri sunt cele care ajung să definească ceea ce este cel mai bine pentru noi. Iată că Iisus ne spune contrariul. Dumnezeu Tatăl ne cunoaște și El știe cine suntem, ce dorim, ce vrem să ajungem. Toate aceste lucruri sunt cunoscute de El și prin urmare nu avem cum să ne ascundem de Dumnezeu Tatăl. Sunt mai mulți care doresc să Îl aibă pe Dumnezeu ca Tatăl lor dar la fel de bine sunt cât se poate de preocupați de propria lor persoană. Ei consideră că Dumnezeu Tatăl este un fel de executor: fiul dorește și Tatăl duce la îndeplinire. Dumnezeu Tatăl însă știe mai bine ceea ce este bine pentru noi și noi trebuie să ne încredem mai mult în judecata lui Dumnezeu Tatăl decât în judecata noastră. Aceasta fiindcă în cele din urmă propria noastră judecată este limitată pe când cea a lui Dumnezeu Tatăl este infinită. Prin faptul că ne cunoaște Dumnezeu Tatăl evident că este intim cu noi. În Vechiul Testament nu prea a existat intimitate dintre Dumnezeu și oameni. Au existat câțiva prooroci care au ajuns să se apropie mai mult de Dumnezeu dar nici un prooroc nu a îndrăznit să Îl cheme pe Dumnezeu Tatăl său. Iată că această barieră este depășită în Noul Testament când Iisus este Cel care ne aduce într-un raport de intimitate și de iubire cu Dumnezeu. Acesta este și motivul pentru care prin Iisus Dumnezeu Tatăl ajunge să ne ierte păcatele. Ceea ce trebuie să știm este că Dumnezeu deși este Tatăl nostru totuși El continuă să fie și Dumnezeu. Prin urmare

75 Eugen Pentiuc, *Iisus Mesia în Biblie ebraică* (Editura Basilica: București 2016).

creștinismul ortodox vorbește de Dumnezeu Tatăl dar acest nu înseamnă că Dumnezeu renunță să mai fie Dumnezeul nostru.⁷⁶

Iisus este Cel care a adus în lume un lucru care nu a mai fost făcut posibil ne nimeni mai înainte de de El. Acest lucru a fost posibilitatea ca prin credința în Iisus să devenim fii lui Dumnezeu. Sunt unii care se întreabă cum se face că putem să fim înfiați de Dumnezeu Tatăl din moment ce nu Îl vedem? Putem să fim fii unui Tată pe care nu Îl vedem? Adevărul că deși nu Îl vedem pe Dumnezeu Tatăl totuși Îl simțim. Dumnezeu Tatăl este Cel care face soarele să răsară peste noi zi de zi, este Cel care ne dă pâinea zi de zi, este Cel care aduce ploaie peste recoltele noastre pentru ca noi să ne putem hrăni, este Cel care ne oferă oxigenul pentru ca noi să putem respira, este Cel care ne oferă părinții pentru ca noi să putem avea o familie, este Cel care ne proniază viața pentru ca noi să putem să dăm maxim de randament, este Cel care se îngrijește ca noi să primim hrană la timpul potrivit, este Cel care face ca planetele și fauna să crească pentru ca noi să ne putem folosi de ele, este Cel care ne dă apă de băut pentru ca să se astupăm setea. Acesta sunt numai câteva dintre lucrurile pe care Dumnezeu Tatăl le face cu noi aproape zilnic. Sunt multe alte lucruri pe care Dumnezeu Tatăl le face pentru noi și fără de El este adevărat că am fi nimic. De fapt Iisus a și spus că „fără de Mine nu puteți face nimic.” (Ioan 15, 5). Este prin urmare cât se poate de adevărat că fără de Dumnezeu tatăl nu am putea face nimic. Au fost mulți care au susținut că ei pot să trăiască și fără de Dumnezeu dar acest lucru este o imposibilitate. La fel de bine și în epoca de față sunt mai mulți care susțin că viața poate să fie trăită și fără de Dumnezeu. Sunt mai multe ideologii ateiste și nihiliste care ne spun că nu avem nevoie

76 Prin urmare este cât se poate de adevărat că Dumnezeu este concomitent Dumnezeul și Tatăl nostru. Aceasta numai dacă noi acceptăm să fim creștini. A fi creștin înseamnă a Îl avea pe Dumnezeu ca Tatăl nostru. Fără de nici o îndoială că acesta este o mare chemare pe care Dumnezeu Tatăl a făcut-o pentru noi oamenii. Faptul că prin Iisus Dumnezeu este atât Tatăl cât și Dumnezeul nostru o spune Iisus atunci când după înviere Maria Magdalena a voit să Îl atingă: „nu mă țin”, i-a zis Iisus, „căci încă nu M-am suit la Tatăl Meu. Ci du-te la frații Mei și spune-le că Mă sui la Tatăl Meu și Tatăl vostru, la Dumnezeul Meu și Dumnezeul vostru.” (Ioan 20, 17). Prin urmare deși este Tatăl nostru Dumnezeu continuă să fie Dumnezeu și trebuie să înțelegem acest lucru foarte bine. Fiecare dintre noi suntem chemați prin Iisus să avem o relație cu Dumnezeu Tatăl și acest lucru îl facem cel mai bine prin viața creștin ortodoxă. Viața creștin ortodoxă fără de nici o îndoială nu face decât să ne ridice la statutul de copii ai lui Dumnezeu. Prin toată activitatea Lui Iisus a voit să realizeze acest lucru și să ne ducă la un stadiu de intimitate cu Dumnezeu Tatăl. Acest lucru ajunge să îl trăiască fiecare creștin orthodox într-un fel propriu fiindcă Dumnezeu Tatăl fiindcă este Dumnezeu poate să fie concomitent Tatăl nostru al tuturor. Iată prin urmare care sunt exigențele iubirii lui Dumnezeu Tatăl. Fiindcă Dumnezeu Tatăl ne-a iubit El a lăsat ca propriul lui Fiu să treacă prin cruce pentru a ne demonstra iubirea lui față de noi și modul în care ajungem în cele din urmă să ne raportăm la El. “Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16). Prin urmare este evident că Dumnezeu Tatăl ne iubește și nu dorește ca noi să pierim în moarte și în iad.

de Dumnezeu și că nu trebuie să ne raportăm la Dumnezeu în nici un fel. Aceste ideologii sunt cât se poate de eronate și înșelătoare.⁷⁷

Se spune că un rege avea o fiică pe care o iubea foarte mult. Totul a fost bine și frumos în viața lor până într-o zi când fiica s-a îmbolnăvit grav. Era o boală misterioasă pe care nici un doctor nu a putut să o vindece. Pe cum trecea timpul mâinile și picioarele fiicei de rege slăbeau și auzul și văzul se împuținau. Regele nu mai știa ce să facă. Într-o zi pe la curtea regelui a trecut un mare înțelept.

- Înțeleptule eu știu că tu știi multe lucruri, i-a spus regele.
- După cum pot și eu maiestate.
- Am o problemă pe care aș vrea să o rezolvi.
- Ce problemă maiestate?
- Fiica mea este bolnavă de o boală misterioasă care nu are leac. O poți vindeca?
- Cred că da.
- Ce trebuie să fac?
- Să mă lăsați să vorbesc eu personal cu fiica maiestății voastre.
- Bine. Fie cum voiești.

Înțeleptul s-a dus până în oraș după care a venit de acolo cu un coș.

- Prințesă eu cred că te pot ajuta să te videci.
- Cum?
- Tot ce trebuie este să ai de grijă de acest coș.
- Doar atât?
- Doar atât.
- Bine am să fac pe cum spui.

Înțeleptul i-a dat coșul și după ce s-a închinat în fața regelui a plecat. Prințesa a deschis capacul coșului și spre supriinderea ei în coș a putut alfa un bebeluș. La început

⁷⁷ Danion Vasile, *Minuni contemporane* (Editura Areopag: București, 2011).

s-a întristat. Ce căuta un beleluș la curtea regală? În cele din urmă s-a decis să aibă grijă de cel mic fiindcă așa i-a promis înțeleptului. Se îngrijea de el zilnic: ce să mănânce, ce să bea, cu ce să se îmbrace. Lunile au trecut. În a șaptea lună s-a întâmplat un lucru neașteptat: pruncul a început să zâmbească și să meargă. Prințesa a început să râdă și să danseze în jurul lui. Numai în acel moment dat și-a dat seama că s-a vindecat și ea. Prin grija pe care a avut-o față de copil nu s-a mai concentrat la propriile ei probleme și a ajuns să se vindece.

Care este morala pildei de mai sus? Regele este Dumnezeu și fiica lui suntem noi. Boala de care a fost cuprinsă fiica regelui sunt păcatele și patimile pe care le avem cu toții. Înțeleptul sunt sfinții și proorocii din Vechiul Testament care l-au prevestit pe Iisus Mesia. Pruncul este chiar Iisus care devenind om pentru noi a ajuns să ne vindece de păcatele și patimile de care eram cuprinși.⁷⁸

Sfinții creștin ortodocși sunt cei care au ajuns să Îl experimenteze pe Dumnezeu Tatăl ca fiind sfânt. Aceasta ne spune că și noi putem să ajungem să Îl experimentăm pe Dumnezeu Tatăl ca pe un sfânt. Nu poate să fie un lucru mai frumos decât să mergem pe calea sfințeniei pe care mers Dumnezeu Tatăl cel sfânt. Prin urmare trebuie să știm că deși nu toți ajungem la sfințenie sunt mulți care ajung la comuniunea cu Dumnezeu Tatăl. Sfinții creștin ortodocși au fost cei care au experimentat sfințenia lui Dumnezeu Tatăl și prin faptele și scrierile lor ne-au comunicat-o și nouă. Iată de ce în creștinismul ortodox avem o ramură a lui care se numește aghiografie creștin ortodoxă. În aceasta învățăm despre cum au ajuns unii creștin ortodocși să imite și chiar să realizeze în viața lor sfințenia lui Dumnezeu Tatăl. Dumnezeu Tatăl l-a trimis pe Iisus în această lume să ne spună și să ne informeze că moartea trupului nu înseamnă și moartea sufletului. Aceasta fiindcă după cum am spus în rândurile de mai sus, sufletul continuă să trăiască și după moartea trupului. În acest sens Dumnezeu Tatăl doar începe cu noi o relație și o legătură de filiație pe care mai apoi se v-a continua în viața de apoi. Moartea în acest sens nu mai este o tragedie ci în sensul creștin ortodox este o întoarcere la Dumnezeu Tatăl. Acest lucru ne spune că trebuie să avem încredere în Dumnezeu Tatăl.⁷⁹

78 Deși prin Iisus Dumnezeu devine Tatăl nostru este cât se poate de adevărat că păcatul este un lucru nu este pe placul lui Dumnezeu Tatăl și la fel de bine el nu face decât să ne separe de Dumnezeu Tatăl. Prin urmare avem nevoie de Iisus ca să ne izbăvească de păcate. Fiindcă Iisus este fratele nostru mai mare este cât se poate de adevărat că prin credința în El păcatele noastre sunt iertate. Acest lucru fiindcă Iisus a venit și a instituit taina spovedaniei prin care ne sunt iertate păcatele noastre. Dumnezeu Tatăl nu este numai Tatăl nostru ci la fel de bine El este și sfânt. Dumnezeu Tatăl este sfânt fiindcă în El nu există nici un păcat. Acest lucru l-au mărturisit toți sfinții creștin ortodocși. Faptul că Dumnezeu este sfânt acest lucru nu înseamnă că ne putem mântui numai dacă suntem sfinți. Mântuirea este deschisă tuturor celor care în mare sunt pe calea virtuților. Trebuie să ținem de calea virtuților fiindcă în acest mod în cele din urmă vom ajunge să ne mântuim sufletele. Iată prin urmare un lucru care l-am aflat de la sfinții lui Dumnezeu și pe care trebuie să îl știm: Dumnezeu Tatăl sau Tatăl nostru este sfânt.

Prin urmare iată că în Iisus Hristos menirea sau mai bine zis destinul omului este cât se poate de pozitiv și de luminos. Sunt multe ideologii și filosofii negativiste în zilele noastre care ne lasă fără de nici un fel de speranță în ceea ce privește destinul ultim al omului. Iisus a venit cu o nouă înțelegere a lucrurilor și pentru acest lucru trebuie să avem încredere și credință în Iisus. Încrederea și credința în Iisus nu ne constă nimic și acest fapt este bine să fie știut. Credința în Iisus este un lucru care Îl face accesibil pe Dumnezeu Tatăl nouă tuturor sau mai bine zis întregii umanități. Iată ce spunea în acest sens Sfântul Apostol Pavel într-una din epistolele sale: „Și voi n-ați primit un duh de robie, ca să mai aveți frică, ci ați primit un duh de înfiere, care ne face să strigăm: „Ava!”, adică „Tată!” (Romani 8, 15). Prin urmare Iisus este Cel care a deschis calea spre Dumnezeu Tatăl dar în cele din urmă ține de noi dacă dorim să urmăm această cale. Sunt mai mulți care obiectează că în Iisus Dumnezeu ar putea să fie Tatăl nostru fiindcă ei susțin că iubirea lui Dumnezeu Tatăl nu poate să fie compatibilă cu existența iadului. Cum poate să fie Dumnezeu Tatăl nostru și în același timp El să îngăduie existența iadului? După cum am spus pentru a ajunge să Îl avem pe Dumnezeu Tatăl nostru trebuie să Îl avem pe Iisus ca fratele nostru mai mare. Acest lucru Iisus l-a și spus în Pilda fiului risipitor. Fiul risipitor s-a întors acasă după ce a risipit averile tatălui său. Tatăl a făcut ospăț mare pentru fiul cel pierdut. Venit de la țarină fiul cel mai mare care este chiar Domnul Iisus a auzit muzica din casă și a întrebat pe servitori ce are loc. Aceștia i-au spus că fiul risipitor, fiul cel mai mic s-a întors și tatăl a făcut un ospăț pentru el. Fiul cel mai mare nu a fost deloc încântat de acest lucru și nu voia să intre și el la ospăț. Iată prin urmare iată că Iisus a fost cât se poate de reticent la început dacă să facă sau nu mântuirea omului. Să ne aducem aminte că în grădina Ghețimani El s-a rugat: „Parinte dacă este cu putință să treacă de la Mine acest pahar.” Prin urmare este posibil ca Iisus să fi avut unele ezitări în ceea ce privește mântuirea și adopția omului ca fiul lui Dumnezeu.⁸⁰

A Îl avea pe Dumnezeu Tatăl ca Tatăl nostru este cât se poate de adevărat că este un lucru dinamic. Este vorba de dinamica iubirii lui Dumnezeu. Sunt unii care sunt de părere că iubirea lui Dumnezeu nu este rațională fiindcă Sfântul Ioan Teologul a spus că

79 Cristinel Ioja, *Homo economicus: Iisus Hristos, sensul creației și insuficiențele purului biologism* (Editura Marineasa, 2010).

80 La fel de bine trebuie să știm că și a treia Persoană din Dumnezeu Sfânta Treime dorește ca noi să ajungem fii lui Dumnezeu. Acesta fiindcă Duhul Sfânt nu ne respinge nici El ci vrea ca noi să fim fii lui Dumnezeu. Fiindcă Duhul Sfânt al lui Dumnezeu este parte din Dumnezeu este adevărat că creștinismul ortodox devine o religie și o credință cât se poate de duhovnicească. Aceasta fiindcă și Duhul Sfânt al lui Dumnezeu își aduce aportul la înfierea omului de către Dumnezeu Tatăl. Iată ce spune în acest sens Sfântul Apostol Pavel: „Însuși Duhul adevărește împreună cu duhul nostru că suntem copii ai lui Dumnezeu.” (Romani 8, 16). Prin urmare Duhul Sfânt al lui Dumnezeu dorește ca noi să ajungem fii lui Dumnezeu și să trăim ca fii lui Dumnezeu. Acest lucru se face prin înduhovnicire și pentru acest fapt toți creștinii ortodocși sunt chemați să fie înduhovniciți. În acest sens ei nu fac decât să mulțumească lui Dumnezeu Duhul Sfânt că a făcut și El ca Dumnezeu Tatăl să fie accesibil nou. La un anumit nivel atât Iisus, Dumnezeu Fiul cât și Dumnezeu Duhul Sfânt sunt cei care Îl fac pe Dumnezeu Tatăl accesibil și pe noi fii Lui. Din aceasta deduce că legătura noastră cu Dumnezeu Tatăl este una care este duhovnicească la fel de bine. Dumnezeu Tatăl este sfânt prin Duhul Sfânt și la fel de bine este duhovnicesc prin legătura pe care o stabilește cu orice creștin ortodox.

Dumnezeu este iubire. Iubirea lui Dumnezeu trebuie să știm că este una care implică cu sine raționalitatea. Prin urmare Dumnezeu ne iubește infinit dar ne iubește rațional. Acest lucru este ceea ce Îl face să ne vadă păcatele și patimile noastre. Fiindcă deplin conștient că noi avem patimi și păcate Dumnezeu Tatăl a voit în cele din urmă să ne vindece de aceste patimi și păcate și pentru acest lucru L-a trimis pe Iisus în lume. Iubirea lui Dumnezeu prin urmare este infinită dar ea ține cont de circumstanțele lumii în care trăim. O umanitate care spune că Îl iubește pe Dumnezeu Tatăl dar Îl respinge pe Iisus nu are cum să fie o umanitate care v-a fi mântuită. Aceasta fiindcă trebuie ca să ajungem la Dumnezeu Tatăl prin Iisus. Acest lucru ni-l spunea în vechime și Sfântul Apostol Pavel când scria corintenilor: „Eu vă voi fi vouă Tată și voi Îmi veți fi mie fi și fice.” (1 Corinteni 6, 18). Este clar că de acum 2000 de ani creștinii s-au considerat pe ei fii lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă acest drept a fost dat lor de Iisus fiul lui Dumnezeu. Iisus a fost Cel care a deschis pentru noi o șansă pe care trebuie să o folosim. Este șansa de a ajunge fii lui Dumnezeu. Pentru un om nu poate să fie chemare mai mare decât a fii fiul lui Dumnezeu. În cele din urmă esența creștinismului este de a devenii fiul lui Dumnezeu. Această legătură de filiație cu Dumnezeu Tatăl după cum am spus nici moartea nu poate să o oprească. De ce este așa? Este așa fiindcă odată ce L-am acceptat pe Iisus ca mântuitorul nostru în cele din urmă vom ajunge să fim cu Dumnezeu Tatăl pentru totdeauna. Viața noastră creștină din această lume este într-un anume fel numai o pregătire pentru viața de apoi care v-a fi deplină în iubirea lui Dumnezeu Tatăl.⁸¹

Iată că credința în Iisus este cea care ne duce la Dumnezeu Tatăl. Aceasta fiindcă Iisus este Cel care la un anumit nivel L-a făcut accesibil nouă oamenilor pe Dumnezeu Tatăl. Trebuie să știm că prin noi înșine nu am putea avea trecere la Dumnezeu Tatăl. Fiindcă Adam și Eva au păcătuțit, deci s-au separat de Dumnezeu Tatăl în cele din urmă ei au ajuns să nu mai aibă înimitate cu Dumnezeu Tatăl. Iisus a venit să ne restaureze la această înimitate cu Dumnezeu Tatăl. Trebuie să știm că ajungem la iubirea lui Dumnezeu Tatăl fiindcă în acest mod vom ajunge în cele din urmă să fim în comuniune cu El. Iată de ce trebuie să avem credință în Iisus. Iată ce spune în acest sens Iisus: „Cel ce crede în Mine nu crede în Mine, ci în Cel ce M-a trimis pe Mine. Și cel ce Mă vede pe Mine vede pe Cel ce M-a trimis pe Mine. Eu, Lumină am venit în lume, ca tot cel ce crede în Mine să nu rămână în tuneric.” (Ioan 12, 44-46). Iată că Iisus este în acest sens un fel de garant al legăturii noastre cu Dumnezeu Tatăl și în același sens El mai este și Cel care realizează legătura noastră cu Dumnezeu Tatăl. Trebuie să avem cât se poate de multă încredere și credință în Iisus că El ne va duce la Dumnezeu Tatăl. În momentul în care noi ajungem să Îl experimentăm pe Dumnezeu ca Tatăl nostru este foarte adevărat că legătura noastră cu El devine una dintre cele mai strânse pe care le-am putea avea. Este Dumnezeu Tatăl cel care ne naște în această lume prin părinții biologici. Aceasta fiindcă Dumnezeu Tatăl este factorul care determină venirea noastră în această lume. Prin urmare Dumnezeu Tatăl nu este străin ne nașterea noastră în această lume. El este Cel care dă naștere sufletelor noastre. Relația sau legătura noastră cu Dumnezeu Tatăl este poate una dintre cele mai fundamentale dintre toate. Acesta fiindcă Dumnezeu Tatăl nu se face cunoscut dintr-o dată ci gradual. Dumnezeu Tatăl este Cel care schimbă toate perspectiva legăturii noastre cu supranaturalul. Acesta fiindcă după cum ne spun sfinții părinți în supranatural sunt forțe ostile nouă cum sunt diavolii. Dacă Dumnezeu este Tatăl nostru este cât se poate de adevărat că

81 Nicoale Mitropolit al Transilvaniei, *Iisus Hristos viața noastră* (Sibiu, 1973).

vom ajunge să avem mai multe posibilități la mântuire. Acest lucru nu înseamnă că trebuie să renunțăm la lucrarea noastră de mântuire.⁸²

Dumnezeu Tatăl a fost la un anumit nivel centrul predicii Sale pământești a Domnului Iisus Hristos. Iisus a venit în această lume cu o noutate pe care după cum am spus nimeni nu a mai experimentat-o: El a venit să ne facă fii lui Dumnezeu. Prin urmare dacă Îl respingem pe Iisus la fel de bine Îl respingem și pe Dumnezeu Tatăl. Există o legătură ontologică între Iisus și Dumnezeu Tatăl care la un anumit nivel se comunică și nouă. Este adevărat că nimeni mai înainte de Iisus nu a mai venit cu această nouă opțiune în viața credinței: acea de a ne adresa lui Dumnezeu ca și Tatăl nostru. De ce rostit Iisus rugăciunea Tatăl nostru și nu Tatăl meu? Cineva spunea că Iisus a spus Tatăl nostru și nu Tatăl meu fiindcă El a dorit ca noi creștinii să fim uniți în fața lui Dumnezeu Tatăl. Există mult prea mult egoism în zilele noastre. A spune doar Tatăl meu în loc de Tatăl nostru este la un anumit nivel un act egoist. Iisus nu vrea ca noi să fim egoiști. Aceasta fiindcă Dumnezeu Tatăl nu este egoist. Dacă Dumnezeu Tatăl ar fi fost egoist El cu siguranță că nu ne-am mai fi adoptat pe noi oamenii ca și fii Săi. Iată prin urmare că atunci când ne rugăm în biserică cu rugăciunea Tatăl nostru este cât se poate de adevărat că nu facem nimic altceva decât să afirmăm o credință într-un Dumnezeu care se comunică pe Sine. Iubirea lui Dumnezeu Tatăl este care care la un anumit nivel L-a scos din Sine și L-a făcut să se îndrepte în spre noi oamenii. Prin urmare Iisus a fost Cel care într-un anume sens a ajuns să ne facă să fim cât se poate de uniți în fața lui Dumnezeu Tatăl. Unirea cu Dumnezeu Tatăl este un lucru care fără doar și poate ne face conștienți că a duce o viață morală este pe placul lui Dumnezeu Tatăl. Este adevărat că fiindcă Dumnezeu Tatăl ne iubește acest fapt trebuie să ne ducă și la a face fapte care să fie pe placul lui Dumnezeu. Iată prin urmare că viața creștină pe care a propovăduit-o Iisus este cea care ne duce la Dumnezeu Tatăl și ne face să fim vrednici de El. În acest sens Dumnezeu Tatăl este una cu Iisus. Iisus a spus acest lucru în timpul vieții Sale pământești: „Eu și Tatăl suntem una” (Ioan 10, 30). Este de la sine înțeles că nu avem nici un fel de șansă să ajungem fii lui Dumnezeu dacă nu îl recunoaștem pe Iisus și învățătura Lui.⁸³

82 Sunt mai multe opinii în zilele noastre care ne spun că dacă Dumnezeu Tatăl este Tatăl nostru mântuirea noastră este asigurată fără de nici un fel de probleme. Adevărul este că mântuirea este un lucru care deși este conferită de Iisus prin Dumnezeu Tatăl implică la un anumit nivel și aportul nostru. La fel de bine și noi trebuie să lucrăm la propria noastră mântuire. Acesta fiindcă prin lucrarea noastră într-un anume fel îi ușurăm lui Dumnezeu Tatăl sarcina de a ne mântui. Prin urmare mântuirea este o realitate care ne face să fim cât se poate de cooperanți cu Dumnezeu Tatăl nu este bine să lăsăm numai lui Dumnezeu Tatăl sarcina de a ne mântui ci la fel de bine trebuie să depunem și noi un minim de efort. Iată de ce este bine să știm că Dumnezeu Tatăl este alături de noi și face tot ceea ce este posibil să ne mântuim. Totuși, mai înainte de toate noi trebuie să fim cei care să dorim mântuirea. Iată prin urmare un lucru pe care trebuie să îl înțelegem foarte bine. Deși iubirea lui Dumnezeu Tatăl pentru noi este mare noi nu trebuie să abuzăm de această iubire ci trebuie să fim conștienți de unele limite care există în acest sens. Iubirea lui Dumnezeu Tatăl este cea care ne duce la mântuire dar în același timp este adevărat că se cere și aportul nostru. Trebuie să cerem aportul lui Dumnezeu pentru a ajunge să ne realizăm propria noastră mântuire. Acesta fiindcă mântuirea nu este în nici un fel un act individualist în care unul lucrează și celălalt se bucură de roadele muncii celuilalt.

Este evident prin urmare că Dumnezeu Tatăl este alături de noi în tot ceea ce facem și la fel de bine ajungem să fim în comuniune cu El prin rugăciune. După cum am spus deși Dumnezeu Tatăl este Tatăl nostru El continuă să fie și Dumnezeu și prin urmare rugăciunea către El este un mediu prin care ajungem să fim în comuniune și în comunicare cu El. Iată ce spunea în acest sens Dietrich Bonhoeffer „copilul îi cere Tatălui pe care îl cunoaște. Astfel, esența rugăciunii creștine nu este adorarea generală, ci cererea definită și concretă. Cea mai bună metodă de a ne apropia de Dumnezeu este să ne întindem mâinile și să îi cerem Celui care știm că are o inimă de Tată.”⁸⁴ Iată prin urmare că trebuie să fim cât se poate de sinceri în ceea ce privește raportul nostru cu Dumnezeu Tatăl. La un anumit nivel cu părintele sau părinții noștri biologici ajungem să stabilim un fel de legătură care devine model al celei cu Dumnezeu Tatăl. În funcție de cum ne purtăm cu părinții noștri trupești la fel de bine ne vom purta și cu Dumnezeu Tatăl. Pentru a demonstra acest lucru Iisus a avut și El un tată trupeș: pe Sfântul Iosif. Acest lucru ne spune că trebuie să avem o legătură cât se poate de bună și frumoasă cu părinții noștri trupești. În nici un fel nu trebuie să considerăm că dacă avem o legătură proastă cu părinții noștri trupești vom avea o legătură strânsă cu Dumnezeu Tatăl. Iisus a avut o legătură cât se poate de bună și de strânsă cu Sfântul Iosif care de fapt nu era tatăl Lui adevărat. Aceasta trebuie să ne spună și nouă să fim atenți cu părinții noștri trupești fiindcă ei sunt la un anumit nivel un fel de pregătire a noastră pentru relația și legătura cu Dumnezeu Tatăl. Iată de ce este bine să fim iubitori cu părinții noștri și la fel de bine ascultători față de ei. Prin urmare a fi creștin ortodox înseamnă a îl avea pe Dumnezeu ca Tatăl nostru. Acest lucru a fost spus de mai multe ori în lumea noastră dar sunt puțini cei care ajung să fie conștienți de aceasta. Dumnezeu devine Tatăl nostru fiindcă El este iubire și este evident că ne cheamă și pe noi la o iubire duhovnicească. După cum am spus iubirea lui Dumnezeu Tatăl față de noi este o iubire spirituală care vine din veșnicie și care la fel de bine este infinită. Trebuie să răspundem acestei iubiri. În cele din urmă viața creștin ortodoxă este o viață a iubirii lui Dumnezeu Tatăl. Teologul anglican J. I. Packer a afirmat și el care este sensul de a fi creștin: „ce este un creștin? Cel mai bogat răspuns pe care îl știu este că a fi creștin înseamnă a îl avea pe Dumnezeu ca Tată.” Este adevărat că esența creștinismului este legătura cu Dumnezeu Tatăl dar nu trebuie să uităm că această legătură cu Dumnezeu Tatăl a fost posibilă prin Iisus.⁸⁵

83 Aurel Sas, *Miracol salvator în univers și omenire: nașterea lui Iisus Hristos* (Sacramento, 2010).

84 Dietrich Bonhoeffer, *The Cost of Discipleship* (Editura Touchstone, 1995).

85 Sunt mulți care sunt de părere că odată ce au ajuns la filiația lui Dumnezeu Tatăl nu mai este nevoie de Iisus. De ce mai avem nevoie de Iisus dacă Dumnezeu este Tatăl nostru? Avem nevoie de Iisus fiindcă după cum am spus Iisus este fratele nostru mai are. Sunt mai mulți care este evident că au renunțat la Iisus și acest lucru i-a dus în cele din urmă departe de Dumnezeu Tată. Evreii sunt cei care au fost primii chemați la legătura cu Dumnezeu Tatăl. Fiindcă L-au respins pe Iisus evreii nu au făcut decât să îl respingă și pe Dumnezeu Tatăl. Acesta este prin urmare o consecință a respingerii lui Iisus: a nu îl mai avea pe Dumnezeu ca Tatăl nostru. La un anumit nivel trebuie să știm că Iisus este Cel care l-a făcut descoperit pe Dumnezeu Tatăl și în cele din urmă El a voit să ne comunice și nouă această mare bucurie de care se împărtășea El. Nu trebuie să îl respingem pe Iisus după cum fac mulți în zilele noastre fiindcă în acest mod în

Este cât se poate de adevărat că în această viață nu suntem singuri. Sunt mulți care se uită noaptea la cerul înstelat și ajung la concluzia că sunt singuri în acest univers mare și necunoscut. Dincolo de acest univers mare necunoscut trebuie să știm că Dumnezeu Tatăl este alături de noi și la fel de bine veghează asupra noastră. Iisus nu a fost nici El singur în tot ceea ce a făcut în viața Sa pământească ci a fost însoțit de Dumnezeu Tatăl. În acest sens Iisus a și spus: „nu sunt singur fiindcă Tatăl Meu este cu Mine” (Ioan 16, 32). Este evident prin urmare că Dumnezeu Tatăl este alături de noi și aceasta fiindcă în această viață ne confruntăm cu multe lucruri dintre care unele sunt cât se poate de dificile. Deși trecem prin lucruri și stări dificile nu trebuie să uităm că tot ceea ce facem este văzut de Dumnezeu Tatăl. Dumnezeu Tatăl este altăruși de noi și are de grijă să întoarcă totul în spre folosul nostru. Iată prin urmare care este marea șansă pe care a adus-o Iisus umanității: ca în numele Lui să ajungem să fim fii lui Dumnezeu Tatăl. Este o șansă pe care nu trebuie să o respingem și trebuie să o folosim în favoarea noastră. Șansa pe care ne-o oferă Iisus prin viața creștin ortodoxă este unică și irepetabilă. Sunt muți în zilele noastre care sunt prinși în tot felul de lucruri și ajung în acest sens să se piardă în fața legăturii cu Dumnezeu Tatăl. Așa se face că unii care sunt ușor influențați ajung să fie cât se poate de marcați de ceea ce spune lumea din jurul lor. Acesta fiindcă omul este o ființă slabă. În cele din urmă ceea ce contează în această lume nu este ceea ce spune lumea despre noi ci ceea ce crede Dumnezeu Tatăl despre noi. Iată de ce este bine să fim cât se poate de ancorați în credința în Dumnezeu Tatăl. Iisus a fost ancorat și El în credința în Dumnezeu Tatăl și chiar dacă lumea din jurul lui a ajuns să îl respingă și să îl crucifice El nu a renunțat la credința în Dumnezeu Tatăl. Așa se face că în cele din urmă Dumnezeu Tatăl l-a înviat. Este evident că atunci când ajungem să credem în Dumnezeu Tatăl vor fii și unii care se vor opune nouă și vor ajunge să ne considere nepotirviți cu această lume care merge de multe ori paralel cu voia lui Dumnezeu. Totuși, noi nu trebuie să ne pierdem speranța în Dumnezeu Tatăl. Dumnezeu Tatăl care este atotputernic este Cel care poate să schimbe tot răul acestei lumi spre bine. Aceste lucruri sunt mai presus de mintea și de capacitatea noastră de înțelegere.⁸⁶

Este adevărat că odată ce devenim creștini ajungem într-un anume fel să fim cât se poate de ancorați în viața lui Dumnezeu Tatăl. Acest lucru ajunge să stabilească în noi o nouă axiologie, noi criterii de a judeca și de vedea lumea. Faptul că Dumnezeu este Tatăl nostru ne face să fim cât se poate de uniți cu semenii noștri în care vedem potențiali frați în Dumnezeu Tatăl. Acesta este și unul din motivele pentru care mai multe dintre citirile care se fac în Biserica Creștin Ortodoxă încep cu expresia fraților. Este greu să ne vedem pe noi raportați la umanitate ca fii lui Dumnezeu. Acesta fiindcă în noi există mult egoism și individualism. Dumnezeu Tatăl este Cel care dorește ca noi să trăim în această lume ca niște frați dar adevărul este că sunt puțini cei care fac acest lucru. Suntem mulți dintre noi care în loc să cultivăm sentimente de iubire și de înțelegere cu semenii noștri ajungem să cultivăm sentimente de ură și de aversiune. Pot aceste lucruri să ne lase indiferenți? Cu siguranță că nu. Trebuie să știm că primul lucru la care ne raportăm noi ca și creștini ortodocși este la Dumnezeu Tatăl. Ne

respingem și pe Dumnezeu Tatăl. Trebuie să facem tot ceea ce este posibil să ajungem la o legătură cu Dumnezeu Tatăl prin Iisus și la fel de bine nu trebuie să avem nici un fel de îndoială în acest sens.

86 Radu Teodorescu, *Dumnezeu Tatăl în patrologia creștin ortodoxă* (Cugir, 2014).

raportăm la Dumnezeu Tatăl fiindcă acest lucru este ceea ce ne face ca să trăim ca frații cu semenii noștri. Acest lucru nu înseamnă că trebuie să ne părăsim familia pentru a ajunge să trăim cu semenii noștri ci mai mult că trebuie să cultivăm un sentiment al frățietății cu cei din jurul nostru.⁸⁷

Iisus este Cel care ne oferă șansa de a devenii fii lui Dumnezeu. Acest fapt trebuie să ne bucure și să ne facă fericiți. Este o realitate pe care creștinii au ajuns să o trăiască în ultimii 2000 de ani. Prin credința în Iisus în fiecare generație care se naște se stabilește legătura cu Dumnezeu Tatăl. Această legătură trebuie să știm să o facem una fundamentală pentru noi și fără de ea ajungem să nu mai analizăm nimic din ceea ce există. Iisus este șansa noastră a de a ajunge la Dumnezeu Tatăl. Orice generație care trăiește pe acest pământ după Iisus este una care are deschisă calea în spre Dumnezeu Tatăl. Iată prin urmare de ce trebuie să fim cât se poate de ancorați în viața în Dumnezeu Tatăl. Este un fapt care nu poate să fie altul decât fundamental și deplin pentru noi. Sunt mulți care sunt în derivă în ceea ce privește modul în care să își organizeze viața. Acesta fiindcă viața noastră este la un anumit nivel una care are nevoie de îndrumare. Putem să găsim în Iisus un îndrumător. În spre ce ne îndrumă Iisus? Iisus ne îndurmă în spre viața cu Dumnezeu Tatăl. Nu poate să fie prin urmare o viață mai deplină decât a trăi alături de Dumnezeu Tatăl și a Îl simți pe Dumnezeu Tatăl. Dacă Îl avem pe Dumnezeu ca Tatăl nostru vom vedea că lucrurile din jurul nostru vor avea o cu totul altă semnificație. Tindem să vedem în lumea noastră un proces al evoluției și nu o creație a lui Dumnezeu Tatăl. Când Dumnezeu Tatăl a voit să ne facă un dar de care să ne bucurăm El ne-a dat această lume ca dar. Lumea cu toată complexitatea ei este unul dintre cele mai frumoase daturi pe care ni le-a făcut Dumnezeu Tatăl. Dumnezeu Tatăl este unul care nu este pasiv în ceea ce ne privește. El este Cel care imediat după momentul nașterii noastre în această lume se gâdnește la destinul nostru în veșnicie. Iată de ce lucrurile care au loc în viața noastră ajung să fie interpretate de noi cât se poate de trunchiat fiindcă nu ajungem să le vedem din perspectivă lui Dumnezeu Tatăl. După cum am mărturisit în paginile de mai sus, cu cât ajungem să vedem lucrurile din viața noastră și din lume din perspectivă lui Dumnezeu Tatăl cu atât mai mult vom ajunge să ne maturizăm sufletește și duhovnicește. Vom vedea că Dumnezeu Tatăl are o cu totul optică sau mai bine zis modalitate de a privii

⁸⁷ Sentimentul de frățietate cu semenii din jurul nostru este un lucru care este din ce în ce mai absent în zilele noastre. Acesta fiindcă la drept vorbind ne este greu să acceptăm frățietatea. Să fim solidari și fraterni cu cei mai săraci ca noi? Să fim solidari și fraterni cu cei nevoiași? Să fim solidari și fraterni cu cei care au nevoie de ajutorul nostru? Să fim solidari și fraterni cu cei care și ei se confruntă cu problemele și grijile vieții? Pentru mulți acesta este greu de realizat. Sentimentul de frățietate este unul care lipsește din lumea noastră. Acesta fiindcă omul tinde să fie cât se poate de mult preocupat de propriile lui probleme și nu mai ține cont de nimic altceva. Umanitatea are nevoie de solidaritate și de fraternitate. Acesta fiindcă numai așa umanitatea ajunge să se împlinească pe sine și să se realizeze. Fraternitatea este un lucru de care are nevoie umanitatea din toate timpurile. Trebuie să vedem în semenii noștri potențiali frați și nu potențiali dușmani. Numai în acest sens vom ajunge să realizăm lumea după cum am dorit-o Dumnezeu Tatăl: unitate în diversitate. Aceste fapte sunt cele care definesc și susțin la un anumit nivel ceea ce vom ajunge să fim ca frațiunii cu alții și nu ca dușmani. În umanitate există mult prea multă dușmănie și acest fapt trebuie să ne dea de gândit. Dorește Dumnezeu Tatăl o lume a dușmăniei? Cu siguranță că nu. Dumnezeu Tatăl dorește o lume în care să domine sentimentele de solidaritate și de frățietate.

realitatea din jurul nostru. Noi credem că numai raportându-ne la noi înșine vom ajunge să înțelegem lumea din jurul nostru. Este bine să vedem lumea așa cum o vede Dumnezeu Tatăl. Numai atunci vom ajunge să înțelegem ceea ce are loc cu noi și cu lumea.⁸⁸

Se spune că un circar din Statele Unite ale Americii s-a decis să treacă de pe o parte pe alta a cascadei Niagara. Era o înălțime mare, apele clocoteau și s-a adunat o mulțime mare de oameni care priveau curioși. Circarul a întrebat:

- Credeți că pot să trec de cealaltă parte a cascadei pe o sârmă simplă?
- Da, au răspuns cam 10%.
- Nu, au răspuns cam 90%.

Circarul a trecut pe sârmă de partea celaltă a Nigaraei. Apoi și-a ridicat glasul și a întrebat mulțimea:

- Credeți că pot să mă întorc pe partea din care am plecat a Nigaraei?
- Da, au răspuns cam 50%.
- Nu, au răspuns cam 50%.

Circarul plin de profesionalism a trecut de pe malul stâng pe malul drept. Lumea era entuziasmată și a venit între timp și televiziunea care filma. Circarul a întrebat din nou:

- Credeți că pot trece Niagara pe sârmă cu o roabă în mână?
- Credem, au răspuns cam 80% dintre privitori.
- Nu știm, au răspuns restul de 20%.

Circarul a luat roaba și a trecut cu ea pe sârmă de pe malul drept pe malul stâng. Mulțimile erau în extaz. Din nou circarul i-a întrebat:

- Credeți că pot trece Niagara pe o sârmă cu o roabă în mână și cu un om în ea?
- Da, credem a răspuns mulțimea unanim.

S-a făcut liniște și din mulțime s-a desprins un copil. S-a dus și s-a pus în roabă și circarul a trecut cu el Niagara de partea cealaltă. Lumea era în frenezie, camerele de luat vederi au început să îl filmeze pe copil. Un reporter s-a dus și l-a întrebat pe copil:

- Cum ai avut curaj să te urci în roaba acestui circar copil?
- Cum am avut curaj?
- Da.
- Păi cum să nu am fiindcă circarul este tata.⁸⁹

Pilda de mai sus ni se potrivește și nouă. Iisus ne-a spus că trebuie să avem credință în Dumnezeu Tatăl fiindcă El este Cel care poate să facă cu noi lucruri pe care noi nic nu le gândim. În acest sens una dintre cele mai mari încercări peste care suntem puși la fel cum a făcut și circarul cu fiul său din pilda de mai sus este încercarea morții. Mai putem să avem credință în Dumnezeu Tatăl dacă știm că vom muri? Nu este credința în Dumnezeu Tatăl vană dacă este să o privim din persepectiva morții? Adevărul este că nu, credința în Dumnezeu Tatăl nu este în nici un fel vană. Aceasta fiindcă Dumnezeu Tatăl este Cel care ne face să fim învingători asupra morții. Cum să fim învingători asupra morții din moment ce cu toții murim. Trebuie să știm că noi suntem numai fii ai lui Dumnezeu și că prin moarte Dumnezeu Tatăl nu face nimic altceva decât să aducă sufletele noastre la sine. Este clar că și în fața morții credința în Dumnezeu Tatăl este cât se poate de valabilă și plină de sens. Moratea nu este un fapt

88 Mihai Valentin Vladimirescu, *Viața de zi cu zi din timpul lui Iisus* (Iași, 2013).

89 "Cântare de biruință cântând" *Predici și meditații duhovnicești radiodifuzate Editura «Oastea Domnului»*, (Sibiu, 2012).

care poate să ne separe de credința în Dumnezeu Tatăl fiindcă El are putere asupra morții. Iată cum moartea ajunge să se transfigureze în lumina credinței în Dumnezeu Tată. Credința în Dumnezeu Tatăl în fața morții nu este în nici un fel una formală ci este una cât se poate de deplină și de profundă. Prin urmare este bine să știm că Dumnezeu Tatăl nu ne abandonează în fața morții fiindcă acest fapt este imposibil pentru El. Fiindcă este Dumnezeu, Tatăl nostru cel din ceruri poate să dea un cu totul alt sens morții. Sensul morții pe care îl conferă Dumnezeu Tatăl este să ne întoarcem din nou la El și să fim împreună cu El. Prin urmare credința în Dumnezeu Tatăl nu anulează deplin moartea ci mai mult nu face nimic altceva decât să stopeze puterea morții. Dumnezeu Tatăl se folosește de moarte în acest sens pentru a ne duce într-o existență mai bună și mai deplină. Este vorba de rai. Iisus fratele nostru este Cel care a redeschis pentru noi ușile raiului și prin urmare El v-a ajunge să ne facă să fim uniți cu Dumnezeu Tatăl. Iată prin urmare care este sensul și care este logica credinței în Dumnezeu Tatăl și de ce trebuie să fim ancorați în credința în El. Asemenea fiului circarului din pilda de mai sus și noi trebuie să trecem prin multe încercări în această viață. Dar știm că Dumnezeu Tatăl este alături de noi și nu ne va pierde în nici un fel. Dumnezeu Tatăl dorește ca noi să fim cu El pururea. Pentru acest lucru El îngăduie moartea ca o punte de trecere din această lume în spre Sine. Această lume nu a fost creată de Dumnezeu Tatăl pentru a fi un scop în sine. Lumea de aici este numai un stadiu de pregătire pentru viața de apoi.⁹⁰

Iisus ne spune că există o legătură ontologică și teologică între El și Dumnezeu Tatăl care depășește logica acestei lumi și care este mai presus de această lume. Acesta este unul dintre motivele pentru care lumea la un moment dat nu va mai ajunge să înțeleagă sensul vieții creștin ortodoxe. Iată ce spune în acest sens Iisus: „au să vă dea afară din sinagogi: ba încă, va veni vremea când oricine vă va ucide să creadă că aduce o slujba lui Dumnezeu. Și se vor purta astfel cu voi, pentru că n-au cunoscut nici pe Tatăl, nici pe Mine.” (Ioan 16, 2-3). Aici avem o mărturie pe care a adus-o Iisus referitor la faptul că El a venit cu o nouă orientare teologică a omului care este legătura pe care creștinul ortodox o poate avea cu Dumnezeu Tatăl. Lumea din timpul lui Iisus se închina la idoli și la zei lucruri care dacă nu erau simple imaginații erau lucrarea diavolilor. Iisus a venit cu o nouă înțelegere și a demonstrat că iubirea și nu ura este cea care poate să schimbe și să transfigureze lumea. Este bine prin urmare să avem aceste lucruri în vedere în zilele noastre în care în mare creștinii pot să își profeseze credința lor. Este adevărat că sunt zone ale lumii în care lumea nu vrea să știe de Hristos. Fiindcă nu vrea să știe de Hristos nu are cum să știe nici de Dumnezeu Tatăl. Acesta fiindcă după cum am spus nimeni nu poate venii la Dumnezeu Tatăl decât prin Iisus Hristos. Prin urmare nu putem să îl avem pe Dumnezeu ca Tatăl nostru dacă nu îl recunoaștem și pe Iisus ca mântuitorul nostru. Iisus a spus în acest sens: „tot ce are Tatăl este al Meu” (Ioan 16, 15). Iată prin urmare că Dumnezeu Tatăl este un lucru care se descoperă pe Sine nu oricum ci prin credința în Iisus. Dumnezeu Tatăl l-a trimis pe Iisus în lume să ne aducă vestea că prin credința în El putem să ajungem la înfiere de către Dumnezeu Tatăl. Pe lângă mântuire aceasta este a doua mare șansă pe care o oferă Iisus prin credința în Dumnezeu Tatăl.⁹¹

Șansa pe care a adus-o Iisus umanității este să schimbe caracterul legalist al legăturii cu Dumnezeu din Vechiul Testament care se baza pe cele zece porunci ale lui Moise și să vină cu legea iubiri în care îi putem spune lui Dumnezeu Tatăl nostru. Cu adevărat în Iisus Dumnezeu este Tatăl nostru. Iată prin urmare ce șansă mare ne-a adus Iisus. Să nu îl respingem pe Iisus fiindcă acesta înseamnă să îl respingem și pe

90 Ernest Renan, *Mântuitorul. Viața lui Iisus* (Editura Orizonturi, 2013).

Dumnezeu Tatăl. Iisus a spus în acest sens: „Adevărat, adevărat vă spun că orice veți cere de la Tatăl, în numele Meu, vă va da.” (Ioan 16, 23). Iată că Iisus ne spune că putem să cerem lucruri de la Dumnezeu Tatăl. Acest fapt înseamnă că noi avem o legătură cu Dumnezeu Tatăl dar aceasta se realizează numai în numele lui Iisus. Prin urmare nu trebuie să trunchiem credința în Dumnezeu Tatăl de credința în Iisus. Ele sunt cât se poate de legate una de alta. Sunt mulți care ar fi tentați să susțină că din moment ce îl avem pe Dumnezeu ca Tatăl nostru nu mai trebuie să credem și în Iisus sau mai bine zis nu mai avem nevoie de Iisus. Acest lucru este fals. Iisus continuă să rămână fratele nostru Cel mai mare și care acceptă ca și noi să fim frații Lui. Iată prin urmare care este sensul vieții creștine. Evreii au fost primii care au fost chemați să fie fii lui Dumnezeu dar ei L-au respins pe Iisus și mai rău decât atât au ajuns să îl răstingnească. Este evident în acest sens că ei nu mai pot să aibă acces la Dumnezeu Tată. Orice om sănătos la minte dorește să fie dacă este posibil fiul lui Dumnezeu fiindcă acest lucru este ceea ce îl pune pe om într-o relație de iubire cu Dumnezeu. Prin urmare este în firea lucrurilor să fi creștin și să duci un mod de viață creștin. Iisus ne oferă o șansă pe care nimeni în această lume nu ne-a mai oferit-o și pe care noi trebuie să o folosim și să nu o respingem. Este șansa de a fi în comuniune de iubire cu Dumnezeu Tatăl nostru. Iisus ne oferă o oportunitate pe care trebuie să o folosim și de care trebuie să ținem cont. Șansa de a fi fii lui Dumnezeu este dăruită de Iisus umanității de 2000 de ani încoace. Este adevărat că istoria creștinismului ortodox a fost în unele cazuri zbuciumată dar ea este în cele din urmă cea care ne duce la legătura de iubire pe care o avem cu Dumnezeu Tatăl și în cele din urmă la mântuire.⁹²

CAPITOLUL 5

DAMNAREA LA IAD: CONSECINȚĂ A RESPINGERII LUI IISUS MÂNTUITORUL

91 Faptul că suntem acceptați prin credința în Iisus ca fii lui Dumnezeu Tatăl este un lucru care este înțeles de sfinții părinți ca îndumnezeirea omului. A fi îndumnezeit nu înseamnă a fi dumnezeu ci mai mult înseamnă a fi fiul lui Dumnezeu. Prin urmare trebuie să fim cât se poate de atenți cu acest lucru. Credința în Dumnezeu Tatăl și înfierea pe care Acestea ne-o oferă în mod gratuit nu ne face dumnezei ci ne îndumnezeiește, ne face fii lui Dumnezeu. Trebuie să fim foarte expliciti în acest sens fiindcă sunt mulți care consideră că a fi fiul lui Dumnezeu este indentic cu a fi dumnezeu. Îndumnezeirea este un lucru care se produce în Hristos și este acceptarea noastră ca fii lui Dumnezeu. Omul este chemat de Iisus la îndumnezeire, adică să trăiască asemenea lui Dumnezeu Tatăl. Iată care este sensul profund al creștinismului ortodox. Sfinții părinți ai ortodoxiei s-au preocupat mult de ceea ce înseamnă îndumnezeirea omului. Omul ajunge să se îndumnezeiască și acest fapt trebuie să fie foarte bine trăit și experimentat. Iisus ne oferă șansa de a merge la Dumnezeu Tatăl. Avem nevoie de îndumnezeirea lui Iisus în acest sens care este primul fiul al lui Dumnezeu dincolo de timp în veșnicie. Îndumnezeirea omului este prin urmare acceptarea lui în starea sau demnitatea de fiu al lui Dumnezeu. Acest lucru este ceea ce ne face să fim oameni morali și duhovnicești. Sunt morali și duhovnicești fiindcă acesta este ceea ce ne face să fim cât se poate de aproape de modul în care există Dumnezeu Tatăl. Iată prin urmare care este sensul îndumnezeirii omului în creștinismul ortodox.

92 Ioan Murgeanu, *Viața lui Iisus* (Editura Europress, 2014).

Trăim timpuri în care sunt din ce în ce mai puțini cei care cred în iad. Acesta fiindcă mare parte dintre noi ne bazăm pe bunătatea și iubirea lui Dumnezeu. Cum poate să fie compatibilă iubirea și bunătatea lui Dumnezeu cu existența iadului? Nu este oare aceasta o contradicție? Cum este posibil că dacă Dumnezeu este iubire așa cum L-a definit creștinismul ortodox să se ajungă la existența unor torturi și chinuri veșnice? Se mai poate vorbi în acest sens de iubirea lui Dumnezeu? Mare parte dintre noi am fi înclinați să spunem că nu, în nici un caz Dumnezeu nu mai poate să fie denumit iubire dacă El îngăduie iadul. Iadul este o eternitate de chiuri și de suferințe. La fel de bine iadul este o negare a existenței sau mai bine zis un fel de luptă împotriva existenței. Răspunsul ortodox pe care îl oferă teologii creștin ortodocși este că iadul este fără doar și poate o separație eternă de Dumnezeu. Sunt și unii care nu vor să aibă nimic de a face cu Dumnezeu Tatăl. Acesta chiar dacă nu o spus prin cuvintele lor cel puțin de o demonstrează prin faptele lor. Prin urmare este evident că unii nu ar fi deloc confortabili în rai fiindcă acolo este un loc în care prezența lui Dumnezeu este maximă.⁹³

Recunosc în acest sens că acest capitol este unul dintre cele mai siniste care este cuprins în paginile acestei cărți. Aceasta fiindcă în rândurile care vor urma vom vorbi mai mult despre iad. Iadul nu a fost creat de oameni dar el poate să ajungă o destinație ultimă a omului. Cum poate iadul să ajungă o destinație ultimă a omului? Încă de la început trebuie spus că omul este o ființă liberă. Fiindcă este ființă liberă, omul poate opta să nu ducă o viață cu Dumnezeu. Sunt în acest sens multe cazuri de persoane care au preferat să își ducă viața și existența fără de Dumnezeu. Acest lucru Dumnezeu îl respectă fiindcă Dumnezeu nu l-a creat pe om un fel de computer care nu are nimic altceva de făcut decât să execute comenzi din exterior. Prin urmare Dumnezeu nu se împotrivesc libertății lui omului. Totuși, omul trebuie să sufere consecințele alegerii sale. Acesta fiindcă orice alegere pe care o facem are anumite consecințe. Aceste conștiințe este bine să le avem în vedere și să le cunoaștem. Iubirea lui Dumnezeu este mare pentru și după cum am spus în capitolul de mai sus ea a mers atât de departe că în Iisus Hristos Dumnezeu l-a adoptat pe om sau mai bine zis L-a făcut fiul Său. Totuși,

93 După cum ne spune Biblia și sfinții părinți iadul a apărut nu din inițiativa lui Dumnezeu. Dumnezeu în sens inițial nu a dorit să existe iad. Iadul a apărut odată cu rebeliune sau răzvrătirea diavolilor care după cum am spus au fost inițial îngeri. Din moment ce aceștia au respins pe Dumnezeu și tot ceea ce ține de Dumnezeu ei au dorit să creeze o societate care să fie la polul opus cu raiul lui Dumnezeu. Dacă în rai este lumină, diavolii au adus întunericul în iad. Dacă în rai este bucurie, diavolii au adus tristețea și suferința în iad. Dacă în rai este pace și înțelegere, diavolii au adus răzbiul și dezbinarea în iad. Dacă în rai este desfătare, diavolii au adus chinurile și torturile în iad. Enumerarea ar putea continua. Iadul de care Iisus a vorbit de mai multe ori în predicile Sale este un fel de rai întors pe dos. Tot ceea ce se găsește pozitiv în rai este găsit negativ în iad. Prin urmare, este clar că nu Dumnezeu Tatăl a creat iadul. Sunt mulți care susțin că Dumnezeu Tatăl a fost Cel care a creat iadul dar acest lucru evident că este fals. Este fals fiindcă Dumnezeu Tatăl nu a creat nimic rău din tot ceea ce există. Prin urmare nu poate să fie nimic rău în creația lui. Diavolii în schimb fiindcă s-au voit creatori au dorit să facă o lume „după gustul lor.” Această lume cu sus în jos este iadul sau după altă denumire infernul. În aceste rânduri nu voim să luăm apărarea lui Dumnezeu Tatăl ci dorim să prezentăm lucrurile așa cum sunt ele. Nu Dumnezeu Tatăl a creat iadul, dar din moment ce din propria libertate și în mod deliberat diavolii s-au separat de El, Dumnezeu Tatăl nu s-a opus ca iadul să apară.

deși iubirea lui Dumnezeu pentru om este mare ea nu a ajuns să îl contrângă pe om la a face voia lui Dumnezeu. Omul are o voință proprie și este în acest sens deplin responsabil de acțiunile sale. Trebuie să știm că iubirea lui Dumnezeu este un lucru pe care trebuie să fie bine înțeles: iubirea lui Dumnezeu îngăduie ca voința să facă lucruri care sunt sau nu pe placul lui Dumnezeu. Asemenea diavolilor și omul poate ajunge să se înrăiască. În răirea este un lucru care duce fără doar și poate la separația de Dumnezeu și la un fel de existență parazită. Adevărul este că separat de Dumnezeu omul devine un parazit existențial, el nu mai are în nici un fel o viață a plinătății. Plinătatea vieții poate să vină numai de la Dumnezeu. Iisus a știut aceste lucruri și și-a dat seama că omul trebuie să fie mântuit. Pentru acest lucru El s-a pogărit din cer pe pământ pentru a ajunge să Îl mântuiască pe om. De ce să Îl mântuiască pe om? Să Îl mântuiască pe om de damnarea la iad. Damnarea la iad este un lucru care este etern și care este mai mult un fel de încunoștințare a unei decizii pe care omul a ajuns să o facă în timpul vieții sale. Sunt mulți care nu vor să aibă de a face nimic cu Hristos. Așa se face că sunt în lumea mai multe religii care nu vor să știe de cuvintele lui Iisus. Iisus a venit pentru toată lumea și la fel de bine toți suntem chemați să fim în comuniune cu El.⁹⁴

Prin urmare diavolii s-au definit pe sine ca dușmanii lui Dumnezeu Tatăl și fac orice să câștige cât mai mulți oameni la iad. Pentru acest lucru ei se folosesc de orice metodă și de orice mijloc posibil pentru a îl determina pe om să renunțe la Dumnezeu și la Iisus. Cum acționează diavolii pentru a ajuns să atragă cât mai multe sufletele în iad? Teologul ortodox francez Jean Claude Larchet spune în acest sens destul de inspirat: „imaginația este principalul instrument al lucrării diavolești împotriva sufletului, fie în stare de veghe, fie în stare de somn; prin ea diavolii îl hărțuiesc pe om, căutând nu numai să îl împingă la păcat sau să îi trezească sau să îi ațâțe patimile, ci să îl umble de tulburare în felurite chipuri, trezind în el mai ales tristețe, neliniște și îngrijorare, amăgindu-l și făcându-l să se rătăcească din pricina nălucirilor, ajugând chiar să îl înrobească cu totul.”⁹⁵ Paragraful de mai sus este cât se poate de explicit că diavolii nu ne vor binele fiindcă prin Iisus suntem chemați să fim fii lui Dumnezeu. După cum putem să înțelegem diavolii ajung să seducă multă lume și pentru acesta după cum am putut vedea ajung să se folosească de imaginație. Prin imaginație el le promite lucruri oamenilor pentru ca în cele din urmă să ajungă să îi tragă în iad. Acolo oamenii vor fi chinuți pentru totdeauna. Prin urmare este bine să fim cât se poate de conștienți că Iisus este Cel care știe că diavolii sunt cei ce ne înșală pentru a ne duce în chinurile iadului. Sunt însă și unii care le place aceste lucruri demonice. Este bine prin urmare să știm că Hristos nu damnează la iad pe cei care au fost înșelați de diavoli la păcat și care în cele din urmă s-au pocăit de păcatele lor. Acesta fiindcă Iisus a venit să cheme la pocăință pe cei care au căzut în păcate.⁹⁶

Iată prin urmare că omul ajunge să facă păcate și în acest sens în cele din urmă se face asemenea diavolilor care sunt ființe dedicate etern păcatului. Noi credem că dacă păcătuim numai puțin acest lucru nu va conta deloc. În realitate orice mică îngăduință cu păcatul contează foarte mult. Iată ce ne spune în acest sens Sfântul Paisie Aghioritul: „Este greu să spunem că Dumnezeu îngăduie să păcătuim. Dumnezeu niciodată nu îngăduie să păcătuim. Noi facem îngăduințe, iar apoi vine diavolul și ne ispitește. Când, de pildă, mă mândresc, atunci alung harul dumnezeiesc, pleacă îngerul

94 Sfântul Nicodim Aghioritul, *Hristoitia* (București, 1937).

95 Jean-Claude Larchet, *Terapeutica bolilor spirituale*, (Editura Sophia, București, 2001), p. 99.

meu păzitor, vine celălalt, îngerul căzut, diavolul, și-mi sparg capul. Aceasta este îngăduința mea, iar nu a lui Dumnezeu."⁹⁷ Este adevărat că diavolul stă nevăzut lângă noi căutând un moment potrivit să ne atragă de partea lui. Pentru acest lucru el se folosește de orice ca să ne facă să alegem calea răului. Este adevărat că Iisus ne poate ajuta în această luptă și pentru acest motiv Biserica Creștin Ortodoxă a rânduit mai multe rugăciuni pe care să le facem în numele lui Iisus pentru a putea să ieșim învingători în lupta cu diavolii. Este evident că diavolii îi ispitesc mai ales pe creștinii ortodocși fiindcă ei doresc ca și noi să cădem deplin de la Dumnezeu. Dacă Adam și Eva s-au îndepărtat numai parțial de la Dumnezeu, ei bine diavolii doresc ca noi să ne depărtăm total de Dumnezeu Tatăl. Este evident că diavolii îl resping pe Dumnezeu Tatăl și nu doresc să fie fii Lui. Acesta fiindcă acest lucru înseamnă iubire și diavolii sunt ființe în care nu mai există iubire. Lumea a cunoscut și persoane care au făcut răul din proprie inițiativă. Acesta fără să fie instigați de diavoli. Se cunosc în lumea noastră: criminali, războinici care pentru setea de putere și de stăpânire au ucis și au omorât semenii lor, teroriști, sadici, homosexuali, perversi și enumerarea ar putea continua. Este drept ca toți aceștia să intre în rai cu cei care s-au nevoit unii poate o viață întreagă? Cu siguranță nu. Acesta ne-o spune și conștiința din noi. Nu putem să îl considerăm pe un criminal în serie la fel cu un sfânt care toată viața a postit și s-a rugat. Iată de ce ce există damnare la iad. Prin damnarea la iad înțelegem că un om este condamnat la iad. Iisus a făcut acest lucru cât se poate de evident. El le-a spus fariseilor că pentru fățarnicia lor vor merge în iad. Iată prin urmare că Iisus a vorbit cât se poate de clar că cei răi și fățarnici vor merge în iad. Poate nu ne vine să credem aceste cuvinte dar ele sunt fără nici o îndoială adevărate.⁹⁸

96 Realitatea este că sunt mulți care în nici un fel nu doresc să se pocăiască. Acesat fiindcă ei fie se complac în păcatele lor sau fie se înrăiesc. Sunt mulți care tânjesc după rău. Baudelaire a fost poetul care a scris Florile răului. Iată că sunt mulți care visează la ceea ce le oferă răul. Răul de fapt nu face decât să ne ofere o iluzie fiindcă el nu are ființe proprii. Răul este un parazit al binelui și un lucru care nu face decât să ne ducă cât se poate de departe de Dumnezeu. La fel de bine răul nu este în nici un fel compatibil cu pocăința. Fiind ființe spirituale diavolii nu se mai pot pocăii din moment ce căderea lor de la Dumnezeu a fost liberă și deliberată. Iată de ce este bine să știm că chiar dacă uneori ajungem victime ale diavolilor prin păcat totuși ne putem pocăi. Dumnezeu Tatăl acceptă pocăința noastră dacă este sinceră și curată. În imaginația noastră cirtuclă foarte multe gânduri care dacă nu ajungem să le punem în practică cel puțin ajung să ne umple mintea. Pentru acesta sfinții părinți și marii isihăști ai ortodoxiei ne spun că trebuie să practicăm rugăciunea lui Iisus care este un fel de curățire a minții de gândurile rele. Prin urmare, mintea deși este de multe ori sedusă de diavoli să se gândească la lucruri păcătoase poate să fie curățită prin rugăciune. Rugăciunea este cea care en face în cele din urmă să ne purificăm nu numai mintea ci întreg sufletul. Diavolii știu că au câștigat lupta pentru sufletele noastre fiindcă prin păcatul lui Adam și Eva cu toții vom muri, dar acum ei vor să câștige lupta și pentru sufletele noastre și încearcă să facă aceasta prin ispite.

97 Cuviosul Paisie Aghioritul, *Viața de familie*, Cuvinte duhovnicești vol. IV, (Editura Evanghelistos, București, 2003), p. 132.

98 Andrea Moretti, *Il grande errore dei moderni farisei* (Bergamo, 1866).

Este prin urmare cât se poate de adevărat că diavolul îl poate ispitii pe om să facă păcatul dar în cele din urmă omul este cel care ajunge să facă păcatul. Acest lucru l-am clarificat încă de la începutul acestei cărți unde am vorbit de păcatul strămoșesc al lui Adam și Eva. Devine evident că prin Iisus diavolul nu poate să aibă nici un fel de putere asupra noastră. Acesta fiindcă Iisus demonstrează ceea ce a ajuns diavolul în cele din urmă: o simplă iluzie. Acest lucru a fost afirmat și de Sfântul Ioan Hrisostom când a spus: „Nu diavolul aduce pagubă oamenilor, ci totdeauna propria lor trândăvie doboară pe cei ce nu sunt cu luare aminte asupra lor.”⁹⁹ Trândăvirea este un lucru care are loc în zilele noastre mai ales în ceea ce privește viața duhovnicească. Sunt puțini cei care iau viața morală și viața duhovnicească în serios fiindcă consideră că nu trebuie să avem grijă de sufletul nostru. La fel cum avem grijă de trupul nostru la fel de bine trebuie să avem grijă și de sufletul nostru. În acest sens Iisus a făcut o afirmație care este mai greu de înțeles și asupra căreia vom insista mai mult. Iată ce a spus El la un moment dat: „nu vă temeți de cei ceucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă; temeți-vă mai curând de acela care poate și sufletul și trupul să le piardă în gheenă.” (Matei 10, 28). Ce să înțelegem din acesta? Iisus ne spune că deși prin păcatul lui Adam și Eva noi am pierdut băția și am ajuns să avem un trup muritor, totuși sufletul nostru este nemuritor și nu trebuie să pierdem băția pentru sufletul nostru. Este bine în acest sens să știm că iadul este moartea sufletului nostru. Sufletul nostru nu moare odată cu trupul dar fără de nici o îndoială că moare atunci când ajunge în iad.¹⁰⁰

Realitatea este că în lumea noastră de multe ori diavolul ajunge să se manifeste în toată răutatea lui. Sunt mai multe cazuri de secte satanice care susțin cauza răului și a tot ceea ce este demonic. La fel de bine sunt și unii care au ajuns să satanizeze lumea. Să ne aducem aminte în acest sens de modul de viață al păgânilor antici pe care a venit Iisus să îi convertească. Ei erau oamenii care nu voiau să audă nimic despre Dumnezeu. Iată ce spune în acest sens autorul creștin Ioan Ianolide: „Satana ajunge să stăpânească omul, apoi îl face agent al său, al răului comunitar și al răului politic. Omul satanizat

99 Sfântul Ioan Gura de Aur, *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință. Despre necazuri și biruirea tristeții*, (Editura Institutul Biblic (IBMBOR), București, 2005), p. 30.

100 Am insistat în aceste rânduri mai mult asupra existenței sufletului și am determinat ceea ce este el. Sufletul este cel pe care a venit Iisus să îl mântuiască. Prin mântuire sufletul ajunge să trăiască veșnic cu Dumnezeu. Cum poate să fie un astfel de lucru posibil? Fiindcă Dumnezeu este veșnic este cât se poate de adevărat că și sufletul nostru poate ajunge să se înveșnicească. Iată de ce este bine să știm că sufletul nostru este un lucru care trebuie să fie cultivat și destinat pentru rai. Sunt mulți care au mia multe incertitudini dacă sau nu sufletul nostru este veșnic sau nemuritor. Trupul nostru vine de la părinți prin naștere însă sufletul nostru vine direct de la Dumnezeu Tatăl. Prin urmare trebuie să fim atenți cu sufletul nostru și trebuie să știm că sufletul nostru este un lucru de preț, poate cel mai de preț. Nu trebuie să pierdem sufletul fiindcă acesta este cel care este eul nostru cel mai profund. Diavolii nu vor decât moartea sufletului nostru și la un anumit nivel ei pot realiza aceasta prin faptul că ajung să ne câștige la iad. Iadul este o realitate care după cum am spus există mai înainte de lumea noastră și care pentru a fi biruit a fost nevoie de însuși fiul lui Dumnezeu. Iată prin urmare ce trebuie să avem în vedere și ce trebuie să ținem cont. Nu trebuie să pierdem în fața diavolilor băția pentru sufletele noastre. Acesta fiindcă diavolii vor moartea sufletelor noastre.

este un pericol social, cultural, politic și spiritual. Satanizarea colectivă și organizată politic este un monument de răutate, ce se aseamuește sfatului satanic din iad, oștirilor demonilor și ordinii demonice din iad.”¹⁰¹ Este adevărat că pe parcursul istoriei au fost mai mulți care sau aliat cu diavolul și au încercat un fel de satanizare a lumii. Acest fapt nu poate în nici un fel să ne lase indiferenți. Se cunosct mai multe cazuri de magicieni și ocultiști care au ajuns să lucreze cu puterea diavolului. Magia și ocultismul sunt lucruri care aparent nu au nimic de a face cu diavolul dar în cele din urmă ele ne fac să trăim cu el. Este adevărat că nici un magician și nici un ocultist nu recunoaște că lucrează cu diavolul. Acesta fiindcă în acest mod și-ar pierde credibilitatea. Mai putem să spunem că în sens creștin ortodox un magician și un ocultist care toată viața matură și-a dedicat-o diavolului mai poate să ajungă în rai cu Dumnezeu Tatăl? Este puțin probabil. Magicienii și ocultiștii sunt cei care ne spun că sunt oameni care din propria inițiativă și din propria voință ajung să se solidarizeze cu diavoli. Iată prin urmare că adevărul libertății omului este confirmat. Iisus nu poate să intervină cu nimic atunci când omul se dedică pe sine cu toată ființa lui răului. Acesta fiindcă Iisus în nici un fel nu îl constrânge pe om să Îl accepte. Totuși la fel cum om Îl respinge pe Iisus la fel de bine și Iisus îl poate damna la iad. Acesta fiindcă din moment ce omul îl respinge pe Iisus este clar că nu mîia poate să fie nici un fel de legătură dintre ei. „Nu în afară, în noi chiar, în fiecare, Iisus are mulți potrivnici, care-I închid ușa, Îi întorc spatele, Îi sting lampa rațiunii sau I-o afumă cu patimile, Îi ridică piedici „practice în cale”.¹⁰²

Un împărat puternic avea un sfetnic înțelept, ce răspundea adeseori la întrebări cu fraza magistrală:

-,„Orice s-ar întâmpla, este spre bine!”.

Odată, cârmuitorul s-a dus la vânătoare și în urma unei săgeți trase greșit, a rămas fără deget. Ca de obicei, sfetnicul s-a străduit să-l consoleze:

-,„Totul este spre bine!”.

Împăratul, uluit, s-a mâniat și a poruncit ca obraznicul să fie închis în temniță. După câteva săptămâni, rana s-a vindecat, și cârmuitorul a plecat iarăși la vânătoare – de această dată în adâncul codrului, unde sălășluiau o mulțime de fiare, dar și sălbatici, care l-au luat rob pe oaspetele nepoftit. Idolatrii au hotărât să-l aducă pe împărat jertfă zeilor lor. După ce l-au dezbrăcat și l-au uns cu uleiuri aromatate, l-au culcat pe altar – însă în ultimul moment marele preot a observat cu groază că victimii îi lipsește un deget. Ei au spus:

101 Ioan Ianolide, *Deținutul profet*, Editura Bonifaciu, Bacău, 2009, p. 80.

102 Pr Arsenie Boca, *Despre durerile oamenilor*, vol. 1, Editura Credința Strămoșească, 2012, p. 47.

-Zeilor nu le poate fi adusă ca jertfă un trup cu haibă.

Așa încât, cu mare părere de rău, sălbaticii l-au lăsat pe împărat să plece viu și nevătămat. După ce s-a întors la curte, acesta l-a chemat pe sfetnic și i-a povestit perepețiile sale:

- Ai avut dreptate...Asta în ce mă privește. Dar în ce te privește? Doar ai stat la închisoare! Ce lucru bun vezi în asta?"

-Și asta a fost spre bine, a răspuns înțeleptul fără urmă de îndoială. Dacă nu m-ai fi băgat în închisoare, m-ai fi luat cu tine la vânătoare, și nu se știe care ar fi fost deznodământul pentru mine, pentru că degetele mele sunt întregi...

Avem aici o pildă care ne spune că Iisus este întotdeauna pozitiv. Asemenea cu slujitorul regelui Iisus își menține pozitivitatea fiindcă El poate vedea lucruri pe care în mod obișnuit noi nu le putem vedea. Iisus este Cel care încearcă să vadă binele din oameni și în nici un fel răul din ei. Totuși sunt mulți care îl resping pe Iisus și nu vor să știe de El. Pentru mai multă lume Iisus nu este nimic altceva decât o poveste din lumea antică. Este o poveste care a fost actuală acum 2000 de ani dar pentru zilele noastre nu mai are nici un fel de sens și nici un fel de semnificație.¹⁰³

Prin urmare este bine să știm modul în care operează diavolul. El duce un război împotriva lui Iisus pentru a face ca toate sufletele noastre să îi revină lui. În mod nevăzut este adevărat că se dă o luptă pentru sufletele noastre. Trebuie să avem de grijă de sufletele noastre și să ne dăm seama că ele îi aparțin lui Iisus. Pentru a face acest lucru mai pe înțeles Biserica se folosește de mai multe lucruri dar dintre ele cel mai important este cultul creștin ortodox. Cultul creștin ortodox este un cult care fără

103 Sunt mai multe încercări în ziele noastre de a îl ține pe Iisus cât se poate de departe de lumea noastră. Acesta fiindcă sunt unii care sunt egoiști și în nici un fel nu vor să se deschidă spre adevăr. Aceștia sunt ca și cei din ținutul Gadarei unde Iisus a vindecat un demonizat. Demonii au cerut dreptul de la Iisus să meargă într-o turmă de porci. Iisus nu i-a oprit dar înadță după ce au intrat în turma de porci ea s-a aruncat de pe o prăpastie în mare. Gadarenii când au venit i-au spus lui Iisus să plece de la ei fiindcă le-a făcut pagubă porcii. Avem un exemplu aici de închistare în anumite prejudecăți care în nici un fel nu ne mai lasă să vedem lucrurile la rece. Iisus este Cel care dorește ca noi să vedem totul pozitiv. Pentru a vedea totul pozitiv trebuie să fim curațai în sufletul nostru și să nu avem nici un fel de îndoială în acest sens. Iisus ne-a spus că pentru a putea să ne mântuim trebuie să fim nevinovați ca și copii. Iată de ce este bine să știm ceea ce înseamnă Iisus și care este sensul pe care Iisus îl aduce sufletelor noastre. Sufletul nostru este chemat la unirea cu Dumnezeu Tatăl fiindcă numai în acest fel v-a ajunge în cele din urmă să se realizeze pe Sine și să îi atingă ținta. Un suflet ajuns în iad este o țintă eșuată. Trebuie să ducem sufletele noastre în spre ceea ce le oferă sens și în spre ceea ce le face să fie cât se poate de împlinite. Trebuie să lucrăm ca sufletele noastre să fie nevinovate. Este imposibil după Adam și Eva să fim fără de păcat dar trebuie să ne pocăim atunci când facem păcate și să ne aducem aminte de Iisus.

de nici o îndoială face ca sufletul să se simtă mai aproape de Iisus. Sunt în acest sens texte și cântări care ne fac să fim mișcați sufletește și care ne amintesc de tot ceea ce a făcut Iisus pentru mântuirea noastră. La fel de bine o altă modalitate prin care ne apropiem de Iisus și la fel de bine putem să simțim prezența lui Iisus în sufletele noastre este rugăciunea cântată. Sunt mai multe rugăciuni pe care le cântăm și acesta face ca sufletele noastre să îl simtă pe Iisus. Este bine să știm că Iisus dorește ca noi să fim aproape de El dar la fel de bine să fim conștienți că nu există o altă cale de a ajunge în rai decât El. Iisus a spus în acest sens un lucru pe care le-am amintit și în paginile de mai sus: Eu sunt calea, adevărul și viața. Din acesta înțelegem că nu există o altă cale de a ajunge în rai decât Iisus. Iisus a fost fiul lui Dumnezeu și pentru a demonstra acest lucru El s-a schimbat la față pe Muntele Tabor. Fiindcă suntem încredințați că El este fiul lui Dumnezeu trebuie să avem credință în El că ne poate izbăvi de cursele diavolului. „Diavolul face din om jucărie. Mai întâi pune stăpânire pe degetul cel mic, după aceea nu se lasă până nu pune stăpânire pe toată mâna. Adică ne trage mai întâi la un păcat mai mic, iar după aceea ne stăpânește cu totul.”¹⁰⁴

Un alt lucru care duce la damnarea la iad este ateismul. Acesta fiindcă ateu deși știe că există Dumnezeu respinge această existență. Este cât se poate de evident că există Dumnezeu și nimeni nu poate nega acest fapt. Totuși, ateul susține că Dumnezeu nu există. Un filosof spunea că pentru omul care nu există Dumnezeu orice imoralitate este posibilă. Trebuie să ne dăm seama prin urmare ceea ce este ateismul. Sunt mai multe ideologii atee în lumea noastră dintre care poate cea mai cunoscută este marxismul. Iată ce ne spunea în acest sens Părintele Nicolae Steinardt de la Mănăstirea Rohia: „ne lepădăm de Hristos aderând la o doctrină ateistă (...) rușinându-ne și ferindu-ne să ne facem semnul Sfintei Cruci, rușinându-ne și ferindu-ne să fim văzuți intrând într-o biserică ori rostind acele cuvinte sau făcând acele gesturi care ne-ar putea descoperi drept creștini.”¹⁰⁵ Prin urmare sunt mai mulți care în anumite situații de excepție ajung să se lade de Hristos. A te lepăda de Hristos este la un anumit nivel tot un fel de ateism. Acesta fiindcă ateul nu mai dorește să recunoască existența lui Dumnezeu și consideră că totul se reduce în această lume numai la viața materială. Ateismul este în cele mai multe cazuri materialist și susține că ceea ce nu este material nu poate să fie dovedit. Sufletul nu este un lucru material și știința de azi a ajuns să îl demonstreze și să îl dovedească științific. Este bine să știm că Iisus nu ne vrea ateii fiindcă ateii se separă singuri de Dumnezeu. Sfântul proroc David a fost de părere că ateismul este o formă de nebunie. Poate Dumnezeu să sta la același loc cu nebunii? Cu siguranță că nu. Dumnezeu Tatăl este Cel care definește ființa omului și El face acest lucru într-un mod pe care numai El îl știe și care este benefic omului. După cum am arătat în paginile de mai sus, diavolul întotdeauna pentru a ne distruge prezintă

104 Costion Nicolescu, *Părintele Dometie de la Râmeț*, (Editura Bizantină, București, 2001), p. 42.

105 Nicolae Steinardt, *Dăruind vei dobândii* (Rohia, 2006, reeditare).

lucrurile minicinos și cât se poate de distorsionat. Acesta fiindcă el dorește să ne piardă și să ne facă să nu mai avem nimic de a face cu Dumnezeu. Iată ce spunea în acest sens în secolul al XX-lea filosoful creștin ortodox Petre Țuțea: "Fără Dumnezeu, omul rămâne un biet animal rațional și vorbitor, care vine de nicăieri și merge spre nicăieri. El rămâne așa chiar dacă este laureat al premiului Nobel sau măturător"¹⁰⁶

Iată prin urmare că atesimul este un lucru care duce la damnarea la iad. Este adevărat că sunt mulți atei care nu cred în iad. Cine a văzut iadul? Unde este localizat iadul? Cum poate să existe iad dacă știința nu îl poate demonstra. Știința nu îl poate demonstra dar am dovedit aici că de mai multe ori satanismul din iad a ajuns să se manifeste și în lumea noastră. Secolul al XX-lea a ajuns să cunoască două mari războaie mondiale care au făcut milioane de victime omenești. Să nu fie acesta o dovadă că iadul există și doarește să în facă cunoscută lucrarea în lumea noastră? Cu nsinguranță că da. Deși atei o neagă iadul este o realitate ce nu poate să fie negată. Sunt mai mulți sfinți cărora Dumnezeu Tatăl le-a descoperit iadul. Prin urmare pe cine să credem mai mult pe atei sau pe sfinții creștinismului ortodox? Personal cred că trebuie să ne bazăm mai mult pe ceea ce le-a fost descoperit sfinților lui Dumnezeu decât pe vorbele ateilor care sunt de multe ori incoerente și cât se poate de contradictorii. Este de la sine înțeles că atesimul nu face decât să atragă cu sine damnarea la iad. Acesta fiindcă el respinge un lucru care este fundamental creștinismului ortodox și la fel de bine bunului simț: existența lui Dumnezeu. În cazul nostru al creștinilor ortodocși nu este vorba de simpla existență a lui Dumnezeu ci de existența lui Dumnezeu Tatăl. Iată prin urmare că dacă Iisus ni-l face accesibil pe Dumnezeu ca Tatăl nostru atei nu fac decât să respingă această înaltă chemare și șansă la care ne-a adus Iisus. Prin urmare trebuie să știm că ateismul este un lucru care duce la moartea sufletelor noastre. Acesta fiindcă sufletele noastre au nevoie de o viață cu Dumnezeu Tatăl. Omul care devine conștient că Dumnezeu nu există este mort sufletește fiindcă sufletul lui a înnebunit. Prin urmare

106 Petre Țuțea, *322 de vorbe memorabile ale lui Petre Țuțea*, Ediția 4, (Editura Humanitas, București, 2009), p. 83. Este adevărat că mai nou sunt mai mulți care vorbesc de o filosofie atee. Sunt unii care se cheamă pe sine filosofi atei. Acesta fiindcă ei consideră că înțelepciunea este un lucru separat de Dumnezeu și care nu are nimic de a face cu El. Nu poate să existe într-un anume fel nici un fel de filosofie atee fiindcă înțelepciunea este un lucru care vine de la Dumnezeu și trebuie să ne ducă la Dumnezeu. Prin urmare ateismul este mai mult un fel de antifilosofie care îl înnebunește pe om și îl face să nu mai vadă adevărul. Iată ce spunea în acest sens Valeriu Gafencu, un martir al temnițelor sovietice: "materialismul care denigrează azi creștinismul are ca bază teoretică știința; ei bine, tocmai știința este antimaterialistă și divulgă materialismul ca tiranic, limitat, mecanicist, nihilist, nefast și dezastruos. Știința a ajuns la limitele cunoașterii materiale și ea singură ancorează lumea în transcendent." Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos. Document pentru o lume nouă*, Ediția 2, (Editura Bonifaciu, Bacău), 2012, p. 504. În acest sens sunt mulți atei care spun că sunt atei fiindcă Dumnezeu nu poate să fie dovedit științific. Acesta este fără doar și poate o mare aporie fiindcă Dumnezeu este Cel care a creat știința pentru folosul omului.

iată că Iisus și cuvintele Lui sunt actuale și acum după 2000 de ani fiindcă ele sunt cele care au venit dintr-o altă ordine a existenței: ordinea teologică.¹⁰⁷

Prin urmare ceea ce trebuie să știm este că Dumnezeu nu dorește să damneze pe nimeni la iad însă atunci când faptele noastre sunt străine de iubirea lui Dumnezeu este adevărat că ajungem în cele din urmă vrednici de iad. Sunt în acest sens mai multe scrieri ale sfinților părinți care ne spun ce trebuie să facem pentru a evita iadul. Trebuie să știm că din moment ce Dumnezeu este creatorul nostru suntem datori să ducem o viață care este pe placul lui Dumnezeu. Prin urmare trebuie să facem faptele care ne apropie de Dumnezeu. Acesta fiindcă numai în acest fel ajungem să ne manifestăm recunoștința față de Dumnezeu. Pentru cei care cred că viața din această lume este totul, le spunem că se înșală. Există o a doua viață care începe imediat cu momentul morții trupului. Această viață este viața de apoi sau viața care va fi dusă de noi în rai sau în iad. Catolicii au găsit mult prea tranșantă învățătura creștin ortodoxă despre iad și rai și au venit cu o inovație, cum că între rai și iad ar mai exista un spațiu intermediar pe care ei l-au denumit purgatoriu. Poetul medieval Dante este cel care a scris o carte întregă de poeme despre purgatoriu. După teologii catolici în purgatoriu ajung cei care au făcut păcate mici și care în purgatoriu sunt purificați printr-un foc arzător. Ortodoxia a respins învățătura purgatoriului ca fiind neconformă cu învățăturile Domnului Iisus Hristos. Iisus nu a făcut în propovăduirea Lui nici un fel de mențiune despre purgatoriu. Prin urmare trebuie să îl credem mai mult pe Iisus decât pe teologi catolici? Iadul este într-un anume fel o negare a ființei și a existenței. La fel de bine iadul se fondează pe o viață departe de Dumnezeu. În iad Dumnezeu nu este prezent fiindcă cei din iad au ajuns ca în timpul vieții lor să Îl respingă pe Dumnezeu. Să ne aducem aminte că acest lucru s-a întâmplat și cu Domnul Iisus care a fost respins de contemporanii lui.¹⁰⁸

Iată prin urmare că iadul este fondat pe negarea lui Dumnezeu. Sunt mulți care Îl neagă și Îl resping pe Dumnezeu. Mai pot ei să trăiască cu Dumnezeu și cu Iisus? Fără de nici o îndoială că nu. Acesta fiindcă trebuie să fim cât se poate de ancorați în viața în Dumnezeu. Viața cu Dumnezeu este cea care în cele din urmă ne izbăvește de iad. Dumnezeu Tatăl după cum am spus nu a dorit să existe iad și este evident că nu El l-a creat. Dumnezeu Tatăl a voit să facă o lume în care să existe numai binele. Diavolii s-au răzvrătit împotriva lui Dumnezeu și în acest mod în cele din urmă au ajuns să fondeze iadul. Iată prin urmare că iadul nu este în nici un fel lucrarea lui Dumnezeu Tatăl. Deși nu este lucrarea lui Dumnezeu totuși Dumnezeu are putere asupra iadului. Acesta fiindcă binele este superior răului. Binele înseamnă construcție în timp ce răul înseamnă distrugere. Binele este cel care poate să existe prin sine însuși în timp ce răul

107 "Diavolul îi atacă mai mult pe oameni când îi vede separați de toți ceilalți. (...) Pentru acest motiv, trebuie să ne găsim adesea, pe cât putem în însoțire cu oamenii buni, pentru a nu fi expuși atacurilor dușmanului nostru." *Sfântul Ioan Gură de Aur, Comentariu la Evanghelia de la Matei*, (Editura Pelerinul Român, Oradea, 2005), p. 102.

nu are o existență prin sine și este întotdeauna dependent de existența binelui. Pentru noi oamenii este cât se poate de adevărat că nu avem în nici un fel capacitatea de a ne mântui de iad. Acesta a fost motivul pentru care Dumnezeu Tatăl ne-a trimis un mântuitor. Acest mântuitor a avea să fie Domnul Iisus Hristos. Prin urmare oricât ar încerca omului să se mântuiască prin puterile sale de iad el nu va reuși să o facă fiindcă iadul este o existență antecedentă existenței omului. Din iad iese toate lucrurile rele și toate perversiunile pământului. Acesta fiindcă iadul este un loc în care se speră că binele v-a fi înfrânt și răul și perversiunea vor fi învingătoare. Este clar că existența iadului este o utopie. Acesta fiindcă iadul se folosește pentru a exista de o lipsă a binelui. Distrugerea eternă nu poate să ducă decât la suferință și la chin. Acesta fiindcă diavolii sunt agenți ai răului și nu doresc etern să facă binele. După cum am spus, Dumnezeu Tatăl a văzut că omul este neputincios în ceea ce privește iadul și a trimis omului un mântuitor. Acest mântuitor a fost cunoscut în istorie ca Iisus Hristos. Iisus este singurul care ne poate scăpa de chinurile iadului și nu trebuie să avem nici o îndoială în acest sens. Pentru acest motiv este bine să evităm depărtarea de Iisus și să fim cât mai aproape de El fiindcă numai în acest sens vom reuși să ne mântuim de iad.¹⁰⁹

Prin urmare viața acesta pământească ne-a fost dată de Dumnezeu pentru a ajunge să evităm iadul. În această viață pământească suntem chemați să facem cât mai multe fapte care să ne facă vrednici de rai. Trebuie în același timp să ne punem toate speranțele noastre în Domnul Iisus Hristos care ne poate mântui de iad. Nu există în acest sens nici o altă persoană care ne poate mântui de iad. Budiștii cred că prin credința în Buda se vom mântui de iad, musulmanii cred că prin credința în Mohamed se vor mântui de iad. Zoroastrienii cred că prin credința în Zoroastru se vor mântui de

108 A nu crede în existența iadului este o dovadă de naivitate. Acesta fiindcă iadul este cel care ajunge să cuprindă pe toți cei care se depărtează de Dumnezeu. Tediția generică a unui om sănătos la minte este să fie cât mai aproape de Dumnezeu. Sunt mulți care nu doresc să fie aproape de Dumnezeu și preferă să ducă o viață fără de nici un Dumnezeu. Este bine să știm că pe cum omul se depărtează de Dumnezeu pe atât el se scufundă în iad. Iată prin urmare că iadul este o realitate și nu o ficțiune. Ateii și necredincioșii sunt de părere că iadul este o pură ficțiune pe care Biserica a inventat-o pentru a ține lumea sub control moral. Realitatea este că iadul există și sunt mai multe dovezi în acest sens. Sfântul Siluan Atonitul, un sfânt din secolul al XX-lea a fost un sfânt care a văzut foarte bine diavolii din iad care de mai multe ori i-au creat probleme. Prin urmare iadul că diavolii din iad s-au descoperit pe sine și lucrarea lor nefastă. Am fi mult prea naivi dacă am crede că nu există iad. Într-un anumit sens omul se damnează la iad singur prin faptele sale. Aceasta fiindcă faptele omului sunt cele care decid în cele din urmă care este destinație ultimă a sufletului omului. Iisus a venit să ne mântuiască din iad și numai prin Iisus putem să scăpăm de iad. Nu trebuie să avem nici un fel de îndoială în acest sens. Iisus este șansa noastră de a ne mântui și la fel de bine este posibilitatea noastră imediată de a scăpa de iad. Acesta fiindcă Iisus a biruit iadul. Icoana învierii ni-l prezintă pe Iisus ieșind victorios din iad și scoțându-i de acolo pe toți dreptii Vechiului Testament în frunte cu Adam și Eva.

109 Andrei Andreicuț, *Mai aproape de Hristos* (Editura Renașterea: Cluj Napoca, 2016).

iad. Fiecare religie a ajuns într-un anume fel să îl imite pe Iisus mântuitorul. Aceasta fiindcă sunt mai mulți care evident își imaginează că propriile lui crezuri sunt cele care vor putea să îl scoată din iad. Creștinismul ortodox ne spune foarte clar în acest sens că dincolo de credința în Iisus nu există mântuire din iad. După cum spunea Alphon Liguori iadul este format din cei care au ajuns să Îl piardă pe Dumnezeu. Există o categorie de oameni în această viață care nu sunt interesați de Dumnezeu ci de cu totul alte lucruri decât existența Lui. Aceștia la un moment dat fără doar și poate vor ajung să Îl piardă pe Dumnezeu. A Îl pierde pe Dumnezeu este un lucru care duce la iad fiindcă iadul este o absență totală a lui Dumnezeu. Putem spune că într-un sens generic acolo unde nu este prezent Dumnezeu fără doar și poate avem de a face cu iadul. Nu poate să fie un loc în care Dumnezeu să fie prezent și în același timp acolo să existe iad. Acesta fiindcă prezența lui Dumnezeu și existența iadului sunt două lucruri incompatibile. Trebuie să ne raportăm la Dumnezeu în tot ceea ce facem și la fel de bine să fim cât se poate de aproape de El pentru a reuși să ne izbăvim de iad. Este adevărat că în iad nu mai există iubire deloc. Dacă în această lume există un fel de amalgam de iubire și de ură, în iad iubirea nu mai există ci numai o ură continuă care ne face să fim cât se poate de suferinzi. Acesta fiindcă în mod natural omul tinde să iubească. În momentul în care nu mai poate iubi este adevărat că omul suferă.¹¹⁰

În această viață suntem chemați să facem fapte care să nu ne facă vrednici de iad. În acest proces adevărul este că nu suntem singuri. Iisus și sfinții Săi sunt alături de noi și ne ajută ca să ne izbăvim din iad. După cum am spus trebuie să știm că Iisus nu dorește ca nici un om să ajungă în iad. Ar fi posibil ca nici un om să nu ajungă în iad? Sfinții părinți ne spun că cu siguranță. Dacă oamenii ar fi buni și iubitori nici un suflet nu ar ajunge în iad. Realitatea este că sunt mulți oameni răi care nu doresc să aibă de a face cu Dumnezeu și nici cu Iisus. Iată prin urmare că nu Iisus este Cel care ne

110 Iubirea în iad nu numai că este imposibilă dar la fel de bine faptul de a nu iubi devine o eternitate. Este trist că sufletele vor ajunge să nu mai iubească etern. Acesta fiindcă în mod natural sufletul omului simte nevoia de a iubi și de a fi iubit. Iată prin urmare că în iad neîubirea devine veșnică. Este pentru noi greu de conceput cu mințile noastre limitate să ne dăm seama cu poate să existe un stadiu al lipsei de iubire eterne. Trebuie să fim în acest sens atenți cu faptul de a iubi. Cu cât iubim mai mult în această lume cu atât mai mult șansele noastre de a ajunge în iad ajung să fie cât mai mici. Acesta fiindcă după cum am spus nu este loc pentru iubire în iad. Iubirea este un lucru propriu raiului sau cu alte cuvinte iubirea este un fapt care iese din rai. Incapacitatea de a mai iubi fără doar și poate fondează iadul. Dacă în această lume iubirea și ura sunt prezente în mod amestecat în om, în acelaltă lume sau în viața de apoi va ieși învingătoare cea care a dominat mai mult viața noastră: iubirea sau ura. Pentru acest lucru este bine să cultivăm iubirea în această lume. Acesta fiindcă după cum am spus iadul este un loc al lipsei de iubiri absolute. În această viață omul ajunge într-un anume fel să se definească pe sine ca o ființă a iubirii sau ca o ființă a urii. Acesta fiindcă în mod sunt mai multe tendințe. Aceste tendințe ajung în cele din urmă să decidă care va fi destinul etern al omului. Trebuie să avem aceste lucruri bine definite și să știm că în iad nu se mai poate iubi. Dacă ar exista iubire adevărată în iad iadul nu ar mai exista. Acesta fiindcă iubirea este un lucru care vine de la Dumnezeu și care îl duce pe om la Dumnezeu.

constrânge la iad ci mai mult noi facem această alegere nefastă prin modul nostru a de a fii. Una dintre metodele prin care se câștigă cât mai multe sufletele la iad este nepăsarea sau trândăvirea. Sunt foarte mulți care nu vor să aibă nimic de a face cu iadul dar nu sunt deloc preocupați cu rugăciunea și cu faptele bune. Ei se consideră oameni morali și buni dar sunt cât se poate de leneși și nepăsători cu ceea ce ne învață Iisus. Acest lucru îl duce pe om în iad în cele din urmă. Acesta fiindcă numai o viață activă în slujba binelui este cea care reușește la un anumit nivel să îl scoată pe om din iad. Nu trebuie să avem nici un fel de îndoială în acest sens. Trebuie să fim activi în ceea ce privește orientarea noastră duhovnicească. La fel de bine mai trebuie să știm că la un anumit nivel iadul este un loc al singurătății absolute. În iad nu are cum să existe comuniune fiindcă nu există iubire. Prin urmare sufletul care ajunge în iad este condamnat la o veșnicie de singurătate. Este greu să ne imaginăm cum putem să fim veșnic singuri. Acesta fiindcă singurătatea este un sentiment care ajunge să îl apese pe om. Poate sunt mai mulți cititori care s-ar putea întreba de ce am ales să virbim aici despre iad? Am ales să vorbim aici despre iad fiindcă după cum spune Sfântul Ioan Hrisostom: „cine uită de iad va anunge acolo.” Trebuie să fim preocupați cu problema de a nu ajunge în iad dar la fel de bine nu trebuie să fim obsedați de acest lucru. Nu trebuie să fim obsedați de a ajunge în iad fiindcă trebuie să ne punem încrederea în Iisus. Iisus ca Fiul lui Dumnezeu ne poate izbăvi de iad. Pentru acesta Iisus a asumat natura umană pentru a îl mântui pe om de iad.¹¹¹

Iată prin urmare că într-un anume fel omul singur își aduce aportul său în drumul său spre rai sau spre iad. Acesta fiindcă omul este o persoană care a fost lăsată să triască în libertate. Iadul este în acest sens un produs al libertății. Este vorba aici de o libertate pe care omul ajunge să o folosească în mod eronat. Nu mai există prin urmare loc de remediere în iad decât dacă cei vii se roagă pentru cei morți. Creștinismul ortodox susține că rugăciunile celor vii pentru cei morți pot la un anumit nivel să schimbe soarta celor morți. În acest sens Biserica Creștin Ortodoxă face mai multe rugăciuni pentru cei morți fiindcă acest lucru este benefic loc. Se cunoscut mai multe cazuri în care rugăciunile celor vii au ajuns să scoată din iad sufletele celor morți. Acest lucru fiindcă Dumnezeu ține cont de rugăciunile celor vii. Ceea ce ne mai spune creștinismul ortodox este că nici un suflet nu ajunge în iad fără de știința lui Dumnezeu. Acesta fiindcă Dumnezeu este stăpân peste iad. Prin Iisus Hristos Dumnezeu Tatăl a învins iadul și prin urmare toți cei care sunt în iad sunt cunoscuți de Dumnezeu. Prin urmare trebuie să clarificăm unele lucruri. Iadul a fost creat de diavoli în speranța că ei vor putea să îl prindă pe Dumnezeu și pe îngerii Lui și să îi arunce în iad. În acest sens iadul a devenit propria cursă sau propria capcană a diavolilor fiindcă Dumnezeu nu a putut să fie înfrânt de diavoli. Acest lucru fiindcă în apărarea lui Dumnezeu a venit Sfântul Arhanghel Mihail și îngerii lui. Iată prin urmare că ceea ce părea să fie o cursă sigură pentru Dumnezeu și îngerii lui a devenit o cursă pentru diavoli. Acesta este și

111 Jean Claude Larchet, *Tradiția ortodoxă despre viața de după moarte* (Editura Sofia: București, 2006).

motivul pentru care diavolii de multe ori doresc să iese din iad. Ei au făcut iadul dar în același timp ei au intenționat ca iadul să îl poate cuprinde pe Dumnezeu Tatăl. Vedem că diavolii nu vor să ajungă în iad din viața lui Iisus. Când Iisus a ajuns în Gadara l-au împinșat doi demonizații prin gura cărora diavolii L-au întrebat pe Iisus: „ce ai cu noi Iisuse, fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici să ne chinuiești mai înainte de vreme?” (Matei 8, 29). Prin urmare este cât se poate de evident că nici diavolii nu vor să ajungă în iad. Acesta fiindcă după cum am spus, planul lor a fost să îl detroneze pe Dumnezeu și să îl arunce în iad. Iată că planul lor nu a funcționat și în cele din urmă diavolii au ajuns să fie victimele propriei lor curse. Acesta este motivul pentru demonii care erau în Garada i-au spus lui Iisus că nu vor să fie chinuiți mai înainte de vreme sau mai bine spus că nu vor să ajungă în iad.¹¹²

Iadul este o realitate care depășește capacitățile noastre de înțelegere și trebuie să știm că este dincolo de capacitatea omului de a se mătui pe sine. Este bine să știm că iadul este un lucru care ne duce în spre o realitate metafizică. Iată ce spunea în acest sens Thomas Brooks: „chiar dacă lacrimile fiecărui păcătos damnat ar fi cât un ocean întreg, totuși luate împreună toate aceste oceane nu vor putea vreo dată să stingă măcar o scânteie a focului celui veșnic.” Prin urmare înțelegem că iadul este o realitate care depășește capacitatea omului de înțelegere. Sunt lucruri parțiale cele care le știm în zilele noastre despre iad. Ceea ce trebuie să știm și ceea ce trebuie să fim siguri este că nu există nici un fel de șansă de a scăpa de iad decât prin credința în Iisus. Iisus este Cel care poate să ne mântuiască de iad și toate sufletele care sunt izbăvite de iad prin rugăciunile Bisericii sunt realizate de prin Iisus. Nici un suflet nu poate ajunge să se mântuiască pe sine decât prin Iisus. Iată prin urmare care este poziția lui Iisus față de sufletele care ajung în iad. Iisus nu dorește să ajungem în iad și pentru acest lucru a venit în lume să ne avertizeze de ceea ce trebuie să facem pentru a evita iadul. Trebuie să știm că scăpăm de iad prin credința în Iisus și acest fapt este șansa noastră. Este o mare șansă pe care Iisus ne-o oferă nouă: șansa de a scăpa de iad. Totuși poate unii s-ar

112 Iadul nu se fondează niciodată pe sinceritate ci numai pe viclenie. Acesta fiindcă diavolul este cel care este cea mai viclează ființă. Trebuie să fugim de viclenie fiindcă viclenia vine din iad. Am văzut cât de vicleni au fost diavolii care au voit să îl arunce pe Dumnezeu și îngerii lui în iad. Iată că planul lor a fost dejucat și nu a putut să fie realizat. Viclenia este un lucru pe care diavolii îl folosesc pentru a câștiga cât mai multe suflete la iad. Acesta fiindcă sunt mai mulți care sunt nevinovați în această viață. Totuși sunt mulți care ajung în iad din pricina perversității și a vicleniei. Trebuie să fim cât se poate de siguri de acest fapt. Viclenia în nici un fel nu este compatibilă cu raiul fiindcă în rai există numai corectitudine. Iisus a condamnat viclenia și a spus că nu există loc în rai pentru cei vicleni. Viclenia este o realitate care este prezentă în lumea noastră și este bine să ne ferim de ea. Trebuie să evităm tot ceea ce este viclen și pervers fiindcă aceste lucruri în cele din urmă ne vor face să moștenim iadul. La fel de bine este cât se poate de adevărat că viclenia este cea care dă naștere perversității. Acesta fiindcă există o legătură strânsă dintre perversitate și viclenie. Trebuie să fugim de tot ceea ce este pervers și de tot ceea ce ne duce în spre iad. După cum am spus prin sine omul nu se poate mătui de iad dar este adevărat că poate să contribuie la mântuirea lui.

putea întreba: de ce doresc diavolii ca noi să ajungem în iad? Diavolii doresc ca noi să ajungem în iad fiindcă noi suntem creația lui Dumnezeu făcuți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Fiindcă diavolii au ajuns să fie slujitori eterni ai răului este cât se poate de adevărat că ei doresc ca nouă să ne fie rău sau mai bine zis ca noi să suferim. Honore de Balzac spunea în acest sens un lucru cât se poate de inspirat: „și ce-i iadul, de nu o răzbunare veșnică pentru a greșală de o zi!” Din acesta putem să ne dăm seama de răutatea diavolilor care deși unii au păcătuit numai o singură dată ajung să sufere veșnic pentru greșala lor. Totuși, Iisus nu îngăduie ca oricine să ajungă în iad. Este adevărat că la un anumit nivel nici un om nu se consideră pe sine vrednic de a ajunge în iad. Nici diavolii nu consideră că sunt vrednici de iad fiindcă ei nu sperau să piardă în lupta lor contra lui Dumnezeu.¹¹³

În vechime se spune că un păgân s-a căsătorit cu o creștină. Păgânul a continuat să își țină credința lui și soția pe ea ei. Muncind bărbatul a câștigat cinci monede de argint și i-a spus soției:

- Du-te și dă la cămărar acești bani ca să putem să câștigăm mai mult pe camătă.
- Am o idee mai bună.
- Ce idee?
- De ce să nu îi dăm Dumnezeului creștin?
- Dumnezeului crești?
- Da.
- Bine, dacă tu zici.

Femeia și-a luat bărbatul și l-a dus la biserică unde a împărțit cele cinci monede de argint săracilor.

- Ce este acesta? a întrebat bărbatul păgân.
- Ai răbdare și vei vedea.

După ce au împărțit banii soția cu bărbatul ei s-au întors acasă. Nu mai avea nici un ban și a doua zi soțului i s-a făcut foame.

- Ce ne facem acum? A întrebat bărbatul păgân.

¹¹³ Ion Bria, *Iisus Hristos* (Editura Enciclopedică, 1992).

- Cum adică ce ne facem?
- Nu mai avem nici un ban.
- Mergi la biserică și cu siguranță vei primi ceea ce ai dat săracilor.
- Bine dacă zici tu.

Bărbatul a plecat la biserică. Nu a găsit nimic acolo ci doar o monedă căzută pe jos. Cu ea s-a dus la piață și a cumpărat un pește. A venit și l-a dat soției să îl gătească. Când a tăiat peștele soția a putut vedea că peștele înghițise o piatră prețioasă.

- Uite, Dumnezeu se îngrijește de noi, a spus femeia dându-i piatra prețioasă bărbatului.
- Ce este asta?
- Este o piatră prețioasă pe care a înghițit-o peștele.
- O să merg cu ea la bijutier să văd cât costă.
- Foarte bine.

Bărbatul a luat piatra prețioasă și a mers cu ea la bijutier. Bijutierul s-a uitat la ea și i-a spus:

- Îți pot da pe ea cinci monede de argint.

Bărbatul a început să râdă fiindcă nu îi venea să creadă că piatra valora atât de mult. Văzând că râde bijutierul a ridicat tot mai mult prețul până a ajuns la 300 de monede de argint. Când a aflat că piatra costă atât de mult bărbatul nu a mai râs și a luat banii și a venit cu ei acasă. Era mirat de toată întâmplarea.

- Ei vezi cât ai primit înapoi dacă ai dat banii tăi Dumnezeului creștin? A zis soția către el.
- În cele din urmă bărbatul s-a botezat și a devenit și el creștin¹¹⁴

Întâmplarea de mai sus este una care ne spune că trebuie să avem credință în Iisus. Așa cum femeia creștină a avut încredere în Iisus la fel de bine și noi trebuie să avem încredere în Iisus. Iisus ne cere să avem credință în El și ne spune că dacă am avea credință cât un bob de muștar am spune unui munte să se arunce în mare și el ar

114 Nicoale Velimirovici, *Proloagele de la Ohrida*, Cugetare pe 7 decembrie (Editura Egumenița, Galați).

face acest lucru. Iată prin urmare că trebuie să cultivăm credința. În iad la drept vorbind nu mai putem să avem credință fiindcă credința noastră este cât se poate de inutilă. Sfinții părinți ne spun că și diavolii cred în Dumnezeu și se cuntremură doar că ei nu se smeresc în fața lui Dumnezeu. Pentru a ajunge să ne mântuim de damnarea la iad pe care Iisus a promis-o tuturor celor răi este adevărat că trebuie să cultivăm credința în Iisus. Acesta fiindcă prin credință în cele din urmă vom ajunge să fim eliberați de iad. Nu putem să ne mântuim de iad fără de credința în Iisus și în acest sens credința noastră în Iisus se manifestă prin rugăciunile pe care le facem la Iisus. Pentru mulți este cât se poate de lipsit de sens să te rogi lui Iisus fiindcă ei spun că Iisus a fost un om ca noi. Cum să te rogi la un om ca noi? Ortodoxia ne spune că Iisus a fost un om ca noi dar la fel de bine El a fost și Dumnezeu concomitent. Pentru a ne mântui de iad Iisus a ales să se facă om.¹¹⁵

Trebuie să știm că gândul la iad nu trebuie să ajungă să ne terorizeze. Poate că tocmai de a aceea a venit Iisus fiul lui Dumnezeu în această lume pentru ca să ne asigure că prin credință în El nu mai trebuie să ne temem de iad. Totuși simpla frică de iad nu este de folos dacă ea nu duce la eradicarea păcatului. Trebuie să eradicăm păcatul din ființa noastră fiindcă păcatul este cel care face ca enerigiile iadului să fie active în noi. Prin urmare în fața iadului deși nu avem putere să ne scăpăm de el prin propriile noastre puteri, nu trebuie să fim pasivi. Sunt mulți care urmând lui Jean Calvin sunt de părere că Dumnezeu predestinează pe unii la iad și pe alții la rai fiindcă omul nu poate în nici un fel să se mântuiască pe sine. Prin urmare indiferent de ceea ce face omul iadul sau raul sunt două destinații dincolo de capacitatea noastră. Trebuie să știm că raiul și iadul sunt două lucruri care ajung să fie determinate de propria noastră voință. Noi suntem cei care în cele din urmă ajungem să ne determinăm destinația noastră finală. Acesta fiindcă faptele noastre sunt cele care decid pentru noi. Iată prin urmare un lucru de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să îl avem în vedere: raiul și iadul sunt două lucruri care țin de logica cauză etect. Prin urmare creștinsimul ortodox ne spune că logica raiului sau a iadului este una simplă: dacă facem fapte bune mergem în rai și dacă facem fapte rele mergem în iad. Nu există nici o altă cauză de mijloc și nu poate să ne mântuiască nimeni în afară de Iisus de iad. Sunt mulți care după cum am spus își pun speranțele că vor fi mântuiți de iad de Buda, de Pantajali, de Mohamed, de Zoroastru sau de Confucius. Toate aceste nume trebuie să știm că sunt neputincioase în ceea ce privește iadul. Acesta fiindcă iadul este un lucru care ne face să fim cât se poate de axați pe Dumnezeu și nu pe oameni. Sunt mulți care sunt invidioși și nu doresc mântuirea semenilor lor. Pentru acest fapt ai au venit cu tot felul de doctrine și de învățături care sunt străine de creștinism și de Hristos. Așa se face că despre acest lucru Iisus ne-a avertizat că vor venii hristoși mincinoși care vor încerca să amăgească pe mulți dacă este cu putință pentru a își pierde mântuirea.¹¹⁶

115 Iustin Popovici, *Omul și Dumnezeul-om* (Sibiu, 1997).

Prin urmare nu numai diavolii sunt cei care doresc ca noi să ne pierdem mântuirea ci la fel de bine sunt și unii dintre semenii noștri care au venit cu învățături răstălmăcite care au susținut lucruri care ne fac să ne depărtăm de la Dumnezeu și să ne pierdem mântuirea. În acest sens Sfântul Ioan Teologul ne spunea acum 2000 de ani cât se poate de bine și de frumos: „preaiubiților, să nu dați crezare oricărui duh; ci să cercetați duhurile, dacă sunt de la Dumnezeu; căci în lume au ieșit mulți proroci mincinoși.” (1 Ioan 4, 1). Mai înainte de a accepta un lucru în viața noastră duhovnicească este bine să îl cercetăm să ne dăm seama dacă el nu este cumva o cursă demonică ce dorește să ne piardă odată pentru totdeauna. Iată de ce este bine să fim conștienți că diavolii sunt cei care mai dușmani ai mântuirii noastre. Diavolii pot să ne piardă pe noi numai dacă și noi ne dăm acordul. Avem toate motivele să credem că Iisus nu damnează la iad pe cei care au fost înșelași de diavol într-un fel sau altul ci au ajuns foarte bine să facă voia duhurilor necurate din propria lor inițiativă. Aceste fapte sunt prin urmare cele pe care trebuie să le avem în vedere și cele de care trebuie să ținem cont. Iată de ce damnarea la iad este mai mult o consecință a propriilor noastre fapte din această viață. Iisus nu a venit să damneze lumea ci mai mult El a venit să mântuiască lumea. Aceasta fiindcă lumea va ajunge în cele din urmă să câștige mântuirea prin credința în El. Iată prin urmare de ce trebuie să fim cât se poate de atenți cu iubirea de Dumnezeu și la fel de bine de ce trebuie să, trăim în iubirea lui Dumnezeu. Câtă vreme trăim în iubirea lui Dumnezeu este foarte adevărat că nu avem cum să fimamnați la iad. Acesta fiindcă iubirea lui Dumnezeu este cea care prin Iisus ne va salva de la damnare la iad. Aceste lucruri sunt realități existențiale și trebuie să știm că la un anumit nivel mântuirea este un act existențial. Ea se datorează nouă prin contribuția lui Iisus mântuitorul.¹¹⁷

116 Hristoșii mincinoși sunt de două categorii: 1. Prima categorie sunt cei care din răutate nu doresc ca semenii lor să ajungă la mântuire și 2. A doua categorie sunt mulți hristoși mincinoși care ajung să fie înșelați de diavoli și în cele din urmă se dedică pe sine în întregime răului fără de știe că sunt influența duhurilor malefice. Ca și creștini ortodocși trebuie să fim cât se poate de deschiși mântuirii semenilor noștri și la fel de bine să ne dăm seama că trebuie să ne ajutăm unii pe alții în drumul spre mântuire. Acesta fiindcă drumul spre mântuire este unul care se face în comuniune și nu în dezbinare. Hristoșii mincinoși sunt activi în lumea noastră și ei sunt cei care ne spun că nu mai trebuie să avem încredere în Iisus fiindcă de 2000 de ani umanitatea așteaptă a doua venire a lui Iisus și Iisus nu a venit. Iisus a venit în primul rând să mântuiască umanitatea sau mai bine spus să ofere umanității șansa la mântuire. Această șansă de la Adam și Eva până la Hristos a fost imposibilă. Iisus a făcut la un anumit nivel imposibilul posibil. Pentru acesta trebuie să fim cât se poate de recunoscători lui Iisus și să ne dăm seama că El a dorit ca noi să fim mântuiți. Iisus însă nu ne poate mântui cu forța și dorește ca noi să ajungem în cele din urmă să ne dorim și să lucrăm la propria noastră mântuire. Aceasta fiindcă mântuirea este cea care ne face să fim cât se poate de ancorați în Dumnezeu. Iubirea de Dumnezeu este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere și pe care trebuie să îl cultivăm în viața noastră. În acest mod în cele din urmă vom ajunge să ne mântuim și noi. Este adevărat prin urmare că mântuirea este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere și că ea nu se câștigă în individualism și egoism.

CEL RĂU SAU DIAVOLUL, DUȘMANUL ULTIM AL UMANITĂȚII ȘI IISUS HRISTOS MÂNTUITORUL REMEDIUL ACESTEI DUȘMÂNII

Dușmănia este un lucru care ne este familiar nouă tuturor. Acesta fiindcă din nefericire este cât se poate de posibil ca la un anumit moment din viața noastră și noi să fi avut un dușman. Este bine să știm că dușmănia este un lucru omenesc pînă la un anumit nivel dar dacă este să găsim originea dușmăniei vom vedea că ea este antecedentă lumii în care trăim. Acesta fiindcă dușmănia a existat înaintea facerii lumii materiale. Ce dușmănia a fost aceea? Este dușmănia pe care a scornit-o diavolul pentru Dumnezeu. Diavolul a fost o creație a lui Dumnezeu dar în cele din urmă el s-a întors împotriva lui Dumnezeu și a devenit dușmanul lui Dumnezeu. Prin urmare este bine să știm că originea dușmăniei nu este un lucru omenesc ci este un lucru care vine din altă lume sau mai bine spus nu are cauză în această lume. Realitatea este că dușmănia este des întâlnită în lumea noastră: se dușmănesc țările și diferitele popoare, se dușmănesc rivalii politici, se dușmănesc vecinii între ei, se dușmănesc uneori copii cu părinții lor sau se dușmănesc elevii și studenții între ei. Aceste fapte fără doar și poate nu pot să ne lase indiferenți. Sunt mulți care la drept vorbim sunt măcinați de dușmănie fiindcă acest lucru este ceea ce îi face să fie cât se poate de mult adepți ai urii. Trebuie să ne ferim de ură și acest lucru îl facem prin a ne ferii de dușmănie. Prin urmare este adevărat că ura și dușmănia se intercondiționează reciproc.¹¹⁸

117 Michel Henry, *Cuvintele lui Hristos* (Sibiu, 2005).

118 După cum a demonstrat, dușmănia este un lucru care la un anumit nivel provine de la diavol care a reușit să facă din ea un mod de viață. Cei care și ei sunt plini de dușmănie în inimile lor la un moment dat ajung să pactizeze cu diavolul și să trăiască împreună cu el fiindcă după cum am spus diavolul este originatorul mîniei. Iată prin urmare care este originea mîniei. Este adevărat că nu orice dușmănie vine de la diavol fiindcă sunt mulți care din proprie inițiativă ajung să dușmănească. Prin urmare dușmănia poate să aibă o cauză pus umană. Sunt mai multe cauzele care duc la dușmănie: diferențele rasiale, invidia, mânia, averile mai mari sau mai mici, banii, inteligența mai mare a unora în comparație cu a altora sau ranchiuna. Este trist dar de multe ori ne dăm seama că trăim într-o lume a dușmăniilor. Acesta fiindcă dușmănia este cea care ne face să fim cât se poate de închiși față de semenii noștri. La fel de bine sunt unii care ajung să dușmănească din senin. Ei trebuie să știe că atunci când le vine să dușmănească din senin fără doar poate acesta este o sugestie a diavolului. Diavolului dorește să fim cum este el: să dușmănească pe toți și pe toate. Acesta fiindcă el consideră că dușmănia este un lucru bun. Este adevărat că în dușmănie emoțiile sunt mai intense dar acesta nu înseamnă că dușmănia este un fapt pe care trebuie să îl cultivăm. Fiind o expresie a răului este cât se poate de adevărat că dușmănia este un lucru care este cultivat de diavol. Așa se face că

Este prin urmare adevărat că cel rău sau diavolul ajunge să ne dușmănească și la fel de bine în cele din urmă el mai este și viclean și nu își dă dușmănia sa dintr-o dată pe față. Acest lucru s-a întâmplat cu Adam și Eva. Adam și Eva probabil că și în ziua de azi nu ar fi căzut dacă nu ar fii căzut în capcana diavolului. Aceasta fiindcă diavolul a fost cel care a dorit să îi ucidă. Diavolul atât de mult dușmănește că ar ucide pe toată lumea și parțial acest lucru a reușit să îl facă fiindcă a introdus în lume mortalitatea. Omul a ajuns să fie muritor nu datorită lui Dumnezeu ci datorită diavolului. Prin urmare nu trebuie să îl învinovățim pe Dumnezeu pentru o lucrare pe care diavolul a reușit să o facă. Sunt mulți care după cum am arătat mai sus nu cred în existența diavolului și consideră că atât existența lui cât și a lui Dumnezeu este o simplă ficțiune. Să fie lucrurile chiar așa? Vom vedea că nu. Diavolul este o existență vie și cât se poate de palpabilă care dorește să ne distrugă ca umanitate. Ura și dușmănia diavolului ajunge să se manifeste la nivel de umanitate și pe include pe fiecare dintre noi. Așa se face că diavolul ajunge să ne divizeze și să de fragmenteze pentru a ne face rău. El divizează familii prin divorț, state prin războaie, prieteni prin dușmăanii, etnii prin conflicte rasiale, alianțe prin invidii șamd. Prin urmare este adevărat că diavolul este cel care de multe ori stă la baza dușmăniilor din lumea noastră. Diavolii sunt cei care ne incită la ură și la război fiindcă știu că în acest sens vor ajunge să facă rău umanității. Toată viața lui Iisus pe acest pământ a fost o luptă și o dispută continuă cu diavolii. Iisus în cele din urmă chiar dacă a fost răstignit prin înviere a reușit să își demonstreze superioaritate asupra diavolului. Totuși, lucrarea diavolului nu a fost abolită pentru totdeauna fiindcă aceasta se va realiza numai la sfârșitul umanității. Cât timp lumea există în acest stadiu tranzitoriu Dumnezeu îngăduie lucrearea diavolului pentru ca binele să se dovedească și pentru ca în cele din urmă răul să se dovedească pe sine în toată hidoșenia lui. Iisus a spus că diavolul este dușmanul direct al umanității și prin urmare al nostru a fiecăruia dintre noi. Diavolul a fost cel care a incitat spiritele la ură și de dușmănie de-a lungul timpului. Dacă ne vom uita în istoria umană vom vedea că în mai toate epociile au existat persoane care s-au urât și s-au detestat una pe alta. Acesta a fost în cele mai multe cazuri o lucrare a diavolului.¹¹⁹

Prin urmare este bine să știm că pentru a ne putea stăpâni diavolul ajunge să ne dezbine și să ne facă să nu ne mai înțelegem unii cu alții. La un anumit nivel toate sectele creștine sunt o lucrare a diavolului care dorește să lovească cât mai mult în creștini fiindcă rugăciunile creștinilor îl ard. În sectă duhul de rugăciune creștin ortodox ajunge să se mai diuleze și în acest fel diavolul nu mai ajunge să sufere atât de mult. Iată prin urmare că trebuie să știm că noi ca umanitate nu avem dușmani de pe alte planete și de alte galaxii cum ne spun unii mari savanți ai lumii ci îi avem pe diavoli cei care doresc să ne distrugă și să ne piardă ca umanitate. Este adevărat că prin

el ajunge să dușmănească orice ca un fel de exercițiu. În cele din urmă diavolul a ajuns cel mai mare dușman al umanității.

119 Christos Yannaras, *Mystery of evil* (Holy Cross Press, 2012).

forțele noastre proprii nu am reușii nimic împotriva diavolului dar prin Iisus este posibil să ieșim învingători în confruntarea cu diavolul. Dacă vom sta și vom analiza mai bine vom vedea că în toate epociile istoriei au existat secte, erezii, culte satanice care au mers paralent cu adevărata religie pe care Dumnezeu a lăsat-o omului. Să fie toate aceste lucruri simple coincidențe? Cu siguranță că nu. Diavolul a ajuns de mai multe ori să își schibe tehnica de luptă pentru distrugerea totală a omului. În acest sens el și-a dat seama că victoria lui asupra primilor oameni Adam și Eva a fost numai parțială. Acesta fiindcă Dumnezeu le-a promis lui Adam și Eva un mântuitor care va veni la un moment dat al istoriei. Mântuitorul a venit după cum ne spune Noul Testament la „plinirea vremii” sau mai bine zis atunci când trebuia. Iată că planul de distrugere a diavolului nu a reșut în deplinătate în ceea ce privește umanitatea. Așa se face că în mai toate epocile istoriei diavolul a căutat să câștige adeptii lui. Fie că au fost erezii, secte, obscurantism, ocultism sau satanism, în toate epociile lumii întâlnim pe unii care au respins pe Hristos și au prefetrit să urmeze o altă cale decât cea a binelui și a creștinismului.¹²⁰

Umanitatea de-a lungul timpului a ajuns la concluzia că se confruntă cu mai mulți dușmani: sărăcia, foametea, dezastrele naturale, ignoranța, lipsa de educație, anarhia, lipsa înțelegerii, sclavia și enumerarea ar putea continua. În fiecare epocă umanitatea a avut unul sau mai mulți dușmani cu care s-a luptat și pe care i-a eradicat. Biblia are o cu totul altă opinie în acest sens. Ea ne spune că dușmănia primă și care a existat de la începuturi a fost dușmănia diavolului. A fost această dușmănie care i-a scos pe primii oameni din rai. Pare pentru noi cei de azi un lucru ne necrezut că primii oameni au fost izgoniți din rai dar în cele din urmă așa s-au petrecut lucrurile și nu le putem prezenta altfel decum s-au petrecut ele. Iată prin urmare că Biblia ne spune că dușmanul nostru fundamental este o ființă spirituală pe care nu o putem vedea cu ochii liberi dar ale

120 Trebuie să știm că *creștinismul este o religie a binelui*. Cu toții înțelegem și știm ceea ce este binele dar uneori găsim că acest bine este extrem de greu de pus în practică și de ce să nu spunem că uneori chiar abdicăm de la bine. Acesta fiindcă uneori binele ni se pare sens, că nu există suficient mister și atracție în el. Aceste lucruri au loc fiindcă binele este un lucru care poate să fie făcut numai în voia lui Dumnezeu. Sunt mulți care cred că binele trebuie să fie făcut și fără de credință în Dumnezeu. Acesta este ca și cum am spus că noi putem să bem apă dintr-un izvor fără de apă. Binele există fiindcă există Dumnezeu care este autor al binelui. Iată prin urmare o aporie pe care o întâlnim de mai multe ori în zilele noastre și pe care este bine să evităm. Binele este constructiv după cum am spus în timp ce răul nu face decât să distrugă. Iată de ce trebuie să avem încredere în bine. Lumea noastră este o lume în care binele și răul coexistă în funcție de alegerea fiecăruia dintre noi. Acesta fiindcă trăim într-o lume a libertății. Ceea ce trăim cei mai mulți dintre noi este mai mult un fel de pseudolibertate fiindcă adevărata libertate poate să vină numai de la Dumnezeu. Prin urmare vom ajunge să fim liberi numai când vom fii în comuniune cu Dumnezeu. Prin păcat și patimi diavolul ne oferă un fel de surogat la libertății care seperă că prin patimi și păcat în cele din urmă vom ajunge să fim cât se poate de liberi. Păcatul și patima pe care le oferă diavolul în nici un fel nu pot să ne facă să fim liberi fiindcă libertatea este un lucru care vine numai de la Dumnezeu. Dumnezeu a fost cel care a dorit ca noi să fim liberi și prin urmare El este și ultimul granat al libertății noastre.

căruia acțiunii le putem vedea în lumea noastră: de fiecare dată când moare un om se adevărește din nou lucrarea diavolului în această lume. La nivel de umanitate nu a existat un acord în acest sens și au fost și unii care sunt diferite chipuri în loc să se opună cu propriile lor puteri împotriva diavolului au ajuns să se solidarizeze cu el. Sfinții părinți ne spun că păgânismul antic nu a fost numai o simplă superstiție ci a fost mai mult un fel de demonolatrie. Cu alte cuvinte păgânii au ajuns în infamă poziție de a adora pe diavoli care erau prezenți maselor largi de oameni ca diferiți zei. Se poate ridica întrebarea: cum poți să ajungi să adori pe cineva care te ucide și în cele din urmă te aruncă în iad? Este posibil un astfel de lucru? Adevărul este că logic nu este posibil dar istoria a demonstrat că au fost mai mulți cei care au ajuns să facă acest lucru. Iată că trebuie să știm să ne ferim de rău. Cu diavolul nu putem să ne luptăm corp la corp așa cum au făcut sfinții Bisericii dar fără doar și poate că putem să fim cât se poate de indiferenți față de ei. Sfinții părinți ne spun că niciodată să nu ne prindem mintea cu dialectica diavolului fiindcă în cele din urmă vom pierde. Ce este de făcut atunci? Tot ceea ce putem să facem este să cerem ajutorul lui Iisus.¹²¹

Se ridică întrebarea oare numai Iisus singur ne poate ajuta pe noi în lupta cu diavolul? Adevărul este că sunt și sfinții lui Dumnezeu care ne pot ajuta în această luptă. Sfinții au reușit nu numai prin propriile puteri să iese învingători în lupta cu diavolul ci la fel de bine și prin cooperarea sau mai bine spus prin sinergia cu Iisus să iese învingători împotriva diavolului. Sunt sfinți care toată viața și-au dedicat-o combaterii diavolului. Acest lucru este un fapt care în cele din urmă îl putem realiza și noi. Sfântul Serafim de Sarov ne spunea la un moment dat că: „pentru acest motiv se numește Maica Domnului *rana dracilor*, fiindcă nu poate satana să piardă pe om, atâta timp cât omul nu încetează să alerge la ajutorul Maicii Domnului.” Este prin urmare un lucru evident că Maica Domnului ne ajută pe toți și ne face să nu mai fim în nici un fel stăpâniți de diavol. Unii călugări care au fost privilegiați au putut să vadă că Maica Domnului strălucește în rai cu o lumină mai puternică de 4000 de ori decât a soarelui. Prin urmare este adevărat că sfinții lui Dumnezeu pot să ne vină în ajutor în această confruntare a noastră cu diavolul. Ceea ce este mai trist este că în lumea noastră diavolul a reușit să creeze multă diviziune: sunt mai multe religii în lume și în cadrul creștinismului sunt mai multe secte. Aceste lucruri sunt la un anumit nivel o lucrare a celui rău care după cum știm a fost cel care s-a opus lui Hristos și a încercat să distrugă lucrarea de mântuire a lui Hristos. Sfinții părinți care au fost inspirați de Dumnezeu Duhul Sfânt ne spun că diavolul a avut atât de multă ură că el a fost cel care l-a instigat pe regele Irod cel mare să omoare toți pruncii de până la doi ani de lângă Betleem fiindcă a dorit să distrugă lucrarea lui Iisus și venirea lui în lume. Totuși, Iisus nu a zădărnicit venirea lui în această lume și în cele din urmă avea să se nască. Iisus a venit prin urmare să ne ajute în lupta noastră cu diavolul. Câți dintre noi primim oare acest ajutor? Dacă ne vom uita pe planetă vom vedea că sunt foarte puțini.¹²²

121 Denis de Rougement, *Partea diavolului* (Editura Anastasia: București, 1994).

Umanitatea din zilele noastre este împărțită în mai multe interese. Așa se face că pentru unii umanitatea este de folos ca noțiune numai în măsura în care ajunge să ne satisfacă interesele și plăcerile. În umanitatea din zilele noastre se dă o luptă acerbă pentru supremație: politică, socială, economică, culturală, aristică sau internațională. Așa se face că prin în acest vârtej al intereselor efemere din lumea noastră uităm de dușmanul nostru ultim, de cel din pricina căruia am pierdut raiul. Aceste cuvine ar putea părea pentru unii un fel de îndemn la răzbunare împotriva diavolului. Nu dorim să ne răzbunăm pe diavol ci dăprim să luăm ceea ce ea fost pe drept al nostru al tuturor oamenilor: raiul. Dacă diavolul nu ar fi existat cu siguranță că am fi ajuns să nu fim izgoniți din rai. Iată prin urmare că diavolul ne-a declarat război din prima zi a lumii. Acest lucru el îl face și în zilele noastre. Știm în acest sens din mitologia antică păgână că există un diavol al războiului [Ares] care nu are altă obligație decât să tatoneze lumea în care trăim și să ajungă în cele din urmă să incite spiritele la război. Exemplele ar fi mult prea multe. În ultimele secole s-au înregistrat cele mai multe crime de război: brațe și picioare amputate, crani zdobite, răni mortale, vîrsare de sînge și tăieturi adânci. Să fim oare noi chiar atât de neputincioși la nivel de umanitate să nu ne dăm seama de lucrarea diavolului? Nu a fost diavolul cel care l-a suit pe Iisus pe cruce? Dacă vom sta și vom medita mai mult vom vedea că lucrurile sunt așa cum le-am prezentat mai sus. Este timpul ca umanitate să ne dăm seama de cine este cu adevărat dușmanul nostru. Dușmanul nostru ultim este diavolul. El este cel care de dragul urii și al dușmăniei veșnice nu face decât să ne întărească unii împotriva altora și să ajungem să ne lovim unii pe alții ca orbii. Mai nou diavolul a ajuns să își schimbe tactică și le spune celor care sunt mai naivi că în realitate când omul moare nu merge în iad ci în neființă sau mai bine spus în neantul din care a fost creată lumea. Auzim de multe ori că se spune în momentul în care a murit cineva că a trecut în neființă. În sine neființa nu mai există de când Dumnezeu a creat lumea și universul. Există cu totul altceva: există ceea ce am putea spune ca *sub-ființa*. Iadul este un fel de existență care este mai

122 În lumea noastră sunt multe mentalități bolnave care se bucură că există atât de multă avaritate în lumea religiei și la fel de bine în creștinismul ortodox. Acesta fiindcă aceste mentalități bolnave sunt persoane care s-au dat pe sine lucrării diavolului. Iisus a spus foarte bine că evreii de la timpul lui îl aveau ca tată al lor pe diavolul fiindcă în loc să accepte cuvintele Sale nu făceau nădăcuș să se învârtăseze și mai mult. Iată prin urmare un lucru care în nici un fel nu poate să ne lase indiferenți. Trebuie să lătim care sunt aceste mentalități bolnave care s-au predat pe sine diavolului și să ne ferim de ei fiindcă ei ar putea să ne contameneze și pe noi. Este adevărat că diavolul poate ajunge uneori să posede un om și în acel moment omul nu mai este responsabil de faptele și de lucrările sale. Acesta fiindcă diavolul vrea să facă din om o marionetă a sa cu care să facă ceea ce dorește. Așa se face că el ajunge să posede uneori oameni. O altă categorie de oameni sunt conștienți de lucrarea malefică a diavolului dar se simt neputincioși și în cele din urmă renunță să mai lupte împotriva lui. Iată cum numărul celor care cred într-o umanitate unită împotriva diavolului ajunge să se împuțineze. Acesta fiindcă se consideră că nu are nici un sens să ne opunem împotriva diavolului care cu puterea lui ne poate distruge în orice moment. Adevărul este departe de a fi acesta. Diavolul este un lucru pe care ajungem să îl învingem prin credința în Iisus și în numele Lui.

inferioară decât neființă. Acesta fiindcă nimicul nu înseamnă chin și durere, ori în iad există chin și durere veșnice. Prin urmare este bine să știm care este diferența dintre neființă și ființă.¹²³

Se spune că un cuplu creștin ortodox trăia în bucurie. Aceasta până într-o zi când soția s-a îmbolnăvit grav. Soțul a dus-o la spital dar fără prea mare rezultat. Doctorii nu mai știau ce să facă:

- Domnule doctor ce se întâmplă cu soția mea?
- Soția dumneavoastră este grav bolnavă.
- De ce?
- Asta încercăm și noi să ne dăm seama.
- Deci nu știți care este diagnosticul ei?
- Domnule să știți că i-am făcut mai multe analize, dar din toate rezultă că este sănătoasă.
- Nu înțeleg.
- Soția dumneavoastră suferă de o boală pe care noi medicii nu am reușit să o înțelegem.

Soțul a rămas deznădăjduit. Știa că lângă localitatea lui era o mănăstire. S-a dus la acea mănăstire pe la amiază și i-a spus duhovnicului de acolo.

- Părinte să știți că nu mai știu ce să mă fac.
- De ce fiul meu?
- Soția mea este bolnavă.
- Și nu au dus-o la spital?
- Ba da.
- Ce au spus medicii?
- Au spus că suferă de o boală pe care ei nu o pot diagnostica.

123 Constantin Dron, Nicolae Jingoiu, *Parabolele și învățăturile Domnului nostru Iisus Hristos* (Saeculum, 1994).

- Hmm....ar mai exista un lucru care l-am putea face în această situație.
- Fac orice părinte numai să mi se însănătoșească soția.
- Hai cu mine în biserică să facem un paraclis în cinstea Maicii Domnului.
- Fac orice ziceți părinte.

Duhovicul mănăstirii s-a dus cu bărbatul în mănăstire și au făcut un paraclis la icoana Maicii Domnului.

Era pe la ora 12 la amiază. După acesta bărbatul s-a dus grăbit la soția din spital. Era deja pe la ora 3. Când a intrat pe ușile spitatului a putut să o vadă pe soția lui că se plimba liniștită pe lângă niște castani. Între timp își revenise.

- Vai ce mă bucur că te-ai însănătoșit.
- Da. Așa este în jurul orei 12 la amiază am simțit că intră în mine un fel de putere și să boala îmi trece.
- Este exact ora la care eu m-am dus la mănăstire să mă rog pentru tine la icoana Maicii Domnului.
- Lăduat fie Dumnezeu.

Să fie această întâmplare o simplă coincidență? Să nu existe nici un fel de legătură dintre rugăciunile pe care le-a făcut soțul pentru soția lui la icoana Maicii Domnului?¹²⁴ Cu siguranță că nu. Este adevărat că rugăciunea nu reușește în toate cazurile de boală dar ceea ce trebuie să știm este că sunt și cazuri în care rugăciunea reușește. Dacă noi ca umanitate ne-am ruga lui Dumnezeu cu toată sinceritatea și cu toată deschiderea este cât se poate de posibil ca în cele din urmă să simțim în lumea noastră un alt suflu. Dacă toți ne-am ruga sincer și dezinteresat lui Dumnezeu pentru umanitate cu siguranță că am trăi într-o lume mult mai bună. Adevărul este că nu ne rugăm suficient pentru umanitate și pentru aceasta umanitatea noastră este într-o stare de decădere. Este într-o stare de decădere duhovnicească ce evident că nu are nici un fel de logică și nici un fel de sens. Rugăciunea sinceră către Dumnezeu ar face cu siguranță o lume mai bună și o umanitate mai unită. Ce dorim: să trăim într-o umanitate dezbinată sau într-o umanitate unită? Sunt mulți mari lideri ai lumii care susțin că ei doresc tot ceea ce este mai bine pentru lume și pentru poporul lor. Adevărul este că sunt puțini mari lideri ai lumii care își ridică cu cea mai mare seriozitate problema umanității. Acesta fiindcă ei consideră că tot ceea ce trebuie să facă este să își urmeze interesele proprii. Am ajuns să trăim într-o lume poluată în asemenea măsură în care

124 Ioanichie Bălan, *Istorie duhovnicești* (Sihăstria, 2010) pp. 119-120.

în nici o epocă a umanității nu s-a mai ajuns. Apelele din râurile noastre sunt murdare, gunoaiele sunt aruncate în toate orașele, rezidurile toxice sunt deversate în mări și oceane cu consecințe grave pentru peștii și fauna mărilor și a oceanelor sau fumul poluat de la marile furnale și centre petrochimice ale lumii este lăsat să meargă liber pentru a distruge stratul de ozon. În loc să facem o lume mai curată și mai igienică, se pare că progresul economic și tehnic ne aruncă într-o lume a gunoaielor și de deșeurilor. Să fie acesta umanitatea pe care o dorim noi? Cu siguranță că nu.¹²⁵

După 2000 de ani de creștinism este adevărat că a venit timpul să ne dăm seama că unitatea creștină este un fapt care ne face să fim cât se poate de uniți și cât se poate de motivați să ne opunem diavolilor. Sfinții au demonstrat că acest lucru este posibil. Să ne aducem aminte că sfinții creștin ortodocși prin credința lor vie au făcut ca în tot bazinul mării mediterane păgânismul să fie stârpit. A fost o luptă pe viață și pe moarte în care au murit mai mulți martiri creștin ortodocși dar în cele din urmă sfinții ortodoxiei au reușit ceea ce și-au propus. Din cele mai vechi timpuri lucrarea diavolului a fost să ne dezbine. Am fi naivi dacă am credem că diavolul vrea să ne vadă ca umanitate uniți unii cu alții. Din contră, el face tot ceea ce poate să ne vadă cât mai divizați și cât mai fragmentați fiindcă în acest fel ne poate domina. Iisus ne-a spus că prin credința în El putem să ieșim învingători asupra diavolului. Fie că ne confruntăm cu patimi sau cu păcate credința în Iisus este cea care fără de nici o îndoială ne scoate de sub puterea diavolului. Sfinții părinți ne spun că diavolul își poate schimba tactica prin care să ne domine și să ne înfrângă dar în cele din urmă rămân tot șapte categorii de duhuri ale răutății: 1. Lăcomia pântecelui, 2. Desfrânarea, 3. Iubirea excesivă de bani și averi, 4. Invidia, 5. Lenea sau tristețea, 6. Mânia și 7. Mândria sau orgoliul. Prin urmare sfinții părinți ne spun că aceste categorii de păcate sunt cele pe care le folosesc diavolii pentru ca să ne pierdem sufletele. Cineva spunea că este un mare adevăr că diavolii se luptă pentru sufletele noastre fiindcă sunt unii care le oferă benevol. Acesta fiindcă umanitatea a ajuns la o stare prea mare de dezbinare în plan spiritual. Ne vedem unii mai buni decât alții și nu ne dăm seama că în cele din urmă împărtășim aceiași umanitate. Sfinții părinți ne spun că fiecare dintre noi suntem într-un a nime fel unici și nu va mai exista niciodată în istoria lumii o persoană cum am fost noi. Este adevărat că suntem unici dar când vine vorba de umnitate trebuie să știm că diavolului nu îi mai pasă deloc de unicitatea noastră. Adam și Eva au fost poate cei mai unici din istoria lumii dar acest lucru nu a valorat nimic în fașa diavolului care a dorit nu numai să îi scoată din rai ci la fel de bine să îi și omoare.¹²⁶

Sunt muți care citind aceste rânduri ar putea spune că ele sunt în van. Umanitatea moare de mai bine de 7000 de ani de la facerea lumii și nimeni nu a reușit să învingă puterea morții pe care a adus-o diavolul în această lume. Evident cine nu știe ceea ce este creștinismul cu siguranță că ar putea să creadă acest lucru. Noi care suntem creștini știm că Iisus a învins puterea morții fiindcă El a înviat și are putere

125 Gheorghe Coman, *Ecologie spirituală* (București, 1998).

peste stăpânia morții. Iată prin urmare că Iisus a schimbat într-un anume fel condițiile ontologice ale omului. El a deschis o nouă orientare a omului care este cea care ne duce în cele din urmă la mântuire. Trebuie să știm că moartea este o mare tragedie a umanității dar ea nu este dincolo de puterile lui Dumnezeu. Umanitatea se confruntă cu moartea dar în cele din urmă moartea nu înseamnă pierzania ultimă a omului. Iată de ce trebuie să știm că dacă suntem uniți ca umnitate avem șanse mai mari în fața diavolului. Nu trebuie să ajungem să ne supraapreciem ci trebuie să ne vedem așa cum ne-a lăsat Dumnezeu ca ființe care dorim mântuirea. Ajungem în comuniune unii cu alții la nivel de umanitate mult mai ușor să realizăm mântuirea decât dacă am face-o individual. Sfinții părinți spuneau în vechime: cine vrea să se mântuască cu întrebarea să călătorească. Prin urmare în vața diavolului dezbinarea umanității nu este în nici un fel o soluție. Acesta fiindcă fiind dezbinați nu facem decât să îi ducem la îndeplinire planurile sale diabolice. Trebuie să ne gândim că cu toții suntem oamenii și cu toții avem o umanitate în comun acesta fie că suntem greci, finlandezi, americani, japonezi sau brazilieni. Trebuie să fim cât se poate de uniți la nivel de umnaitate fiindcă în acest fel vom ajunge să demascăm una dintre cele mai vechi viclenii ale diavolului de a ne diviza și de a ne spera unii de alții. Pentru unii o umanitate unită în splan spiritual este un vis utopic. Unirea umanității nu este utopică. La fel cum o familie este unită la fel de bine și umanitatea poate să fie unită și să ajungă să fie mult mai preocupată de puncte comune decât de punct de divergență.¹²⁷

Iisus a fost Cel care a fost conștient că omul nu se putea mântui pe sine de dușmănia diavolului. Așa se face că El a venit și a dorit să îi ofere omului posibilitatea de a se mântui. Nu există în acest sens o motivație mai profundă și mai deplină a lui Iisus decât aceea ce a venit să îl mântuiască pe om. Prin urmare Iisus a știut că prin

126 Nu greșesc dacă afirm că diavolul este criminalul criminalilor fiindcă el este cel care a adus moartea în această lume. Acesta este poate cea mai mare dovadă de răutate pe care o poate face cineva. Nu este o răutate motivată ci este o răutate care nu are nici un fel de logică sau mai bine zis nici un fel de raționament. Este dorința de a face răul de dragul răului. Acesta este în cele din urmă esența răului pur: acea de a nu avea nici o motivație de a face răul și totuși a îl comite. Așa este și diavolul. El trăiește și se hrănește din comiterea răului. A râs în hotote probabil când a reușit să subjuge umanitatea cu moartea. Iată prin urmare că atunci când vorbi de diavol nu vorbim în nici un caz de un element rațional. Acesta fiindcă răul nu este rațional. Iisus care este logosul lui Dumnezeu sau mai bine spus raționalitatea și cuvântul lui Dumnezeu a reușit prin acest lucru să ajungă să îl biruiască pe diavol. Trebuie ca și noi să ajungem să facem acest lucru. Este posibil să ajungem să îl biruim pe diavol? Cu siguranță că da. Acest lucru numai prin credința în Iisus. După cum am spus diavolul nu este rațional dar este viclean. El se folosește de viclenie pentru a ne face să credem că în cele din urmă este rațional. Acesta este o mare falsitate fiindcă în cel rău nu mai există nici un strop de raționalitate. Raționalitatea este cea care ne duce la a face binele și a ne orienta în spre bine. Ori este clar că o ființă dedicată răului nu mai are cum să intre sub incindeța binelui rațional.

127 Gavriluță Nicu, *Sociologia religiilor: credințe, ritualuri, ideologii* (Iași, 2013).

păcatul primilor oameni Adam și Eva diavolul a ajuns să aibă un rol important în viața umanității. Iisus a iubit umanitatea ca unul prin care umanitatea a venit în ființă. Iată prin urmare că avem un aliat mai puternic decât diavolul în confruntarea și disupta duhovnicească cu acesta. Nu trebuie prin urmare să ne îndoim de Iisus atunci când ne confruntăm cu diavolul care poate lua mai multe forme. Trebuie să fim încredințați de superioritatea lui Iisus prin faptul că Iisus a făcut mai multe izgoniri de diavoli în timpul vieții Sale pământești. Iisus a făcut aceste izgoniri pentru a ne spune că El este mai puternic decât diavolul și are stăpânie asupra lui. Realitatea este că sunt din ce în ce mai puțini oameni care își spun nădejdea în Iisus. Acesta fiindcă se consideră de mulți că toată lumea spirituală este un mit, un simplu basm și în nici un fel o realitate existențială. Sunt unii care consideră că posesiunile diavolești sunt simple boli psihice care pot să fie vindecate de un psihiatru bun. Realitatea este departe de a fi acesta. Diavolul este operativ în lumea noastră și adevărul este că nu avem nici o scăpare din cursele lui decât pe Iisus. Pentru a ajunge să îl învingă pe diavolul Iisus a acceptat crucea. S-a vorbit mult în trecut de „nebunia crucii.” De ce este crucea o nebunie? Crucea este o nebunie fiindcă cel care a instigat la uciderea lui Iisus pe cruce este nebun. Prin urmare diavolul nu este numai rău ci prin cruce el s-a descoperit pe sine ca nebun. Iisus a fost nevinovat dar din ură și din invidie diavolul a făcut ca el să fie răstignit. Prin urmare cruce a devenit un instrument prin care diavolul a fost înfrânt.¹²⁸

Crucea a fost instrumentul prin care Iisus a demonstrat nebunia diavolului. Așa se face că după cum ne spune Sfântul Isaac Sirul „crucea este poarta tainelor.” Dogmatistii creștin ortodocși sunt cei care susțin că prin cruce Iisus a ajuns să ne mântuiască. Această mântuire a fost câștigată prin urmare de Iisus și tot ceea ce

128 Crucea este prin urmare semnul prin care Iisus fiul lui Dumnezeu a ajuns în cele din urmă să îl învingă pe cel mai mare dușman al umanității, pe diavol. Sfântul Atanasie cel Mare spunea despre cruce: „Mântuitorul a ales crucea, fiindcă astfel de moare cu mâinile întinse. El S-a sfârșit îmbrățișându-ne.” Iată prin urmare că în timp ce Iisus ne iubește, diavolul ne urăște și vrea distrugerea noastră definitivă. Avem aici de a face cu două entități care sunt într-o antagonie deplină. Nu trebuie să avem nici o îndoială în acest sens. Diavolul este cel care dorește ca noi să fim pierduți în chinurile și torturile iadului pentru totdeauna. Acesta fiindcă el detestă umanitatea așa pe fiecare dintre noi în parte. Este cu adevărat acesta o dovadă de nebunie. Este nebunie ceea ce facem diavolul dar trebuie să știm că noi avem datoria ne a ne ferii de cursele și de înșelăciunile lui nu putem să facem acesta prin noi înșine și trebuie să avem un sprijin în acest sens. Iisus este Cel care ne-o oferit sprijinul său. A fost iubirea lui Iisus cea care l-a făcut să aleagă să ne mântuiască. Prin urmare este bine să știm că nu putem face nimic prin puterile noastre proprii împotriva diavolului acesta fiindcă diavolul este o entitate care are puteri mai mari decât noi fiindcă este un fost înger. Totuși, ceea ce trebuie să știm este că fiind un fost înger diavolul a fost creat de Domnul Iisus care a existat din veșnicie. Prin urmare Iisus a fost cel care și prin care s-a creat și diavolul. Acest lucru ne spune că diavolul nu poate să fie mai mare decât Iisus și prin urmare el nu poate să facă lucruri dincolo de voia lui Iisus. Iată care este motivul pentru care diavolul nu v-a putea niciodată să ajungă să îl înfrângă pe Iisus.

trebuie să facem noi este să acceptăm crucea lui Iisus. S-a scris mai multe lucruri despre crucea lui Iisus și sunt mai mulți care consideră că în nici un caz noi nu trebuie să Îl legăm pe Iisus de cruce. Acesta fiindcă sunt unii care consideră că în nici un fel crucea nu a făcut cinste lui Iisus care a murit pe ea. Adevărul este departe de a fi acesta. Crucea a fost metoda prin care Iisus a câștigat mântuirea noastră. Diavolul a crezut că Iisus este un simplu om și că omorându-l pe cruce v-a ajunge în cele din urmă să îl eradicheze pe Iisus odată pentru totdeauna. Iisus însă a folosit crucea ca și pe un cârlig de pescuit pentru a îl putea prinde în el pe diavol. De ce spunem acest lucru? Spunem acest lucru fiindcă Iisus S-a prezentat pe sine ca un simplu om care nu avea puterea peste moarte. Așa se face că diavolul a influențat lucrurile din vremea lui Iisus pentru a ajunge să fie condamnat la moarte. Mai apoi diavolii au luat sufletul uman al lui Iisus și au ajuns să Îl ducă în iad. Ei credeau că duc un suflet de om ca oricare altul. Ajung în iad Iisus și-a arătat strălucirea dumnezeirii și a învins iadul. Aceste lucruri au fost descoperite sfinților părinți care au fost insuflați de Dumnezeu. Iată prin urmare că un instrument care părea că este înfrângerea definitivă a lui Iisus a ajuns să fie cel prin care Iisus l-a învins pe diavol. Dogmatica creștin ortodoxă este cea care ne spune că crucea este instrumentul prin care Iisus a câștigat mântuirea noastră obiectivă sau mai bine spus instrumentul prin care mântuirea a devenit un lucru posibil pentru umanitate. Mai trebuie să ca noi să ne împrăștiem această mântuire. Devine cât se poate de evident că trebuie să fim cât se poate de încrezători în crucea lui Iisus. Fiindcă crucea a fost instrumentul prin care Iisus a învins pe diavol ortodoxia are un cult al crucii lui Iisus. Crucea este cea pe care o întâlnim în toate Bisericele Creștin Ortodoxe. Acesta fiindcă crucea a fost cea pe care în cele din urmă s-a ajuns să se câștige mântuirea.¹²⁹

Prin urmare crucea lui Iisus este instrumentul prin care s-au demonstrat două lucruri: 1. răutatea inferinală a diavolului și 2. nebunia lui. Nu putem găsi o dovadă mai mare a nebuliei diavolului decât crucea lui Iisus. Este cu adevărat nu numai o dovadă de nebunie simplă ci am putea spune de o nebunie patologică. Acesta fiindcă diavolul a demonstrat că nu poate în nici un fel să ajungă să îl suprimă pe Iisus. Așa se face că crucea care a fost un instrument care a dorit exterminarea lui Iisus a ajuns să fie un instrument de victorie și de biruință. Trebuie să avem încredere în crucea lui Iisus și la fel de bine să cinștim crucea lui Iisus prin care diavolul a fost înfrânt. La Sfântul Maslu care este o slujă din Biserica Creștin Ortodoxă unde se fac rugăciuni pentru cei bolnavi există o rugăciune care spune așa: „Doamne, armă asupra diavolului Crucea Ta o ai dat nouă, că se îngrozește și se cutremură, nesuferind a căuta spre puterea ei, că morții a sculat și moartea o a surpat, pentru aceasta ne închinăm Îngropării Tale și Învierii.” Din această rugăciune deducem că diavolul se teme de cruce și nu vrea să aibă de a face cu ea. Acesta fiindcă prin cruce Iisus a ajuns să îl înfrângă pe diavol. Nu trebuie să avem în acest sens nici un fel de îndoială. Pentru ca mântuirea noastră să fie realizată Iisus a avut nevoie de un instrument fizic fiindcă el a venit să mântuiască o lume care trăiește după legile fizicii. Așa se face că în cele din urmă Iisus a ales crucea. Trebuie să știm că

129 Paul Claudel, *Un poet privește crucea* (Editura Anastasia: București, 1994).

nu putem să ne câștigăm mântuirea dacă nu cinstim cruce pe care a fost răstignit Iisus. Sunt mulți care neagă în zilele noastre semnificația și importanța crucii. Acesta fiindcă se consideră că crucea nu are nici un rol în mântuirea noastră. Sfinții părinți ne spun că pe cruce Iisus a pironit păcatele lumii. Într-un anume sens crucea nu ar fi fost necesară dacă omul nu ar fi ajuns rob al păcatelor.¹³⁰

Iisus a venit în această lume pentru a ne ajuta să ieșim învingători în lupta noastră cu diavolul. Așa se face că sunt mai mulți sfinți părinți care susțin că Iisus este Noul Adam. De ce spun sfinții părinți că Iisus este Noul Adam? Dacă Vechiul Adam, primul om care a fost creat de Dumnezeu a căzut în păcat, Noul Adam a venit să ne mântuiească de păcat și să ne ajute să ne eliberăm de păcat. Prin urmare prin Iisus ajungem să cunoaștem o existență care este eliberată de orice păcat și care fără doar și poate ne duce la mântuire. Acesta fiindcă păcatul este cel care ne face să ne pierdem mântuirea. Trebuie să avem credință în Iisus deși sunt din ce în ce mai mulți care sunt deprate de acest fapt și susțin că în nici un fel nu trebuie să ne raportăm viața la Iisus. Cine este Iisus? A fost un om care a trăit acum 2000 de ani și care a murit pe cruce. Este adevărat că Iisus a murit pe cruce dar la fel de bine El a și înviat. Învierea lui Iisus este cea care îl face duhovnicește contemporan pe Iisus cu fiecare dintre noi. Prin rugăciune suntem la un anumit nivel contemporanii lui Iisus. Aceasta este o mare posibilitate pe care ne-o oferă Iisus și nu trebuie să o refuzăm. În zilele noastre auzim de multe ori că nu mai este la modă să credem în Iisus, nu mai este la modă să scriem sau să citim despre Iisus fiindcă acesta este un subiect epuizat. Adevărul este departe de aceasta. Iisus este încă actual și la fel de bine El este Cel care ne face să fim conștienți de semnificațiile profunde ale mântuirii noastre. Iisus a fost Cel care a inaugurat în istoria umană o nouă dimensiune. Este vorba de ceea ce teologii denumesc ca „dimensiunea hristologică.” Ce să înțelegem prin această dimensiune hristologică pe

130 Sfântul Maxim Mărturisitorul ne spune un lucru despre cruce pe care trebuie să îl redăm pentru frumusețea lui: „prin linia verticală, Crucea îl arată pe Dumnezeu, (...) iar prin linia orizontală se arată toată zidirea în atârănare desavârșită de Dumnezeu, neavând al suport al existenței sau alta baza afara de Dumnezeu.” Prin urmare într-un anume sens crucea a fost un fel de unire a două spații diferite: spațiul existenței lui Dumnezeu cu spațiul existenței omului. Este cât se poate de adevărat că crucea lui Iisus este un instrument de supliciu dar care prin jertfa lui a devenit mult mai mult decât atât. Prin Iisus crucea a devenit un instrument de înfrângere a diavolului. Pentru unii aceste expresii pot părea extreme de anoste. Acesta fiindcă le vine greu să creadă toate adevărurile care țin de cruce. Realitatea este că Iisus a ajuns să schimbe un instrument de supliciu într-un instrument de mântuire. Am ajuns să fim mântuiți prin crucea lui Iisus. Nu trebuie prin urmare să ne îndoim deloc de puterea crucii și trebuie să știm că crucea este cea care ne duce la mântuire. Fiindcă Iisus Fiul lui Dumnezeu a murit pe cruce sensurile crucii s-au schimbat și au o cu totul altă semnificație. Pentru unii crucea este numai un instrument care ține de istorie: ea ne aduce aminte că Iisus a murit pe cruce. Fiindcă diavolul a fost cel care a dorit ca Iisus să moară pe cruce, este adevărat că Iisus a conferit crucii un alt sens: acela de a îl înfrânge pe diavol prin cruce. Acesta este noul sens pe care Iisus s-a adus crucii Sale prin urmare crucea nu este numai un instrument de tortură ci la fel de bine un instrument prin care Iisus a ieșit învingător asupra puterii diavolului.

care Iisus a venit să o inaugureze în lume? Pentru a ne ferii de păcat și pentru a ne putea duce către mântuire avem nevoie de Iisus. Nu putem să ne mântuim afară de Iisus sau mai bine spus nu putem să ajungem în rai dacă nu credem în Iisus. De ce spunem aceasta? Spunem acesta fiindcă Iisus a fost Cel care a deschis pentru noi posibilitatea de a june în rai. Dacă Iisus nu ar fi venit, este cât se poate de adevărat că raiul ar fi rămas închis. Prin credința în Iisus avem acces către rai și nu trebuie să avem nici un fel de îndoială în acest sens. Iată prin urmare ce a făcut Iisus pentru noi și de ce noi trebuie să îi fim recunoscători. După cum am spus Iisus a inaugurat în lume „dimensiunea hristologică”. Prin acest lucru înțelegem că prin credința în Iisus intrăm într-o nouă dimensiune de existență: este dimensiunea care ne duce în spre propria noastră mântuire. Nu poate să fie un lucru mai bun și mai frumos decât propria noastră mântuire. Pentru a ajunge să realizeze acest lucru, Iisus a creat o nouă dimensiune existențială pentru noi, *dimensiunea hristologică*.¹³¹

Trebuie să înțelegem bine că oricât s-ar fi străduit omul să se mântuiască pe sine de puterea diavolului și a iadului acest fapt este în sine imposibil de realizat. Dumnezeu Tatăl a fost Cel care în preștiința lui a fost conștient că omul este o ființă neputincioasă în fața răutății și a nebuliei diavolului. Sfinții și dreptii Vechiului Testament s-au luptat într-un anume sens cu diavolul ca și cu morile de vânt. Acesta fiindcă ei în nici un fel nu au ajuns să vadă raiul. A trebuit ca fiul lui Dumnezeu în persoană să vină și să se confrunte cu diavolul. Nebunia diavolului a fost să creadă că el este mai puternic decât Iisus. Așa se face că acest crez l-a făcut să infleuneze lucrurile pentru ca Iisus să moară răstignit. Este prin urmare puterea lui Dumnezeu care a făcut din instrumentul răstignirii lui Iisus, instrumentul mântuirii noastre. Așa se face că în creștinismul ortodox răstignirea este un lucru care ne duce la mântuire. La fel de bine crucea a fost cea care a fost lăsată de Iisus și spre binele nostru propriu sau mai bine spus pentru a ne unifica. Iată ce spunea în acest sens părintele Nicolae Steinhardt de la Mănăstirea Rohia: „crucea, geometric și simbolic vorbind, e semnul întretăierii celor două planuri, e unirea dintre spiritual și material, e metafora dublei noastre naturi: duhovnicească și pământească. Ea ne rezumă, ne recapitulează, ne reprezintă grafic și cardinal, ne expune în dubla - paradoxala, perpendiculara, fundamentala - noastră solemnă și derizorie situație de faptură care ține deopotrivă de lume și de cer.” Din aceasta înțelegem că crucea este un instrument care unește în sine materialul cu ceea ce este duhovnicesc sau mai bine zis materială cu sufletescul. Trebuie să știm că după cum am spus în ființa umană de mai multe ori are loc un fel de luptă dintre material și duhovnicesc. Noi trebuie să avem, în vedere ca să cultivăm ceea ce este duhovnicesc în sufletul nostru. Credința în Iisus este o credință în Duhul Sfânt al lui Dumnezeu și prin aceasta ea ajunge să ne mântuiască.¹³²

131 Ioniță Apostolache, *Hristologie și mistică în teologia siriană* (Editura Curtea de Scaun, 2014).

Sfinții părinți sunt cei care ne mai spun că Iisus a fost cel prin care la un anumit nivel Dumnezeu Tatăl și-a demonstrat la un anumit nivel pronia Sa sau mai bine zis purtarea Sa de grijă față de om. Au fost mulți în istoria care fără să Îl vadă cu ochii fizici pe Dumnezeu au ajuns la concluzia că Dumnezeu a părăsit odată pentru totdeauna lumea. Sunt mulți care susțin că faptul că nu Îl vedem pe Dumnezeu este cea mai bună dovadă că Dumnezeu a abandonat lumea. Să fie acest lucru adevărat? Să fie adevărat că Dumnezeu a abandonat lumea? Cu siguranță că nu. Ceea ce trebuie să înțelegem este că Dumnezeu este o ființă de esență spirituală. Acest lucru ne spune că Dumnezeu este mai presus de lumea materială fiindcă El este Creatorul ei. Lumea materială este un fapt care este la un anumit nivel inferioară lumii duhovnicești. Acesta fiindcă îngerii lui Dumnezeu sunt mai presus de om. Trebuie să știm totuși că Dumnezeu a fost Cel care a creat și lumea materială și prin urmare El îi poartă de grijă. Ceea ce dorește Dumnezeu este ca lumea materială să ajungă să se înduhovnicească. Acest lucru lumea materială îl face prin om care este o ființă chemată la înduhovnicire. După cum am spus diavolul și viața duhovnicească sunt două lucruri incompatibile și nu trebuie să avem nici un fel de îndoială în acest sens. Pe tot parcursul vieții Sale pământești Iisus a dus o viață duhovnicească pentru a ne învăța și pe noi să deprindem o viață duhovnicească. Acesta fiindcă viața duhovnicească este ceea ce ne face să ne depărtăm de diavol. Diavolul dorește ca noi să ducem o viață de păcate și de vicii și prin urmare să fim într-una nime fel sclavii lui. Iisus are puterea să ne elibereze din această sclavie a diavolului. Prin urmare Iisus știe mult mai bine ceea ce este bun și folositor pentru noi. Sfântul Vasile cel Mare spunea un adevăr de care trebuie să ținem cont: „fără îndoială că Dumnezeu rânduiește faptele noastre mai bine decât am putea-o face noi înșine.” Din acest lucru înțelegem că Dumnezeu știe mai bine ceea ce este bun pentru noi și la fel de bine dorește ca noi să îi urmăm Lui.¹³³

132 Diavolul este cel care detestă tot ceea ce este duhovnicesc deși original el a fost o ființă spirituală și de fapt continuă să fie o ființă spirituală. Acesta fiindcă el dorește ca omul să nu aibă nimic de a face cu viața duhovnicească. Viața noastră este o viață care la un anumit nivel ajunge să evite păcatul devenind duhovnicească. Atunci când ne înduhovnicim devenim la drept vorbind plini de harul Sfântului Duh sau mai bine zis de prezența Duhului Sfânt. Fiindcă diavolul a căzut de la Dumnezeu el nu poate să sufere prezența Duhului Sfânt al lui Dumnezeu fiindcă acest lucru este ceea ce îl face să lucreze împotriva propriei sale naturi. Iată prin urmare că pe cât ne înduhovnicim mai mult pe atât mai mult ajungem să fim cât se poate de departe de diavol. Este evident că nu poate să fie nici un fel de legătură dintre viața duhovnicească și viața pe care o inspiră diavolul în om. Acesta fiindcă viața duhovnicească este un lucru care fără de nici o îndoială ne duce la Dumnezeu și ne face să fim cât se poate de uniți cu El. Viața duhovnicească este o viață care vine de la Duhul Sfânt și ne face să fim asemănători Duhului Sfânt care este izvorul a tot ceea ce este duhovnicesc. Trebuie să avem încredere în Duhul Sfânt al lui Dumnezeu fiindcă acest lucru este cel care ne duce departe de păcat.

133 Ilie Cleopa, Ioaniche Bălan, *Lumina și faptele credinței – convorbiri duhovnicești* (Iași, 2013, reeditare).

Un om modern s-a rătăcit prin deșert. Era deshidratat. Când dormea visa doar apă, portocale sau smochine. Apoi se trezea și se târa mai departe, dar chinul era tot mai apăsător. Când tocmai ajunsese la capătul puterilor a zărit o oază.

- A, fata morgana, a gândit el.

A continuat să meargă mai departe.

- O iluzie care vrea să mă împingă la disperare, deoarece în realitate acolo nu există nimic. Dar nu! Eu voi rămâne demn și nu mă voi lăsa păcălit!

El se apropia de oază însă ea nu dispărea, ci devenea tot mai vizibilă. Smochinii parcă îi făceau semn cu crengile lor să vină și să mănânce, dar el gândea:

-Asemenea iluzii sunt frecvente pentru cei aflați în situația mea. Ce crudă poate fi natura! Cuprins de aceste gânduri a murit având pe buze un blestem neînțeleas asupra lipsei de sens a vieții.

În cele din urmă omul modern a murit.

La o oră după ce a murit au trecut pe acolo doi beduini.

- Nu pot să înțeleg pe acest om, a spus unul dintre beduini.
- De ce?
- A murit de foame și de sete lângă cea mai frumoasă oază.
- Eu cred că știu care a fost cauza.
- Care?
- A fost un om modern. Nu a crezut în ceea ce a văzut.

Întâmplarea de mai sus ni se potrivește și nouă tuturor celor din zilele noastre. Suntem ca acest om modern pierduți prin deșertul acestei lumii. Patimile și iadul ne asaltează și nu știm de unde să căutăm scăpare. Când ajungem să îl vedem pe Hristos și putem să auzim chemarea lui Iisus către El de multe ori ni se pare un miraj. Câți dintre noi nu se îndoiesc în sinea lor că Iisus poate să ne mântuiască de iad? Faptul că lumea se îndoiește de Iisus este demonstrat de mai multe religii care există în lumea noastră. Sunt mulți care și acum după 2000 de ani sunt cât se poate de sceptici și plină de necredință în Iisus. Acesta fiindcă sunt mulți care găsesc greu de acceptat că Iisus

ne-a mântuit din iad sau mai bine spus că Iisus are puterea de a ne mântui de chinurile și de flăcările iadului.¹³⁴

Pentru a lăsa ca lucrarea Sa de mântuire a omului să continue în această lume Iisus a fost Cel care a întemeiat Biserica. Biserica este locul pe care trebuie să Îl consacram lui Iisus. Așa se face că în Biserică sunt mai multe icoane în care este reprezentat Iisus în diferitele acțiuni pe care le-a făcut în viața Sa pământească. Prin urmare când mergem la Biserică trebuie să știm că la un anumit nivel mergem într-un loc care este consacrat lui Iisus. Fiindcă este Fiul lui Dumnezeu El este prezent în mod haric sau mai bine spus în mod nevăzut în Biserică. Trebuie să nu ne îndoim de prezența lui Iisus în Biserică. Acesta fiindcă sunt mai mulți care spun că tot ceea ce pot vedea în Biserică sunt icoane de-a lui Iisus. Trebuie să știm că Iisus este Cel care a fondat Biserica și prin urmare la un anumit nivel tot El o conduce în mod nevăzut. Acțiunile noastre față de Biserică sunt cele care la un anumit nivel definesc existența Bisericii. Iată ce ne spune în acest sens în mod destul de inspirat Sfântul Paisie Aghioritul: „Dacă te îndrepti pe tine însuți, imediat se îndreaptă o părticică din Biserică. Dacă aceasta ar fi făcut-o toți, Biserica s-ar fi îndreptat. Însă astăzi oamenii se preocupă de toate celelalte subiecte, dar nu se preocupă de ei înșiși. Pentru că a te preocupa de alții este ușor.”¹³⁵

134 Iisus ne-a avertizat în acest sens și ne-a spus cât se poate de clar: “căci inima acestui popor s-a învățat și cu urechile aude greu și ochii lui s-au închis, ca nu cumva să vadă cu ochii și să audă cu urechile și cu inima să înțeleagă și să se întoarcă, și Eu să-i tămăduiesc pe ei.” (Matei, 13, 14). Este cât se poate de adevărat că sunt mulți care deși aud glasul lui Iisus în această lume prin slujbele Bisericii sunt cât se poate de imuni la această chemare pe care ne-o face Iisus. Acesta fiindcă nouă ne este cât se poate de greu să acceptăm că Iisus deși a fost om ca noi la fel de bine El a fost și este și mântuitorul nostru. Sunt mulți care ar dori să aibă un mântuitor care este venit din cer și care să mântuască lumea de undeva din exterior. Iisus a mântuit lumea din interiorul ei și acest lucru l-a făcut pentru ca să ne facă pe noi să ajungem să Îl iubim și mai mult. Nu putem să Îl acceptăm pe Iisus ca mântuitorul nostru dacă nu Îl iubim. Iubirea lui Iisus față de noi a fost imensă și de ce nu infinită. A fost o iubire care a concretizat iubirea lui Dumnezeu Tatăl pentru noi. Prin urmare dacă Iisus ne-a iubit pe noi și a suferit crucea pentru noi, una dintre cele mai umilitoare morți pe care o poate concepe cineva, la fel de bine și noi trebuie să răspundem acestei iubiri și să nu lăsăm chemarea lui Iisus de a fi creștini fără de nici un răspuns. Sunt mulți care aud chemarea lui Iisus la creștinism dar nu vor să îi răspundă. Iată prin urmare care este sensul și care este înțelesul chemării pe care Biserica lui Iisus o face fiecărei generații. Este o chemare înaltă și la fel de bine de ce să nu spunem că la un anumit nivel această chemare este un privilegiu. Este privilegiul de a ajunge să ne înfrățim cu Iisus. Nu poate să fie un lucru mai frumos și mai bună în această lume. Pentru acest lucru trebuie să ne luăm credința noastră creștin ortodoxă în serios.

135 Cuviosul Paisie Aghioritul, *Trezire duhovnicească, Cuvinte duhovnicești* vol. II, (Editura Evanghelistos, București, 2003), p. 76.

Prin urmare ca să poată să ne împărtășească și nouă victoria Sa asupra diavolului și a iadului Iisus a întemeiat Biserica ce este modul în care El ajunge să se unească cu noi. Cu toți voim să ajungem la o intimitate cât mai mare cu Dumnezeu și la fel de bine la unire cu Dumnezeu. Acest fapt ajungem să îl facem prin Biserică. Prin faptul că participăm la slujbele Bisericii demonstrăm că suntem la un anumit nivel dornici de a de învinge biruința lui Hristos asupra diavolului. Iisus a spus cât se poate de clar că Biserica nici porțile iadului nu o vor birui. Prin urmare este adevărat că nu există posibilitatea ca diavolul să mai ajungă să înfrângă Biserica. Noi trebuie să fim deplin încredințați de acest fapt. Iisus ne cheamă să participăm la slujbele Bisericii fiindcă în acest mod nu numai că depășim grădina egoismului nostru ci la fel de bine suntem unii care ajungem să trăim în comuniune duhovnicească cu Iisus. Când a întemeiat taina sfintei liturghii Iisus a luat pâine care a considerat-o trupul Lui și a luat și vin pe care L-a considerat sângele Lui. Cu alte cuvinte Iisus a voit să confere un fel de prelugire sau mai bine spus o extensie a existenței Sale în această lume. Când ne împărtășim cu pâine și vin care în realitate au fost sfințite, este bine să știm că suntem unii care am ajuns la comuniunea deplină cu Iisus. Este adevărat că împărtășania pe care o primim la biserică este la un anumit nivel numai o prefigurare a comuniunii la care vom ajunge în Rai. Împărtășania este prin urmare comuniune cu Iisus fiindcă Iisus a voit să fie așa. El a voit să Îl comemorăm și când Îl comemorăm într-un anumit fel nu facem decât să actualizăm prezența Lui în această lume. După ce Iisus le-a dat pâine și vinul sfinților apostoli El le-a spus: „faceți aceasta întru pomenirea Mea.” Prin urmare Iisus ne cere să îi actualizăm prezența în această lume. Prin acesta înțelegem că Iisus dorește să fie prezent în viața noastră și nu dorește ca noi să Îl tratăm ca și pe un străin față de existența noastră de zi cu zi.¹³⁶

În plan duhovnicesc cu toții suntem bolnavi. Suntem bolnavi fiindcă suntem persoane care suntem supuse păcatului. Păcatul este cel care ne îmbolnăvește sufletul și avem nevoie de unele medicamente pentru a ajunge să ne vindecăm. Pentru acest lucru Iisus a lăsat în lumea Biserica lui prin care harul Său ne este comunicat nouă. Este un har pe care Iisus ni-l conferă pentru a putea scăpa de păcate care nu fac decât să ne tragă după ele în iad. Trebuie să nu avem nici un fel de îndoială în acest sens.

136 Iată ce ne spunea în acest sens Sfântul Ioan Hristotom: „Nimic nu este mai puternic decât Biserica. Nimic nu se ridică la valoarea Bisericii. Biserica este mai înaltă decât cerul, mai întinsă decât pământul, mai luminoasă decât cerul, mai luminoasă decât soarele. Câți nu au luptat cu ea și nu au reușit să o biruiască? Toți cei care au luptat împotriva ei au fost dați pierzaniei, pe când Biserica a urcat la cer.” Sfântul Ioan Gură de Aur, Problemele vieții, Editura Egumenița, Galați, 2007, p. 368. Trebuie să avem încredere că mergând la Biserică în cele din urmă vom ajunge să ne mântuim. După cum ne-a învățat Iisus, mântuirea nu se câștigă separat de Biserică ci prin Biserică. Prin urmare putem ajunge să ne mântuim prin mersul la Biserică. Pentru mulți mersul la Biserică este incomod fiindcă ei acolo se plictiesc fiindcă găsesc slujbe care se tot repetă la infinit. Slujbele Bisericii este adevărat că sunt unele care se repetă dar în acelși timp și noi oamenii suntem ființe care ne repetăm. Generație după generație oamenii din această lume ajunge să se repete. Acest fapt este unul care ne spune că prin slujbele Bisericii ajungem să ne curățim de păcate și de patimi. Pentru acest lucru Biserica repetă slujbele ei pentru că în cele din urmă cei în cauză să ajungă să fie sluiți de greutatea păcatelor și a patimilor. Trebuie să știm acest fapt și să nu avem nici un fel de îndoială în privința lui.

Păcatele sunt cele care fac ca energiile negative ale iadului să ajungă să se sălășluiească în noi și la fel de bine să ajungă să ne domine. Iată de ce este bine să fugim de păcate și vom reuși să facem acest lucru cel mai bine prin Biserică. În lumea noastră Biserica a fost concepută de Iisus ca un spațiu sacru. A fost cea care l-a un anumit nivel a continuat tradiția sinagogii sau mai bine spus ea a împlinit sinagoga iudaică. Este bine să știm că Iisus este prezent în Biserică chiar dacă noi nu Îl putem vedea. Au fost mai mulți sfinți care s-au învrednicit să Îl vadă pe Iisus în timpul slujbelor. Un astfel de caz a fost cel al Cuviosului Porfirie Bairaktaris care în secolul al XX-lea a ajuns să Îl vadă pe Iisus în săptămâna patimilor în timpul unei slujbe din Atena în Grecia. Prin urmare Iisus a fost văzut de sfinți care fiind prezent în Biserică și ca o persoană ce nu este în nici un fel străină de Biserică. Trebuie să avem credință în Iisus și acest lucru cel mai bine îl manifestăm că suntem părtași Bisericii și că nu suntem străini de slujbele și de învățăturile ei. Prin urmare trebuie să credem că Biserica așa cum este ea în zilele noastre este o instituție pe care nici porțile iadului nu o vor putea birui. Avem nevoie de un remediu împotriva iadului și acest remediu a fost oferit de Iisus prin Biserică. Este adevărat că mântuirea în Biserică nu se produce automat ci este la drept vorbind un proces. Este vorba de un proces care ne duce în cele din urmă la realizarea noastră ca persoane umane. Biserica este un lucru care poate îngloba în ea întreaga umanitate, dar realitatea este că ceea ce putem vedea este că sunt mulți care resping Biserica. Sunt regiuni din lume în care Biserica este total necunoscută și la fel de bine este persecutată. Acesta fiindcă lumea nu dorește să știe de Iisus. Fără de Iisus în cele din urmă lumea nu poate să fie mântuită. Iisus este Cel care prin Biserică iasă în căutarea noastră. Iată ce ne spune El: „iată Eu stau la ușă și bat. Dacă aude cineva glasul Meu și deschide ușa, voi intra la el, voi cina cu el, și el cu Mine.” (Apocalipsă, 3, 20).¹³⁷

CONCLUZII

În această carte am dorit să insistăm mai mult pe importanța lui Iisus pentru umanitate. Sunt mai mulți care consideră că Iisus este o simplă persoană a trecutului și că nu mai este deloc actual pentru noi cei de azi. Este adevărat că credința în Iisus a creat de-a lungul timpului multe erezii, neînțelegeri și schisme dar trebuie să știm că aceiași credință în Iisus a dat lumii și mulți sfinți. Prin urmare credința în Iisus este un lucru încă valabil. În fiecare generație se găsesc noi și noi teologi creștin ortodocși care Îl actualizează pe Iisus pentru timpurile lor. Iisus le-a spus ucenicilor Lui și prin noi tuturor că El este cu noi în toate zilele până la sfârșitul veacului (Matei 28, 20). Nu trebuie să ne îndoim de acest fapt. Este adevărat că sunt unii care susțin că în nici un

137 Sfântul Andrei al Cezareei capadociei, *Tâlcuire la apocalipsă* (București, 2016, reeditare).

fel credința în Iisus mai poate să fie actuală fiindcă sunt prea multe diviziuni în sânul creștinismului. Cum mai poate să fie credibil mesajul lui Iisus dacă creștinii sunt divizați? Nu trebuie să atribuim lui Iisus neînțelegerile dintre creștini. Iisus a venit în această lume ca să întemeieze o singură Biserică și credem că acea Biserică este Biserica Creștin Ortodoxă. Este adevărat că toate Bisericile din zilele noastre susțin că ele sunt credincioase lui Iisus și nici una nu dorește să recunoască greșelile ei. Ceea ce trebuie să știm este că dintre toate bisericile creștine Biserica Creștin Ortodoxă este cea mai veche. Iată de ce trebuie să avem încredere în Biserica Creștin Ortodoxă.¹³⁸

Atunci când vorbim despre Iisus în zilele noastre trebuie să știm că Iisus a venit în această lume să ne mântuiască. El nu a venit pentru a ne ajuta în materie de tehnică sau de cultură. Sunt din ce în ce mai mulți care susțin că mesajul lui Iisus este la un anumit nivel „unilateral” sau mai bine zis destul de îngust. Iisus se interesează numai de niște lucruri restrânse din viața și activitatea omului. Ce rămâne atunci cu omul ca întreg? După cum am spus Iisus a venit în această lume pentru a oferi o cale de mântuire a omului. Aceasta a fost la un anumit nivel sensul vieții și al existenței Sale pământești. Problemele sociale, economice, culturale sau artistice ale umanității este adevărat că nu au intrat în sfera de interes al propovăduirii lui Iisus. Acesta nu înseamnă că Iisus nu mai este actual. Din contră, El continuă să fie la fel de actual ca în zilele propovăduirii Sale. Iisus a venit să îi ofere omului ceea ce el nu poate să realizeze singur: mântuirea. Mântuirea omului este un lucru posibil de la Iisus încoace și acesta se datorează lui Dumnezeu prin Iisus Hristos. Pentru mulți Iisus este o dezamăgire fiindcă El se reduce numai la sfera religiei și nu a ajuns să se implice și în alte domenii ale existenței. După cum am spus, Iisus a fost cât se poate de explicit în misiunea Lui. Cartea pe care am scris-o este o carte care dorește să arate și să demonstreze implicațiile hristologiei la nivel de umanitate. Este trist că sunt mai multe regiuni ale lumii în care lumea nu vrea să știe despre Iisus și aceste regiuni sunt încă în întunericul

138 În zilele noastre se ridică problema fidelității față de propovăduirea lui Iisus a tuturor Bisericilor existente în lumea noastră. Ceea ce trebuie să știm este că niciodată Biserica Creștin Ortodoxă nu a încercat să modifice adevărurile de credință pe care le-a lăsat Iisus. Prin urmare Iisus este încă prezent în Biserica Ortodoxă și cea mai bună dovadă sunt moșatele sfinților. Sunt mai multe moaște de sfinți în Biserica Ortodoxă ceea ce ne spune că harul lui Dumnezeu nu s-a retras din ea. Aceste fapte ne spun că trebuie să ne aprofundăm în trăirea creștin ortodoxă a lui Iisus. Este adevărat că Iisus nu a folosit termenul de ortodox în propovăduirea lui și prin urmare ar fi unii care ar putea spune că a fi ortodox nu înseamnă a urma lui Iisus. Ceea ce trebuie să avem în vedere este faptul că după Iisus a existat o întreagă istorie creștină. Această istorie a fost trăită de mai multe personalități ale Bisericii care au dorit să urmeze lui Iisus. Iată de ce la un anumit moment dat în secolul al IX-lea Biserica Creștin Ortodoxă a început să se numească pe sine ortodoxă sau mai bine zis Biserica drept măritoare. Anul în care s-a stabilit definitiv termenul de ortodox alăturat de cel creștin a fost anul 843. Prin urmare Biserica Ortodoxă are o lungă istorie care nu a urmărit nimic altceva decât să actualizeze prezența lui Iisus în această lume. Nu există nici un alt scop secundar al principalei motivații a Bisericii Ortodoxe decât aceea de a aduce pe cât mai mulți la Iisus.

unor religii necreștine. Este bine în acest moment să ne amintim că Iisus respectă libertatea oamenilor și că El nu forțează pe nimeni la credința creștin ortodoxă. Este adevărat că pe parcursul istoriei au existat mai multe abuzuri în numele lui Iisus. Să ne aducem aminte de inchiziție, de cruciade, de invaziile conchistadorilor spanioli între nativii din America de sud sau să ne amintim de ereziile care au apărut în numele lui Iisus. Toate acestea sunt aspecte pe care trebuie să le studiem și la fel de bine să ne înțelegem în contextul lor potrivit. În nici un caz nu poate să fie acuzat Iisus de abuzurile pe care le-au făcut oamenii. Acesta fiindcă Iisus trebuie să fie acceptat ca mântuitor numai din propria inițiativă sau mai bine zis din libertate. Prin urmare omul este liber să Îl accepte sau nu pe Iisus.¹³⁹

Adevărul este că trăim într-o lume în care ne confruntăm cu multe probleme și cu multe necazuri. De multe ori ajungem să fim copleșiți de aceste probleme și necazuri și parcă nu mai știm unde să mergem să căutăm alinare. Iisus a venit să ne aducă alinare dar la fel de bine El a venit mai mult pentru a ne aduce mântuirea. Nu trebuie să uităm că Iisus este mântuitorul prin excelență și nu există un alt mântuitor în afară de El. Învățătura lui Iisus a ajuns să fie la un anumit nivel cea mai morală și mai moralizatoare din toată lume. Acesta fiindcă Iisus a ajuns să se indentifice pe Sine cu morala și cu tot ceea ce ține de moralitate. Iisus a venit să ne spună că umanitatea nu se poate mântui pe sine dacă nu este morală, dacă nu merge pe calea moralității. Nu poate să fie nici un fel de îndoială în acest sens. Sunt mulți care susțin că ei pot să fie oameni morali și fără de credința în Iisus. Acesta fiindcă după cum susțin ei moralitatea este un lucru care nu ține de Iisus. Să fie lucrurile chiar așa? Umanitatea a primit multe lucruri de la Iisus care este Logosul lui Dumnezeu. Acesta fără să știe cine este adevăratul autor al acestor lucruri. Iisus ca Fiul lui Dumnezeu a existat din veșnicie și El este Cel care a intenționat să creeze un om ca o ființă morală. Prin urmare moralitatea a început și există în această lume prin Fiul lui Dumnezeu Iisus Hristos. Este prin urmare cât se poate de adevărat că întruparea lui Iisus nu a făcut decât să ne precizeze de unde vine moralitatea în lumea noastră. Acesta este motivul pentru care o moralitate fără de Iisus în zilele noastre nu valorează foarte mult. Acesta fiindcă prin creștinismul ortodox am ajuns să ne dăm seama că moralitatea vine de la Iisus și la fel de bine ea ne duce la Iisus. Sunt din ce în ce mai mulți care devin conștienți de acest fapt și la fel de bine nici noi nu ar trebuie să avem nici un fel de îndoială în ceea ce provește moralitatea. În zilele noastre a vorbi despre moralitatea fără de Iisus este ca și cum am dori ca o mașină să se depleseze fără de un șofer. Iisus este autorul moralității și a tot ceea ce este moral în lumea noastră.¹⁴⁰

După cum am spus, atunci când am decis că doresc să scriu această carte am știut că îmi asum multe riscuri. Unul dintre aceste riscuri este cel de a fi considerat ridicol. De ce să fiu considerat ridicol? Pentru că toată lumea știe că umanitatea este separată religios și că sunt destui de mulți cei care nu cred în Iisus. Cum mai putem

139 Christos Yannaras, *Libertatea moralei* (Editura Anastasia: București, 2004).

vorbii atunci de Iisus ca fiind șansa umanității? Iisus a venit la noi acum 2000 de ani și prin Biserică El vine la noi în fiecare generație. La fel de bine știm din viața Lui pământească faptul că Iisus a fost într-o opoziție continuă cu diavolul. Iisus ne-a spus în acest sens foarte clar că cei care nu cred în El ajung să fie slujitori ai diavolului. Iată că această situație nu s-a schimbat nici acum după 2000 de ani timp în care Iisus continuă să aibă opoziție. Este vorba de opoziția celor care nu doresc să Îl recunoască pe Iisus ca Fiul lui Dumnezeu și Mântuitorul nostru. Iisus respectă libertatea omului dar acest lucru nu înseamnă că Lui îi place ceea ce face omul cu libertatea lui. Prin urmare trebuie să înțelegem că diavolul încă se mai opune lui Iisus în lumea noastră. Știm că pentru necreștini aceste rânduri vor părea cât se poate de ridicole. Sunt oameni care nu cred în Iisus și continuă să facă bine și să fie morali. Binele și moralitatea celor care nu cred în Iisus este fără de multă valoare. Acesta fiindcă Iisus a venit să ne spună că El este sursa ultimă a binelui și a moralității. Prin urmare a nu Îl recunoaște pe Iisus ca autor al binelui și al moralității este ca și cum am nega existența lui Iisus. Sunt mulți care neagă existența lui Iisus și spun că El a fost doar o plăsmuire a imaginației populare. Cum este posibil ca un om să învie din morți? Iisus a înviat din morți pentru a ne spune că învierea este posibilă și că Dumnezeu are putere asupra morții. Moartea este un lucru crunt cu care ne confruntăm și care ne lasă fără de nici o spreanță. În Iisus mai avem o speranță asupra morții pe care trebuie să știm că neimeni nu o poate lua de la noi. Este adevărat că toți am dori să înviem imediat după ce am murit, Dumnezeu este Cel care știe mai bine când este momentul ca noi să înviem.¹⁴¹

140 Este foarte adevărat că există o legătură strânsă dintre moralitate și creștinismul ortodox. Ceea ce trebuie să știm este că o moralitate fără de credința în Iisus nu poate să mântuiască. Au fost mai multe dispute în acest sens dar adevărul nu poate să fie în nici un fel contestat. Iisus este Cel care ne-a spus că pentru a ne mântui avem nevoie nu numai de moralitate ci la fel de bine și de credința în El. A nu crede că moralitatea nu vine de la Iisus este ca și cum am spune că Mona Lisa lui Davinci nu are nici un autor și s-a făcut singură din nimic. Acest fapt este imposibil și prin urmare trebuie să fie evitat. Moralitatea în numele lui Iisus este ceea ce propovăduiește Biserica Creștin Ortodoxă. Este adevărat că sunt din ce în ce mai mulți în zilele noastre care sunt de părere că moralitatea este un lucru care în nici un sens nu este de o mare importanță pentru umanitate. Umanitatea trebuie să se bazeze mai mult pe progresul științific și pe avanarea tehnică. Se ridică în acest moment întrebarea: poate progresul științific și avansarea tehnică să ne mântuiască de diavol? Răspunsul este nu. Oricât am progresa științific și tehnic în nici un caz aceste lucruri nu pot să ne mântuiască. Prin urmare se cuvine să ne amestecăm lucrurile. Trebuie să ne raportăm la Iisus în orice lucruri dar nu trebuie să credem că Iisus va veni să facă lucrurile în locul nostru. Iisus ne ajută numai acolo unde lucrurile cu adevărat sunt imposibile: ne a mântui pe noi de chinurile și de flăcările iadului. Nici un om nu se poate mântui pe sine de iad fără de credința în Iisus.

141 Daniel de la Rarău, *Învierea lui Hristos, temelia credinței noastre* (Editura Cartea Ortodoxă, 2017).

Adevărul este că lumea de azi tinde să vadă de ceea ce este negativ din istoria creștinismului: inchiziția, cruciadele, schismele, ereziile sau fundamentalismul. Totuși, trebuie să știm că creștinismul a venit cu unele lucruri pe care nici o religie nu le-a mai adus în această lume. Creștinismul a venit într-o perioadă istorică în care lumea era în stare de decadență. Iisus s-a întrupat la o perioadă de timp în care înșelată de diavol lumea orbecăia în întunericul închinării la idoli. Iată că Iisus a adus lumina în lumea antică și nu pentru nimic în fiecare an slujba paștilor începe cu îndemnul: veniți de luați lumină. Iisus este la un anumit nivel lumina lumii și fără de El nu facem decât să ne afundăm în întunericul păcatelor. În numele lui Iisus au fost făcute lucruri cu adevărat demne de luat în considerare: poeții au compus cele mai frumoase poezii pentru Iisus, muzicienii au compus cele mai frumoase melodii pentru Iisus, pictorii au pictat cele mai frumoase icoane pentru Iisus sau arhitecții au ridicat cele mai frumoase biserici și catedrale pentru Iisus. Iată că credința în Iisus este mult mai amplă decât am crede. Există o forță nevăzută prin care Iisus operează în această lume. Nu trebuie să ne îndoim de ea. Forța lui Iisus este foarte mult chemarea pe care El o adresează întregii umanități de a duce o viață bună și frumoasă. Ofertele diavolului sunt și ele tentante în zilele noastre: imoralitate, terorism, crimă, violență sau destrăbălare. Din nefericire se găsesc mult care să aleagă ofertele diavolului. Sunt mulți care nu opun nici un fel de rezistență în ceea ce privește cursele diavolului și unii chiar ajung de își doresc să fie victime ale diavolului. Este trist dar după ce Iisus a venit și ne-a făcut conștienți de lucrarea diavolului la un anumit nivel este cât se poate de adevărat că nu mai avem nici un fel de scuză. Prin urmare Iisus a venit în această lume pentru toată umanitatea. Sunt mulți care ar găsi această afirmație cât se poate de extravagantă. Acesta fiindcă Iisus a fost Cel care a dovedit că El poate mântui toată umanitatea. Nu trebuie să ne îndoim de Iisus la fel cum a făcut-o Toma necredinciosul. Când spunem că Iisus poate mântui toată umanitatea nu trebuie să avem nici un fel de îndoială în acest sens.¹⁴²

142 Umanitatea este un lucru pe care Dumnezeu l-a intenționat și la fel de bine tot Dumnezeu Tatăl a dorit să fie un mântuitor al acestei umanități. Prin urmare ideea unui mântuitor al umanității a venit de la Dumnezeu Tatăl. Sunt mulți care nu îl recunosc pe Iisus ca fiind adevăratul mântuitor fiindcă la drept vorbind sunt mulți care nu cred în Dumnezeu. Adevărul este că nu trebuie să îl vedem răstignit din nou pe Iisus pentru păcatele noastre pentru a rostii ca și sutașul: cu adevărat Acesta fiul lui Dumnezeu a fost. Prin urmare trebuie să îl recunoaștem pe Iisus ca fiind mântuitorul nostru și trebuie să fim convinși că nu avem nici un alt mântuitor în afară de El. Este adevărat că sunt mulți care neagă acest lucru și susțin că sunt mulți alți mântuitori pe care îi are lumea. Sunt mai multe religii sincretice care ne spun că Iisus este numai unul dintre mulți alți mântuitori care există. Aceste religii sunt neadevărate și trebuie să cercetăm ce duh este cel care stăpânește aceste religii. Acesta fiindcă vom vedea că diavoul este cel care face tot ceea ce îi este posibil pentru a ne duce cât mai departe de credința în Iisus. Iisus ne cere ca atunci când credem în El să nu fim pasivi ci la fel de bine să fim cât se poate de activi. Aceasta fiindcă a spune că credem în Iisus dar a nu face faptele care sunt pe placul lui Iisus este lispit de orice valoare și de orice semnificație. Prin urmare trebuie să fim dinamici în credința noastră în Iisus și să nu avem nici o îndoială că Iisus este mântuitorul pe care Dumnezeu l-a promis umanității.

În această carte am vorbit despre faptul că Iisus a fost Mesia pe care l-au profetizat proorocii Vechiului Testament. Aceasta fiindcă Iisus a venit să împlinească tot ceea ce s-a scris despre El în Vechiul Testament. Evreii sunt cei care din cauza învârtosării inimii lor susțin că Iisus nu a venit să împlinească ci mai mult să schimbe. Acesta fiindcă ei cred că Iisus nu este cu adevărat Mesia. În acest sens evreii și în zilele noastre de secol al XXI-lea încă așteaptă venirea lui Mesia. Minunile și vinedecările pe care le-a făcut Iisus și știm că au fost multe, sunt cele care atestă că Iisus nu a fost un simplu rabin evreu ci a fost fiul lui Dumnezeu. Toate minunile săvârșite de Iisus pentru a ne încredința că El este Mesia au fost încununate de o minune și mai mare: este vorba de propria lui înviere. Iisus a venit în această lume pentru a reasigura umanitatea de credința în înviere. Nu știm când va avea loc învierea morților dar Iisus ne spune cât se poate de clar prin învierea Lui proprie că acesta este posibilă. Iată prin urmare care sunt sensurile profunde și depline ale venirii lui Iisus în această lume. Iisus se identifică la un anumit nivel cu tot ceea ce este bun și frumos din această lume și la fel de bine El dorește ca noi să ajungem buni și frumoși. Trebuie să ne bazăm mai mult pe Iisus în modul în care ne raportăm la această lume decât ne raportăm la noi înșine. Sunt mulți care au mult orgoliu și consideră că ei și numai ei contează în această lume. Iisus a ajuns să fie actual pentru toată umanitatea fiindcă El s-a smerit pe sine în fața umanității. Iisus s-a smerit pe Sine atât de mult că acceptat să moară pe cruce. Acesta fiindcă El a voit să ofere o șansă nouă umanității: șansa de a ne mântui. Trebuie să avem încredere în Iisus fiindcă nimeni din cei care au venit la Iisus nu au fost într-un fel sau altul dezamăgiți. Eset adevărat că sunt mai mulți care au avut ezitări pe parcursul istoriei și în cele din urmă au ajuns să se întoarcă în spre Iisus. Pentru unii convertirea este un lucru care în cele din urmă i-a adus la Iisus. Converirea este un lucru care are loc cu mulți fiindcă din ce în ce mai mulți conștienți că cu adevărat Iisus a fost Fiul lui Dumnezeu.¹⁴³

Într-un sat, niște părinți credincioși și-au însurat fiul. Nora avea o fire blândă și îngăduitoare. În ajunul postului Sf. Apostoli Petru și Pavel, socrul i-a spus:

-Draga mea, noi, în familie, avem un obicei - în timpul postului mâncăm mai simplu. Slănina o ascundem în cămară și postim. Ești de acord să ții post?.

-Da, a răspuns nora.

Ea lucra la colhoz. A doua zi când a ieșit la lucru, și-a adus de acasă mâncare de post. Toți au luat-o în râs:

- Ia vedeți! O sfântă a apărut între noi! S-a făcut călugăriță și acum postește!

A suportat o zi. A doua nu a mai răbdut. Supărată, a venit acasă:

143 Isidor Mărtinică, *Iisus din Nazaret, Fiul lui Dumnezeu: curs de hristologie* (Editura Universității din București, 2000).

- Nu mai postesc. Toți își bat joc de mine. Nu mai suport. Oamenii nu postesc și vreau să fiu și eu în rând cu ei!

- Cum voiești! I-a spus socrul. Noi nu obligăm pe nimeni.

Și i-a deschis camera unde se păstra slănina. În ziua următoare, la lucru, în timpul pauzei, în văzul tuturor, a scos slănina, dar de data aceasta nimeni nu a mai spus nimic. Ea a mâncat și a adormit. Pauza s-a terminat, dar ea a continuat să adoarmă. Au încercat să o trezească, însă nu au reușit. Ea doar tresărea și somn și gemea. Așa a dormit mult timp. Când s-a trezit a spus doar:

- Râdeți de mine cât vă postește inima, eu voi posti mai departe!

Și a povestit următoarele: cum a adormit, s-a apropiat de ea un bătrân, a apucat-o strâns de mână și i-a spus:

- Să mergem!

A dus-o pe un drum îngust și înfricoșător. În depărtare se auzeau gemete omenеști. El a condus-o la o prăpastie în care fierbea ceva. În jur se auzeau doar strigăte și gemete.

- Sari! I-a spus bătrânul, că doar tu spuneai: „vreau să fiu în rând cu ei”. Vezi cum ajung oamenii....

- Nu, bunicule, te implor, iartă-mă! Voi posti până la moarte. Și voi povesti tuturor ce pedeapsă îi așteaptă dacă nu postesc.

Urmele degetelor lui i-au rămas pe mână până la sfârșitul vieții.

Întâmplarea de mai sus este cât se poate de actuală pentru noi creștinii ortodocși. Acesta fiindcă sunt din ce în ce mai mulți creștini ortodocși care la drept vorbind vor să fie „în rând cu lumea.” Ceea ce trebuie să știm că realitatea din această

lume nu este în nici un fel cu realitatea lumii de apoi. Deși sunt mulți care spun că sunt creștini ortodocși ajung să ducă un mod de viață deplin secular.¹⁴⁴

Pilda de mai sus ni se potrivește nouă tuturor celor din umanitate care începem să mergem după Iisus și dorim să fim plăcuți Lui. După cum putem să ne dăm seama este cât se poate de adevărat că Iisus dorește ca noi să facem ceea ce ne-a învățat El chiar dacă acest lucru nu ne va duce prea mult la simpatia celor din jur. În Statele Unite ale Americii cei care urmăresc lui Iisus și doresc să fie cât mai aproape de Iisus sunt denumiți „Jesus freaks” sau mai bine zis „fraierii lui Iisus” în traducere liberă. Acesta fiindcă a urma lui Iisus în zilele noastre este un lucru demodat. Sunt mai la modă ideologiile new age, sectele și confesiunile creștine. Creștinismul ortodox în nici un caz nu mai poate să fie un lucru care este actual pentru lumea noastră. Iată de ce este bine să ținem cont de pilda de mai sus. Femeia din pilda de mai sus am putut vedea că a ajuns să nu mai țină zilele de post fiindcă colegii de muncă o persiflau și o apostrofau. La fel de bine și noi când începem să urmăm lui Iisus ajungem să fim considerați desueți și ne la modă. Nu este la modă să crezi în Iisus, nu este la modă să te raportezi la Iisus, nu este la modă să faci ceea ce învățat Iisus. Pentru omul modern a urma lui Iisus în zilele noastre de libertate umanistă și de emancipare seculară este cât se poate de adevărat că Iisus în nici un fel nu mai este actual. Poate a fost actual pentru apostoli care au trăit în timpul lui Iisus să mai crezi în El dar pentru zilele noastre în nici un fel acest lucru nu mai este plin de semnificații.¹⁴⁵

Realitatea este că în lumea noastră poate unul dintre cele mai cunoscute sentimente în ceea ce Îl privește pe Iisus este cel de indiferență. Sunt din ce în ce mai

144 Trebuie să fim conștienți că umanitatea noastră se prezintă în zilele noastre ca un mare amalgam de naționalități, grupuri etnice, diviziuni și neînțelegeri. Acest fapt este trist și ceea ce trebuie să știm este că trebuie să fim atenți cu care este menirea religiei. În lumea noastră „religia” a ajuns să fie un lucru care ne divizează. Aceasta fiindcă sunt mai multe crezuri și mai multe credințe care nu sunt compatibile în nici un fel una cu alta. Acest lucru ne spune că religia care ajunge să divizeze umanitatea în nici un fel nu este o religie ci este mai mult o minciună. Sunt mulți care mint în numele lui Iisus. S-au făcut mai multe traduceri eronate ale vorbelor lui Iisus pentru a ajunge să se susțină opinii și dogme stărine de creștinismul ortodox. Sunt mai mulți predicatori și misionari iliciți în numele lui Iisus care susțin că ei dețin adevărul deplin în ceea ce Îl privește pe Iisus. După cum am spus, Iisus a venit să unifice lumea și în nici un fel să o divizeze și să o dezbină și mai mult. La nivel de umanitate trebuie să spunem că se simte nevoia de cât mai multă unire și de cât mai multă înțelegere. Acesta fiindcă în umanitate sunt mult prea multe tendințe opuse care ne fac să nu ne mai înțelegem unii cu alții. Prin urmare Iisus nu vrea ca noi să fim dezbinați și divizați. Cei care duc la dezbinare și la diviziune sunt persoane care în nici un fel nu ajung să slujească și lui Iisus. Acesta fiindcă Iisus este Cel care în nici un fel nu dorește dezbinarea și diviziunea noastră.

145 Petru Ioan Ilea, *Cuvântul vieții: meditații la evanghelile de peste săptămână* (Cluj Napoca, 2012).

mulți care susțin că este bine să fim indiferenți față de Iisus fiindcă credința în Iisus nu face decât să ne afunde într-un hățiș al diversiunilor religioase: secte care nu vor să audă unele de altele, diferența doctrinare dintre mai multe confesiuni creștine, părtiniri în ceea ce privește opiniile unora sau ale altora, neînțelegeri în ceea ce privește sensul cultului creștin ortodoxă. Mesajul lui Iisus este unul cât se poate de greu de înțeles pentru omul modern. Pentru acesta sunt din ce în ce mai mulți care sunt indiferenți în ceea ce privește credința în Iisus. Acesta fiindcă în nici un fel credința în Iisus nu este clară. Adevărul este departe de a fi acesta. Credința în Iisus este cât se poate de clară acum ca și din primele zile de când Iisus a început să propovăduiască în Israeul de acum 2000 de ani. Realitatea este că de-a lungul istoriei au fost mai mulți oameni răi care nu au făcut decât să altereze credința în Iisus Hristos. Au fost mai mulți erezici și oameni de rea credință care în loc să urmeze lui Iisus nu au făcut decât să verse venin peste cuvintele Sale. Să ne aducem aminte din viața Sfântului Atanasie cel Mare că la un moment dat acesta a avut o viziune cu Iisus care era cu hainele rupte. Sfântul Atanasie cel Mare l-a întrebat pe Iisus cine este cel care i-a rupt veșmintele. Iisus a răspuns: ereticul Arie. Arie a fost o persoană care știa foarte bine adevărul de credință creștin ortodox și a trăit în secolul al IV-lea. Totuși, opiniile lui valorau mai mult decât cele ale Bisericii Universale. Așa se face că Arie a ajuns la concluzia că Iisus nu este fiul lui Dumnezeu ci mai mult o creație a lui Dumnezeu Tatăl. Deși mustrat Arie nu s-a lepădat de erezia lui. Iată prin urmare că au fost mai mulți eretici care în loc să slujească lui Iisus nu au făcut decât să pervertească numele Său în lume. Sunt mulți în zilele noastre care nu sunt antihriști pe față dar duc un mod de viață antihristic. Acesta fiindcă ei la fel ca și evreii din zilele noastre nu vor să recunoască faptul că cu adevărat Iisus a fost Mesia.¹⁴⁶

146 De-a lungul timpului au fost mai mult elucubrații în ceea ce privește termenul de Mesia. Acesta fiindcă oamenii au ajuns să îi atribuiască acestei termen și cuvânt sensuri străine de sine. Așa se face că unii au susținut că termenul de Mesia este unul stric filosofic, alții au susținut că termenul de Mesia este unul strict cultural care a ținut de cultura evreilor de acum 2000 de ani, alții au susținut că termenul de Mesia este unul educațional și alții au susținut că termenul de Mesia este unul care este etnic. Mesia nu este însă un termen cu prea multe implicații. Prin Mesia trebuie să înțelegem un Mântuitor. Omul are nevoie de un mântuitor pentru a se putea mântui de iad. Iată prin urmare o realitate de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să o avem în vedere mai mult. Nu prea ne gândim mult la Mesia. Auzim acest cuvânt de mai multe ori de Crăciun dar parcă sensul lui ne depășește. Mesia este Cel care a fost lăsat umanității nu pentru a lansa o modă religioasă trecătoare ci pentru a ajuta toate generațiile de după El să se mântuiască. Nu este mântuire afară de Iisus și acest lucru trebuie să fie acceptat de toată lumea. Nimeni nu are putere asupra diavolului decât Iisus. Iisus a făcut acest lucru cât se poate de explicit în cei 33 de ani de viață pământească. Iată prin urmare care este sensul credinței noastre în Iisus: de a ne mântui de diavol și a ajunge să scăpăm de iad. Acestea sunt lucruri pe care nici un om cu toată sfințenia și cu toată moralitatea lui nu poate să îl realizeze prin sine însuși.

Această carte este o carte care se adresează mai ales creștinilor ortodocși care sunt mai avansați în viața duhovnicească. Acesta fiindcă la drept vorbind sunt mai multe cărți de popularizare creștin ortodoxe în ceea ce privește viața lui Iisus. După cum ne-am exprimat la începutul cărții nu am dorit să insităm pe venimentele vieții lui Iisus care considerăm că sunt cunoscute de mai toate lumea. Iată de ce este bine să fim cât se poate de conștienți de care a fost lucrarea duhovnicească și mesianică a lui Iisus asupra umanității. Iisus vine la noi, la toată umanitatea și pentru acest lucru nu este bine să ne închidem în fața lui. Trebuie să ne deschidem sufletele noastre în fața lui Iisus și să ne dăm seama că El este alături de noi și că la fel de bine este unul care ne face să fim cât se poate de realizați și de împliniți. Toată lumea umblă după realizare: profesională, finaciară, materială, economică sau culturală. Sunt din ce în ce mai puțini cei care umblă după realizarea umanității. Iisus a dorit ca umanitatea să se realizeze și a spus că nu poate să fie o realizare a umanității separat de persoana Lui. Pentru aceasta Biserica Creștin Ortodoxă consideră că persoana centrală a umanității este Iisus Hristos. Sunt mulți care evident că neagă și contrestă acest lucru. Aceasta fiindcă ei susțin că în nici un fel umanitatea nu se poate realiza pe sine numai prin credința în Iisus. Iisus a spus că a venit în această lume „pentru ca toți să fie una.” Prin acesta înțelegem că Iisus a venit pentru toată umanitatea și că El dorește ca toată umanitatea să se mântuiască. A venit timpul să ne dăm seama că umanitatea nu se poate realiza pe sine separat de religie. Însă trebuie să fim conștienți că nu orice religie poate să ducă la împălinirea umanității. Ceea ce ne duce la realizarea umanității este fără doar și poate credința în persoana lui Iisus. Este adevărat că acest fapt este găsit din ce în ce mai inconvenient în zilele noastre. Sunt din ce în ce mai mulți care sunt nepăsători față de Iisus și de cuvintele Lui. Acesta fiindcă omul de azi crede numai ceea ce vede. Iisus a fost văzut de contemporanii Lui care chiar dacă au făcut acest lucru au ajuns să Îl condamne la moarte. Acesta fiindcă deși umanitatea L-a văzut pe Iisus nu L-a acceptat. A venit vremea să învățăm din greșelile trecutului și să facem ca ele să nu se mai repete. A Îl respinge pe Iisus ca Mântuitorul umanității nu înseamnă decât să Îl respingem și să Îl răstignim pentru a doua oară.¹⁴⁷

147 *Bene Elohim: Fiul lui Dumnezeu în manuscrisele antice ebraice „uitate”* (Editura Teșu, 2012).

